ውሃውና ስሙ

"የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን" የድነት አስተምህሮ በቃለ እግዚአብሔር ሲመዘን

ቅጽ 2

ከተስፋዬ ሮበሌ

ራዕይ አሳታሚ
አዲስ አበባ 1999 ዓ.ም.

የኢትዮጵያ መንፈሳዊት ጥምቀት ቤተክርስቲያን
Ethiopian Evangelical Baptist Church
2822 S. Jupiter Rd.
Garland, TX 75041
Tel: (214) 703-0100 Fax: (214) 703-0161
WWW.EEBC-DALLAS.ORG

ውሃውና ስሙ—"የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን" የድኅነት አስተምህሮ በቃለ እግዚአብሔር ሲመዘን ቅጽ 2

አሳታሚ©1999

መብቱ በሕግ የተጠበቀ ነው። ያሳሳታሚው ፈቃድ አብዝቶ ማሳተምም ሆነ የተወሰነን ክፍል በተለያዩ መንገዶች ማራባት፣ በጥብቅ የተከለከለ ነው። በማንኛውም መልኩ መረጃን ለመውሰድ ከተፈለገ፣ የተወሰደው መረጃ ሥርዐቱን ጠብቆ ሊጠቀስ እንዲሁም በግርጌ ማስታወሻ ሊመላከት ይገባዋል።

የመጀመሪያ ዕትም 1999 ዓ.ም
የታተመው በአዲስ አበባ ኢትዮጵያ ነው።

ጥያቄ፣ አስተያየትም ሆነ ሒስ ካልዎ ለጸሐፊው በሚከተለው አድራሻ ይጻፉ—
ተስፋ ዐቃብያነ ክርስትና ማኅበር
የመልእክት ሣጥን ቁጥር 23045፣ ኮድ 1000
አዲስ አበባ ኢትዮጵያ

The Water and The Name: Critical Study on the Soteriology of "Jesus Only" Church

Copyright©2007
Published by Raey Publishers
Post Office Box 2332
Addis Ababa, Ethiopia

Comments, questions, and criticisms of this book are welcome. Please address all correspondence to the following address:

Tesfa Evangelical Society For Apologetics
Post Office Box 23045, Code 1000
Addis Ababa, Ethiopia
E-mail: <apologetics@ethionet.et>
<testa_apologetics@yahoo.com>

All Rights Reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means-electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise-without the prior written permission of the publisher and copyright owners.
First printing 2007
Printed in the Addis Ababa, Ethiopia.

ራዕይ አሳታሚ
የፖ. ሳ. ቁ 2332
አዲስ አበባ

RP-21 2M

ሰዎች ስለዚህ መጽሐፍ ምን ይላሉ?

መጽሐፍ ቅዱስ የእግዚአብሔር ቃል ነው። መጽሐፍ ቅዱስ የሕይወት ቃል ነው። ለአማኙ የምድር ሕይወት መመሪያው ከመሆኑም በላይ፣ የዘላለም ሕይወት አብሣሪውና ማረጋገጫው ነው። መጽሐፍ ቅዱስን ሳይጨምር ሳይቀንስ ሳንበበውና ለተከተለው የሕይወት እንጀራ ነው። አማኙ በቃሉ ውስጥ ግልጽ ያልሆነለት ነገር ቢኖር ያንንም እግዚአብሔር አስቲገልጥለት ይጠብቃል። ሆኖም በዘመናችን በሙሉ የማይገቡን ምስጢራት በመጽሐፍ ቅዱስ ይኖራሉ። ሙሴ ግልጥ ስለሆኑትም ስላልሆኑትም፣ "ምስጢር የሆነው ለአምላካችን ለእግዚአብሔር ነው፣ የተገለጠው ግን የዚህን ሕግ ቃል ሁሉ እንከተል ዘንድ ስዘላለም የእኛና የልጆቻችን ነው" በማለት ጽፎአል (ዘዳግም 29+29)። ሐዋርያው ጳውሎስም፣ "ዛሬስ በመስተዋት በድንግዝግዝ እንደምናይ ነን፣ በዚያን ጊዜ ግን ፊት ለፊት እናያለን፣ ዛሬስ ከዕውቀት ከፍዬ ዐውቃለሁ በዚያን ጊዜ ግን እኔ ደግሞ እንደ ታወቅሁ ዐውቃለሁ" (1ቆሮንቶስ 13+12) ብሎአል።

ቃሉን የመተርጉም፣ የመግለጥና የማስረዳት ተግባር የእግዚአብሔር መንፈስ ቅዱስ ሥራ ነው። የዘላለም ሕይወት የሚገኘውም በጌታ በኢየሱስ ክርስቶስ በማመን ብቻ መሆኑን መጽሐፍ ቅዱስ በግልጥ ያስረዳል። በዚህ ላይ ግን የራስን ሐሳብ መደራረብ አያስፈልግም። ሁሉም አስተምህሮና አስተሳሰብ ከመጽሐፍ ቅዱስ አለመውጣቱና መውጣቱ ይመረመራል እንጂ በሰው ከተመሠረተ በኋላ ትክክለኛ ለማድረግ የሚደረገው ሙከራ ከንቱ ነው።

'የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያንን አስተምህሮ አስመልክቶ የተጻፈው ይህ መጽሐፍ ስሕተትን አጉልቶ ከማሳየት ባሻገር፣ ለአንባቢያን መሠረታዊ የመጽሐፍ ቅዱስ ጥቅስ አፈታትን ጥበብ ያስጨብጣል። እግዚአብሔር በቃሉ ያለውን በትክክል ለመረዳት በቂ ጥናት የማድረግን ባህል ያጸብራል። ስለሆነም የዋህ አማንያን በስሕተት ትምህርት እንዳይወሰዱ፣ በሐሰት ትምህርት የተወሰዱ ቃሉን በትክክል ተረድተው እንዲመለሱ፣ ሊጠቀሙበት ይገባል። በተጨማሪም በአገራችን ቋንቋ የተጻፉ መሰል ድርሰቶች እጅግ አናሳ በሆኑበት ጊዜ የዚህ ጽሑፍ መገኘት ለመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት ቤት፣ ለስነበት ትምህርት ቤት ተማሪዎች፣ ለአስተማሪዎችና ለመጽሐፍ ቅዱስ ምሁራን እንዲሁም ለሁሉም አማኝ

ጥሩ የምሥራች ነው። እነዚህም ሁሉ የዚህ መግለጫ ተጠቃሚዎች እንዲሆኑ ምኞቴና ጸሎቴ ነው።

ማሞ ገብረ መስቀል
የወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ጎብረት
እንዲሁም የኢትዮጵያ ቃለ ሕይወት ቤተ ክርስቲያን ሊቀ መንበር

እቅና ተመሳሳይ ስምን ይዞ መነሣት ለውጤት ያበቃል፣ ውጤት ግን ውጤት ተብሎ ሊጠራ የሚችለው በሕያው ቃሉ መሠረትነት ላይ ጸንቶ ሲቆም ነው፣ ስለዚህ ከእውነቱ የነቀሩጥ ያህል የራቀ ትምህርት አጥፊ ነው፣ የጥፋቱም ልክ ተከታዮቹን ሁሉ ወደር ለሌለው ለእግዚአብሔር የመጨረሻ ቀኣጣ ማብቃት ነው።

ተስፋዬ ሮበሌም ስዎች እንድም ከቀኣጣ ይተርፉ ዘንድ፣ እንድም የሐስት ትምህርትን በእግዚአብሔር እውነት ለመተካት ሲል ይህንን መጽሐፍ ጽፎአል። ሐዋርያት ሳይሆኑ በሐዋርያነት ስም ስለተጠሩት ጉባኤያት፣ "የሚናገር እንደ እግዚአብሔር ቃል ይናገር" (ሮሜ 12+6) በማለት ዕዳውን አቅልሎአል። የተቀረው፣ "የሚመለከተው ሁሉ" እያነበበው ይገረምበት፣ ይመከርበት፣ ይታረምበት ዘንድ በመጽሐፉ መጠቀም ነው።

ተስፋዬን እግዚአብሔር ሰዐቃቤ እምነት ጠርቶታልና ይበረታበት ዘንድ ምክሬ ነው።

ስሜ ታደሰ (መጋቢ)
ቤዛ ባፕቲስት ቤተ ክርስቲያን

ይህ የተስፋዬ ሮበሌ መጽሐፍ፣ "የሐዋርያትን ቤተ ክርስቲያን" ትምህረት በግሩም ሁኔታ የሚፈትሽና መልስ የሚሰጥ ነው። ስለትምህርታቸውም፣ የስማ በለው ሳይሆን የቤተ ክርስቲያኒቷ መሪ የጻፉትን ትምህርቶች ቀጥታ በመጥቀስ ተገቢ መልስ ቲሰጥቶበታል። የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን መሪዎችና ጽሑፎች የአብዮተ ክርስቲያናትን አስተምህሮ በመቃወም ብዙ የዘበዘቡ ቢሆንም፣ ዝምታ ፍርሓት የመስለበትን ሁኔታ የሚሰብር ሆኖ አግኝቼዋለሁ—ይህን መጽሐፍ።

ቲስፋዬ መልስ የሚሰጥባቸው ትምህርቶችን ከዐውዱ አውጥቶ ማየት ግን ክብድ ነው ባይ ነኝ። አንባቢዎች ይህንን መጽሐፍ ሲያነቡ የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያንን ብቻ ትኩረት የሚሰጡ ከሆነ፣ ይበልጥ ተጠቃሚ ይሆናሉ። ቤተ ክርስቲያኒቱ ቀድሞውኑ ከአስተምህሮተ ሥሉስ አሐዱ ውጪ በስሕተት መሠረት ላይ የቆመች ስለሆነ መሪዎቿ የሚጠቃቅሷቸው ጥቅሶች ወዲያው ስሕተተኛ ሆነዋል፣ ምክንያቱም ሰሐሰተኛ መሠረት የቅዱስ ቃሉ ከፍሰ ምንባቦችን ለድጋፍ በመጥቀስ ዋልታና ማገር ለማድረግ መሞከር መሠረቱን አይቀድስውምና፣ አያድነውምና።

በርግጥ እነሱ የሚያነሷቸው ጥቅሶች የዋሉት በዚያ ስሑት መሠረት ማጉልበቻ ባይሆን ኖሮ፣ በጥሞና ሊታዩ የሚገባቸው ቀኣም ነገሮች በተገኙባቸው ነበር። በእኔ እምነት ሰይጣን እንድ የመጽሐፍ ቅዱስ ጥቅስ ቢጠቅስ ማንነቱ ቅዱስ አይሆንም። ይህም ብቻ ሳይሆን ጥቅሱ ራሱ በእሱ በመጠቀሱ ብቻ ስሕተት ወይም አሳች ወይም ትርጉሙን የሳተ ይሆናል። ነገር ግን ያው ጥቅስ በቅዱሳን ቢጠቀስ ሰበረከት ይሆናል፣ ያስተምራል። ለዚህም ነው ይህን መጽሐፍ የሚያነቡ ሁሉ ለሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን የተጻፈ መሆኑን ብቻ ቢረዱ መልካም ነው የምለው።

የእነርሱን በአንዳንድ የአገሪቱ ክፍሎች እውነተኛ እምነት መስለው የቋቋሟደሉትን መደላድል የሚንጥና የሚንድ መጽሐፍ ነው፣ ስሕተቱን ለማየት በሩ እነሆ ተከፍቶአል!

መጽሐፉ ሲያውቁ ለተሳሳቱ መመለሻ፣ ለተደነጋገረባቸው መጽኛ፣ ለአላቸችም ጥሩ የሚያነቃ በትር ሆኖ አግኝቼዋለሁ። ያንብቡት፣ ያስነብቡት።

አፈወርቅ ጎይሉ
በኢቫንጀሊካል ቲዎሎጂካል ኮሌጅ የነገረ መለኮት መምህር

ሰው እንዴት ከጎጢአቱ ይድናል? እንዴት የዘላለም ሕይወት ያገኛል? የሚለው ጥያቄ በጣም መሠረታዊ ጥያቄ ነው። ይህን ጥያቄ በማያወላዳ ሞንገድ መመለስ መቻል፣ የክርስቲያን ሁሉ ጎላፊነት ነው።

ተስፋዬ ሮበሌ በነገረ ድነት ላይ የተምታቱ፣ የተውገረገሩ፣ መስመር የሳቱ አመለካከቶችን ከመጽሐፍ ቅዱሳዊው አስተምህሮ አንጻር የተቸበት

ይህ መጽሐፍ፣ ጒዳዩን አጣርተን አንድንለይና ግልጽ አቋም አንዲኖረን የሚረዳ ሁነኛ አስተዋጽኦ ነው።

ንጉሤ ቡልቻ
ቃለ እግዚአብሔር አንባብያን ማኅበር

"የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን" ስዎች የውሃ ጥምቀት ለድነት አስፈላጊ ነው የሚል እምነት አላቸው። ለዚህም ድጋፍ ይሆናቸው ዘንድ የቤተ ክርስቲያኒቱ መሪዎች ከመጽሐፍ ቅዱስ የሚጠቅሷቸው ክፍሎች አሉ። ጥቅሶቹ ግን የተተረጐሙት ትክክለኛውን የመጽሐፍ ቅዱስ አፈታት መንገድ ባለመከተልና ባለማወቅ ነው።

ወንድማችን ተስፋዬ ሮበሌ "የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን" መሪዎች ጥምቀት ለድነት አስፈላጊ ነው በማለት ባነሷቸው የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍሎች ላይ፣ እጅግ በሚያረካ መንገድ ትክክለኛውን የቅዱሳት መጻሕፍት የአፈታት መንገድ በመከተል "ለሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን" ተከታዮችም ሆነ ለሌላው ሰው በሚጠቅም መንገድ አቅርቦአል። እኔ ሳልሆን መጽሐፍ ቅዱስ ራሱ ይናገር ማለት ትልቅ ዐዋቂነት ነው። ስለዚህ ይህችን እጅግ ጠቃሚ የሆነች መጽሐፍ አውነትን ለማወቅ የሚጓጉ ሁሉ በአጃቸው አስገብተው እንዲያነቧት አበረታታለሁ።

ፍሬው ታምራት
የኢቫንጀሊካል የነገረ መለኮት ትምህርት ቤት (ETC)
አካዳሚክ ዲንና የነገረ መለኮት መምህር

የማልስማማባቸው ድምዳሜዎች ቢኖሩበትም የሙግቱ የፍሰት ወጥነትና የይዘቱ ዐውዳዊነት እንዲሁም የርእሰ ጒዳዩ አንገብጋቢነት ይህንን መጽሐፍ እንዳደንቅ ያስገድደኛል። ይህንን መጽሐፍ የሚያነብ ሰው ብዙ አንደሚያተርፍ ላረጋግጥ አወዳለሁ።

አስጢፋኖስ ተስማ
የመካነ ኢየሱስ ሰሚናሪዮም
የነገረ መለኮትና የሥነ ምግባር መምህር

የስሕተት ትምህርት አውነት መስሎ የዋህና በቃሉ ያልጸኑትን ከርስቲያኖች እያሣሣቀ የሚወስድ ደራሽ ውሃ ነው። ይህ መጽሐፍ ደግሞ ከወንጌል አውነት ለሚያወጣው፣ "ውሃ ያድናችኋል" አስተምህሮ ማርከሻ ነው።

ነገረ መለኮትን በማስተማርም ሆነ የከርስትናን መሠረተ እምነት ከመናፍቃን በመጠበቅ፣ በኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን እንደ ተስፋዬ ሮበሌ ታላቅ ለውጥ ያመጣ ሰው ያለ አይመስለኝም። ይህ አነጋገሬ ምን ያህል አውነት አንደ ሆነ ለማረጋገጥ ይህን መጽሐፍ ማንበብ ብቻ እንኳ በቂ ሊሆን ይችላል።

ከዚህ በፊት እንደ ጻፋቸው በርካታ መጻሕፍት ሁሉ ይህም መጽሐፍ፣ በመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት ቤቶች ውስጥ በመማሪያ መጽሐፍነት እንደሚያገለግል እንዲሁም ለሰንበት ትምህርት ቤት ትልቅ ዕገዛ እንደሚያደርግ እምነቴ ነው።

ከመጽሐፍ ቅዱሱ አስተምህሮ በተቃራኒው አንጻር የቆሙቱ ብቻ ሳይሆን፣ የቤተ ክርስቲያን ምዕመናንና እገልጋዮች ሁሉ ከሙግቱ አካሄድ፣ ከነገረ መለኮት ጥልቀቱ እንዲሁም ከሥነ ጽሑፉ ውበት ብዙ የሚስንቁበት ሁነኛ መጽሐፍ ነው። ይነበብ!

ንዋይ ጸጋዬ
ክልፌ ቃለ ሕይወት ቤተ ክርስቲያን ሽማግሌ

ውሃውና ስሙ

"የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን" የድነት
አስተምህሮ በቃለ እግዚአብሔር ሲመዘን

ቅጽ 2

DEDICATION

Mr. Robert M. Bowman Jr.,
who hugely influenced me
by his writings
more than anybody else.

ACKNOWLEDGMENTS

There are many who have given both their encouragement and support to this work-of course, I take full responsibility for all that appears in this book, but I would also like to thank the following persons and institutions, all of whom contributed to making this book not only possible but actual.

I would like to give special thanks to Ato Amare Mesfin, Ato Menelik Asfaw, Ato Mamo Gebere Meskel, and Ato Negusse Bulcha. They have a great burden for apologetics and are good friends who have always shared my deep passion to defend and affirm the Historic Christian Faith. I am also grateful to them for critically reading the booklet manuscript prior to publication. Their proficiency in editing has greatly contributed to this book. As always, I am extremely thankful to Mr. Paul Carden, executive director for Center For Apologetics Research for his immeasurable support and for the supply of so many materials to my apologetic work.

I want to thank my friend and fellow worker Rev. Luke P. Wilson and his secretary, Barb Ray and other IRR staff and board members for their constant and concrete expressions of support, encouragement, and generosity. Without IRR's help, I never could have written this book. Finally, as always, I wish to earnestly thank my wife Samrawit for her genuine support for my apologetic work. I am grateful beyond words.

I would also like to thank Pastor Negusse Haile who shared me his former life as the pastor of "Jesus Only" Church for 17 years and how he came to the truth of our Lord Jesus Christ. Thank you for allowing me to include your life testimony to this book.

It's my pleasure to dedicate this book for Mr. Robert M. Bowman Jr., who has tremendous influence both in my life and ministry. You know how much influence the books have in our lives and ministry, those whom we've read and those at whose feet we have studied will transform our passions, power, and purpose. So when I consider your books that have changed me and helped me in my apologetic endeavor, I am speaking not only of the fingerprints of particular words, but of the very lives of the author as well. May God bless you richly for the expansion of His kingdom and the edification of His saints. Thank you, Rob.

It is my sincerest hope that this book will first glorify and please God, and, secondly, instruct and edify the people of God and innocent followers of the "Apostolic Church" of Ethiopia. May God be pleased to use this book to those ends, and may He richly bless you as you read the fruits of my apologetic labor.

ምስጋና

ይህን መጽሐፍ በማዘጋጅበት ወቅት ያበረታቱኝን፣ ረቂቁን በማንበብ ከበርከታ ስሕተት የታደጉኝን ወገኖች ማመስገን እወዳለሁ። ይህ እንዳለ ሆኖ በመጽሐፉ ላይ ስሕተት ቢገኝ፣ የስሕተቱ ሙሉ ተወቃሽ እኔው ጸሓፊው እንጂ እነዚህ ሰዎች አይደሉም— እስተያየታቸውን ሁሉ አላካተትሁምና። አቶ አማረ መስፍን፣ አቶ ምኒልክ አስፋው፣ አቶ ማሞ ገብረ መስቀል፣ አቶ ንጉሤ ቡልቻ።

ውድ ጊዜአቸውን መሥዋዕት በማድረግ የመጽሐፉን ረቂቅ በማንበብ አስተያየት የሰጡኝን ሁሉ እግዚአብሔር ይባርካቸው። ከርእሰ ጉዳዩ ጋር በተገናኘ፣ በርካታ መጻሕፍትንና የጥናት ጽሑፎችን የላከልኝን ሚስተር ፖል ካርደንን (Mr. Paul Carden) እንዲሁም የአይ. አር. አር. ዳይሬክተር የሆነውን ቀሲስ ሉቃስ ዊልሰንን (Rev. Luke P. Wilson)፣ ሚስስ ባርብ ሬይን እንዲሁም አይ. አር. አር (IRR) ቦርድ ሰላደረጉልኝ ትብብር ከልብ አመሰግናለሁ።

ለዐሥራ ሰባት ዓመት በሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን ውስጥ በመጋቢነትና በተለያዩ የአስተዳደር ቦታዎች የነበረውን ታሪክ ያጋራኝን አንዲሁም ይህ ታሪክ በዚህ መጽሐፍ ውስጥ እንዲካተት የፈቀደልኝን መጋቢ ንጉሤ ጎይሌን፣ እግዚአብሔር ይባርክህ ቀጣይ አገልግሎትህን እግዚአብሔር ይባርክ። ለሁሉም ዕድሜና ጤና ይስጥልኝ።

የዚህ መጽሐፍ መታሰቢያነት በሕይወቴና በአገልግሎቴ ትልቅ ስፍራ ላላቸው ለሚስተር ሮበርት ቦመን ነው።

ይህ መጽሐፍ የእግዚአብሔርን ሕዝብ በማንቃት፣ ባለማወቅ በተሳሳተው ጉዳና ውስጥ ያሉትን፣ "የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን" እማንያንን ወደ ትክክለኛው ጉዳና በመመለስ ለእግዚአብሔር ክብር አንዲያመጣ ጸሎቴና ምኞቴ ነው።

ወስብሐት ለእግዚአብሔር።

ተስፋዬ ሮበሌ
ወርኀ ሰኔ 1999 ዓ.ም
አዲስ አበባ፣ ኢትዮጵያ

መግቢያ

"እውነት በክርስቶስ ኢየሱስ ሞትና ትንሣኤ በማመን ብቻ፣ በእግዚብሔር ነጻ ስጦታ የሚገኝ የእምላክ ችሮታ ነው" የሚለውን የመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት "ክርስቲያን" በሚል ስያሜ ራሳቸውን የሚጠሩ እንዳንድ ክፍሎች በተለያየ መንገድ ያብራሩታል። የይሐዋ ምስክሮች፣ ድነት ለመጠበቂያ ግንብ ድርጅት ሙሉ ለሙሉ ከመገዛትና በሚያወጣቸውም ፕሮግራሞች ተካፋይ በመሆን የሚገኝ ሲሆን እንደ ሞርሞን አስተምህሮ ደግሞ፣ አንድ ሰው ድነት የሚያገኘው እጅ ተጭኖ ከተጸለየለት በኋላ ነው።

የዚህ መጽሐፍ ትኩረት የሆኑት፣ "የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን" ሰዎች ዶግም፣ ድነት ለማግኘት በክርስቶስ ኢየሱስ ሞትና ትንሣኤ ማመን ብቻ ሳይሆን፣ ትክክለኛ ነው በሚሉት የጥምቀት ቀመር ማለትም "በኢየሱስ ስም" በመጠመቅ በተጨማሪም ጥምቀቱ ተጠማቂውን በጥልቅ ውሃ ውስጥ ሙሉ ለሙሉ በማስመጥ ካልተካሄደ ግስበቡ ድነት እንደማያገኝ እንዲሁም የመዳን ምልክቱ "በልሳን" መናገር እንደ ሆነ ያስረዳሉ። በድርጅቱ እነዚህ ቅድመ ሁኔታዎች ካልተሟሉ እንድ ሰው ድነት ሊገኘት በፍጹም አይችልም የሚል ጠንካራ እምነ አለው።

ይህ መጽሐፍ፣ ይህ "የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን" አስተምህሮ ክብሉያትና ከሐዲሳት አስተምህሮ ጋር እንደማይጣጣም በስፋት ይሞግታል። ይህ የሃይማኖት ድርጅት ከላይ የተዘረዘሩትን የድነት ቅምህርቶች ለማስተማር የሚጠቅሳቸውን ክፍሎች አንድ በአንድ እየነቀስ በማውጣት፣ "በርግጥ እነዚህ ምንባባት የድርጅቱን አስተምህሮ ያጸናሉ?" የሚለውን ጉዳይ ይሞግታል።

በርካታ ሰዎች ይህን መሰል መጽሐፍ ማንበብ ድፍረት የሌላቸው ሲሆን፣ እንዳንዶች ደግሞ ርእሰ ጉዳዩ ራሱ ስሜት አይስጣቸውም። ከዚህ እንደ ምክንያት ከሚያቀርቧቸው መካል የሚከተሉት ይገኙበታል።

- "ኢየሱስን መውደድ እንጂ አስተምህሮ/ዶክትሪን ሁነኛ ጉዳይ አይደለም"

- "ምግባር ከንድፈ ሐሳብ ስለሚበልጥ፣ አንድ ሰው ምን እንዳመነ ሳይሆን ምን ዐይነት ምግባር አለው የሚለው ጉዳይ ዋነኛ ጉዳይ ነው"
- "በሌሎች ሰዎች ዶክተሪን ላይ መፍረድ ትክክል አይደለም!"
- "እግዚአብሔር በቀባው ላይ እጅህን አታንሣ!"
- "መንፈሳዊ ያልሆነ ሰው ይህ ዐይነቱ ትምህርት አይገባውም፣ አልገባ ካለህ ጸልይ እንጂ አትፍረድ!"
- "በእንዲህ ዐይነቱ ርእሰ ጉዳዮች አስተማሪ አያስፈልግም የእግዚአብሔር መንፈስ ራሱ ይገልጽልናል!"

ይህን መሰል ጥያቄዎች ቃለ እግዚአብሔን መሠረት ያደረገና በሥነ እመክንዮ የተደገፈ ሁነኛ መልስ ማግኘት እሰባቸው የሚል ጽኑ እምነት አለን። ለዚህም የዚህ መጽሐፍ ጸሓፊ በቅጽ አንድ መጽሐፉ ላይ፣ ለእነዚህና እነዚህን መሰል ጥያቄዎች መጽሐፍ ቅዱሳዊና አሞክንዮአዊ መልስ የሰጠ ስለሆነ፣ እነዚህ ጥያቄዎች የእኔም ጥያቄዎች ናቸው የሚሉ ሰዎች፣ የቅጽ አንድን መጽሐፍ እንዲያነቡ ከልብ ይበረታታሉ።

ይህ መጽሐፍ ትኩረት የሚያደርገው በሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን የድነት አስተምህሮ ላይ ብቻ ነው። ድርጅቱ በትምህርተ ሥላሴን ጨምሮ በተለያዩ ርእሰ ጉዳዮች ላይ ያለው አስተምህሮ በቅጽ አንድ መጽሐፍ ላይ በስፋት ስለቀረበ በድርጅቱ አስተምህሮ ላይ ጥናት ማካሄድ የሚፈልጉ ሰዎች፣ ቅጽ አንድ መጽሐፍንም ቢያነቡ ስለድርጅቱ ታሪካዊና ነገረ መለከታዊ መሠረት የተሟላ መረጃና ዕውቀት ሊኖራቸው እንደሚችል እምነታችን ነው።

እንባቢያን፣ "የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያንን" የድነት አስተምህሮ በጠለለ መንገድ ማወቅ እንዲችሉ፣ በዚህ መጽሐፍ የመጀመሪያ ክፍል ላይ የድርጅቱን አንቀጸ ሃይማኖትና የድርጅቱን ጽሑፎች በቀጥታ በመጥቀስ ያላንዳች ማብራሪያ አቅርበናቸዋል። በአስተምህሮው ላይ ሒስ መሰንዘር የሚጀመረው የድርጅቱ መሠረተ እምነት በቀጥታ ከቀረበ በኋላ ነው። በመጨረሻም የድርጅቱ ሰዎች ቆም ብለው አስተምህሮአቸውን እንዲመረምሩ ሊያግዙ ይችላሉ ያልናቸውን ጥያቄዎች አቅርበናል። መልካም ንባብ።

ማውጫ

መቅድም

I. *ድነት በ"ሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን" አስተምህሮ*

መግቢያ

1. ሰው ሁሉ ኀጢአተኛ ነው.....2
2. የውሃ ጥምቀት ለዳግም ልደት ወሳኝ ጉዳይ ነው 3
3. የውሃ ጥምቀት በጥልቅ ውሃ ካልተካሄደ ሰዎችን አያድንም.....10
4. የውሃ ጥምቀት በኢየሱስ ክርስቶስ ስም ካልተካሄደ ሰዎችን አያድንም.....11
5. በመንፈስ ቅዱስ ያልተጠመቀ ሰው ድነት አያገኝም፣ ምልክቱም ልሳን መናገር ነው.....13

o ማጠቃለያ.....13

II. *"የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን" የድነት ትምህርት በቃለ እግዚአብሔር ሲመዘን*

መግቢያ.....15

1. የውሃ ጥምቀት ለድነት (ለኀጢአት ሥርየት) አስፈላጊ ነውን?
   - ማርቆስ 16÷16.....19
   - የሐዋርያት ሥራ 2÷38.....25
   - የሐዋርያት ሥራ 22÷16.....29
   - 1ጴጥሮስ 3÷21.....33
2. የውሃ ጥምቀት ለዳግም ልደት አስፈላጊ ነውን?
   - ዮሐንስ 3÷5.....37
   - ሮሜ 6÷3-4.....43
   - ቲቶ 3÷5.....48
   - ገላትያ 3÷27.....49

- ኤፌሶን 5÷25-26.....51
- ዕብራውያን 10÷22.....53
- ቈላስይስ 2÷12.....54
- 1ቆሮንቶስ 12÷13.....56

3. በማጠናከሪያነት የሚጠቀሱ ሌሎች ክፍሎች
   - ዮሐንስ 19÷34.....58
   - ማቴዎስ 28÷19-20.....64
   - ሐዋርያት ሥራ 8÷35-38.....66
   - ሐዋርያት ሥራ 10÷48.....68
   - ዕብራውያን 9÷19-20.....70
   - 1ዮሐንስ 5÷6.....73
   - ሉቃስ 7÷30.....76
   - ማጠቃለያ.....76
4. የውሃ ጥምቀት ውጤታማ የሚሆነው በጥልቅ ውሃ ሲካሄድ ብቻ ነውን?.....79
5. የውሃ ጥምቀት በኢየሱስ ክርስቶስ ስም ብቻ መካሄድ አለበትን?80
6. ልሳን መናገር የድነት ምልክት ነውን?.....93

III. *ቃለ እግዚአብሔር ስለ ድነት ምን ያስተምራል?* 93

IV. *ጥያቄ ለሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን አማንያን*.....107

V. *ወሥራ ሰባት ዓመት "የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን" ባሪያ ነበርሁ—የመጋቢ ንጉሤ ጎይሌ የሕይወት ምስክርነት*.....119

VI. *ዋቢ መጻሕፍት (Bibliography)* 139

ውሃውና ስሙ

"የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን" የድነት አስተምህሮ በቃለ እግዚአብሔር ሲመዘን

መግቢያ

የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን ጸሓፍት፣ መምህራንና አማንያን የሰው ልጅ ሁሉ በኀጢአት እንደ ወደቀ፣ ኀጢአት ባስከተለውም መዘዝ መንፈሳዊ ሞት እንደ ሞተ፣ የሰው ልጅ የእግዚአብሔርን የድነት መስፈርት አሟልቶ ራሱን ለማዳንም ሆነ ራሱን ለድነት ማዘጋጀት ፈጽሞ እንደማይችል ያስረዳሉ። እንዲሁም ጽድቅ በእግዚአብሔር ጸጋ ለሰው ልጆች ኀጢአት የትኪ ሞት በመሞት ባስገኘው በኢየሱስ በማመን ብቻ እንደሚገኝ ያስገነዝባሉ። እንዲሁም ድነትን ለማግኘት ዳግም መወለድ እጅግ ወሳኝ ጉዳይ መሆኑን ይገልጻሉ። ይህ አቋማቸው ከወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት መሠረተ እምነት ጋር የሚያመሳስላቸው ቢሆንም፣ ዳግም ልደት የሚገኘው የሚከተሉት አራት ቅድመ ሁኔዎች ተሟልተው ሲገኙ ብቻ ነው፣ ይኸውም (1) እምነት፣ (2) ንስሓ፣ (3) የውሃ ጥምቀት፣ (4) በመንፈስ ቅዱስ መጠመቅ የሚለው አስተምህሮአቸው ግን (በተለይ የመጨረሻዎቹ ሁለቱ) ከቃለ እግዚአብሔር ትምህርት ጋር ፍጹም የማይገጥም ነው።

እንደ ድርጅቱ አስተምህሮ እምነት ሲባል እንዲያው ሥጋዊ የሆነ ዕውቀት ብቻ ሳይሆን፣ ምግባራዊ መሰጠትንና መታመንን መሠረት ባደረገ ሁኔታ ከተለወጠ ሕይወት ውስጥ የሚገኝ ፍሬ ነው፤ እንዲሁም ንስሓ ከኀጢአት ወደ ጽድቅ ሙሉ ለሙሉ መመለስ ነው ከሚለው የድርጅቱ አስተምህሮ ጋር የወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት የሚስማሙ ቢሆንም፣ 1) የውሃ ጥምቀት ለዳግም ልደት ወሳኝ ጉዳይ ነው፤ 2) የውሃ ጥምቀት ኀጢአትን ያጥባል፤ 3) የውሃ ጥምቀት የታለመለትን ዐላማ (ማለትም ዳግም ልደት ማስገኘትንና ኀጢአትን ማጠብ) ከዳር ማድረስ የሚችለው፣ በጥልቅ ውሃ ማጥመቅ ሲቻል ብቻ ነው፤ እንዲሁም 4) የመንፈስ ቅዱስ ጥምቀት ለድነት አስፈላጊ ጉዳይ ሲሆን፣ አንድ ሰው በመንፈስ ቅዱስ ለመጠመቁ ሁነኛ ምልክት "በልሳን

መናገር" ነው የሚለው አስተምህሮአቸው ግን ከብሉያትና ከሐዲሳት ትምህርት ጋር አለመጣጣሙ ወይም ባይተዋር መሆኑ ብቻ ሳይሆን፣ ዐበይት ከሚባሉትም ክርቲያናዊ አስተምህሮዎች ጋር በእጅጉ የሚጣረስ/የሚቃረን ነው።

ቅድሚያ የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያንን የድነት አስተምህሮ የድርጅቱን ጽሑፎች በዋቢነት በማቅረብ በርእሰ ጉዳዩ ላይ የሚሰጡትን ማብራሪያ ከተመለከትን በኋላ፣ ይህ ትምህርት ከቃለ እግዚአብሔር ጋር ምን ያህል ይጣጣማል የሚለውን ጉዳይ በጥልቀት ለመፈተሽ እንሞክራለን። በመቀጠልም መጽሐፍ ቅዱስ ድነትን አስመልክቶ የሚያስተምረውን ትምህርት፣ የድርጅቱን የድነት አስተምህሮ ማረቅ/ማስተካከል በሚያስችል መልኩ ከቃኘን በኋላ፣ የድርጅቱን የአስተምህሮ ስሕተት አጉልተው የሚያሳዩ እንዲሁም ግራና ቀኙን ሳያገናዝቡ በየዋህነት የድርጅቱን መሠረተ እምነት የተቀበሉ ሰዎች ቆም ብለው አስተምህሮውን እንዲመረምሩ ሊረዷቸው የሚችሏቸውን ቍልፍ ጥያቄዎች እናቀርባለን።

I. ድነት በሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን አስተምህሮ

1. ሰው ሁሉ ኀጢአተኛ ነው

"የመጀመሪያው ሰው ኀጢአትን የማያውቅ፣ ቅዱስ፣ ሙሉ፣ ፍጹም ሆኖ በእግዚአብሔር አምሳል መፈጠሩንና እንደ እግዚአብሔር ፈቃድ በጎነት ሲመላለስ መኖሩን እናምናለን (ዘፍጥረት 1÷27፣ 2÷7-8)። በኋላ ግን ሰው በንዛ ምኞቱ የእግዚአብሔርን ትእዛዝ በመተላለፍ እንደ ወደቀ፣ ወደ ምድርም ፍዳ ከኀጢአት ጋር እንደ ተጣለ መጽሐፍ ቅዱስ ያስረዳል (ዘፍጥረት 2÷16-17፣ 3÷1-24)። ኀጢአትም ለሰው ሁሉ ተረፈ (ሮሜ 5÷12-21)"[2]።

[2] የኢትዮጵያ ሐዋርያዊት ቤተ ክርስቲያን የእምነት አንቀጾች፣ አንቀጽ 5። አንዲሁም የሚከተሉትን የድርጅቱን መጻሕፍት ይመልከቱ (ሁሉም መጻሕፍት የተጻፉት በተክለ ማርያም ገዛኸኝ ነው)፦ በእግዚአብሔር መጽሐፍ ፈልጉ፣ ገጽ 12፣ 51-53፤ ለድን ዘንድ ምን ማድረግ ይገባኛል? ለዲያ ልደት፣ ገጽ 12-15። *Bible Writers' Theology*, 103-106.

2. የውሃ ጥምቀት ለዳግም ልደት መሳኝ ጉዳይ ነው

የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን መምህራን የውሃ ጥምቀት ለዳግም ልደት መሳኝ ነው ስሚለው ትምህርታቸው የሚያቀርቡት ማስረጃ የሚከተለው ነው።

"'ጌቶች ሆይ እድን ዘንድ ምን ማድረግ ይገባኛል?' ብሎ የፊልጵስዩስ ወኅኒ ቤት ዘበኛ ጳውሎስንና ሲላስን በጠየቀ ጊዜ፣ 'በጌታ በኢየሱስ ክርስቶስ አመን አንተና ቤተሰቦችህም ትድናላችሁ' አላሉትምን? ሐሥ 16÷30። በዚህ ጥቅስ ውስጥ ሰለ ጥምቀት መቼ ተጠቀሰ? በጌታ በኢየሱስ ክርስቶስ አምነንስ ሳንጠመቅ ብንቀር ልንድን እንችል የለም ወይ የሚሉ ተከራካሪዎች ጥቂቶች አይደሉም። የዚህ ጥያቄ መልስ በቁጥር 33-34 ላይ ይገኛል። እምነቱ ብቻ ሊያድነው እንደማይችል ስለሚያውቁ፣ በዚያች ሌሊት ጳውሎስና ሲላስ ይህንን ሰው ከነቤተሰቡ እንዳጠመቁት እናያለን"[3]።

"እንዲሁም መጽሐፍ ቅዱስ ይህንን ስለመሰሉት ጥያቄዎች ግልጽ የሆነ መልስ ሲሰጥ፣ "ሰው ከውሃና ከመንፈስ ቅዱስ ካልተወለደ በቀር ወደ እግዚአብሔር መንግሥት ሊገባ አይችልም" ያላል ዮሐንስ 3÷5፣ ቲቶ 3÷5"[4]።

[3] ተክለ ማርያም ገዛኸኝ፣ ለድን ዘንድ ምን ማድረግ ይገባኛል? ለዲያ ልደት፣ አዲስ አበባ ኢትዮጵያ፣ ገጽ 29። የዚህ ምዕራፍ ሐሳብ በአብዛኛው የተወሰደው ከዚህ መጽሐፍ ቢሆንም፣ ተመሳሳይ ሐሳቦችን ለግርጌ ማስታወሻ 2 ሳይ የተዘረዘሩትን የድርጅቱን መጽሐፍ መመልከት ይቻላል። ምንም እንኳ ቁስ ተክለ ማርያም ገዛኸኝ የድርጅቱን የእምነት አንቀጾች ጨምሮ ከ15 ያላነሱ መጻሕፍትን ቢጽፉም (በድርጅቱ የታተሙት በራሪ ጽሑፎች ራሳቸው፣ በአብዛኛው በተጥታ የተወሰዱት ቁስ ተክለ ማርያም ገዛኸኝ መጻሕፍት ሳይ ነው። ቁስ ተክለ ማርያም ገዛኸኝ የጻፉአቸውን መጻሕፍት ዝርዝር በዋቢ መጻሕፍት ዝርዝር ይመለከቷል)፣ በጽሑፎቻቸው ውስጥ ሁሉ ግን የተደጋገሙ ሐሳቦችን መመልከት የተለመደ ነው። ምናልባትም "እነዚህን መጻሕፍት በሙሉ በአንድ መለስተኛ መጽሐፍ አጠቃሉ ማቅረብ ይቻላል" ቢባል፣ አብለትም ሆነ ግንት አይሆንም።

[4] ዝኒ ከማሁ፣ 30።

"ያመነ የተጠመቀ ይድናል ያላመነ ግን (ሊጠመቅ አይችልምና) ይፈረድበታል። መጽሐፍ ቅዱስ ስለ ጥምቀት የማዳን ሥራ ሲመሰክር፣ ነገር ግን የመድኀኒታችን የእግዚአብሔር ቸርነትና ሰውን መውደዱ በተገለጠ ጊዜ እንደ ምሕረቱ መጠን 1) ስለአዲስ ልደት በሚሆነው መታጠብና (በስሙ ጥምቀት)፣ 2) በመንፈስ ቅዱስ መታደስ አዳነን እንጂ እኛ ሰላደረግነው በጽድቅ ስለነበረው ሥራ አይደለም" ይላል ቲቶ 3÷4-5"[5]።

"የመድኀኒታችን የእግዚአብሔር ቸርነት ክርስቶስን (ሕይወትን) ሰጠን። ክርስቶስ በመስቀል በመሞቱ ምክንያት ከጐኑ ውሃና ደም ፈስቀልን ዮሐንስ 19÷34። ክርስቶስ በውሃው፣ በደሙና በመንፈሱ ሊያድነን መጣ 1ዮሐንስ 5÷6-8፤ ሕዝቅኤል 36÷25-27። በአሪት ዘመን ሙሴ ከበግ ወይም ከፍየል የወጣውን ደም ለእስራኤል ሕዝብ ጎጢአት ከተጠቀቀው ውሃ ጋር በሂሶጵ በማደባለቅ በሕዝቡና በመጽሐፉ ላይ ይረጨው ነበር ዕብራውያን 9÷19-20። ሙሴ ሲረጨው የነበረው የኪዳን ውሃና ደም ከክርስቶስ ጐን ስተገኘው ውሃና ደም ጥላ ነበር። መጽሐፍ ቅዱስ፣ 'ጥቂቶች ማስት ሰምንት ነፍስ በውሃ የዳኑበት መርከብ ሲዘጋጅ የእግዚአብሔር ትዕግሥት በኖኅ ዘመን በቆየ ጊዜ ቀድሞ አልታዘዙም ነበር፤ ይህም ውሃ ደግሞ ማስት ጥምቀት ምሳሌው ሆኖ አሁን ያድነናል፤ የሰውነትን ዕድፍ ማስወገድ አይደለም ስእግዚአብሔር የበጐ ኅሊና ልመና ነው እንጂ፤ ይህም በኢየሱስ ክርስቶስ ትንሣኤ ነው' ይላል 1ጴጥሮስ 3÷20-21። የቤተ ክርስቲያን መክፈቻዎች የተስጠው ሐዋርያው ጴጥሮስ ጥምቀት በእምነት ስንቀበላት አንደምታድነን ሲመሰክር አኛ እንዴት ጥምቀት አታድንም ልንል እንደፍራለን?"[6]።

"ደሙና ውሃው ከጐኑ ሲወጡ በአንድነት አንጂ ተስያይተው ስላልወጡ በማዳን ሥራቸውም አይስያዩም 1ዮሐንስ 5÷6-7"[7]።

[5] ዝኒ ከማሁ፣ 30። በቅንፍ ያለውን ይጨምራል።
[6] ዝኒ ከማሁ፣ 30-31። በቅንፍ ያለውን ይጨምራል።
[7] ዝኒ ከማሁ፣ 76።

"ሙሴ የኩርማዎችንና የፍየሎችን ደም ከውሃ ጋር ቀላቅሎ ሲረጭ እንደ ነበር ሁሉ፣ ክርስቶስም የራሱን ደምና ውሃ በአንድ ላይ ከጐኑ በማመንጨት የመዳንን በር ከፍቶአል 1ዮሐንስ 5÷6-7፤ ዮሐንስ 19÷34"[8]።

"የአንዳንድ ሰዎች ጥያቄ 'ስወደደን ከኀጢአታችንም በደሙ ላጠበን' ተብሎ ተጽፎአልና ደሙ ብቻ ነው የሚያጥበን፤ ውሃውም ሆነ በስሙ መጠመቅ ስኀጢአት ሥርየት አንዴት በአንድ ላይ ይሠራሉ? የሚል ነው፤ ይህን ዐይነት ጥያቄ የሚጠይቁ ሰዎች የእግዚአብሔር ቃል በሙላት የሌለባቸው ናቸው። ቃሉ ግን ደሙ፣ ውሃው፣ ስሙና መንፈሱ ለማዳን በአንድ ላይ እንደሚጠሩ ይገልጻል ቲቶ 3÷4-5፤ ዮሐንስ 3÷5፤ ሐዋርያት ሥራ 3÷5፤ 2÷21:38፤ ዕብራውያን 10÷19-22፤ 1ዮሐንስ 5÷6-8:12"[9]።

"በዚህ በፍጻሜ ዘመን ያለው ትውልድ ደግሞ የዘላለም ሕይወት በሆነው በኢየሱስ ክርስቶስ ስም በውሃ ተጠምቆ አንዳይድን አሻፈረኝ! የውሃ ጥምቀት አያድንም! በማስት የገዛ ራሱን ፍልስፍና ተከትሎ በመፋነን የእግዚአብሔርን መንገድ አንደ ሳተ የታመነ ነው። በመስቀል ላይ የፈሰሰውን ውሃና ደም በስሙ አማካይነት በጥልቅ ውሃ ውስጥ በመጠመቅ አንድንቀበለው አዘዘን"[10]።

"መጽሐፍ ቅዱስ፣ 'ወደ ዓስም ሁሉ ሂዱ ወንጌልን ስፍጥረት ሁሉ ስበኩ፤ ያመነ የተጠመቀ ይድናል፤ ያላመነ ግን ይፈረድበታል' ማርቆስ 16÷16። እንግዲህ አንደ እግዚአብሔር ቃል መሠረት ስው ሁሉ ንስሓ አየገባ ለኀጢአት ሥርየት በጌታ በኢየሱስ ክርስቶስ ስም በመጠመቅ ይድን ዘንድ ይገባዋል። የሐዋርያት ሥራ 2÷38 የተሰበከለትን የመዳን ወንጌል ሰምቶ በእምነት የማይቀበል፤ አምኖም ተጸጽቶ ኀጢአቱን በመተው በኢየሱስ ክርስቶስ ስም ተጠምቆ ከኀጢአቱ የማይታጠብና በመንፈስ ቅዱስ የማይታደስ ሰው ሁሉ፣ በእግዚአብሔር መንግሥት ርስት

[8] ዝኒ ከማሁ፣ 78።
[9] ዝኒ ከማሁ፣ 79።
[10] ዝኒ ከማሁ፣ 32።

የለውም ዮሐንስ 3÷5፤ ቲቶ 3÷5፤ ሕዝቅኤል 44÷9"[11]:: "የእግዚአብሔርን ቸርነትና ምሕረት በውሃ መታጠብና በመንፈስ ቅዱስ መታደስ አንጂ በሌላ ዘዴ እንደማንወርሰው በቲቶ 3÷4-5 ተገልጸአል:: በቸልተኝነትና በሰው ሠራሽ የመዳን መንገድ ተታልላችሁ እውነት በሚመስል የሞት መንገድ የምትጓዙ ሰዎች ትኖሩ ይሆን? ምሳሌ 16÷25:: መጽሐፍ ቅዱስ፣ 'አሁንስ ለምን ትዘገያለህ? ተነሣና ስሙን እየጠራህ ተጠመቅ፤ ኮነጢአትህም ታጠብ' አያለ ይጠራችኋል የሐዋርያት ሥራ 22÷16:: በገላትያ 3÷27 'በጥምቀት ክርስቶስን ለበሳችሁ ይላል'"[12]:: "በሮሜ '6÷3 ወይስ አታውቁምን? እኛ በኢየሱስ ክርስቶስ የተጠመቅን በሞቱ እንደ ተጠመቅን' ይላል:: አነዚህ ከላይ የተጠቀሱት ጥቅሶች ባጭሩ ያለጥምቀት ድነት እንደማይገኝ ያስረዳሉ"[13]::

"እምነት፣ ንስሓ፣ ጥምቀት፣ መንፈስ ቅዱስ እነኝህ አራቱ ለድነታችን የተሰጡን የመዳን መንገዶች ስለሆኑ፣ በአንድነት በመውሰድ የምንድንባቸው እንጂ ለያይተን የምንድንባቸው ጎይሎች አይደሉም:: እንደ ሰው አስተያየት ገነጣጥለን ብንጠቀምባቸው የእግዚአብሔርን ፕላን የምናፈርስ መሆናችን ግልጽ ነው"[14]::

"በኦሪት ዘፀአት 30÷20-21፣ 'እንዳይሞቱ ይታጠቡበታል' ይላል:: ሊታጠቡበት የተፈቀደው የውሃ ዐይነትም በዘኍልቁ 19÷9 ተገልጠአል፣ ቃሉም እንዲህ ይላል፣ 'ርኩሰትን የሚያነጻ ውሃ ለእስራኤል ልጆች ማኅበር ይጠበቃል፤ ኮነጢአት ለማንጻት የሚሆን ነው' ይላል:: ለእስራኤል ሕዝብ ኃጢአት በተለየ አንስራ የተጠበቀው ውሃ ኃጢአታቸውን ሊያስተሰርይ ከቻለ አንዴት ይልቅ በኢየሱስ ክርስቶስ ስም በጥምቀት የምንታጠብበት ውሃ ኃጢአታችንን ሊያስወግድ አይችልም? ከመድኀኒታችን ከኢየሱስ ክርስቶስ ጐን የፈሰቀውስ ውሃና ደም

[11] ዝኒ. ከማሁ፣ 33-34::
[12] ዝኒ. ከማሁ፣ 34-35::
[13] ዝኒ. ከማሁ፣ 36::
[14] ዝኒ. ከማሁ፣ 37::

በጥምቀት በኢየሱስ ስም የምንጠመቅበትና የምንነጻበት ጎይል አይደለምን?"[15]::

"በብሉይ ኪዳን ዘመን ወደ ቅድስተ ቅዱሳን ገብተው የመቅደስ አገልግሎት ተካፋዮች ሊሆኑ የሚመረጡ ሁሉ የልብና የሥጋ ግርዘት ከሁሉ በፊት ያስፈልጋቸው አንደ ነበር መጽሐፍ ቅዱስ ያስረዳናል:: ቃሉም፣ 'ጌታ እግዚአብሔር አንዲህ ይላል፣ በእስራኤል ልጆች መካከል ካሉት ሁሉ በልቡና በሥጋው ያልተገረዘ እንግዳ ሁሉ ወደ መቅደሴ አይግባ' የሚል ነበር ሕዝቅኤል 44÷9:: የልብና የሥጋ ግርዘት ማለት ምን ማለት ነው? የልብ ግርዘት ማለት በመንፈስ ቅዱስ መታደስ ማለት ሲሆን፣ የሥጋ ግርዘት ግን በኢየሱስ ክርስቶስ ስም በመጠመቅ አሮጌው አዳም ተወግዶ ክርስቶስን የመልበስ ምሳሌ ነው ቲቶ 3÷5፤ ቈላ. 2÷11-13፣ 2ቆሮ. 5÷17፣ 1ቆሮ. 15÷45-50፤ ገላ. 3÷27"[16]::

"ከምድረ ግብፅ የወጡት እስራኤላውያን የኤርትራን ባሕር እስኪያልፉ ድረስ ፈርዖንና ተከታዮቹ አልሰቀቁአቸውም ነበር:: እስራኤላውያን ወደ ፊት በመገሥገሥ ከፈርዖንና ከሠራዊቱ ለማምለጥ ያደረጉት ሙከራ ፍርሓትንና ጭንቀትን አበዛባቸው እንጂ ምንም ሊረዳቸው አልቻለም ነበር:: ነገር ግን በኤርትራ ባሕር ውስጥ በማሰፍ በእግዚአብሔር ጎይል ፈርዖንንና ተከታዮቹን ካስጠሙአቸው በኋላ የፈርዖን እስፈሪነትና ጭቆና ዳግመኛ ሊከተላቸውና ሊያስፈራቸው አልቻለም 1ቆሮንቶስ 10÷1-3፤ ዘፀአት 14÷15 ተመልከት"[17]::

በብሉይ ኪዳን የጥምቀት "ምሳሌ ሆኖ የቆየው የዮርዳኖስ ወንዝ ነበር፣ በዕብራይስጥ ቋንቋ ዮርዳኖስ፣ 'ያራዳህ' ማለት፣ ወደ ታች መግባት ወይም መውረድ ማለት ነው:: ወንዝ ማለት ደግሞ ውሃ ማለት ስለሆነ የዮርዳኖስ ወንዝ ማለት ወደ ውሃ ውስጥ መግባት ማለት ነው:: ጥምቀት የተባለው ቃል በግሪክ ቋንቋ፣ 'ባፕቲዞ' መጥለቅ ወይም ወደ ውሃ ውስጥ መግባት ወይም በውሃ ውስጥ መነክር ከሚለው ቃል የተገኘ

[15] ዝኒ. ከማሁ፣ 45::
[16] ዝኒ. ከማሁ፣ 45-46::
[17] ዝኒ. ከማሁ፣ 46::

ነው:: እግዚአብሔር የዮርዳኖስን ወንዝ እንዴት እንደ ተጠቀመበት ከ2ነገሥት 5÷1-14 እንመልከት"[18]::

"ንዕማን የተባለው የሶሪያ ንጉሥ የሠራዊቱ አለቃ በጌታው ዘንድ ታላቅ ክቡር ሰው ነበር፤ ደግሞም ጽኑ ጎያል ነበር፤ ነገር ግን ሰምጻም ነበረ:: የመጽሐፍ ቅዱስ ተማሪዎች (እንባቢዎች) እንደሚያውቁት ሁሉ፣ ለምጽ የተወቀ የኀጢአት ምሳሌ ነው:: በለምጽ በሽታ የተወረሰው ንዕማን በዮርዳኖስ ወንዝ ብቅ ጥልቅ ቢል ከለምጹ ታጥቦ እንደሚነጻ ወይም ከለምጹ እንደሚድን የእግዚአብሔር ሰው ስለነገረው በዮርዳኖስ ወንዝ ተጠምቆ ከለምጹ ሊነጻ ችሎአል"[19]::

"በብሉይ ኪዳን እንደምናገኘው ግርዘት ለአብርሃምና ለዘሩ ሁሉ የተሰጠ የእግዚአብሔር ቃል ኪዳን ነው:: እግዚአብሔርም፣ 'የቀ·ልፈቱን ሥጋ ያልተገረዘ ቈላፋ ሰው ሁሉ ያች ነፍስ ከወገንዋ ተለይታ ትጥፋ፤ ቃል ኪዳኔን እፍርሳለችና' አለ ዘፍጥረት 17÷1-14:: ስለዚህ እግዚአብሔር የአብርሃም ልጆች እንዲገረዙ አዘዛቸው፤ ካልተገረዙም የእርሱ ወገኖች እንዳልሆኑ አስታወቀ"[20]::

"እኛም በመንፈስ የአብርሃም ዘሮች ነን:: ይህንን የግርዘት ቃል ኪዳን እንዴት ልንቀበለው ይገባል? ሐዋርያው ጳውሎስ ለቈላስይስ ሰዎች በግልጽ እንደ ተናገረው፣ የአዲስ ኪዳን መንፈሳዊ ግርዘት በኢየሱስ ክርስቶስ ሰም መጠመቅ ነው ቈላ 2÷11-13...በቅዱስ ቃሉ እንደምናየው ሁሉ መንፈሳዊ ግርዘት (ማለት በኢየሱስ ስም ጥምቀት) ያልተቀበለች ነፍስ ሁሉ፣ ከወገንዋ ተለይታ ትጥፋ፤ ቃል ኪዳኔን እፍርሳለችና የሚል ነው:: ይህንን የግርዘት ትእዛዝ የሰጠው እግዚአብሔር እንጂ፣ ኢያሱ ወይም አብርሃም አልነበረም ዘፍ. 17÷1-14:: በቅድሚያ እንደ ተገለጠው ሁሉ ይህ የግርዘት ሥርዐት የተፈጸመው የዮርዳኖስን ወንዝ ከተሻገሩ በኋላ እንጂ በፊት አልነበረም ኢያሱ 3÷4-5 ተመልከት:: በአዲስ ኪዳን ዘመንም ሰው ሁሉ መንፈሳዊውን የዮርዳኖስ ወንዝ (በኢየሱስ ክርስቶስ

[18] ዝኒ ከማሁ፤ 50-51::
[19] ዝኒ ከማሁ፤ 51:: በቅንፍ ያለውን ይጨምራል::
[20] ዝኒ ከማሁ፤ 53-54::

ስም ተጠምቆ) ካልተሻገረ እግዚአብሔር ከማንኛውም ሰው ጋር የግርዘትን ቃል ኪዳን አይገባም"[21]::

"ከነዓን የመንግሥተ ሰማያት ምሳሌ እንደ ሆነች ከእግዚአብሔር ቃል ተምረናል:: የእስራኤላውያን በዮርዳኖስ ወንዝ ውስጥ ማለፍ በአዲስ ኪዳን ጥምቀት በኩል ወደ ሰያማዊት ኢየሩሳሌም (ከነዓን) የምንገባበት ምሳሌ ነበር:: እስራኤላውያን ዮርዳኖስን ሳይረግጡ ድልድይ ሠርተው እንዲያልፉ አልተነገራቸውም:: ነገር ግን የእግዚአብሔር ፕላን እጅግ ታላቅ ስለነበር ዮርዳኖስን ከፍሉ በውስጡ እሻገራቸው ኢያሱ 2÷5፤ ዘፀአት 14÷15-31 ተመልከት"[22]::

"በክርስቶስ ትምህርትና በሐዋርያት እንዲሁም በብሉይ ኪዳን መጻሕፍት ይህ ለኀጢአት ሥርየት በውሃ ውስጥ የማለፍ አሰፈላጊነት በሚገባ የተገለጠ ስለሆነ፣ ማንም ሰው በኢየሱስ ክርስቶስ ስም በጥልቅ ውሃ ለኀጢአቱ ሥርየት የመጠመቅን ሥርዐት ካልፈጸመ ወደ ሰማያዊት ከነዓን ሊገባ እንደማይችል መገንዘብ ይኖርበታል ዮሐንስ 3÷5"[23]::

"እጅግ ብዙ ሰዎች ከክርስቶስ ኢየሱስ ጌን ተሰቅሎ የነበረው ወንበዴ በእምነት ከዳነ እኛም ያለ ጥምቀት መዳን እንችላለን! የሚል ክርክር ለቤተ ክርስቲያን ያቀርባሉ:: የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን ስለዚህ ክርክር የምትመልሰው መልስ፣ ቤተ ክርስቲያን የተመሠረተችው ከበዓለ ኀምሳ ቀን በኋላ እንጂ ከዚያ በፊት አልነበረም የሚል ነው:: ከበዓለ ኀምሳ ቀን በፊት ክርስቶስ፣ 'ኀጢአትህ ተሰረይችልህ' እያለ ይፈውስ ነበር:: ከበዓለ ኀምሳ ቀን ወዲህ ያለው ሕዝብ ሁሉ ግን ያለ ውሃ ጥምቀት አይድንም:: ከበዓለ ኀምሳ ቀን በፊት የነበረው የሃይማኖት ሥርዐት የአሪትና የመጥምቁ የሐንስ ሥርዐት ስለነበር ቤተ ክርስቲያን ለምትመሠረትበት እውነተኛው የመዳን መንገድ ጥላ እንጂ በራሱ ፍጹምነት አልነበረውም"[24]::

[21] ዝኒ ከማሁ፤ 54-55:: በቅንፍ ያለውን ይጨምራል::
[22] ዝኒ ከማሁ፤ 55:: በቅንፍ ያለውን ይጨምራል::
[23] ዝኒ ከማሁ፤ 55-56::
[24] ዝኒ ከማሁ፤ 90-91::

"ከኢየሱስ ጋር ተሰቅሱ የነበረው ወንበዴ ያለ ጥምቀት ለምን ዳነ? የሚሉ ብዙ ናቸው:: ወንበዴውማ የዳነው የአዲስ ኪዳን ጥምቀት (ማለትም ከኢየሱስ ጐን በፈሰሰው ውሃና ደም በስሙ ለጎጢአት ሥርየት መጠመቅ) ከመጀመሩ በፊት በነበረው የንስሓ (የመንጻት) ሥርዐት ነው:: ጌታ ኢየሱስ፣ 'ጎጢአትህ ተሠረየችልህ'፣ 'ጎጢአትሽ ተሠረየችልሽ' እያለ ከጎጢአት ሲፈታቸው የነበረው ከመሞቱ በፊት ነበር:: ሞቶ ከተነሣ በኋላ ግን ሰው ከውሃና ከመንፈስ እንዲወለድ በደነገገው ሥርዐት እንጂ በቀደመው የመንጻት ሥርዐት መጻን አልተቻለም:: ስለዚህ ነው ብዙዎች የዮሐንስ ደቀ መዛሙርት እንደ ገና በኢየሱስ ክርስቶስ ስም የተጠመቁት ሐዋርያት ሥራ 19÷1-6"[25]::

"እንግዲህ የወንጌል መልእክተኞች ሁሉ ስለ ስሙ፣ ስለ ደሙ፣ ስለ ውሃውና ስለመንፈሱ የማዳን አገልግሎት የተምታታ መልእክት በመስጠት ሕዝብን እንዳያወናብዱ ስብከት ከመጀመራቸው በፊት በእነዚህ የመዳን አጋዎች የሃይማኖታችን መሥራቾች የሆኑት ሐዋርያት እንዴት እንደ ተጠቀሙባቸው ከቃሉ መረዳት ይኖርባቸዋል ኤፌሶን 2÷20"[26]::

"የውሃ ጥምቀት እጅግ ተፈላጊ የሆነበት ዋናው ምክንያት ያለ ውሃ ጥምቀት ሰው ዳግም ተወልዶአል፣ ክርስቲያን ነው ወይም የእግዚአብሔር ልጅ ነው ሊባል ስለማይችል ነው:: የቤተ ክርስቲያን አካልም ሊሆን አይችልም:: ያልተጠመቀ ሰው ሁሉ አረማዊ የሚባል ስም ይሰጠዋል"[27]::

3. የውሃ ጥምቀት በጥልቅ ውሃ ካልተካሄደ ሰዎችን አያድንም

የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን መምህራን የውሃ ጥምቀት በጥልቅ ውሃ ካልተካሄደ ሰዎችን አያድንም ስሚለው ትምህርታቸው የሚያቀርቡት ማስረጃ የሚከተለውን ይመስላል::

[25] ጥምቀት ያድናል! (በራሪ ጽሑፍ) በቅንፍ ያለውን ይጨምራል::

[26] እድን ዘንድ ምን ማድረግ ይገባኛል?፡ 79::

[27] ዝኒ ከማሁ፡ 224::

"የውሃው ጥልቅ መሆን ለምን ይጠቅማል? ሰው ሁሉ ሰውነቱ የጎጢአት ለምጽ ስላለበት ሙሉ ሰውነቱን በሚያነጻ ውሃ መታጠብ ስለሚገባው ነው ዘጎልቁ 19÷9፤ ቈላስይስ 2÷11-12፤ ሐዋርያት ሥራ 8÷35-39፤ 22÷16፤ ሮሜ 6÷3-4፤ ዮሐንስ 3÷23፤ ማቴዎስ 3÷16"[28]:: "ልንገነዘበው የሚገባን ዋናው ነገር በኢየሱስ ክርስቶስ ስም ስጎጢአት ሥርየት በጥልቅ ውሃ ውስጥ ስንጠመቅ ከሞቱ ጋር አንድ እንሆን ዘንድ በጥምቀት ከእርሱ ጋር መቀበራችንን ነው ሮሜ 6÷3-4:: ይህም በመስቀል ላይ በሞተልን ጊዜ በአፈሰሰልን ውሃና ደም ውስጥ በማለፍ ዘላለማዊውን የሞት ዕዳ ቀብረን በአዲስ ሕይወት ለመኖር አዲሱን አዳም ክርስቶስን መልበሳችንን ያስረዳል ዕብራውያን 6÷3-4፤ ሮሜ 6÷3-4"[29]::

4. የውሃ ጥምቀት በኢየሱስ ክርስቶስ ስም ካልተካሄደ ሰዎችን አያድንም

የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን የውሃ ጥምቀት በኢየሱስ ክርስቶስ ስም ካልተካሄደ ሰዎችን አያድንም ስሚለው ትምህርቱ የሚያቀርበው ማስረጃ የሚከተለው ነው::

"በማቴዎስ 28÷19 የተነገረው ቃል በነጠላ ቁጥር የተነገረ ስም ስለሆነ አንድን አምላክ ያመለክታል እንጂ ስለ ሦስት አይናገርም:: ሐዋርያትም በማስተዋል እንደ ተቀበሉትና እንደ ሠሩበት ከጥምቀት ሥርዐታቸው እንገነዘባለን"[30]:: "በማቴዎስ 28÷19 እንደ ተጻፈው አብ ማለት ስም አይደለም፤ ስአብ የመጠሪያ ስም ሊኖረው ይገባል:: ይኸውም የመጠሪያ ስሙ ኢየሱስ እንደ ሆነ ራእይ 3÷12፤ ዮሐንስ 5÷43፤ 17÷6:12፤ ማቴዎስ 1÷20-23፤ ዮሐንስ 14÷8-10 እንዲሁም ኢሳይያስ 9÷6 ይገልጻል:: ወልድ ማለት ደግሞ ስም አይደለም፤ የወልድም መጠሪያ ስሙ ኢየሱስ ነው:: ወልድ (ልጅ) ተብሎ ሊጠራና ሊቀደስ ስለማይገባው የግድ ስም ሊኖረው ይገባል:: እግዚአብሔር በሥጋ ከመገለጡ ወይም ከድንግል

[28] ዝኒ ከማሁ፡ 127::

[29] ዝኒ ከማሁ፡ 82::

[30] ዝኒ ከማሁ፡ 116::

ማርያም ከመወለዱ በፊት ሰምችን ሲያድንበት ወቅዶ በሰማያት ስሙሮ ያስቀመጠው የመለኮት (የአብ) ስም ኢየሱስ ነው። መንፈስ ቅዱስም ከእግዚአብሔር ወይም ከኢየሱስ የሚፈስ የእግዚአብሔር ጎይል ነው። ከቅዱስ አምላክ ስለሚወጣ መንፈስ ቅዱስ ይባላል፤ የመጠሪያ ስሙ ግን ኢየሱስ እንደ ሆነ በማቴዎስ 1÷20-21 እና 2ቆሮንቶስ 3÷17 ተገልጸአል ...ኢየሱስ በሥጋ ሲወለድ ወልደ መንፈስ ቅዱስ አልተባለም፤ ነገር ግን ባባቱ ስም ኢየሱስ ተብሎ ተጠራ፤ ጌታ መንፈስ ነውና ዮሐንስ 5÷43 ተመልከት"[31]። "አብ፣ ወልድ፣ መንፈስ ቅዱስ እነዚህ ሦስት የእግዚአብሔር የክብር ስሞች የመጠሪያ ስሞቹ ቢሆኑ ኑሮ፣ ስም ተብሎ በነጠላ ቁጥር ከመጻፍ ይልቅ ስሞች ተብለው ሊጻፉ ይገባ ነበር። ስም ተብሎ ስለተጻፈ ነጠላነትን ስለሚያሳይ ሐዋርያት ሳይሳሳቱ በዚህ በሦስት የክብር ስም የተጠራ አምላክ ኢየሱስ ክርስቶስ እንደ ሆነ በመንፈስ ቅዱስ ተረድተው ጎጢአትን በሚያስተሠርይ በአምላካችንና በመድኀኒታችን በኢየሱስ ክርስቶስ ስም አጥምቀዋል። እኛም በዚህ ስም እንድንጠመቅና እንድናጠምቅም በጥብቅ አዘዋል ኤፌሶን 4÷5፤ ቈላስይስ 3÷17፤ ገላትያ 1÷8-9 3÷27፤ ሐዋርያት ሥራ 2÷38-42 ተመልከት"[32]።

"ሐዋርያት ሥራ 2÷38 አብ ወልድ መንፈስ ቅዱስ እየተባለ የሚጠራው ያው ራሱ አንድ አምላክ ሲሆን፣ ለሰው ልጆች በሦስት አገላለጽ መገለጹን ያሳያል። ውሃ ሲረጋ በረዶ እንደሚሆን ሲፈላም እንፋሎት እንደሚሆን ዐይነት አባታችን እግዚአብሔር በረቂቅነትና በሚዳሰስ አካል ተገለጸ እንጂ አምላካችን አንድ የማዳን ስሙም አንድ ነው"[33]። "በአብ በወልድና በመንፈስ ቅዱስ ስም የተጠመቀ ሰው በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ስለማይገኝ፣ ሐዋርያትም ስላላጠመቁበትና አብና መንፈስ ቅዱስም ስለማይሞቱና ስለማይቀበሩ፣ ጥምቀት ደግሞ የሞትና የመቀበር ምሳሌ ስለሆነ፣ እኛም ሞቶ ከተነሣው ከክርስቶስ ጋር በንስሓ ሞተን፣ አሮጌውን ሰዋችን ከነዕዳ ጽሕፈቱ በኢየሱስ ስም ለማስገፈፍ በስሙ ጥምቀት ከእርሱ ጋር በእምነት ተቀበርን"[34]።

[31] ዝኒ ከማሁ፣ 117። በቅንፍ ያለውን ይጨምራል።

[32] ዝኒ ከማሁ፣ 118።

[33] ዝኒ ከማሁ፣ 122።

[34] የኢትዮጵያ ሐዋርያዊት ቤተ ክርስቲያን የአምነት አንቀጾች፣ አንቀጽ 8።

5. በመንፈስ ቅዱስ ያልተጠመቀ ሰው ድነት አያገኝም፤ ምልክቱም ልሳን መናገር ነው

የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን መምህራን በመንፈስ ቅዱስ ያልተጠመቀ ሰው ድነት አያገኝም፤ አንድ ሰው ድነት የማግኘቱ ምልክት በልሳን መናገሩ ነው ስሚለው ትምህርት የሚያቀርቡት ማስረጃ የሚከተለው ነው።

"የመንፈስ ቅዱስ ጥምቀት ምልክቱ የሕይወት ተሐድሶ ማግኘትና በልሳን ወይም በአዲስ ቋንቋ መናገር ነው። መንፈስ ቅዱስ ሕይወትን የሚለውጥ ወይም የሚያድስ ጸጋ ነው። መንፈስ ቅዱስ ውስጣዊ ሕይወታችንን ማለትም መንፈሳችንን ስለሚያድነው በኢየሱስ ክርስቶስ ስም በውሃ ቢጠመቅም በመንፈስ ቅዱስ ያልተጠመቀ ሰው ሙሉ ደኅንነት አያገኝም ብለን እናምናለን ቲቶ 3÷4-8፤ ዮሐንስ 3÷5-6 ተመልከት"[35]። "የመንፈስ ቅዱስና የውሃ ጥምቀቶች ለዳግም ልደታችን አስፈላጊዎች እንደ ሆኑ አጥብቀን ስለምናምን ማንኛውም ምዕመን ከውሃና ከመንፈስ ቅዱስ ከተወለደ ከዘላለም ሞት ዕዳ መዳኑን እናረጋግጣለን ዮሐንስ 3÷1-6፤ ቲቶ 3÷4-8፤ ሐዋርያት ሥራ 8÷12-17፤ 19÷1-6፤ ሕዝቅኤል 36÷25-37"[36]።

ማጠቃለያ

"ሰው ያለ ንስሓ ያለ ጥምቀትና ያለ መንፈስ ቅዱስ ሙላት እንዴት ለመዳን ይችላል? ሐዋርያው ጴጥሮስ ለመጀመሪያ ጊዜ የሰበከላቸው ሦስት ሺህ ሰዎች በእጅ ማውጣትና በአፍ ምስክርነት አልዳኑም፤ በማቄላመጥና በማባበልም ወንጌል አልተሰበከላቸውም። መጽሐፍ ቅዱስም ስለእነርሱ የመዳን ሁኔታ እንዲህ ብሎ ይመስክራል፣ 'ቃሉን በሰሙ ጊዜ ልባቸው ታወከ፤ ጴጥሮስንና ሌሎችንም ሐዋርያት ወንድሞች ሆይ (አንድን ዘንድ) ምን እናድርግ?" አሏቸው'[37]።

[35] ዝኒ ከማሁ፣ አንቀጽ 9።

[36] ዝኒ ከማሁ፣ አንቀጽ 9።

[37] አድን ዘንድ ምን ማድረግ ይገባኛል?፣ 72። በቅንፍ ያለውን ይጨምራል።

ቁስ ተከለ ማርያም ገዛኸኝ በኢየሱስ ስም በጥልቅ ውሃ መጠመቅ ለድነት ("ክርስቶስን ስመልበስ") ወሳኝ ጉዳይ መሆኑን ኢየሱስ ራሱ በአካለ ሥጋ ተገልጦ ያስረዳቸው ትምህረት መሆኑን በአንክሮ ያስገንዝባሉ:—

> በፖስታ ቤት በኩል በተላከልኝ ጽሑፍ ላይ፣ በኢየሱስ ስም ጥምቀት የለው ሥርዐት ወይስ መለኮታዊ መልእክት...የሚለውን ርእስ ስመለከት አንብቤ ፊቴን አትንቼ ወደ ፊት ስመለከት፣ ክርስቶስ ፊቴ ቆሞ ስውነቱን በዚፕ የተዘጋ ልብስ እንደሚከፈት ከፍቶ ስውነቴን ወደ ውስጡ አስገባና ራሴን በክርስቶስ ስውነት ውስጥ ገብቼ አየሁት። ራእዩ አብቅቶ ወደ ራሴ ስመለስ ከመደንገጤ ብዛት የተነሣ መንቀጥቀጥ ያዘኝ፣ የራእዩን ትርጉም ስግወቅ ፈልጌ ኢየሱስን ስመጠ የቅ በፊቱ ተደፋሁ። አርሱም:—"ያየኸው ራእይ ትርጉሙ በስሜ በጥልቅ ውሃ ውስጥ ገብቶ በመጠመቅ ያልለበስኝ ሁሉ ራቁቱን አንደ ሆነ የሚያሳይ ነው" አለኝ። ከዚያም "እነዚህን ጥቀሶች ተመልከትና ስጻግም ልደት በስሜ ተጠምቀህ ልበስኝ" አለኝ። ጥቅሶቹም እንደ ፊልም በአእምሮዬ ይታዩኝ ጀመሩ:— ዮሐ. 1÷12-13፣ 3÷3-6፣ ሐዋ. 2÷38፣ ቈላ. 2÷11-14፣ ሮሜ 6÷3-6፣ 8÷1:29-30፣ 2ቆሮ. 5÷1-5፣ ገላ. 3÷27። ምስጢሩ ስለገባኝ አየተቍነጠነጥሁ ለባለቤቴ በስሜት መስከርሁላት፣ እርሷ ግን ተቃወመችኝ፣ ነገር ግን ኢየሱስ ሊገልጥላት ስለፈቀደ፣ በጣም ታምማ በፀልጋዋ ላይ አያለች ከሥቃይዋ የተነሣ ስትወራጭ ድንገት ያችን አንብቤ የተለወጥሁባትን መጽሔት በአጇ ነካቻትና ከዚያ አንሥታ ማንበብ ጀመረች። አያነበበች ሳለች ኢየሱስ በሽታዋን ይወስደውና ትፈወሳለች። በሽታዋን ስታዳምጥ ምንም የለም። ከፀልጋዋ ወርዳ ብትቆምም ምንም የበሽታ ስሜት የለም። በደስታ እየዘለለች ጠበቀችን። መፈወሷ አስገርሞኝ ሳመሰግን ጌታ ኢየሱስ መጠመቅ አንዳስብን ተናገረን፣ ወዲያው ወደ ወንዝ መሄድ ስንጀምር በመንገድ አቁሞን ጽሑፉን ወደ ላኩልን ስዎች ሄድን አንድንጠመቅ አዘዘንና ሄደን ተጠመቅን[38]።

[38] ተከለ ማርያም ገዛኸኝ፣ *ትምህርተ መለኮት*፣ አርትስቲክ ማተሚያ ድርጅት 1996፣ ገጽ 34።

II. የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን የድነት ትምህርት በቃለ እግዚአብሔር ሲመዘን

መግቢያ

ትክክልኛ የሙግት አካሄድ ወደ ትክክለኛ ድምዳሜ አንደሚያደርስ አሙን ነው። ወደ ትክክለኛው ድምዳሜ በሚያደርስን መንገድ ካልሄድን ደግሞ የተሳሳተ የሙግት ድምዳሜ ላይ መድረሳችን አይቀሬ ነው (የተሳሳተ አካሄድ ተጠቅሞ ወደ ትክክለኛ ድምዳሜ መድረስ የሚቻለው በአጋጣሚ/"በአቦ ሰጥ" ብቻ ነዋ!)። ውይይታችን በአብዛኛው መሠረት የሚያደርገው መጽሐፍ ቅዱስን አስከ ሆነ ድረስ (ታሪክንና ሥነ አምክንዮን በተወሰነ ደረጃ አንጠቀማለን። ትክክለኛው የቅዱሳት መጻሕፍት የአፈታት ዘዴ ራሱ ታሪክንና ሥነ አመክንዮን እንድንጠቀም የግድ ይላል)፣ መጽሐፍ ቅዱስን እንዴት እናጥና/እንመርምር የሚለው ጉዳይ ለውይይታችን መሠረታዊ ነጥብ ነው።

"ድኅረ ዘመናዊ" በመባል የሚታወቀውን የአፈታት ጥበብ ጨምሮ፣ የተለያዩ የሥነ ጽሑፍ አፈታት ዘዴዎችና ንድፈ ሐሳቦች መኖራቸው ቅቡል ቢሆንም፣ በዚህ መጽሐፍ የቀረቡት ትንተናዎች፣ ሒስችና አስተያየቶች በሙሉ፣ "ቅዱሳት መጻሕፍት መተርጉም ያለባቸው ታሪካዊ፣ ሰዋስዋዊና ሥነ ጽሑፋዊ (Historical, Grammatical, and Literary method—HGL) አውነታዎችን መሠረት ባደረገ መልኩ ብቻ ነው" የሚለውን መሠረታዊ የሥነ አፈታት መርሐ ታሳቢ ባደረገና መርሐቹን በተከተለ መንገድ ነው[39]። ቅዱሳት መጻሕፍትን ብቻ ሳይሆን፣ ጥንታዊ ድርሳናትንም ሆነ ዘመናዊ ጽሑፎችን የምናጠናው ይህንኑ መርሐ በመከተል ነው። ይህ ደግሞ በበርካታ የነገረ መለኮትና የቋንቋ ሊቃውንት ተቀባይነት ያለው የቅዱሳት መጻሕፍት አፈታት ጥበብ ነው።

በኢትዮጵያ የሚገኙትን የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን መምህራን የሚከተሉት የቅዱሳት መጻሕፍት የአፈታት መንገድ የትኛው አንደ ሆነ

[39] Historical-Critical Method በመባልም ይታወቃል።

በግልጽ አስፍረዋል። ይኸውም ኢየሱስ ክርስቶስ ለመምህራኑ "በእካለ ሥጋ እየተገለጠ" በሚያሳያቸው "ራእይና" በሚናገራቸው "ንግግር" ላይ መሆኑን በሚከተለው መንገድ ገልጸዋል።

> በፖሰታ ቤት በኩል በተላከልኝ ጽሑፍ ላይ፣ በኢየሱሰ ሰም ጥምቀት የሰው ሥርዐት ወይሰ መሰከታዊ መልእክት...የሚሰውን ርእሰ ሰመሰከት እንብቤ ፊቴን አቅንቼ ወደ ፊት ሰመሰከት፣ ክርስቶሰ ፊቴ ቆሞ ሰውነቱን በዚፕ የተዘጋ ልብሰ እንደሚከፈት ከፍቶ ሰውነቴን ወደ ውሰጡ እስገባና ራሴን በክርሰቶሰ ሰውነት ውስዋ ገብቼ እየሁት። ራእዩ እብቅቶ ወደ ራሴ ሰመሰሰ፣ ከመደንገጤ ብዛት የተነሣ መንቀጥቀጥ ያዘኝ፣ የራእዩን ትርጉም ለማወቅ ፈልጌ ኢየሱስን ለመጠየቅ በፊቱ ተደፋሁ። እርሱም:—"ያየኸው ራእይ ትርጉሙ በሰሜ በጥልቅ ውሃ ውሰጥ ገብቶ በመጠመቅ ያልለበሰኝ ሁሉ ራቁቱን እንደ ሆነ የሚያሳይ ነው" አለኝ። ከዚያም "እነዚህን ጥቀሶች ተመልከትና ለዳግም ልደት በሰሜ ተጠምቀህ ልበሰኝ" አሰኝ። ጥቅሶቹም እንደ ፊልም በአእምሮዬ ይታዩኝ ጀመሩ:— ዮሐ. 1÷12-13፣ 3÷3-6፣ ሐዋ. 2÷38፣ ቈላ. 2÷11-14፣ ሮሜ 6÷3-6፣ 8÷1:29-30፣ 2ቆሮ. 5÷1-5፣ ገላ. 3÷27። ምሰጢሩ ሰለገባኝ እየተቀኑነነየሁ ለባለቤቴ በስሜት መሰከርሁላት፣ እርሷ ግን ተቃወመችኝ፣ ነገር ግን ኢየሱስ ሊገልጥላት ስለፈቀደ፣ በጣም ታምማ በዐልጋዋ ላይ እያሰች ከሥቃይዋ የተነሣ ስትወራጭ ድንገት ያችን እንብቤ የተሰወጥሁባትን መጽሔት በእጇ ነካቻትና ከዚያ እንሥታ ማንበብ ጀመረች። እያነበበች ሳለች ኢየሱስ በሽታዋን ይወስደውና ትፈወሳለች። በሽታዋን ስታጸምጥ ምንም የሰም። ከወልጋዋ ወርዳ ብትቆምም ምንም የበሽታ ስሜት የለም። በደስታ እየዘለሰች ጠበቀችን። መፈወሷ እሰገርሞኝ ሳመሰግን ጌታ ኢየሱስ መጠመቅ እንዳለብን ተናገረን፣ ወዲያው ወደ ወንዝ መሄድ ሰንጀምር በመንገድ እቁሞን ጽሑፎን ወደ ሳኩልን ለዎች ሄድን እንድንጠመቅ እዘዝንና ሄደን ተጠመቅን[40]።

ይህ ጉዳይ ቈለ ተክሌም ሆኑ የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን መምህራንና እማኒያን፣ ትክክል ነው ብለው የተቀበሉት አስተምህሮ መጽሐፍ ቅዱስን በማጥናት የተገኘ ሳይሆን፣ "በራእይ" የተገኘ ነው። ይህ ራእይና

[40] ተክለ ማርያም ገዛኸኝ፣ *ትምህርተ መለኮት*፣ አርትስቲክ ማተሚያ ድርጅት 1996፣ ገጽ 34።

መገለጥ ትክክለኛ መሆኑን እንዴት ማረጋገጥ ይቻላል? ምክንያቱም እርኩሳን መናፍስትም የብርሃን መላእክ በመምሰል እንደሚገሰጡና ሰዎችን ከእግዚአብሔር እንደሚለዩ መጽሐፍ ቅዱስ በግልጽ ያስተምራል። ምናልባት የቤተ ክርስቲያኒቱ የበላይ ጠባቂና የአስተምህሮ ቀራጺ፣ ያየሁት ራእይ ከእግዚአብሔር ለመሆኑ ማረጋገጫው "ጥቅሶቹ እንደ ፊልም በራእይ በአእምሮዬ ታይተውኛል፣ ቃለ እግዚአብሔርን ጠቅሶ ደግሞ ወደ ተሳሳተ ትምህርት መሄድ አይቻልም" የሚለውን ጉዳይ እንደ ማስረጃ የሚያቀርቡ ይመሰሳል። ነገር ግን ሰይጣን ዲያብሎስ ለእኩይ ዐሳማው ቃለ እግዚአብሔርን መጥቀስ እንደሚችል ይታወቃል (ለምሳሌ ማቴዎስ 4 ይመለከቷል)። ይህ እውነት ከሆነ ደግሞ፣ ማናቸውም ዐይነት ትምህርቶችም ሆኑ መገለጦች መመዘን ያለባቸው የብሉያትና የሐዲሳትን ትክክለኛ ትምህርት ባገናዘበ መልኩ ብቻ ነው። ቃለ እግዚአብሔርን በትክክል መሠረት ያሳደረገ ትምህርትም ሆነ መገለጥ ደግሞ ውጉዝ እጅግ ውጉዝ ነው (ገላትያ 1÷7-9)።

ይህ የቈለ ተክሌ መገለጥም ከኢየሱስ ክርስቶስ የተገኘ መገለጥ ነው ወይስ አይደለም የሚለው ጉዳይ የሚወሰነው፣ እስተምህሮዎችና መገለጦች ሁሉ በሚመረመሩበት በቅዱሱ መጽሐፍ ነው። ይህ ሊሆን የሚችለው ደግሞ፣ ቈለ ተክለ ማርያም ይህንን እስተምህሮ ለማጽናት ራሱ ክርስቶስ አሳይቶኛል የሚሏቸውን ጥቅሶች እንድ በአንድ እየነቀሱ በማውጣት፣ ክፍሎቹን በቅርበት በመመርመር የሚወሰን ጉዳይ ይሆናል። በተሰሎንቄ ከተማ ከሚኖሩ ሰዎች ይልቅ በቤሪያ ከተማ የሚኖሩት ሰዎች "ልበ ሰፊዎች ነበሩ" (ሐዋርያት ሥራ 17÷11) የተባለበት ዐቢይ ምክንያት፣ የሐዋርያውን የጳውሎስ ትምህርቶች፣ ከብሉያት ጋር እያነጻጸሩ በመመርመራቸው መሆኑን ቃለ እግዚአብሔር ያስተምረናል። መጽሐፍ ቅዱስ፣ "በሃይማኖት ብትኖሩ ራሳችሁን መርምሩ" ወይም "መንፈስን ሁሉ እትመኑ" ሲል በጥብቅ ማስጠንቀቁ፣ ሃይማኖታዊ ትምህርቶችን በሙሉ መመርመር እንዳለብን፣ የምንመረምረው ደግሞ በቃለ እግዚአብሔር መሆኑን እበክሮ የሚያስገነዝብ ነው።

መገለጦችን፣ ራእዮችን፣ ድንቃድንቆችን፣ ገድሳገድሌችን፣ ድርሳናችን፣ ተአምራትን ወዘተ እውነተኝነት የምንመረምረው በቃለ እግዚአብሔር ነው ስንል፣ ትክክልኛ የሆነውን የቅዱሳት መጻሕፍት የአፈታት ጥበብ (HGL) መሠረት አድርገን መሆኑን ልብ ይሏል። በቤተ ክርስቲያን

ታሪክ ሁሉ ሊሠራበት የነበረና በሰፋት ተቀባይነት ያለው እንዲሁም ሳይንሳዊ የሆነው ይህ የቅዱሳት መጻሕፍት የአፈታት ጥበብ ተግባራዊ ባደረገ መልኩ መጽሐፍ ቅዱስን ማጥናት፣ ከፍተኛ የሆነ ጥረትም ሆነ ትዕግሥት ይፈልጋል። የመጽሐፍ ቅዱስ ምንባባትን በቀላሉ አንብበን የክፍሉን መልእክት በቀላሉ ለማስተዋል አዳጋች ከሚያደርጉት ምክንያቶች መካል አንዱ፣ መጽሐፍ ቅዱስ የተለያዩ ባሕርያት ባለቤት የመሆኑ ጉዳይ ነው። ቅዱሳት መጻሕፍት እጅግ ጥንታዊ (ክ1200 ዓ.ቅ.ክ አስከ 100 ዓ.ም ባሉት ጊዜያት የተጻፉ)፣ ከመሆናቸውም ባሻገር ጥንታውያን በሆኑ ግለሰቶም በዕብራይስጥና በግሪክ ቋንቋዎች የተጻፉ ናቸው። ይህ ነባራዊ ሁኔታ ደግሞ፣ እነዚህን ለነዶች በትክክል ለመረዳት የእነዚህን ጽሑፎች ታሪካዊ፣ ሰዋሰዋዊና ሥነ ጽሑፋዊ ይዘት እንዲሁም የመልእክቱ ጸሓፍያንም ሆኑ ቀዳማይ ተደራስያን ይኖሩበት የነበረውን ሰፍራ፣ በወቅቱ የነበረውን ባህል፣ ኢኮኖሚ፣ ፖለቲካ እንዲሁም መልከዐ ምድራዊ አቀማመጥ ምን እንደሚመስል በትክክል ማወቅ የግድ ይላል። እነዚህን ነገሮች በትክክል ያለማወቅ ምንባባቱን በጠለለ መንገድ እንዳናስተውላቸው አንቅፋት ይሆኑብናል። የመልእክቶቹ ጸሓፍያን ለቀዳማይ ተደራስያኖቻቸው ያስተላለፉትን መልእክት አንዲሁም ቀዳማይ ተደራስያኑ ከሰነዱ ያገኙትን ትምህርት በትክክል ነቅሶ ማውጣት የሚቻለው፣ የተጻፈበትን ዐውድና ቋንቋ በትክክል ማወቅ ሲቻል ብቻ ነው[41]።

እግዚአብሔር አምላክ "አስተማሪዎችን ለቤተ ክርስቲያን ሰጠ" (ኤፌሶን 4÷11፣ ሮሜ 12÷7፣ 1ቆሮንቶስ 12÷28፣ 13÷8) የሚሰው የመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት፣ "ቅዱሳት መጻሕፍትን በሙሉ በቀላሉ አንብቦ መልእክታቸውን ለመረዳት ዕገዛ ያስፈልጋል" የሚሰውን ጉዳይ ታሳቢ ያደረገ ነው። የቅዱሳት መጻሕፍት አስተምህሮዎች ሁሉ፣ ማንኛውም

[41] የመልእክቱ ጸሐፊ ለቀዳማይ ተደራስያን ያስተላለፈው መልእክት ምን እንደ ሆነ ነቅሰን የምናወጣው "ሐቲት" (exegesis) በሚባለው ዘዴ ነው። የቅዱሳት መጻሕፍት ትምህርት ዛሬ ለእኛ ወይም ለእኔ ምን ትርጉም አለው? የተላለፈው መልእክት እኛ ወይም እኔ ካለሁበት ነባራዊ ሁኔታ ጋር እንዴት ሊዛመድ ይችላል? የሚለው ጉዳይ ደግሞ "ፍታቴ" (exposition) በመባል ይታወቃል። ይህ ጥንታዊ ሰነዶችን ታሪካዊ፣ ለዋሰዋሲና ሥነ ጽሑፋዊ ይዘታቸውን በጠበቀ መልኩ የምናብራብት መንገድ እንዲሁም መልእክቱ እኛ ዛሬ ካለንበት ነባራዊ ሁኔታ ጋር እንዴት ይዛመዳል፣ መልእክቱን እንዴት እናስተምረዋለን ወይም እንለብክዋለን የሚለውን ጉዳይ የቅዱሳት መጻሕፍት የአፈታት ጥበብ (hermeneutics) ይባላል።

ለው በቀላሉ አንብቦ የሚረዳቸው ከሆኑ፣ የአስተማሪ ዕገዛ/ጥቅም እምኑ ላይ ነው?

ከዚህ በመቀጥል ሰፊ ቦታ ለጥተን የምንነጋገረው የውሃ ጥምቀት ለድነት (ለጎጢአት ሥርየት) እንዲሁም ለዳግም ልደት አስፈላጊ ጉዳይ ነውን? በሚሉት ርእሰ ጉዳዮች ዙሪያ ሲሆን፣ የድርጅቱ መምህራን/ጸሓፍት (በዋነኝነት ተክለ ማርያም ገዛኸኝን፣ በማጠናከሪያነት አሜሪካውያኑን የድርጅቱ ጸሓፍት) ይህንን አስተምህሮ ለማቀቀር መሠረት ሆነውናል አንዲሁም አምላክ በመገለጥ አሳይቶናል የሚሏቸውን ክፍሎች እንድ በአንድ እየነቀሰን በማውጣት እንነጋገርባቸዋለን። ይህን የምናደርገው ታዲያ ከላይ ያስቀመጥነውን የሥነ አፈታት መርሐ መሠረት በማድረግ መሆኑን ልብ ይሏል።

1. የውሃ ጥምቀት ለድነት (ለኀጢአት ሥርየት) አስፈላጊ ነውን?

ማርቆስ 16÷16

"ያመነ የተጠመቀም ይድናል፤ ያላመነ ግን ይፈረድበታል"

"ὁ πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς σωθήσεται, ὁ δὲ ἀπιστήσας κατακριθήσεται"

ከላይ ለማየት እንደ ሞከርነው፣ የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን መምህራን የውሃ ጥምቀት ለድነት አስፈላጊ ነው ሰሚለው ትምህርታቸው አዘውትረው ከሚጠቅሷቸው ጥቅሶች መካል ማርቆስ 16÷16 አንዱ ነው። ክፍሉን መሠረት በማድረግም ለድነት እምነት እንደሚያስፈልገው ሁሉ፣ የውሃ ጥምቀትም ድነት ለማግኘት ቅድመ ሁኔታ ነው ይላሉ። እውነታው ግን ከዚህ የተለየ ነው።

አንደኛ፣ የአንድን ምንባብ ትርጉም/ትምህርት ከሚወስኑ ጉዳዮች መካል አንዱ፣ ክፍሉ የሚገኝበትን ዐውድ በጥንቃቄ መመልከት ነው። ይህ አውነት ከሆነ ደግሞ የክፍሉን አጋማሽ አንብቦ መቆም ላይሆን፣ ክፍሉን ሙሉ ለሙሉ ማንበብ የግድ ይሆናል። የክፍሉ አጋማሽ ክፍል፣ "ያላመነ ይፈረድበታል" ይላል እንጂ፣ "ያልተጠመቀ ይፈረድበታል"

እይልም። ፍርድ የሚጠብቀው ያልተጠመቀውን ሳይሆን፣ ያላመነውን ብቻ ነው። በእጠቃላይ ክፍሉ እምነት ከፍርድ ያድናል ይላል እንጂ፣ ጥምቀት ከፍርድ ያድናል አይልም። ሁለተኛ፣ ድነት በክርስቶስ ኢየሱስ ሞትና ትንሣኤ በማመን ብቻ እንደሚገኝ የአዲስ ኪዳን መጻሕፍት በስፋት ያስተምራሉ (ለምሳሌ ሮሜ 3÷20:26:28፤ 4÷1-5÷21፤ 8÷1:30-34፤ 10÷4:10፤ ገላትያ 2÷16፤ 3÷24)። ይህ በሆነበት ሁኔታ ጥምቀት የድነት ቅድመ ሁኔታ ነው ማለት ስሕተት ነው።

ሦስተኛ፣ በመጽሐፍ ቅዱስ ሳይጠመቁ ወይም ከመጠመቃቸው በፊት ድነት ያገኙ ወይም በመንፈስ ቅዱስ የተጠመቁ ወይም የተሞሉ ሰዎች እንዳሉ በግልጽ ይነግረናል (ሉቃስ 23÷39-43[42]፤ ሐዋርያት ሥራ 10÷44-48፤ 9÷17-18)። በመንፈስ ቅዱስ መጠመቅም ሆነ በመንፈስ ቅዱስ መሞላት ደግሞ የዘላለምን ሕይወት የማግኘት ምልክት እንደ ሆነ ቃሉ

[42]ከላይ ለማየት እንደ ሞከርነው፣ የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን መሥራች ቁሰ ተክለ ማርያም ዝኽኝ በተደጋጋሚነት፣ ይህ ሰው የጸደቀው የውሃ ጥምቀት ለድነት በማያስፈልግበት በአሮጌው ኪዳን ነው ብለው ሲሞግቱ ይታያል። ይህ ትንተና የአዲስ ኪዳንን አበተምህሮ ያገናዘበ አይደለም፣ ምክንያቱም አዲሱ ኪዳን የሚጀምረው ከኢየሱስ ሞት በኋላ ነው (ለምሳሌ ዕብራውያን 9÷17 ይመለከቷል)፤ ኢየሱስ ደግሞ የሞተው አብረውት ከተሰቀሉት ወንበዴዎች በፊት ነው (ዮሐንስ 19÷32-33)። በዚህ ሁኔታ ውስጥ ከሞቱ በኋላ ድነት የሚገኘው በአሮጌው ኪዳን ነው ብሉ ማስተማር በሕተት ነው። ከዚህ የምንማረው ትምህርት ከኢየሱስ ጋር የተሰቀለው ሰው በሐዲሱ ኪዳን ውስጥ እንጂ፣ በአሮጌው ኪዳን ውስጥ የኖረ ሰው ስላልነበረ፣ "በአሮጌው ኪዳን ውስጥ በሰሆነ ነው ያለውሃ ጥምቀት መዳን የቻለው" የሚለው የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን መምህራን አስተምህሮ ፍጹም ስሕተት ነው። አንዳንድ ጊዜ ደግሞ ቁሰ ተክለ ማርያም ዝኽኝ ይህ ሰው (ሉቃስ 23÷39-43) "ኢየሱስ በጦር በሚወጋበት ጊዜ ከጐኑ በፈሰሰው ውሃ ተጠምቋል" የሚልም ትምህርት አላቸው። ነገር ግን ውሃው ይህን ሰው በማጥመቅ የወጣ ነው የሚል ወይም ውሃው ግለሰቡን አንዳጠመቀው የሚገልጽ አንዳችም ቃል በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ አልተጻፈም። ቁሰ ተክለ ማርያም፣ "አንድ ሰው የውሃ ጥምቀት በሚወሰድበት ጊዜ በውሃው ውስጥ ሙሉ ለሙሉ ካልተቀበረ ድነት አያገኝም" አያሉ በአንጻሩ ደግሞ፣ ግለሰቡ በውሃው ውስጥ ሳይጠመቅ በመረጨቱ ብቻ ድነት አግኝቶአል የሚለው ትምህርታቸው እርሰ በርሱ የሚቃረን ነው (ውሃው በዚህ ሰው ላይ ተረጭቶአል እንዲሁም ግለሰቡን ለማጥመቅ ተብሎ ከኢየሱስ ጉን የፈሰሰ ውሃ ነው ብለን ብንገምት እንኳ ማለቴ ነው)። የዚህን አስተሳሳብ ከንቱነት ለመገንዘብ በዮሐንስ 19÷34 ላይ የተሰጠውን ማብራሪያ በጥሞና ይመልከቱ።

እግዚአብሔር ያስተምራል (ሮሜ 8÷9፤ ኤፌሶን 1 ÷13፤ 1ዮሐንስ 3÷24)። አራተኛ፣ ሐዋርያው ጳውሎስ የሚያድነውን የክርስቶስ ወንጌል ለመስበክ እንደ ተጠራ ሲገልጽ፣ ባለማጥመቁ ግን እግዚአብሔርን ያመሰግናል 1ቆሮንቶስ 1÷14-17። እንዲያውም ሐዋርያው፣ "ስማጥመቅ ክርስቶስ አሳከኝምና ወንጌልን ልሰብክ እንጂ" ይላል። ጥምቀት የሚያድን ቢሆን ኖሮ ወንጌልን እንዲሰብክ በእግዚአብሔር እንደ ተሳከው ሁሉ እንዲያጠምቅም ይሳክ ነበር። ይህ እንዱ (ወንጌልን መስበክ) ለድነት ቅድመ ሁኔታ ሆኖ የመቅረቡን ያህል፣ ሌላው (የውሃ ጥምቀት) የድነት ቅድመ ሁኔታ ያለመሆኑን በግልጽ የሚያሳይ ጉዳይ ነው።

አምስተኛ፣ በርካታ ሊቃውንት የማርቆስ ወንጌል የመጨረሻዎቹ ዐሥራ ሁለት ቁጥሮች (ማርቆስ 16÷9-20) የማርቆስ ወንጌል ክፍል አይደሉም የሚል አቋም አላቸው። ለዚህም በርካታ ምክንያቶች አሉ፦— 1) እጅግ ጥንታዊና ተአማኒነት ያላቸው የግሪክ ቅጆች (ለምሳሌ ኮዴክስ ሳይናቲከስና ኮዴክስ ቫቲካነስ) ማርቆስ 16÷9-20 ያሉትን ክፍሎች አይጨምሩም[43]። ጥንታዊ ናቸው የሚባሉ ከ5,000 በላይ የግሪክ ቅጆች በእጃችን ላይ ያሉ ሲሆን፣ እነዚህ ቅጆች በአብዛኛው ማርቆስ 16÷9-20 ያለው ክፍል የላቸውም። ይህ ክፍል በአብዛኞቹ የኮፕቲክና የግእዝ (Ethiopic) ቅጆች ላይም አይገኝም። የሚጨምሩትም ቅጆች ቢሆኑ፣ በግርጌ ማስታወሻቸው ላይ ሌሎች ጥንታውያን የግሪክ ቅጆች አንደማይጨምሩት ይጠቁማሉ። 2) እጅግ ጥንታዊ የሆኑና ተአማኒነት አላቸው የሚባሉ የታሪክ መዛግብት እንዲሁም የጥንቷ ቤተ ክርስቲያን አንቀጸ ሃይማኖቶች፣ ማርቆስ 16÷9-20 ላይ ያለውን ክፍል ለትምህርታቸው ሲጠቅሱ አይስተዋልም። 3) ስመ ጥር የቤተ ክርስቲያን አበው፣ የማርቆስ ወንጌል የመጨረሻው ክፍል እንደ ጠፋ እንዲሁም በማርቆስ 16÷9-20 ያለው ክፍል የማርቆስ ወንጌል አካል እንዳልሆነ ገልጸዋል። ለምሳሌ አውሳብዮስና የሮም በማርቆስ 16÷9-20 ያለው ክፍል የበኩረ ጽሑፉ (የእናት ቋንቋው) አካል አይደለም የሚል አቋም ነበራቸው። የእስክንድርያው ቀለሜንጦስ፣ አርጌንስ፣ ቆጵርያኖስ፣

[43]አዲሱ መደበኛ ትርጉም፣ በግጥኛ ጽሑፉ ላይ ያቀረበውን ማብራሪያ እንዲሁም የኢትዮጵያ መጽሐፍ ቅዱስ ማኅበር በ1980 ዓ.ም ያሳተመው የመጽሐፍ ቅዱስ ትርጉም፣ በግርጌ ማስታወሻው ላይ ያሰፈረውን ማብራሪያ ይመለከቷል።

የእየሩሳሌሙ ቄርሎስ በማርቆስ 16÷9-20 ያለው ክፍል የማርቆስ ወንጌል ክፍል እይደለም ብለዋል። 4) በዚህ ክፍል ውስጥ የሚገኙት የነገረ መለኮት አስተምህሮዎች ከተቀሩት የማርቆስ ወንጌል ክፍሎች በእጅጉ የተለዩ ናቸው[44] (የአስተምህሮ ልዩነት ያለው ከማቆስ ወንጌል ብቻ ሳይሆን ከተቀሩትም የአዲስ ኪዳን መጻሕፍት ነው)። 5) ስባ ከመቶ (70%) በላይ በሚሆነው የማርቆስ 16÷9-20 ክፍል ውስጥ የሚገኙት ቃላት፣ በተቀሩት የማርቆስ ወንጌል ክፍሎች ውስጥ አይገኙም። የቃላት አመራረጡ ብቻ ሳይሆን፣ የዐረፍተ ነገር አሰካኩም ከተቀሩት የማርቆስ ወንጌል ክፍሎች በእጅጉ የተለየ ነው። 6) እንደ ማርቆስ ወንጌል ትምህርት፣ ጌታ ከሙታን ከተነሣ በኋላ ስደቀ መዛሙርት የመታየቱ ከልል አስከ ንሊላ የሚደርስ ሲሆን (ማርቆስ 14÷28፤ 16÷7)፣ ከቀጥር 9-20 ባለው ክፍል ግን በኢየሩሳሌም የተገደበ ነው። 7) ማቴዎስና ሉቃስ፣ ከማርቆስ 1÷1-16÷8 ክፍል ጋር የሚዛመዱ ተጓዳኝ ምንባባት

[44]ይህ ክፍል ከሌሎቹ የሐዲስ ኪዳን መጻሕፍት ጋር ብቻ ሳይሆን፣ ከራሱ ከማርቆስ ወንጌል ጋር የሚጋጩ በርካታ አስተምህሮቶችን ይዞአል። ለምሳሌ ማርቆስ 16÷12 ላይ ኢየሱስ፣ "በሌላ መልክ ተገለጠ" የሚለው ዐረፍተ ነገር፣ ኢየሱስ ክርስቶስ መክራን በተቀበለበትና በሞተበት አካለ ሥጋ፣ ሞትን ድል አድርጎ ተነሣ ከሚሉት የሐዲስ ኪዳን ምንባባት (ለምሳሌ፡— 1ቆሮንቶስ 15÷14-17፤ ሮሜ 10÷9፤ ሉቃስ 24÷39-40፤ ማቴዎስ 28÷6፤ ማርቆስ 16÷6፤ ዮሐንስ 2÷19-22፤ 20÷20፤ 21÷12-15) ጋር በእጅጉ የሚቃረን ነው፤ ይህ ደግሞ ዐበይት ክርስቲያናዊ አስተምህሮ የሆነውን የትንሣኤ ሙታንን ትምህርት የሚያሳጣ ነው ["የኢየሱስ ክርስቶስ ትንሣኤ የአካል ወይስ የመንፈስ?" በሚለው ርእስ ጉዳይ ላይ ስፈ ግብራሪያ ከፈጠን፣ ተሰፋዬ ሮበሌ፣ *የይሖዋ ምስክሮችና አስተምህሮአቸው በታሪክ እገዚአብሔር ሲመዘን*፣ (አዲስ አበባ ኢትዮጵያ፣ ራእይ አሳታሚ ድርጅት፣ 1991) ገጽ 92-104 ይመለከቷል]። ማርቆስ 16÷17 ለማመን ምልክቱ አጋንንትን ማውጣት፣ በአዲስ ልሳን መናገር፣ እባቦችን ስለጅ መያዝ አንዲሁም የሚገድል መርዝ ጠጥቶ ያለመሞት የሚሉት ጉዳዮች ብዙ ያከራክራሉ። አንዳንድ የድርጅቱ ታዋቂ ጸሐፍት ራሳቸው (ለምሳሌ፡— David Bernard, C. A. Brewer, እንዲሁም P. D. Buford) በአዲስ ልሳን መናገርን ምልክት መሆኑን ከሙሉ ልባቸው ቢቀበሉትም፣ የተቀሩት ጉዳዮች ግን አንደ ምልክት ሊመሰዱ አይገባም የሚል አቋም አላቸው። ይህ ደግሞ አንዱ ምልክት ሆኖ ከአርሱ ጋር የተዘረዘረው ሌላው፣ ምልክት አንዲት ሊሆን አልቻለም የሚለውን ጥያቄ ያስነሣል። ጳውሎስ አማኞች ሁሉ በአዲስ ቋንቋ አንደግይናገሩ በግልጥ ማስተማሩን ግን ልብ ይሏል 1ቆሮንቶስ 12÷10:30።

ያላቸው ሲሆን፣ 16÷9-20 ክፍል ግን ተጓዳኝ ምንባብ የለውም[45]። 8) ከቀጥር 8 ወደ ቀጥር 9 የተደረገው የሐሳብ ሽግግር ድንገተኛ መሆኑ ብቻ ሳይሆን፣ የዐረፍተ ነገሩ ባለቤት ከሆነችው ሴት፣ ወደ ኢየሱስ የተደረገው የዐረፍተ ነገር ባለቤትነት ሽግግር ፍጹተ ሐሳቡን አደናቅፎአል። 9) የዐረፍተ ነገሩ ባለቤት የሆነችው መግደላዊት ማርያም ማንነት የቀረበው ገለጻ ከተጠናቀቀ በኋላ (ማርቆስ 15÷40:47፤ 16÷1) ስለ መግደላዊት ማርያም አዲስ ገለጻ ያቀርባል (ሉቃስ 8÷2)። 10) አብዛኞቹ ሊቃውንት (የምዕራቢ ቤተ ክርስቲያንና የምሥራቋ ቤተ ክርስቲያን አንዲሁም የወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ሊቃውንት) ይህ ክፍል ተአማኒነት ያለው የማርቆስ ወንጌል ጽሑፍ ነው የሚል እምነት የላቸውም[46]።

ከእነዚህ መረጃዎች በመነሣት ምሁራን ወደ ሚከተሉት አራት ድምዳሜዎች ደርሰዋል። ይኸውም 1) የማርቆስ ወንጌል የሚጠናቀቀው 16÷8 ላይ ነው። 2) የማርቆስ ወንጌል የመጨረሻው ክፍል (ማርቆስ

[45]ማቴዎስ፣ ማርቆስና ሉቃስ እጅግ በርካታ ተጓዳኝ ምንባባት ስላላቸው አንዲሁም ተመሳሳይ ዘገባ በተመሳሳይ መንገድ ስለሚያቀርቡ በነገረ መለኮቱ ዓለም ምስለ ወንጌላት (synoptic gospels) ስመባል ይታወቃሉ።

[46]"ይህ ሁኔታ የሐዲስ ኪዳን መጻሕፍትን ተአማኒነት በጥያቄ ውስጥ እንዲገባ አያደርግምን?" የሚል ጥያቄ ሊያስነሣ ይችላል። መገንዘብ ያስብን መሠረታዊው ቁም ነገር፣ በዚህ መልክ አከራካሪነት ያለው የሐዲስ ኪዳን ምንባብ ዮሐንስ 7÷53-8÷11 ብቻ ነው። ዛሬ በእጃችን ላይ ያሉት የመጽሐፍ ቅዱስ ቅጆች 97-99% ከመቶ በላይ ተአማኒነት አላቸው። የዚህ መጽሐፍ ጸሓፊ፣ *"ዮጻ ቪንቺ ኮድ፡— ድርሳነ ጠቢብ ወይስ ድርሳነ ባልቴት"* በሚል ርእስ ያዘጋጀውን መጽሐፍ ገጽ 39-44 ይመለከቷል። በዚህ ረገድ በፊ ጥናት ማካሄድ የሚፈልጉ ትጉኹ የመጽሐፍ ቅዱስ ተማሪዎች የሚከተሉትን መጻሕፍት እንዲያነቡ ይበረታታሉ፡— F. F. Bruce, *The New Testament Documents: Are They Reliable?* (Dowers Grove, Ill.: Inter Varsity Press, 1960). Kurt Aland and Barbara Aland, *The Text of the New Testament*, 2d ed. (Grand Rapids: Eerdmans, 1989). David A. Black, *New Testament Textual Criticism: A Concise Guide* (Grand Rapids: Baker, 1994). Craig L. Blomberg, *Making Sense of the New Testament: Three Crucial Questions* (Grand Rapids: Baker, 2004). Michael J. Wilkins and J. P. Moreland, eds., *Jesus Under Fire: Modern Scholarship Reinvents the Historical Jesus* (Grand Rapids: Zondervan, 1995).

16÷9-20) ጠፍቶአል። 3) ማርቆስ ወንጌሉን አጠናቆ ቢጽፍም ባልታወቀ ምክንያት የመጨረሻው ክፍል እንዲወገድ ተደርጓል። 4) ማርቆስ ጽሑፉን በተለያዩ ምክንያቶች ሳያጠናቅቀው ቀርቶ ይሆናል (ለምሳሌ ድንገተኛ ሞት)።

ሰዘብተኛ አቋም የሌላቸው በርካታ የነገረ መለኮት ሊቃውንት፣ በቀጥር 4 ላይ የሰፈረውን ድምዳሜ የሚቀበሉ ቢሆንም፣ ይህንን ምንባብ በተመለከተ የተገኙት ማስረጃዎች፣ በማርቆስ ወንጌል 16÷9-20 ያለው ክፍል ሙሉ ለሙሉ ተአማኒ የሆነ የማርቆስ ወንጌል ክፍል ነው ማለት አያስችሉም። እነዚህን መረጃዎች ታሳቢ በማድረግም ነው በርካታ የማርቆስ ወንጌል አንድምታዎች/ትርጓሜዎች[47] ትንታኔአቸውን የሚያጠናቅቁት ማርቆስ 16÷8 ላይ ነው። በነገረ መለኮቱ ዓለም ያለው ስምምነት፣ አነዚህን ክፍሎች ከሌሎቹ የሐዲስና የብሉይ ኪዳን መጻሕፍት በግልጥ ከሚያስተምሩት ትምህርት ጋር በተስማማ መልኩ ብቻ ለማጠናከሪያነት መጥቀስ የሚቻል ሲሆን፣ ከዚህ ክፍል ተነሥቶ ነገረ መለኮት መቅረጽ በፍጹም ተገቢ ያለመሆኑን ነው። በየትኛውም ሚዛን በዚህ መልክ በሚያከራክሩ ክፍሎች ላይ መሠረተ እምነታችንን መመሥረት ተገቢ ሆኖ ሊገኝ አይችልም[48]።

[47] አንድምታ/ትርጓሜ/መክፈቻ/ማብራሪያ (commentary) የብሉይና የሐዲስ ኪዳን መጻሕፍት (የተጻፉበትን ዘመን፣ መልክዐ ምድር፣ ታሪካዊና ኦራዊ ሁኔታ፣ የአናት ቋንቋውን ሰዋስው ወዘተ መሠረት ባደረገ መልኩ) ትርጉማቸውን የሚያብራሩ እንዲሁም ምንባቡ ሌሎች አማራጭ ትርጉሞች ያላቸው ከሆነ ደግሞ፣ እነዚህን አማራጭ ትርጉሞች የሚያስተዋውቁ መጻሕፍት አንድምታዎች ይባላሉ። ይህ ሰያሜ በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ቤተ ክርስቲያንና በኢትዮጵያ ካቶሊካዊት ቤተ ክርስቲያን ዘንድ የተለመደ ስያሜ ሲሆን፣ የወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ሰዎች ግን "መክፈቻ" የሚለውን ቃል ይጠቀማሉ። "አንድምታ" የሚለው ሰያሜ፣ "አንድም አንደዚህ አንድም አንደዚያ" እየተባለ በምንባቡ ላይ የሚቀርቡትን አማራጭ ትንታኔዎች የሚየሳይ ሲሆን፣ "መክፈቻ" "ትርጓሜ"ና "ማብራሪያ" ግን፣ መጻሕፍቱ ምንባቡን ያብራራሉ የሚለውን ጉዳይ ታሳቢ ያደረገ ሰያሜ ነው።

[48] አብዛኛውን ጊዜ መናፍቃን ስለስተምህርአቸው መሠረት የሚያደርጓቸው የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍሎች ሰውርና ስመረዳት አስቸጋሪ በሆኑ የመጽሐፍ ቅዱስ ምንባባት ላይ ነው። ስምሳሌ፦— 1ጴጥሮስ 3÷18-21 ያሰው ክፍል እጅግ አወዛጋቢ እንዲሁም ስመረዳት አስቸጋሪ ከሚባሉት የሐዲስ ኪዳን ምንባባት መካከል በቀዳሚነት የሚጠቀሰ

የሐዋርያት ሥራ 2÷38
"ንስሓ ግቡ፣ ኀጢአታችሁም ይሠረይ ዘንድ አያንዳንዳችሁ በኢየሱስ ክርስቶስ ስም ተጠመቁ"

"Μετανοήσατε, [φησίν,] καὶ βαπτισθήτω ἕκαστος ὑμῶν ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν ὑμῶν"

ምናልባት ከየትኛውም ጥቅስ በበለጠ ሁኔታ የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን አማንያንም ሆኑ ቁሰ ተክለ ማርያም ገዛኽኝ የውሃ ጥምቀት ለድነት ያስፈልጋል ለሚለው ትምህርት አዘውትረው የሚጠቅሱት ክፍል ነው። ነገር ግን የበኩሬ ጽሑፉን የሰዋስው አወቃቀር[49] እንዲሁም የሐዲስ ኪዳንን አስተምህሮ በትክክል የተረዳ ስው፣ ጥምቀት የኀጢአት ሥርየት ያስገኛል ወደሚለው ድምዳሜ በፍጹም ሊደርስ አይችልም።

ይኸውም፦— *"ንስሓ ግቡ"* የሚለው ትእዛዛዊ አንቀጽ (imperative) (ግሪክ *"ሜታኖኤሳቲ"* "Μετανοήσατε" የብዙ ቁጥርን የሚያመለክት ሁለተኛ መደብ ነው) እንዲሁም፣ "ኀጢአታችሁ" ("የአናንተ ኀጢአት" ግሪክ *"ሐማርቲዮን"* "ἁμαρτιῶν") የብዙ ቁጥርን የሚያመለክት ሁለተኛ መደብ ተውላጠ ስም ነው። ይህ ማለት "ንስሓ ግቡ" እና "ኀጢአታችሁ" ("የአናንተ ኀጢአት") ይሠረይ ዘንድ" ተያያዥ እንደ ሆኑ

ነው። የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን ጸሐፍት የውሃ ጥምቀት ያድናል ሰማስት ቁጥር 21 ሲጠቅሱ፣ የይሖዋ ምስክሮች ደግሞ ትንሣኤ ሙታን የአካል ሳይሆን የመንፈስ ነው ለማስት ቁጥር 18 ይጠቅሳሉ። ሞርሞኖች ደግሞ ቁጥር 19 መሠረት በማድረግ፣ "በሞቱ ዘመዶቻችን ስም የውሃ ጥምቀት ብንወስድ፣ የውሃ ጥምቀት የመስጠንላቸው ሙታን ዘመዶቻችን የንስሓ ዕድል ያገኛሉ" ይላሉ። ሐዋርያው ጴጥሮስ ጠንካራና ስውር ምንባባትን በመጠቀም እንግዳ የሆኑ ትምህርቶችን እንዳናስተምር አስጠንቅቆናል (2ጴጥሮስ 3÷15-17)። ይህ የሐዋርያው ጴጥሮስ ማስጠንቀቂያ አንዳንድ የሐዲስ ኪዳን ምንባባት በሃያ እንደኛው መቶ ክፍለ ዘመን ለምንኖረው ስእኛ ብቻ ሳይሆን፣ በተመሳሳይ ዘመን ስኖሩት አንዲሁም የክርስቶስን አገልግሎት በቀጥታ ለተከተሉት ስሐዋርያቱ ራሳቸው አስቸጋሪ እንደ ነበር የሚያሰገነዝብ ነው።

[49] "ቅዱሳት መጻሕፍት መተርጉም ያስባቸው ታሪካዊ፣ ስዋስዋዊና ሥነ ጽሑፋዊ (HGL-Historical, Grammatical, and Literary method) እውነታዎችን መሠረት ባደረገ መልኩ ብቻ ነው" የሚለውን መሠረታዊ የቅዱሳት መጻሕፍት የአፈታት መርሖ ልብ ይሏል።

የሚያመለክት ሲሆን፣ "ተጠመቁ" የሚለው ትእዛዛዊ እንቀጽ (ግሪክ "ባፕቲስቴቶ" "βαπτισθήτω") ሦስተኛ መደብ ነጠላ ቀኖጥርን የሚያመለክት ተገብሮ ግሥ (passive verb) እንዲሁም፣ "እያንዳንዳችሁ" (ግሪክ "ሔካስቶስ ሁምን" "ἕκαστος ὑμῶν") ሦስተኛ መደብ ነጠላ ቀኖጥር ናቸው። ስለዚህ "ተጠመቁ" የሚለው ቃልና "እያንዳንዳችሁ" የሚለው ቃል አብረው የሚሄዱ ናቸው[50]።

ከዚህ የምንማረው ቁም ነገር፣ "የኀጢአት ሥርየት" የሚለው ቃል "ተጠመቁ" ከሚለው የትእዛዝ አንቀጽ ጋር አብሮ እንደማይሄድ ነው። ስለዚህ የክፍሉ ትክክለኛ አተረጓጐም፣ "ንስሓ ግቡ ኀጢአታችሁ ይቅር እንዲባልላችሁ/እንዲሠረይላችሁ። እያንዳንዳችሁም በኢየሱስ ክርስቶስ ስም ተጠመቁ" የሚለው ነው። ይህ ደግሞ ዐረፍተ ነገሩ አንድ ሳይሆን ሁለት ዐረፍተ ነገር መሆኑን ያሳያል። ዐረፍተ ነገሩ አንድ ሳይሆን ሁለት ከሆነ ደግሞ፣ "ኀጢአታችሁ ይሠረይ ዘንድ" የሚለው ማስሪያ አንቀጽ፣ "ተጠመቁ" ወደሚለው ቃል ሊተላለፍ አይችልም። ይህ ደግሞ የውሃ ጥምቀት ኀጢአትን ያስተሠርያል ስሚለው ትምህርት ድጋፍ እንደማይሆን የሚያሳይ ነው። ስለዚህ ሰዋስዋዊ አገባቡን መሠረት አድርገን ጥቅሱን እንተርጕመው ብንል የክፍሉ ትምህርት እንደሚከተለው ይሆናል፣ "ንስሓ ግቡ ኀጢአታችሁ ይሠረይ ዘንድ። እያንዳንዳችሁም በኢየሱስ ስም ተጠመቁ"። ክፍሉ አንድ ዐረፍተ ነገር ሳይሆን ሁለት ዐረፍተ ነገር መሆኑ፣ የኀጢአት ሥርየት ከመጠመቅ ጋር የሚገናኝ እንዳልሆነ፣ አንዱ (ንስሓ መግባት) ቀዳሚ ሌላው (የውሃ ጥምቀት) ደግሞ ተከታይ፣ የመጀመሪያው የኀጢአት ሥርየት የሚያስገኝ ሁለተኛው ደግሞ ኀጢአቱ የተሠረየችለት ሰው የሚፈጽመው ሥርዐት እንደ ሆነ የሚገልጽ ነው።

ከዚህ በተጨማሪ በ1954 የታተመው የአማርኛ ቅጅ፣ "ዘንድ" ብሎ የተረጐመው ግሪኩ "ሔይስ" "εἰς" የሚለውን ቃል ሲሆን፣ ቃሉ ምክንያትን የሚያሳይ ዐቢይ ሐረግ ነው (purpose clause)። ይህ ቃል ከተሳቢ ሙያ (accusative case) ጋር ተያይዞ ቢቀርብ አቅጣጫን

[50] Stanley D. Toussaint, *Bible Knowledge Commentary*-New Testament, ed. Walvoord and Zuck, (Wheaton, IL.: Victor Books, 1983), 189-192.

የሚያሳይ ብቻ ሳይሆን፣ "በዚህ ምክንያት"፣ "ከዚህ የተነሣ"፣ "በዚህ መሠረት" ወዘተ የሚለውን ትርጕም ሊወክል ይችላል[51]። ይህ ማለት፣ "እያንዳንዳችሁ በኢየሱስ ክርስቶስ ስም ተጠመቁ" የሚለው ዐረፍተ ነገር፣ "ንስሓ ግቡ ኀጢአታችሁ ይሠረይ ዘንድ" በሚለው ዐረፍተ ነገር ላይ መሠረት እንደሚያደርግ የሚያሳይ ነው፤ አንዱ ቀዳሚ ሁለተኛው ደግሞ ተከታይ—እንደ ፈረሰና (ንስሓ መግባት) እንደ ጋሪ (የውሃ ጥምቀት) ማለት ነው ["ሔይስ" "εἰς" የሚለው የግሪክ ቃል በዚህ መልኩ የተተረጐመባቸው በርካታ የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍሎች አሉ፤ ለምሳሌ የሚከተሉትን ክፍሎች ይመለከቷል ማቴዎስ 3÷16፤ 12÷14፤ ማርቆስ 1÷4][52]። ስለዚህ የክፍሉ አጠቃላይ ትምህርት፣ ንስሓ መግባት የኀጢአት ሥርየት እንደሚሰጥ እንዲሁም ንስሓ በመግባቱ የኀጢአት ሥርየት ያገኘ ሰው መጠመቅ እንዳለበት፣ አንዱ ቀዳሚ (ንስሓ መግባት) ሌላው ተከታይ (መጠመቅ) እንደ ሆነ የሚያስተምር እንጂ፣ ጥምቀት የኀጢአት ሥርየት እንደሚሰጥ የሚናገር ክፍል አይደለም።

ይህ ሰዋስዋዊ ማስረጃ አጥጋቢ አይደለም ብሎ የሚያስብ ሰው እንኳ ቢኖር (አይደለም የሚል ሰው ሳስመሆኑ የግሪክ ሰዋስው መሠረት ያደረገ ማስረጃ ማቅረብ እንደሚጠበቅበት መዘንጋት የለበትም)፣ ልብ ሊላቸው የሚገቡት ሌሎች መሠረታዊ ነጥቦችም አሉ፤ ይኸውም፣ (1) "ለኀጢአት ሥርየት" የሚለው ሐረግ የመጥምቁ ዮሐንስን ጥምቀት ለመግለጽ ጥቅም ላይ ውሏል (ሉቃስ 3÷3፤ ማርቆስ 1÷4)፤ ነገር ግን ማንም ሰው አፉን ሞልቶ የዮሐንስ ጥምቀት የሰዎችን ኀጢአት ያጥባል/ያስተሠርያል አይልም (የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን መምህራን ራሳቸው እንዲህ ዐይነቱ አምነት የላቸውም)፤ ምክንያቱም በመጥምቁ ዮሐንስ ጥምቀት የሚጠመቁ ሰዎች፣ ለንስሓቸው ምልክት ይሆን ዘንድ፣ በውሃ እንደሚጠመቁ በግልጥ ስለሚገነዘብ ነው። ጥምቀት የሰዎችን ኀጢአት ቢያጥብ ኖሮ፣ በመጥምቁ ዮሐንስ ጥምቀት የተጠመቁ ሰዎች

[51] Walter Bauer, *A Greek-English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature*, trans. William F. Wilbur Gingrich, rev. F. Wilbur Gingrich and Fredrick W. Danker, 2d ed. (Chicago: University of Chicago Press, 1979), 228-30.

[52] ዝኒ ከማሁ፤ 230።

ዳግም መጠመቅ አያስፈልጋቸውም ነበር (በመጥምቁ ዮሐንስ ጥምቀት የተጠመቁ ሰዎች ዳግም ተጠምቀዋል የሐዋርያት ሥራ 19÷1-6)። ይህ እውነት ከሆነ ከውሃ ጥምቀት ጋር ተያይዞ፣ "ጎጢአት ሥርየት" የሚለው ሐረግ፣ የውሃ ጥምቀት ጎጢአትን ያጥባል ወይም ለድነት አስፈላጊ ነው ወደሚለው ድምዳሜ ሊደርስ አይችልም። ክርስቲያናዊው የውሃ ጥምቀት፣ አንድ ሰው በኢየሱስ ክርስቶስ በማመኑ ኮነጢአቱ በኢየሱስ ክርስቶስ ደም እንደ ነጻ የሚያውጅበት ሚጸዊ/ውጫዊ ሥርዐት ነው። ከጎጢአት መንጻታችንን እንዲሁም ሐዲሱን ኪዳን መቀበላችንን የምናሳይበት መንፈሳዊ ሥርዐት ኮነጢአት የምንነጻበት ነው ማለት ስሕተት ነው። በጋብቻ የሚተሳሰሩ ጥንዶች በጋብቻ ኪዳን ውስጥ ወደውና ፈቅደው ለመግባታቸው ማረጋገጫ ይሆን ዘንድ የጣት ቀለበት እንደኛው ወገን በሌላው ሰው ጣት ላይ ያኖራል። ቀለበቱ የጋብቻ ምልክት እንጂ ጋብቻ አይደለም። ልክ እንደዚሁ ሁሉ የውሃ ጥምቀት አንድ ሰው በአዲሱ ኪዳን ውስጥ መግባቱን፣ የጎጢአት ሥርየት ማግኘቱን ወዘተ የሚያውጅበት ትእምርት/ምልክት እንጂ ትእምርቱ/ምልክቱ ራሱ በአዲሱ ኪዳን ውስጥ ያስገባል፣ የጎጢአት ሥርየት ያስገኛል ብሎ ማስተማር ፍጹም ስሕተት ነው።

(2) በዚህ ስፍራ ልብ ልንለው የሚገባን ተጨማሪው ነጥብ፣ የመልእክቱ ጸሓፊ የሆነው ሉቃስም ሆነ የክፍሉ ተናጋሪ ጴጥሮስ፣ የጎጢአት ሥርየት የውሃ ጥምቀትን ሳይጨምር በሰሙ በማመን ብቻ እንደሚገኝ ገልጸዋል (የሚከተሉትን ክፍሎች ይመለከቷል ሉቃስ 24÷46-47፣ ሐዋርያት ሥራ 3÷19፣ 5÷31፣ 10÷43፣ 5÷31፣ 13÷38፣ 26÷18)።

(3) ሌላው ጥምቀት ለጎጢአት ሥርየት አስፈላጊ ጉዳይ ነው የሚለው ሐሳብ፣ ለጎጢአት ሥርየት በኢየሱስ ክርስቶስ ማመን ብቻ በቂ እንደ ሆነ ከሚናገሩ የመጽሐፍ ቅዱስ ምንባባት ጋር የሚቃረን ነው (ዮሐንስ 3÷16:36፣ ሮሜ 4÷1-17፣ 11÷6፣ ሮሜ 3÷8-9፣ ኤፌሶን 2÷8-9 ወዘተ)።

የሐዋርያት ሥራ 22÷16

"አሁንስ ለምን ትዘገያለህ? ተነሣና ስሙን እየጠራህ ተጠመቅ፣ ኮነጢአትህም ታጠብ"

"Καὶ νῦν τί μέλλεις; ἀναστας βάπτισαι καὶ ἀπόλουσαι τὰς ἁμαρτίας σου ἐπικαλεσάμενος τὸ ὀνομα αὐτοῦ"

ይህን ክፍል በቅርበት ከመመርመራችን በፊት ልንጠይቀው የሚገባን፣ "ጳውሎስ ድነት ያገኘው በይሁዳ ቤት ነው ወይስ በደማስቆ መንገድ ላይ ነው" የሚለውን መሠረታዊ ጥያቄ ነው። መረጃዎች ጳውሎስ ድነት ያገኘው ሰደማስቆ መንገድ ላይ እንደ ሆነ ይገልጻሉ፦— 1) ወንጌል የተሰበከለት በሰው (በሐናንያ) ሳይሆን በራሱ በኢየሱስ ክርስቶስ ነው (ገላትያ 1÷11-12)። 2) ራሱን ለክርስቶስ አሳልፎ የሰጠው በደማስቆ መንገድ ላይ ነው (ሐዋርያት ሥራ 22÷10)። 3) መንፈስ ቅዱስን የተሞላው የውሃ ጥምቀት ከመውሰዱ በፊት ነበር (ሐዋርያት ሥራ 9÷17-18)። እነዚህን መረጃዎች መሠረት ካደረግን ሐዋርያው ጳውሎስ ድነት ያገኘው የውሃ ጥምቀት ከመውሰዱ በፊት ነው ወደሚለው ድምዳሜ መድረሳችን አይቀሬ ይሆናል።

ቃለ እግዚአብሔር እርስ በርሱ የማይጣረስ ከሆነ የክፍሉን ትክክልኛ ትምህርት እንዴት ማግኘት እንችላለን? የሚለውን ጥያቄ በትክክል የሚመልሰው የክፍሉን ሰዋስው በቅርበት መመልከት ይሆናል። የክፍሉን ሰዋስው ወደ መመርመሩ ደግሞ እንዝለቅ፦—

በክፍሉ ውስጥ ሁለት የትእዛዝ አንቀጾች አሉ። ይኸውም፦—"ታጠብ" (ግሪክ "ἀπόλουσαι") እና "ተጠመቅ" (ግሪክ "βάπτισαι")። እነዚህ ትእዛዛዊ ቃላት የተያያዙትም "እና" (ግሪክ "καὶ") በሚለው አያያዥ ቃል ሲሆን፣ "መታጠብ" ሰሙን ከመጥራት ጋር የሚያያዝ በእንጻሩ፣ "መጠመቅ" ደግሞ "ተነሣ" ከሚለው ቃል ጋር የሚጣመር ነው። ከዚህ የምንማረው ኮነጢአት መታጠብ ከጥምቀት ጋር የሚያያዝ ሳይሆን፣ ስሙን ከመጥራት ጋር የሚሄድ በእንጻሩ ደግሞ፣ መጠመቅ ከመነሣት ጋር አብሮ የሚጣመር እንደ ሆነ ነው (ሐዋርያት ሥራ 16÷31፣ ሮሜ 10÷9-10)። ክፍሉን በዚህ

መልከ ሰናስቀምጠው፣ "አሁንሰ ሰምን ትዘገያለህ? ተነሣና ተጠመቅ፣ ሰሙን አየጠራህም ከኀጢአትህ ታጠብ"[53] የሚል ይሆናል (ሮሜ 10+13 "የጌታን ስም የሚጠራ ሁሉ ይድናልና" እንደሚለው ማለት ነው)። ለዚህ ነው ትምህርተ ዘለቅ፣ ይህን የሰዋሰው አወቃቀር ታሳቢ ባደረገ መልኩ፣ "ጳውሎስ በእግዚአብሔር ጸጋ ከኀጢአት የመንጻቱን መንፈሳዊነት የገለጸው፣ ሜጳዊና ውጫዊ በሆነው የጥምቀት ምልክት ነው"[54] የሚሉት። ኤ. ቲ. ሮበርትሰን የተባሉት ስመ ጥር የግሪክ ቋንቋ ሊቅ፣ የክፍሉን ሰዋሰዋዊ ይዘት በትክክል የተረዳ ሰው የውሃ ጥምቀት የኀጢአት ሥርየት ያስገኛል ለሚለው ባዕድ ሐሳብ ይህን ክፍል በማስረጃነት መጥቀስ አይችልም የሚሉት[55]።

"ከኀጢአትህ ለመንጻት ተጠመቅ" ወይም "በመጠመቅ ኀጢአትህን ታጠብ" በሚል መንገድ የተተረጉሙ አንዳችም የእማርኛም ሆነ የእንግሊዝኛ ቅጆች የሉም። ከዚህ የምንማረው፣ ከኀጢአት መታጠብና መጠመቅ የተለያዩ ግብሮች መሆናቸውን እንዲሁም ከኀጢአት መታጠብ የሚገኘው የጌታን ስም በመጥራት ብቻ እንደ ሆነ የሚያስተምረን ነው። ነገር ግን የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን አማንያን የውሃ ጥምቀት ኀጢአትን ያጥባል የሚል ቅድመ ግንዛቤ ስላደረባቸው፣ ነገሮችን ሁሉ በዚህ አስተምህሮ መነጽር በመመልከት ኪሳራ ውስጥ ይወድቃሉ።

በተጨማሪም ይህን ክፍል አስመልክቶ ልብ ልናደርገው የሚገባን ሌሎች በርካታ ነጥቦች አሉ፦— አንደኛ፣ የውሃ ጥምቀት ለኀጢአት ሥርየት *ብቸኛ ጉዳይ* (sufficient cause) አይደለም፣ ምክንያቱም ጥምቀት ያለ እምነት ዋጋ የለውምና (ዕብራውያን 11+6)። ሁለተኛ፣ የውሃ ጥምቀት ለኀጢአት ሥርየት *አንገብጋቢ ጉዳይ አይደለም* (necessary cause) ምክንያቱም የኀጢአት ሥርየት ከውሃ ጥምቀት በፊት ሊገኝ እንደሚችል ቃለ እግዚአብሔር ያስተምራልና (ሐዋርያት ሥራ 2+41፣ 8+12፣ 9+18፣ 10+47-48፣ 16+14-15:30-33፣ 18+8፣ ሉቃስ 23+39-43፣ ሮሜ 4+9-12፣ ቈላስይስ 2+11-14)። ከእነዚህ ሁለት መሠረታዊ ነጥቦች የውሃ ጥምቀት ለድነት ብቸኛ እንዲሁም አንገብጋቢ ጉዳይ እንዳልሆነ እንመለከታለን።

ሦስተኛ፣ ቅዱሳት መጻሕፍት ትእምርቶች/ምልክቶች ይጠቀማሉ። እነዚህ ትእምርቶችም አንድ የተወበነን ነገር ይወክላሉ፣ ለምሳሌ በጌታ ራት ወቅት የሚበላው ኅብስት የክርስቶስን ሞት ይወክላል (ዮሐንስ 6+51:56፣ ሉቃስ 22+19፣ 1ቆሮንቶስ 10+16)፣ ድነት የሚገኘው ግን በሚቈረሰው ኅብስት ሳይሆን፣ በጌታ ሞት ነው። የሚቈረሰው ኅብስት ግን ለኀጢአታችን የተቈረሰው የጌታ ሥጋ ትእምርት ነው። ስለዚህ ትእምርት ከሚወክለው መሠረታዊ ሐሳብ ጋር መደባለቅ (መጠናበር) የለበትም። የውሃ ጥምቀት ከኀጢአት ለመታጠባችን (ሐዋርያት ሥራ 22+16) እንዲሁም ከክርስቶስ ጋር ኅብረት ለመፍጠራችን፣ ከክርስቶስ ጋር አብረን ለመቀበራችን እንዲሁም በትንሣኤ ቀን ከሙታን ለመነሣታችን ትእምርት/ምልክት ነው (ሮሜ 6+1-7)። ነገር ግን የክርስቶስ ደም እንጂ ውሃ ከኀጢአት አያነጻንም (ዕብራውያን 9+13-14:12፣ 1ዮሐንስ 1+7፣ ራእይ 1+5፣ 7+14)[56]። አራተኛ፣ ከኀጢአት የነጻነው ከክርስቶስ ጋር እንድ በመሆናችን እንጂ በውሃ አይደለም (ቈላስይስ 2+11)። አምስተኛ፣ አማኞች ለሕግ፣ ሕጋዊ በሆነ መንገድ የሞቱት (ሮሜ 7+4) በመስቀል ላይ ከእርሱ ጋር አንድ በመሆናቸው/ኅብረት በመፍጠራቸው እንጂ፣ በውሃ ጥምቀት አይደለም። ስድስተኛ፣ አማኞች ከክርስቶስ ሞት ጋር ተቀበሩ እንጂ (ሮሜ 6+4)፣ በውሃ ጥምቀት አልተቀበሩም። ሰባተኛ፣ አማኞች ከሞት በመነሣት በሰማያዊ ስፍራ የተቀመጡት ክክርስቶስ ትንሣኤ ጋር አንድ በመሆናቸው/ኅብረት በመፍጠራቸው እንጂ (ኤፌሶን 2+4-6)፣ በውሃ ጥምቀት አይደለም።

ስምንተኛ፣ ጳውሎስ ድነትን ያገኘው በደማስቆ መንገድ ላይ እንጂ፣ ከሐናንያ ጋር በተገናኘበት በይሁዳ ቤት ውስጥ አይደለም። ምክንያቱም (1) በወንጌልን በቀጥታ የሰማው ከሰው/ከሐናንያ ሳይሆን ከራሱ ክክርስቶስ ነው (ገላትያ 1+11-12)። (2) ጳውሎስ ራሱን ለክርስቶስ አሳልፎ የሰጠው

[53] F.F. Bruce, *The Acts of the Apostles* (London: Tyndale, 1951), 403.

[54] F.F. Bruce, *Commentary on the Book of Acts* (Grand Rapids: Eerdmans, 1954), 442.

[55] AT. Robertson, *Word Pictures in the New Testament* (Broadman Press, 1933), Volume III, pp. 391-392.

[56] E. Calvin Beisner, *"Jesus Only" Churches* (Grand Rapids: Zondervan, 1998), 57.

በዚያው በደማስቆ መንገድ ላይ ነው (ሐዋርያት ሥራ 1÷11-12)። (3) ጳውሎስ የውሃን ጥምቀት ከመውሰዱ በፊት መንፈስ ቅዱስ እንደ ሞላበት ከሐዋርያት ሥራ 9÷17 ላይ እናነባለን። ከዚህ የምንማረው እውነት ጳውሎስ ወንጌልን በቀጥታ ከጌታ በመሰማትና ወንጌልን በሰማበት ቦታ ከርስቶስ ኢየሱሰን እንደ ግል አዳኙ እድርጎ በመቀበል የውሃ ጥምቀት ከመውሰዱ በፊት መንፈስ ቅዱሰን መሞላቱን ነው።

ዘጠነኛ፣ የውሃ ጥምቀት የምሥራቹ ቃል አካል ሳሰመሆኑ ቢያንስ ሁለት ማሰረጃዎችን ማቅረብ ይቻላል። ይኸውም (1) ሐዋርያው ጳውሎስ ራሱ የውሃ ጥምቀት የሰብኩተ ወንጌል ክፍል እንዳልሆነ በግልጥ ተናግሮአል፦—

> ከቀርሰጰሰና ከጋይዮስ በሰተቀር ከእናንተ ማንንም ስላጠመቅሁ እግዚአብሔርን እመሰግናለሁ፣ ሰለዚህ በስሜ መጠመቁን የሚናገር ማንም የለም። እርግጥ የእስጢፋኖስን ቤተ ሰው አጥምቄአለሁ፣ ከእዚህ ሌላ ግን ማጥመቄ ትዝ አይለኝም። ክርስቶስ የላከኝ ወንጌልን እንድሰብክ እንጂ እንዳጠምቅ አይደለም...(1ቆሮንቶስ 1÷14-17ሀ)

ከዚህ ክፍል የምንማረው እውነት የውሃ ጥምቀት የድነት ወንጌል ክፍል እንዳልሆነ ነው። ወንጌል ግን፣ "ለድነት የሚሆን የእግዚአብሔር ኀይል ነው" (ሮሜ 1÷16)። ምክንያቱም "በሞኝነት የሚያምኑትን ያድን ዘንድ የእግዚአብሔር በጎ ፈቃድ ሆኖአል" (1ቆሮንቶስ 1÷21ለ)። ይህ ወንጌልን ሰምቶ ማመን ብቻ ለድነት አስፈላጊው ጉዳይ እንደ ሆነ የሚያስረግጥ ነው። በእነዚህ ምንባብ ጳውሎስ የውሃ ጥምቀት የሰብኩተ ወንጌል አካል እንዳልሆነ ማስረዳቱ ሐዋርያው የውሃ ጥምቀት ለድነት አስፈላጊ ጉዳይ እንዳልሆነ የሚያስገነዝብ ነው።

(1) በሐዋርያት ሥራ ላይ በግልጥ እንደምንመለከተው ጳውሎስ በክርስቶስ የተመረጠው "ስላየኸውና ስለ ሰማኸው ነገር በሰው ሁሉ ፊት ምስክር ትሆንዋለህና" (ሐዋርያት ሥራ 22÷15) ተብሎ ነው። ነገር ግን ሐዋርያው ጳውሎስ የውሃ ጥምቀት የሰብኩተ ወንጌሉ ክፍል አድርጎ አንዳችም ቦታ እልሰበከም፣ እንዲያውም የውሃ ጥምቀትን የሰብኩተ ወንጌሉ ክፍል እንዳልሆነ በግልጥ ተናግሮአል (1ቆሮንቶስ 1÷14-17ሀ)።

በእጠቃላይ ሐዋርያት ሥራ 22÷16 ታሪካዊ እውነታን የሚተርክ ክፍል እንደ ሆነ መገንዘብ ይኖርብናል። ይኸውም ሐናንያ፣ ጳውሎስ እንዲጠመቅ ማዘዙና ጳውሎስም እንደ ተጠመቀ። ነገር ግን የክፍሱ ሰዋሰው ስሙን መጥራት/ማመን ድነት እንደሚያስገኝ (ሐዋርያት ሥራ 16÷31፣ ሮሜ 10÷9-10) እንዲሁም ከርእሰ ጉዳዩ ጋር ተዛማጅ የሆኑ መረጃዎች የውሃ ጥምቀት ኀጢአትን ያጥባል ወደሚለው ድምዳሜ በፍጹም ሊያደርሱን እንደማይችሉ የሚያስገነዝበን ነው። እንደ ሐዋርያው ጳውሎስ ትምህርት የውሃ ጥምቀት የወንጌል ክፍል ካልሆነ፣ ሐዋርያት ሥራ 22÷16 የውሃ ጥምቀት የድነት ቅደመ ሁኔታ ነው የሚል ትምህርት ሊኖረው አይችልም።

1ጴጥሮስ 3÷21

"ይህም ውሃ አሁን የጥምቀት ምሳሌ ሆኖ ያድናችኋል፣ ይህም የሰውነትን ዕድፍ በማስወገድ ሳይሆን በንጹሕ ኀሊና በእግዚአብሔር ፊት የሚቀርብ መማፀኛ ነው"

"ὅ καὶ ὑμᾶς ἀντίτυπον νῦν σῴζει βαπτισμα, οὐ σαρκὸς ἀπόθεσις ῥύπου ἀλλὰ σύειδησεως ἀγαθῆς ἐπερώτημα εἰς θεόν"

በዚህ ክፍል ውሃ የሚለው ቃል ጥምቀትን የሚያሳይ እንደ ሆነ ግልጽ ነው። እንግዲያው፣ "ውሃ አሁን የጥምቀት ምሳሌ ሆኖ ያድናችኋል" የሚለው ዐረፍተ ነገር ምን ማለት ነው? የሚያድነውስ ከምንድን ነው?

የሐዲስ ኪዳን መልእክቶች፣ "ታሪካዊና ወቅታዊ" ባሕርይ እንዳላቸው መገንዘብ ያስፈልጋል። ሁሉም መልእክቶች ማለት ይቻላል የተጻፉት በአንድ ታሪካዊ ወቅት ስነበሩ ሰዎችና በመካከላቸው ስተፈጠሩ ልዩ ልዩ ችግሮች መፍትሔ ለመስጠት ነው። ለምሳሌ እንደኛ ቆሮንቶስን ብንወስድ፣ በቆሮንቶስ ቤተ ክርስቲያን ውስጥ እርስ በርስ መከፋፈል ነበር፣ ሰጣያት የተውዋ ሥጋ እንብላ ወይስ እንብላ የሚል ክርክር ነበር፣ የጋብቻ ጥያቄ ነበር፣ የጸጋ ስጦታዎች አጠቃቀም ችግር ነበር፣ የሙታን ትንሣኤ ክርክር ነበር። ለጢሞቴዎስ የተጻፉትን መልእክቶች ብንወስድ ደግሞ፣ ሐሰተኞች መምህራን ከእካባቢያቸው የለቃቀሙትን ትምህርት

ይዘው ወደ ቤተ ክርስቲያን በመግባት፣ ብዙ ችግርና ምስቅልቅል ሁኔታዎችን ፈጥረው ነበር::

የሐዲስ ኪዳን መልእክቶች፣ "ታሪካዊና ወቅታዊ" ባሕርይ አላቸው የሚለው ጉዳይ ትክክለኛ የሆነው የቅዱሳት መጻሕፍት የአፈታት ጥበብ አንዱ መርሖ ከሆነ፣ "ያድናችኋል" (ግሪክ "ሶድዜይ" "σῴζει") የሚለው ቃል መተንተን ያለበት ከዐውዱ አንጻር ብቻ ነው[57]:: ይህ እውነት ከሆነ ደግሞ ውሃ ማለትም ጥምቀት ያድናችኋል የሚያድነው ጉዳይ መብራራት ያለበት ከዐውዱ አንጻር ብቻ ነው:: በርግጥ ሐዋርያው ጴጥሮስ የውሃ ጥምቀት የዘላለም ሕይወት ያለገኛል እያለ ነው ወይ?

በክፍሉ ላይ ሐቲታዊ ምርመራ ከማካሄዳችን በፊት፣ የክፍሉን ታሪካዊ መቼት (setting) ማወቅ የክፍሉን ትምህርት በጠለለ መንገድ ለመመልከት ታላቅ ዕገዛ ስላለው፣ አካሄዳችን ታሪካዊ ቅኝቱን በወፍ በረር በመቃኘት እንጀምር::

የአንደኛ ጴጥሮስ ተደራሲያን በትንሹ እስያ (በዛሬው ሰሜናዊ ቱርክ፣ ይኸውም በአምስቱ የሮማ ልላነ ምድር፣ ማለትም በጳንጦስ፣ በገላትያ፣ በቀጰዶቅያ፣ በአሲያና በቢታንያ) ተበትነው የሚገኙ ክርስቲያኖች ለመሆናቸው በ1ጴጥሮስ 1÷1 ላይ በግልጽ ስፍር ይገኛል:: በእነዚህ

[57] መጽሐፍ ቅዱስ "ሴት በመውለድ ትድናለች" (1ጢሞቴዎስ 2÷15) ሲል፣ ወላድ ሁሉ መንግሥተ ሰማይ ይገባል ወደሚለው ድምዳሜ ከደረሰን፣ ከምንባቡ ትምህርት ጋር ሰእድጉ ተቃርነናል:: እንግዲያው "ትድናለች" (ግሪክ "ሶቴሰታይ" "σωθήσεται") የሚለው ቃል፣ መታየት ያለበት ከዐውዱ አንጻር ብቻ ነው:: ጳውሎስ "ሴት በመውለድ ትድናለች" ሲል፣ ወላድ ሁሉ መንግሥተ ሰማይ ይገባል ለማለት ፈልጎ ነው የሚል አንዳችም ትንተና ሰቤተ ክርስቲያን ታሪክ ሁሉ በአማራጭነት ቀርቦ አላየንም፣ ሊቀርብም አይችልም፣ ምክንያቱም ድነት የኢየሱስ ክርስቶስን ቤዛዊ ሥራ በማመን ብቻ በጸጋ እንደሚገኝ ከሚያስተምሩት የመጽሐፍ ቅዱስ ምንባባት ጋር በቀጥታ ሰለሚቃረን ነው:: እንግዲያው "ትድናለች" ወይም "ያድናችኋል" የሚለው ቃል መታየት/መፈታት ያለበት፣ ዐውዱን ግዕከል ባደረገ መልክ ብቻ እንጂ፣ የዘላለም ሕይወትን ታሳቢ ባደረገ ሁኔታ አይደለም:: በዚህ ረገድ ወንድም ምኒልክ አሰፋው "ቃለ ሕይወት" መጽሔት ቁጥር 27፣ 1995 ዓ.ም ገጽ 12 እና 19 ላይ ያቀረበውን ዐውዳዊ ትንተና ይመለከቷል::

ግዛቶች የሚገኙ አብያተ ክርስቲያናት ከአይሁድም ሆነ ከአሕዛብ (ከአረማውያን) ወገን የመጡ ክርስቲያኖች እንደ መሆናቸው መጠን (1÷14፣ 2÷10)፣ በአጸደ ሥጋ ሲኖሩ የክርስቶስ ወኪል (አምባላደር) ሆነው መኖር እንደሚገባቸው፣ ይህ ዐይነቱን ሕይወት ለሚኖር ሰው ደግሞ ሰደት አይቀሬ ጉዳይ መሆኑን ይገልጽላቸዋል:: ነገር ግን ሰደታቸው እግዚአብሔርን እንደሚያከብር ተገንዝበው በቁራጥነት ሰደቱን እንዲጋፈጡት ያበረታታቸዋል:: በዚህ ዐይነቱም ሁኔታ ውስጥ የእግዚአብሔር ጸጋ ለሰው ልጆች ሁሉ ፍንትው ብሎ እንደሚታይ ያላውቃቸዋል (5÷12)::

ሐዋርያው በክርስቶስ ያገኙት አዲስ ልደት በሰደትም ውስጥ እንኳ ሕያው አንደ ሆነ እንዲሁም ኢየሱስ ራሱ ክፉዎች ባመጡበት መከራ እስከ ሞት ድረስ መጽናቱን ያስታውሳል:: ስለዚህ ክርስቲያኖች እርስ በርስ በመረዳዳት (ሕያው ድንጋይ በመሆን) ሰደትን በቁራጥነት መጋፈጥ እንዳለባቸው ያስገነዝባል:: ከቍጥር 13 ጀምሮን የክፍሉን አንኳር መልእክት እንመልከት::

ቍጥር 13 እና 14፣ አብዛኛውን ጊዜ መልካም ነገር ማድረግ ለሰደት ባይዳርግም እንኳ ስለጽድቅ መከራን ብትቀበሉ ግን "ብፁዓን ናችሁ" ይላቸዋል:: በዚህ ዐውድ "ብፁዓን" (በግሪክ "ማካሪዎይ" "μακάριοι") የሚለው ቃል፣ በፈንጠዝያ የተሞሉ ማለት ላይሆን፣ ለክርስቶስ መከራን ለመቀበል መልካም ዕድል የገጠማቸው ማለት ነው:: ቍጥር 14 የሚደመደመው ኢሳይያስ 8÷12 በመጥቀስ ነው:: ይህ የኢሳይያስ ክፍልም ሰዎች እግዚአብሔርን እንጂ ሰዎችን መፍራት እንደሌለባቸው የሚያሰጠነቅቅ ምንባብ ነው::

ቍጥር 15 እና 16፣ አራት መሠረታዊ ነጥቦችን ያነሣል፣ ይኸውም 1) በመሠረተ እምነታቸው ላይ ሒስ የሚሰነዝሩ ሰዎች በሚያጋጥሟቸው ወቅት ምክንያታዊ ማሰረጃዎችን በመጥቀስና በማጣቀስ የለተላለባቸውን ከንቱነት መሞገት እንዳለባቸው እንጂ፣ ከፉን በክፉ መመለስ እንደሌለባቸው የሚያሰረዳ፣ 2) ይህን የክርስትና መሠረተ እምነት

ማቀብ/መመከት[58] የክርስቲያን ሁሉ ኀላፊነት መሆኑን፣ 3) መሠረተ እምነታችንን ማቀብ የሚጠበቅብን በተገቢው መንገድ ይኸውም በትሕትናና በእክብሮት እንደ ሆነ፣ 4) መልካም ባሕርይ ኢፍትሓዊ ለሆነው ሰደታቸውና ቅጣታቸው የሚለጡት መለኮታዊ ምላሽ እንደ ሆነ ያሰገነዝባል።

ቍጥር 17-18፣ ሐዋርያው መልካም ነገር በማድረጋቸው (1+6፣ 2+15፣ 4+16:19) ምክንያት መሰደዳቸው የእግዚአብሔር ፈቃድ እንደ ሆነ ያሳስባቸዋል (2+15፣ 4+2:19)። ስለዚህ በሌሎች ላይ ክፉ ከማድረግ ይልቅ መከራን መቀበል ይሻላል (2+14)። ቍጥር 18 ኢየሱስ ልንከተለው የሚገባንን ፈለግ ትቶልን እንደ ሄደ ይገልጻል። የእርሱ ኵነኔ የራቀ ሕይወት ክፉዎች በእርሱ ላይ እንዲነሡ ቢያደርግም፣ ሰዎችን ሳይፈራ ራሱን ለእግዚአብሔር ዐሳማ በማስገዛት ለሰዎች ኀጢአት በመሞት ብዙዎችን አድኖአል።

የመጽሐፉ እጠቃላይ ትምህርትም ሆነ የክፍሉ ዐውድ የክርስቶስን ምሳሌ በመከተል በሰደት ውስጥ መጽናት አስፈላጊ ጉዳይ እንደ ሆነ የሚያስተምር ከሆነ፣ ቍጥር 21 ጥምቀት ምሳሌ ሆኖ ያድናችኋል ሲል ምን ለማለት ፈልጎ ነው? ጥምቀት የሚያድነን ከምንድን ነው? በዚህ ስፍራ የውሃ ጥምቀት የተነጻጸረው በኖኅ ዘመን ከነበረው የጥፋት ውሃ ጋር ነው። በኖኅ ዘመን የነበረው የጥፋት ውሃ ኀጢአተኛውን ዓለም በማጥፋት ኖኅን በዙሪያው ከነበሩት ኀጢአተኞች ነጻ እንዳደረገው፣ ዛሬም ውሃ ማለት ጥምቀት የአሳዳጆቹን መጥፎ ኀሊና በማስወገድ ከሰደት ያድናቸዋል። ይኸውም በወቅቱ ክርስቲያኖች በአደባባይ ይጠመቁ ስለነበር እሳዳጆቻቸው ክርስቲያን በመሆን የጽድቅ ሕይወት መኖር እንደ ጀመሩ ስለሚገነዘቡ፣ ቀድሞ የነበራቸውን እኩይ ባሕርይ ምክንያት በማድረግ እንዳያሳድዷቸው ያደርጋል። በዚህ ረገድ ጥምቀት "የበጎ ኀሊና ልመና ነው" (ቍጥር 16)። ስለዚህ ጥምቀት ያድናል፣ ነገር ግን ጥምቀት የሚያድነው ኀጢአት ከሰከተለው ዘላለማዊ ጥፋት ሳይሆን ከመሰደድ ነው። ታሪካዊ ዳራውንና ዐውዳዊ ትርጉሙን የጠበቀው ትንተና ጥምቀት ከሰደት ያድናችኋል የሚል ትምህርት ያለው ሆኖ

[58] "ዐቃቤ" ማለት ጠበቀ፣ ከለከለ፣ አገደ፣ አሰከበረ ወዘተ ማለት ሲሆን፣ ዐቃቤ ክርስትና ማለት የክርስትናን መሠረተ እምነት ከአደጋ የሚከላከል፣ የሚጠብቅ የሚያለጠብቅ ማለት ነው።

ሳለ፣ ጥምቀት ከዘላለም ኵነኔ ያድናችኋል የሚል ትምህርት አለው የሚለው የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን ጸሓፊና መምህራን ትንተና ከዐውዱ ትምህርት ብቻ ሳይሆን፣ ከእጠቃላዩም የሐዲስ ኪዳን አስተምህሮ ጋር የሚቃረን ነው። ሐዋርያው ጴጥሮስ የውሃ ጥምቀት ከዘላለም ኵነኔ ያድናችኋል እያለ ከሆነ፣ ሳይጠመቁ ድነት ያገኙ ሰዎች ጉዳይ፣ እምነት ብቻ እንደሚያድን የሚያስተምሩት የሐዲስ ኪዳን ምንባባት፣ የውሃ ጥምቀት ሳይወሰዱ በመንፈስ ቅዱስ የተሞሉ ወይም የተጠመቁ ሰዎች ጉዳይ ወዘተ እንዴት ይታይ ይሆን? በእጠቃላይ የውሃ ጥምቀት ከሰደት የሚያድን የበጎ ኀሊና ልመና/መማጸኛ እንጂ፣ የድነት ቅድመ ሁኔታ አይደለም።

2. የውሃ ጥምቀት ለዳግም ልደት አስፈላጊ ነውን?

ዮሐንስ 3÷5

"አውነት አውነት አልሃለሁ፣ ሰው ከውሃና ከመንፈስ ካልተወለደ በቀር ወደ እግዚአብሔር መንግሥት ሊገባ አይችልም"

"Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ"

ከቋንቋ ባሕርይ የምንማረው እውነት፣ እንድ ቃል ከአንድ በላይ ትርጉም ሊወክል እንደሚችል፣ ነገር ግን የቃሉን አማራጭ ትርጉም የሚወስነው ቃሉ የሚገኝበት ዐረፍተ ነገር ወይም ዐውድ እንደ ሆነ ነው። ጥቂት አስረጆችን እንመልከት፦—

"ሥጋ" የሚለው የአማርኛ ቃል በርካታ ትርጉሞችን ሊወክል ይችላል፣ የቃሉን አማራጭ ትርጉም የሚወስነውም ቃሉ የሚገኝበት ዐረፍተ ነገር ነው።

1. ምሳዬን የፍየል ሥጋ በሳሁ። ማሞ ሥጋ ቤት አለው።
   - በእነዚህ ዐረፍተ ነገሮች ሥጋ የሚለው ቃል፣ የእንሰሳን ወይም የአእዋፍን ዐጥንት ሽፍኖ ከቈዳ በታች የሚገኘውን፣ ለብና ጡንቻ ቅልቅል ያለበትን ገላ የሚያመለክት ቃል ነው።
2. ቃል ሥጋ ሆነ።

- ኢየሱስ ለው ሆኖ ታየ ወይም ተገለጠ፣ የለውን ባሕርይ ያዘ ማለት ነው።

3. ከበደ ሥጋዬ ነው።
   - ዘመዴ ነው ለማለት ተፈልጎ ነው።
4. በሆነው ባልሆነው የለውን ሥጋ መብላት ትወዳለች።
   - ሐሜተኛ ነች፣ ስለ ለው መጥፎ ነገር መናገር ያስደስታታል ማለት ነው።
5. ደብሪቱ "የአናቴን ሥጋ" ካለች አትመለስም።
   - መሐላ ነው፣ በእናቷ መማሏን የሚያመለክት።
6. ተመቸው መሰለኝ ሥጋ እየያዘ ነው።
   - እየወፈረ ነው ማለት ነው።
7. ይህ ሥጋዊ አመለካከት ነው።
   - ዓለማዊ የሆነ፣ መንፈሳዊነት የሌለበት ከእግዚአብሔር ሐሳብ ጋር የሚቃረን አመለካከት ማለት ነው።
8. በዐጸደ ሥጋ አያለ የተናገረው ነው።
   - በሕይወት እያለ የተናገረው ንግግር ነው ማለት ነው።

በእነዚህ ወረፍተ ነገሮች "ሥጋ" የሚለው ቃል የተለያየ ትርጉም ወክሎ ነው ጥቅም ላይ የዋለው። ለምግብነት የሚያገለግል ሥጋ፣ ሰው መሆን፣ ዝምድና፣ ሐሜት፣ መሐላ፣ መወፈር፣ መንፈሳዊ ያልሆነ ምድራዊ አመለካከት፣ በዚህች ምድር በሕይወት መኖር ወዘተ ትርጉሞች አሉት።

"ሥጋ" (ግሪክ "ሳርክስ" "σαρξ") የሚለው ቃል በብሉያትና በሐዲሳት 130 ጊዜ ጥቅም ላይ የዋለ ሲሆን፣ ልክ እንደዚሁ ሁሉ የተለያዩ ትርጉሞችን ወክሎአል። ይኸውም አካል/ገላ፣ ለው መሆን፣ ምድራዊ፣ ለብአዊ ተፈጥሮ፣ ዘር፣ ለብአዊ መስፈርት፣ ዐይነት/ባሕርይ፣ የሚበላ ሥጋ፣ ምድራዊ/ዓለማዊ አስተሳሰብ፣ ሰዎች፣ ቍሳዊ፣ ንጡ አተኛ ባሕርይ፣ ለሚታዊ፣ ተራ፣ ውጫዊ፣ የዘር ሐረግ፣ አዳማዊ ባሕርይ፣ በሽታ፣ ጥመት፣ ይህች ዓለም ወዘተ። እነዚህን አማራጭ ትርጉሞች አምታቶ ማቅረብ ወደ ተሳሳተ ትምህርት/ድምዳሜ ይወስዳል። ለምሳሌ ዮሐንስ 1÷14፣ 1ቆሮንቶስ 3÷3 ጋር አንድ አድርገን ካየነው ("ሥጋ" የሚለውን ቃል በተመሳሳይ መልኩ ከፈታነው)፣ ኢየሱስ መንፈሳዊ ምስለት የሌለው ቅንአት፣ ክርክር፣ ተንኰል ወዘተ ያለበት ክፉ ሰው ወደሚለው የተሳሳተ ድምዳሜ ይወስደናል።

ልክ እንደዚሁ ሁሉ ከላይ ለማየት እንደ ሞከርነው በሐዲስ ኪዳን "ውሃ" (ግሪክ "ሁዶር" "ὕδωρ") የሚለው ቃል በርካታ ትርጉሞችን ወክሎ ሊያገለግል ይችላል። ነገር ግን የቃሉን ትርጉም የሚወስነው ቃሉ የሚገኝበት ወረፍተ ነገር ወይም ዐውድ ነው። ጸሓፊውም ቃሉን የተጠቀመበት አማራጭ ሊሆኑ በሚችሉት ትርጉሞች በሙሉ ሳይሆን፣ አንድ ውስን ትርጉም ይዞ ነው። ይህ አውነት ከሆነ በዚህ ዐውድ ውስጥ "ውሃ" የሚለው ቃል ምን ትርጉም ይወክላል የሚለውን ወደ መመርመሩ አንዝለቅ።

በዚህ ዐውድ፣ "ውሃ" የሚለው ቃል ምን ትርጉም ይወክላል? በመልሱ ዙሪያ ለዎች የተለያየ አስተያየት አላቸው።

1. የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን ጸሓፍያንን ጨምሮ አንዳንድ ሰዎች "ውሃ" (ግሪክ "ሁዳቶስ" "ὕδατος") የሚለው ቃል ክርስቲያናዊ ጥምቀትን ያመለክታል ባዮች ናቸው። በዮሐንስ 1÷33-34 አንዲሁም 3÷22፣ 4÷1 የኢየሱስን የጥምቀት አገልግሎት የሚናገር ስለሆነ "ውሃ" የሚለው ቃል ክርስቲያናዊ ጥምቀትን ያመለክታል ይላሉ።

   ይህ ትንተና ግን በርካታ መሠረታዊ ችግሮች አሉበት፣ ይኸውም የምንባቡ ዐውድ ይህን ትንተና የሚደግፍ አይደለም። ለምሳሌ ሀ) ቍጥር 8 ሙሉ ለሙሉ ትኩረት ያደረገው በመንፈስ ቅዱስ ሥራ ላይ ብቻ መሆኑ፣ ለ) ዳግሞ ልደት የእግዚአብሔርና የክርስቶስ ሥራ መሆኑ እንዲሁም የእምነት ሥራ ብቻ መሆኑ "ውሃ" የሚለው ቃል ክርስቲያናዊ ጥምቀትን ያሳያል ወደሚለው ድምዳሜ የሚያደርሰን አይደለም። እንደ ዐውዱ ትምህርት በምስጢራዊ ንፋስና በመንፈስ ቅዱስ ሉዓላዊ ሥራ መካከል ያለው ትዕምርታዊ ገለጻ (analogy) (ቍጥር 8) በመንፈስ መወለድ ከውሃ ጥምቀት ጋር ይያያዛል ብሎ ማሰብ ሲበዛ አንግዳ ትምህርት ነው።

   በዮሐንስ 1÷26:33 ላይ ውሃና መንፈስ የሚለው ቃል ጥምቀትንና የመንፈስ ቅዱስ ጥምቀትን የሚያመለክት መሆኑ

በዮሐንስ 3÷5 "ውሃ" ጥምቀትን ያመለክታል ብሎ ማሰብ ይቻላል የሚለው ሁለት መሠረታዊ ችግሮች አሉበት፣ 1) ጥምቀትን የሚያሳይ ከሆነም ግሳየት ያለበት የመጥምቁ ዮሐንስን ጥምቀት ይኸውም ንስሓን እንጂ ክርስቲያናዊ ጥምቀትን ሊያመለክት አይችልም፣ ዮሐንስ 1÷26:33 "ውሃ" የዮሐንስን ጥምቀት የሚያመለክት ነውና:: 2) በዮሐንስ 1÷26:33 ላይ ውሃና ጥምቀት ሲነጻጸሩ የምንመለከት ሲሆን፣ በዮሐንስ 3÷5 ላይ ግን ውሃና መንፈስ እርስ በርሳቸው ሲያያዙ (ሲጣመሩ) እንመለከታለን:: ስለዚህ ዮሐንስ 3÷5 ከዮሐንስ 1÷26:33 ጋር እቄራኝቶ መመልከት ከዐውዳዊ ትርጒሙም ሆነ ከሰዋስው አወቃቀሩ ጋር የሚቃረን ነው::

2. እንዳንድ ሊቃውንት "ውሃ" (ግሪክ "ሁዳቶስ" "ὕδατος") የሚለው ቃል አካላዊ ልደትን/በሥጋ መወለድን ያሳያል ይላሉ[59]:: ኢየሱስ በቀኖጥር 5 ላይ የሚገኘውን ቃል (የምንወያይበትን ዐረፍተ ነገር) የተናገረው፣ ኒቆዲሞስ በቀኖጥር 4 ላይ ለጠየቀው ጥያቄ መልስ ይሆን ዘንድ ነው፣ "ሰው ከሸመገለ በኋላ እንዴት ሊወለድ ይችላል? ሁለተኛ *ወደ እናቱ ማሕፀን ገብቶ* ይወለድ ዘንድ ይችላልን? አለው"፣ "ኢየሱስም መለሰ እንዲህ ሲል:— እውነት እውነት እልሃለሁ፣ ሰው ከውሃ [ይኸውም ተፈጥሮአዊ በሆነው መንገድ ከእናቱ ማሕፀን] እና ከመንፈስ ካልተወለደ በቀር ወደ እግዚአብሔር መንግሥት ሊገባ አይችልም":: ኒቆዲሞስ "ዳግም" የሚለውን የኢየሱስ ቃል የተረዳው ስሁለተኛ ጊዜ ወደ እናት ማሕፀን መግባት አድርጎ ነበር፣ ነገር ግን ኢየሱስ "ዳግም" የሚለውን ቃል ያብራራው የመጀመሪያው ሥጋዊ ልደት ሁለተኛው ደግሞ መንፈሳዊ ልደት አድርጎ ነው:: በተጨማሪም ቀኖጥር 5 ላይ "ውሃና መንፈስ" የሚለውን ንጽጽር ቀኖጥር 6 ላይ

[59] ይህ ዐይነቱ አመለካከት ካላቸው ሊቃውንት መካከል የሚከተሉትን ይመለከቷል፣ Ben Witherington III, *NTS* 35, 1989, pp. 155-160. እንዲሁም Leon Morris, *JC* pp. 150-151.

ሥጋና መንፈስ ሲል መነጻጸሩ ውሃ የሚለው ቃል የሥጋ ልደትን የሚያሳይ ነው::

ቀኖጥር 6 ስለ ሁለት ልደት ይናገራል:: ይኸውም፣ ከሥጋና ከመንፈስ መወለድ፣ "ከሥጋ የተወለደ ሥጋ ነው፣ ከመንፈስም የተወለደ መንፈስ ነው":: "ውሃና መንፈስ" የሚለው ሐረግ ይህን ሁለት ልደት የሚያመለክት ነው:: አንዱ ተፈጥሮአዊ/ሥጋዊ ልደት ሲሆን፣ ሌላው ደግሞ ልዕለ ተፈጥሮአዊ/መንፈሳዊ ልደት ነው:: ወደ እግዚአብሔር መንግሥት ለመግባት/የእግዚአብሔርን መንግሥት ለማየት (ቀኖጥር 3 እና 5) በሥጋ መወለድ ብቻ ሳይሆን ስሁለተኛ ጊዜ በመንፈስ መወለድ ያስፈልጋል:: በዚህ ትንተና መሠረት "ውሃ" የሚለው ቃል አንድ ሕፃን ከእናቱ ማሕፀን ከመውጣቱ በፊት ከእናቲቱ ማሕፀን የሚፈሰውን የማሕፀን ውሃ (amniotic fluid) ለማመልከት ወይም የወንዱን የዘር ፈሳሽ (semen) ለማሳየት ጥቅም ላይ የዋለ ሊሆን፣ ይህም አካላዊ/ሥጋዊ ልደትን ያመለክታል:: ውሃ የሚለው ቃል ልምላሜን ወይም ሥጋዊ ልደትን ለማመልከት ጥቅም ላይ የዋሰባቸው በርካታ ጥንታዊ ጽሑፎች አሉ—ቃለ እግዚአብሔርን ጨምሮ (ለምሳሌ:— ምሳሌ 5÷15-18፣ ማሕልየ 4÷12-13)::

ስአጠቃላይ ክፍሉ ስለ ውሃ ጥምቀት የሚናገር ሳይሆን፣ የመጀመሪያው ልደት ተፈጥሮአዊ በሆነው መንገድ ከሥጋ ወላጆቻችን የምንወለደው ልደት ሲሆን፣ ሁለተኛው ልደት ደግሞ ከሰማያዊው አባታችን ከእግዚአብሔር በመንፈስ ቅዱስ አማካይነት የምንወለደው ልደት ነው::

3. አንዳንድ ሊቃውንት ደግሞ፣ "ውሃ" (ግሪክ "ሁዳቶስ" "ὕδατος") የሚለው ቃል መንፈስ ቅዱስን ያሳያል ባይ ናቸው:: (ኢሳይያስ 12÷3፣ 35÷6፣ 44÷3፣ 55÷1፣ ኤርምያስ 2÷13፣ ሕዝቅኤል 36÷25፣ ዘካርያስ 14÷8፣ ዮሐንስ 4÷10፣ 7÷37-38፣ ራእይ 21÷6፣ እንዲሁም ሕዝቅኤል 47÷1-5፣ ከራእይ 22÷17 ጋር ያወዳድሩ):: ስለዚህ "ከውሃ መወለድ"

ማለት ከመንፈስ ቅዱስ መወለድ ማለት ነው። "እና" (ግሪክ ካይ και) የሚለው አያያዥ ቃል "ማለትም" ወይም "ወይም" ተብሎ መተርጉም ይችላል፤ ስለዚህ ሁለተኛው ሐረግ/ቃል የመጀመሪያውን ቃል ያብራራል ማለት ነው[60]። በተጨማሪም ውሃና መንፈስ እርስ በርሳቸው ሲያያዙ (ሲጣመሩ) እንመለከታለን። ስለዚህ ኢየሱስ ለማለት የፈለገው፣ "ሰው ከውሃ ማለትም ከመንፈስ ካልተወለደ በስተቀር ወደ እግዚአብሔር መንግሥት ሊገባ አይችልም" ነው።

ይህ ትንተና ከዮሐንስ 4÷10፣ 7÷37-38 ጋር የሚጣጣም ሲሆን፣ በእነዚህ ስፍራዎች መንፈስ ቅዱስ በዘላለም ሕይወት እንዲሁም በውሃ ተመስሏል። በተጨማሪም በቁጥር 8 ላይ ወደ እግዚአብሔር መንግሥት ለመግባት ብቸኛው መስፈርት ከመንፈስ መወለድ እንደ ሆነ መገለጹ ቁጥር 5 ስለ ውሃ ጥምቀት እንደማይናገር እመላከች ነው።

4. አንዳንድ ሊቃውንት "ውሃ" የሚለው ቃል ክርስቲያናዊ ጥምቀትን ሳይሆን፣ የመጥምቁ ዮሐንስን የንስሓ አገልግሎት የሚያመለክት ነው ባዮች ናቸው። ኢየሱስ ስለጥምቀት ያስተማረው ሞቶ ከተነሣ በኋላ ነው ማቴዎስ 28÷19። ስለዚህ ኒቆዲሞስ ውሃ የሚለውን ቃል እንደ ውሃ ጥምቀት ሊረዳው አይችልም፤ ነገር ግን "የእግዚአብሔር መንግሥት ቀርባለችና ንስሓ ግቡ" የሚለውን የመጥምቁ ዮሐንስን ጥምቀት ማለትም ንስሓን እንጂ። ኢየሱስና ኒቆዲሞስ ይህን ንግግር በሚናገሩበት ጊዜ የመጥምቁ ዮሐንስ የንስሓ ስብከትና ጥምቀት ትልቅ ቦታ የሚሰጠው ነበር። የውሃ ጥምቀት ለዕብራውያን እጅግ አስፈሪ ነገር ነው፤ ምክንያቱም እርኩስ ተደርገው የሚቆጠሩት አሕዛብ ወደ ዕብራውያን እምነት

[60] Walter Bauer, *A Greek-English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature*, trans. William F. Wilbur Gingrich, rev. F. Wilbur Gingrich and Fredrick W. Danker, 2d ed. (Chicago: University of Chicago Press, 1979), 393.

የሚለወጡበት ሂደት ነውና[61]። ይህም ለኒቆዲሞስ አስደንጋጭ ጉዳይ ነው፣ ኢየሱስ እያስ ያለው ከሕግ ውጪ ያሉ አሕዛብ ንስሓ እንደሚያስፈልጋቸው ልክ እንደዚያው እንተም የሕግ መምህሩ ንስሓ ያስፈልግሃል ነው።

በዚህ ክፍል ላይ የሚገኘው "ውሃ" ምን ያመለክታል የሚለው ጉዳይ እስካሁን ከተመለከትነውም በላይ በርካታ ትርጉሞች ያሉት ቢሆንም፣ "ክርስቲያናዊ ጥምቀትን የሚያሳይ ነው፤ ይህም ለዳግም ልደት አስፈላጊ ጉዳይ ነው" የሚለው ትንተና በአማራጭነት ከቀረቡት/ከሚቀርቡ ትንተናዎች በሙሉ አሳማኝነቱ እጅግ ደካማ የመሆኑን ያህል ["ውሃ ክርስቲያናዊ ጥምቀትን ያመለክታል" የሚለው ትንተና ከከፍሉ የሰዋስው እወቃቀር፣ ከዐውዱ መሠረታዊ ትምህርት እንዲሁም ከሐዲስ ኪዳን ጠቅላላ ትምህርት ጋር በእጅጉ የሚጣረስ ነውና] "ውሃ" የሚለው ቃል መንፈስ ቅዱስን የሚያመለክት ነው የሚለው ትንተና ከቀረቡት አማራጭ ትንተናዎች መሻል ጠንካራውና ብዙ አሳማኝ ነጥቦችን የያዘ ነው። በአጠቃላይ ይህን ክፍል መሠረት በማድረግ የውሃ ጥምቀት ለድነት አስፈላጊ ነው የሚለው አስተምህሮ ከዐውዱ የሚገኙትን መረጃዎ በቅጡ ያላገናዘበ እንዲሁም የሐዲስ ኪዳንን አስተምህሮ በስፋት ያላመሳከረ ነው።

ሮሜ 6÷3-4

"ከክርስቶስ ኢየሱስ ጋር አንድ እንድንሆን የተጠመቅን፣ ከሞቱ ጋር አንድ እንሆን ዘንድ አንደ ተጠመቅን አታውቁምን? ስለዚህ ክርስቶስ በአብ ክብር ከሞት እንደ ተነሣ፣ እኛም አንዲሁ በአዲስ ሕይወት እንድንኖር በጥምቀት ሞተን ከእርሱ ጋር ተቀብረናል"

"ἢ ἀγνοεῖτε ὅτι, ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν, εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν; συνετάφημεν οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον, ἵνα ὥσπερ ἠγέρθη Χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρός, οὕτως καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν."

[61] Merrill C. Tenney, *John The Gospel of Belief: An Analytic Study of the Text* (Grand Rapids: Eerdmans, 1948), 87.

"ልንገነዘበው የሚገባን ዋናው ነገር በኢየሱስ ክርስቶስ ሰም ለጎጢአት ሥርየት በጥልቅ ውሃ ውስጥ ለንጠመቅ ከሞቱ ጋር አንድ እንሆን ዘንድ በጥምቀት ከእርሱ ጋር መቀበራችንን ነው ሮሜ 6÷3-4:: ይህም በመስቀል ላይ በሞተልን ጊዜ በእፈሰሰልን ውሃና ደም ውስጥ በማለፍ ዘላለማዊውን የሞት ዕዳ ቀብረን በእዲስ ሕይወት ለመኖር አዲሱን እዳም ክርስቶስን መልበሳችንን ያሰረዳል ዕብራውያን 6÷3-4፣ ሮሜ 6÷3-4"[62]::

ከላይ እንዳየነው የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን ጸሐፍት ከዚህ ክፍል በመነሣት የውሃ ጥምቀት ከክርስቶስ ጋር አንድ የሚያደርገን ቅድመ ሁኔታ እንደ ሆነ ይገልጻሉ:: ነገር ግን ክፍሉ ይህን ያስተምራልን? በጭራሽ ክፍሉ ይህ ዐይነቱ ትምህርት እንደ ሌለው በርካታ ማስረጃዎችን ማቅረብ ይቻላል::

አንደኛ፣ የክፍሉ ሰዋስው ጥምቀት ከክርስቶስ ጋር አንድ ያደርገናል የሚል ትርጉም የለውም:: በአማርኛው "ጋር" በእንግሊዝኛው "into" ተብሎ የተተረጐመው "εἰς" "ሔይስ" የሚለው የግሪክ ቃል፣ ዐውዳዊ ትርጉሙ "ውስጥ" የሚል አንዳችም ሐሳብ አይወክልም:: ለለዚህ ጥምቀት ከክርስቶስ "ጋር/ውስጥ" አንድ ያደርገናል የሚለው ሐሳብ ለዐውደ ምንባቡ ባዕድ የሆነ ሐሳብ ነው:: ሮበርትሰን የተባሉት ለመ ጥር የግሪክ ቋንቋ ሊቅ ሮሜ 6÷3 በተመለከተ እንዲህ ይላሉ:—

> "በክርስቶስ ውስጥ መጠመቅ" የሚለው ትርጉም፣ ጳውሎስ ከክርስቶስ ጋር ጎብረት ማድረግ የሚቻለው በውሃ ጥምቀት እንደ ሆነ እያስተማረ ነው የሚለው ባዕድ ሐሳብ የጳውሎስ ትምህርት አይደለም. . .ጥምቀት አንድ ሰው ከክርስቶስ ጋር ያለውን መገፈሳዊ ጎብረት የሚያውጅበት ሥርዐት ሲሆን፣ አንድ ሰው ከክርስቶስ ጋር መንፈሳዊ ጎብረት የሚጀምረውም ከጥምቀት በፊት ነው:: ገላትያ 3÷27 ላይ ጥምቀት ውጫዊ ልብስ ወይም መለዮ በማድረግ ነው የተመሰለው:: "በሞቱ ውስጥ"...ማለት ከሞቱ ጋር ጎብረት በማድረግ የሚለውን ትርጉም

[62] እድን ዘንድ ምን ማድረግ ይገባኛል?፣ 82::

> የሚወክል ነው እንደ ጳውሎስ ትንተና ይህም ጎብረት የተገለጸው በጥምቀት ምልክት ነው[63]::

ከዚህ የምንገነዘበው ሐቅ የግሪኩ ሰዋስው ጥምቀት በክርስቶስ ውስጥ *እንድንገባ* ወይም ከክርስቶስ ጋር አንድ የሚያደርገን ቅድመ ሁኔታ ነው የሚለው ሐሳብ ሰሕተት መሆኑን ነው::

ሁለተኛ፣ ሐዋርያው ከዚህ ምዕራፍ አጋማሽ ጀምሮ ተምሳሌታዊ ገለጻዎችንና ትእምርቶችን በብዛት ይጠቀማል፣ ለምሳሌ የውሃ ጥምቀት ለዳግም ልደት አስፈላጊ ነው የሚሉ ሰዎች ራሳቸው በቁጥር 6 ላይ "አሮጌው ሰዋችን ከእርሱ ጋር እንደ ተሰቀለ እናውቃለን" የሚለውን ሐሳብ ተምሳሌታዊ/ትእምርታዊ በሆነ መልኩ እንጂ በቀጥታ ሊተረጐሙት አይችሉም:: ልክ እንደዚሁ ሁሉ ጥምቀት ተምሳሌታዊ በሆነ መልኩ ብቻ ነው ሊታይ የሚገባው:: ቁጥር 11 መታየት ተምሳሌታዊ በሆነ መልኩ ብቻ ነው:—

> እንደዚሁም ለኀጢአት እንደ ሞታችሁ፣ ነገር ግን በክርስቶስ ኢየሱስ በእግዚአብሔር ሕያዋን እንደ ሆናችሁ ራሳችሁን ቍጠሩ:: (ቍጥር 11)

"ቍጠሩ" የሚለው ቃል የሚያስገነዝበን ለኀጢአት እንደ ሞትን ብቻ ሳይሆን፣ በክርስቶስ ኢየሱስ ሕያዋን እንደ ሆንን ነው:: "ቍጠሩ" የሚለው ቃል በግልጽ እንደሚያመለክተው ክፍሉ ተምሳሌታዊ እንደ ሆነ የሚያሳየን ነው:: ከክርስቶስ ጋር ተሰቀላችሁ የሚለው ዐረፍተ ነገር ተምሳሌታዊ እንደ ሆነ ሁሉ፣ ከክርስቶስ ጋር ተጠመቃችሁ የሚለውም ተምሳሌታዊ ነው (ቍጥር 3:4:6)::

ይህ የጥምቀት ተምሳሌታዊ ዘገባ እንድ ሰው ክርስቶስ ኢየሱስን እንደ ግል እዳኙ እድርጎ ሲቀበል ምን እንደሚሆን የሚገልጽ ነው:: ይኸውም "ክርስቶስን በመልበሱ" "ዳግም እንደሚወለድ" ነው (እነዚህ ቃላት ራሳቸው ተምሳሌታዊ እንደ ሆኑ ልብ ይሏል):: ከርስትናን መቀበል

[63] AT. Robertson, *Word Pictures*, Volume IV, ገጽ 361-362: እንዲሁም የሮበትሰንን የግሪክ ሰዎስው መጽሐፍ ይመለከቷል, ገጽ 591, 593.

ማለት ምን ማለት እንደ ሆነ በጥሩ ሁኔታ የሚገልጸው የውሃ ጥምቀት ነው፤ ይኸውም ክርስትና ማለት ከክርስቶስ ኢየሱስ ጋር መሞት፣ መቀበርና መነሣት ማለት ነው። ነገር ግን የውሃ ጥምቀት በራሱ መሞት፣ መቀበርም ሆነ መነሣት ማለት አይደለም፤ ነገር ግን የመሞት፣ የመቀበርና የመነሣት ምሳሌ እንጂ። ሮበርትሰን እንደሚሉት፣ "ትእምርት/ተምሳሌት በራሱ እውነታው አይደለም፤ ነገር ግን እውነታው የሚገለጥበት ሥዕል ነው"[64]። ስለዚህ ጥምቀት ከክርስቶስ ጋር አንድ መሆናችንን የሚያመለክት ሥዕላዊ ገለጻ ነው።

ሦስተኛ፤ ከሁለት የተለያዩ ምንባባት በግልጥ የምንማረው ነገር፣ የውሃ ጥምቀት ከክርስቶስ ኢየሱስ ጋር አንድ መሆናችንን የምናሳይበት ሥዕላዊ ገለጻ መሆኑን ነው። 1ቆሮንቶስ 10÷2-4 ሐዋርያው ጳውሎስ ስለአበራኤላውያን ወገኖቹ እንዲህ ይላል፦—

> አነርሱ ሁሉ ከሙሴ ጋር ለመተባበር በደመናና በባሕር ተጠመቁ። ሁሉም ከአንድ መንፈሳዊ ምግብ በሉ፤ ሁሉም ከአንድ መንፈሳዊ መጠጥ ጠጡ፤ ይከተላቸው ከነበረው መንፈሳዊ ዐለት ጠጥተዋልና፤ ያ፣ ዐለት ክርስቶስ ነበረ

(1ቆሮንቶስ 10÷2-4)

"ከሙሴ ጋር ለመተባበር በደመናና በባሕር ተጠመቁ" የሚለው ሐረግ አበራኤላውያን ከሙሴ ጋር አንድ መሆናቸውን (መተባበራቸውን) የሚያሳይ ተምሳሌታዊ ገለጻ ነው፤ ይኸውም፦— "ሁሉም ከአንድ መንፈሳዊ ምግብ በሉ፤ ሁሉም ከአንድ መንፈሳዊ መጠጥ ጠጡ"።

ሮሜ 5÷12-6÷11 በጥንቃቄ ስናጠና፣ የክፍሉ ዐቢይ ትምህርት ከክርስቶስ ጋር አንድ ስለመሆንና በአንጻሩ ደግሞ፣ ከአዳም ጋር አንድ ስለመሆን እንደሚያትት በውል መገንዘብ ይችላል። ከአዳም ጋር አንድ ከመሆናችን የተነሣ ሞት በሰው ልጆች ሁሉ ላይ ደረሰ (5÷12)፤ አዳም

[64]AT. Robertson, *Word Pictures in the New Testament* (Broadman Press, 1933), Volume I, ገጽ. 245; እንዲሁም AT. Robertson, *A Grammar of the Greek New Testament* (Broadman Press, 1934), ገጽ. 593 ይመለከቷል።

በመተላለፉ ምክንያት ብዙዎች ሞቱ (5÷15)። በእርሱ ላይ ከተላለፈው ፍርድ የተነሣ ሰዎች ሁሉ በኵነኔ ሥር ወደቁ (5÷16)፤ እርሱ እግዚአብሔርን ከማስቈጣቱ የተነሣ ሞት በሰዎች ልጆች ላይ ሁሉ ነገሠ (5÷17)፤ እግዚአብሔር የሰው ልጆችን በኪነ ጥበቡ ካልታደጋቸው በስተቀር (7÷25, 8÷1)፣ በአዳም መተላለፍ ሰዎች ሁሉ በፍርድ ሥር ናቸው (5÷18)፤ በእርሱ ያለመታዘዝ ሰዎች ሁሉ ኀጢአተኞች ሆኑ (5÷19)።

በሌላ መልኩ ደግሞ ከክርስቶስ ጋር አንድ ከመሆናችን የተነሣ የዘላለም ሕይወት አገኘን (5÷14)። ነገር ግን ከአዳም ጋር አንድ ከመሆናችን የተነሣ ከደረሰብን መቅሠፍት ይልቅ ከክርስቶስ ጋር አንድ በመሆናችን ያገኘነው በረከት እጅግ ምጡቅ ነው (5÷15)። ከክርስቶስ ጋር አንድ ከመሆናችን የተነሣ የእግዚአብሔር ጸጋ ተትረፈረፈልን (5÷15)። ከክርስቶስ ጋር አንድ ከመሆናችን የተነሣ ጽድቅ ወደ እኛ መጣ (5÷16)። ከክርስቶስ ጋር አንድ ከመሆናችን የተነሣ የተትረፈረፈ የሕይወት ጽድቅ አገኘን (5÷17)። ከክርስቶስ ጋር አንድ ከመሆናችን የተነሣ የተትረፈረፈ የሕይወት ቅድስና አገኘን (5÷18)። ከክርስቶስ ጋር አንድ ከመሆናችን የተነሣ የእርሱ መታዘዝ ለእኛ ተረፈ (5÷19)።

ሐዋርያው ጳውሎስ አዝወትሮ የውሃን ጥምቀት ከክርስቶስ ጋር አንድ የመሆን ምልክት አድርጎ ይጠቀምበታል። በ1ቆሮንቶስ 10÷2 ላይ የውሃ ጥምቀት ከክርስቶስ ጋር አንድ የመሆን ምልክት ተደርጎ የቀረበው ትምህርት በሮሜ 6÷1-11 ፋፍቶና ዳብሮ እናገኘዋለን። ክርስቶስ ለኀጢአታችን እንደ ሞተ፣ እግዚአብሔር ለእኛ ሲል ክርስቶስን ኀጢአት ስላደረገው (2ቆሮንቶስ 5÷21) የእኛን ኀጢአት ለመሸከም ለኀጢአት ሞተ (ሮሜ 6÷10)። ስለዚህ እኛ ራሳችንን ከእርሱ ጋር አንድ ካደረግን እኛም ከቀብሩ/ከሞቱና ከትንሣኤው ጋር አንድ ስንሆን (ቊጥር 3 እና 4) ለኀጢአት እንሞታለን (ሮሜ 6÷2)። ከስቅላቱ ጋር አንድ ስለሆንም (ቊጥር 6) ከእርሱ አዲስ ሕይወት ጋር በትንሣኤ አንድ እንሆናለን (ቊጥር 4-5)። ከእርሱም ጋር ሕያው ሆነን እንኖራለን (ቊጥር 8)። በእርሱ ላይ ሞት ደግሞ ጒልበት የለውምና (ቊጥር 9)። ሐዋርያው ይህን ሐሳብ በሚከተለው መልኩ ያጠቃልለዋል፦—

በሞተ ጊዜ፣ ለአንዴና ለመጨረሻ ጊዜ ለኀጢአት ሞቶአል፤ ነገር ግን በሕይወት መኖርን ለእግዚአብሔር ይኖራል። እንዲሁም ለኀጢአት እንደ ሞታችሁ፣ ነገር ግን በክርስቶስ ኢየሱስ ለእግዚአብሔር ሕያዋን እንደ ሆናችሁ ራሳችሁን ቍጠሩ (ቍጥር 10-11)

በሮሜ 5÷12-6÷11 ያለው ክፍል በእጠቃላይ ትኩረት የሚያደርገው፣ በቅድሚያ እኛ በተፈጥሮ ከአዳም ጋር ያለንን እንድነት በመቀጠልም ከኢየሱስ ጋር መንፈሳዊ በሆነ ዳግም ልደት ያለንን ጥምረት በማብራራቱ ላይ ነው (ዮሐንስ 3÷3-6)። ስለዚህ በ1ቆሮንቶስ 10÷2 እይታ ሮሜ 6 ያየነው ከሆነ፣ "ጥምቀት" አንድ የመሆን ምልክት እንደ ሆነ እንገነዘባለን። ስለዚህ ከክርስቶስ ጋር እንድ የሚያደርገን የውሃ ጥምቀት አይደለም፣ የውሃ ጥምቀት አንድነታችንን የምናሳይበት ሚጸዊ/ውጫዊ ሥርዐት ነው። ስለዚህ የውሃ ጥምቀት ሳይሆን ከክርስቶስ ጋር በእምነት አንድ መሆናችን ነው ድነት የሚያስገኝልን። ከክርስቶስ ጋር እንድ መሆን ማለትም ከእርሱ ጋር ለኀ ጢአት ሞተን ከእርሱ ጋር በትንሣኤ ሞትን ድል እድርገን መነሣት ነው። ሮሜ 6÷3-4 የውሃ ጥምቀት ለዳግም ልደት አስፈላጊ ጕዳይ ነው የሚል አንዳችም ትምህርት የለውም።

ቲቶ 3÷5

"ስላደረግነው የጽድቅ ሥራ ሳይሆን፣ ከምሕረቱ የተነሣ አዳነን። ያዳነንም ዳግም ልደት በሆነው መታጠብና በመንፈስ ቅዱስ መታደስ ነው"

ቁበ ተከለ ማርያም ገዛሽኝም ሆኑ እሚሪካውያኑ የድርጅቱ ጸሐፍት፣ ይህ ክፍል የውሃ ጥምቀት ዳግም ልደት እንደሚያስገኝ ያስተምራል ይበሉ እንጂ፣ በክፍሉ ውስጥ ጥምቀት የሚል ቃል አልተጠቀሰም። በዕብራውያን 10÷22 ላይ በምናቀርበው ሐቲት እንደምናየው፣ ዳግም ልደት የምናገኘውም ሆነ ከእኩይ ኅሊና የምንነጻው የኢየሱስን ደም በእምነት በመረጨት ወይም በመታጠብ ብቻ ነው። ራእይ 1÷5 ግልጽ እንደሚያደርገው ሰዎች ከኀጢአታቸው የሚነጹት በኢየሱስ ክርስቶስ ደም እንጂ በውሃ ጥምቀት አይደለም።

እንደ ክፍሉ ትምህርት "መታጠብ" የሚለው ቃል የሚያመለክተው ዳግም ልደትን እንጂ የውሃ ጥምቀትን አይደለም። በአጠቃላይ ቲቶ 3÷5 ስለውሃ ጥምቀት የሚያስተምር ሳይሆን፣ በኢየሱስ ክርስቶስ ደም በእምነት በመታጠብ ስለሚገኘው ዳግም ልደት ነው። ምንም እንኳ የውሃ ጥምቀት የሕግ ሥራ ሳይሆን የጽድቅ ሥራ ቢሆንም፣ የውሃ ጥምቀት እኛ የምንተገብረው ጕዳይ እስከ ሆነ ድረስ ሥራ ነው። ክፍሉ ራሱ ግልጽ እንደሚያደርገው፣ ድነት ያገኘነው እኛ ስላደረግነው እንዲሁም ስለምናደርገው የጽድቅ ሥራ ሳይሆን፣ ከምሕረቱ የተነሣ ብቻ ነው። የዳንነው በውሃ ጥምቀት እንዳልሆነ ሁሉ፣ ቲቶ 3÷5 የውሃ ጥምቀት ለዳግም ልደት አስፈላጊ ጕዳይ ነው አይልም።

ገላትያ 3÷27

"ከክርስቶስ ጋር አንድ ትሆኑ ዘንድ የተጠመቃችሁ ሁሉ ክርስቶስን ለብሳችኋልና"

"ὅσοι γὰρ εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε"

ይህ ክፍል ክርስቶስን "ለመልበስ" የውሃ ጥምቀት እንደሚያስፈልግ የሚናገር ስለሆነ፣ የውሃ ጥምቀት ለድነት አስፈላጊ ጕዳይ እንደ ሆነ ይገልጻል የሚለው የቁስ ተከለ ማርያም ገዛሽኝና የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን ትምህርት ፍጹም የተሳሳተ ነው። ለዚህ በርካታ ምክንያቶች አሉ፦—

እንደኛ፣ ሐዋርያው "ጥምቀት" ከክርስቶስ ጋር "አንድ የሚያደርገን" ትእምርት (symbol) እንደ ሆነ ከላይ ባየናቸው ክፍሎች ውስጥ ተገልጸአል። በዚህም ዐውድ ውስጥ ይኸው ቃል ተመሳሳይ ትርጕም ወስዶ እንደ ቀረበ እንመለከታለን፣ ይኸውም "ከክርስቶስ ጋር አንድ የሆናችሁ ክርስቶስን ለብሳችሁታል"። ከላይ እንደ ተመለከትነው እንዲሁም የክፍሉን ትምህርት በትክክል እንደሚገልጸው፣ ይህንንም ክፍል ተምሳሌታዊ ገለጻ አድርገን ስመውሰድ እንገደዳለን።

ሁለተኛ፣ "ለብሳችኋል" የሚለው የግሪክ ግስ መለዮውን የሚለብሰው ወታደር ዐይነት ትርጕም አለው። ይህን ክፍል በተመለከተ ኤ.ቲ. ሮበርትሰን እንዲህ ይላሉ፦—

ይህ ግሰ ልብስን ለመልበሰ የምንጠቀምበት ግሰ ነው (በቀጥታም ሆነ በተምሳሌታዊ ዘይቤው—ልክ እንደዚህ ሰፍራ)። በጳውሎስ ጽሑፎች ውስጥ በሌላም ሰፍራ ይህ እውን ሆኖ እንመለከታለን (ሮሜ 13÷14፤ ቈላስይስ 3÷9፤ ኤፌሶን 4÷22-24፤ 6÷11፤ ሮሜ 6÷3-4)። በ1ተሰሎንቄ 5÷8 ጳውሎስ፣ "የእምነትንና የፍቅርን ጥሩር የመዳንንም ተስፋ እንደ ራስ ቍር እየሰበሰን" እንደሚሰው ዐይነት ማለት ነው. . .እኛ በክርስቶስ በእምነት ጸድቀናል፤ የጸደቅነው በግርዘት ወይም በጥምቀት እይደለም. . . (ሮሜ 6÷4-6)[65]።

"ጥምቀት" የሚለው ቃል የውሃ ጥምቀትን ያሳያል ብንል እንኳ፣ ሐዋርያው በዚህ ቦታ የሚጠቀምበት ቋንቋ እንደሚያሳየው ትእምርትነቱ/ምልክትነቱ በውስጥ ለተካሄደው ነገር ውጫዊ ምልክት አድርጎ ነው። ስለዚህ ጥምቀት መንፈሳዊ ውጤት የሌለው፣ ነገር ግን መንፈሳዊ ትርጉም ያለው ሜዳዊ/ውጫዊ ክሥተት/ሥርዐት ነው።

ሦስተኛ፣ ሮሜ 6÷3 ላይ እንደ ተመለከትነው አንዳንድ የእንግሊዝኛ ቅጆች (King James Version) "እንድ" የሚለውን ቃል "ውስጥ" ("into") ብለው ተርጕመውታል። ነገር ግን "εἰς" "ሔይስ" የሚለው የግሪክ ቃል፣ ዐውዳዊ ትርጕሙ "ውስጥ" የሚል አንዳችም ሐሳብ እንደማይወክል ሰዋሰዋዊ ሙግት አቅርበናል። ጥምቀት በራሱ በክርስቶስ "ውስጥ"/"ጋር" አንድ የሚያደርግ ሳይሆን፣ በእምነት አንድ መሆናችንን የምናሳይበት ውጫዊ ምልክት ነው።

አራተኛ፣ ድነት እንዳገኘን የምናውቀው መንፈስ ቅዱስን በመቀበላችን ነው። ጌታን እንደ ግል አዳኛቸው አድርገው የተቀበሉ ሁሉ ድነትን አግኝተዋል (ሮሜ 8÷1-16)። ሐዋርያው በገላትያ 3÷2-3 ላይ በግልጽ እንደሚናገረው ገላትያውያኑ ክርስቲያኖች መንፈስ ቅዱስን የተቀበሉት በእምነት ነው። ስለዚህ ገላትያ 3÷27 የውሃ ጥምቀት ለድነት አስፈላጊ ጉዳይ ነው የሚል ከሆነ፣ ከቍጥር 2 እና 3 ጋር በቀጥታ ይቃረናል።

አምስተኛ፣ በቍጥር 6 ላይ ሐዋርያው፣ አብርሃም እግዚአብሔርን በማመኑ እንደ ጸደቀ ይገልጻል፣ ለመጽደቁም ብቸኛው ምክንያት

[65] A.T. Robertson, *Word Pictures*, Volume IV, ገጽ 298.

እምነቱ ነው። እንደ ዘፍጥረት 15÷6 ዘገባ የአብርሃም መጽደቅ ሜዳዊ/ውጫዊ የሆኑ ሥርዐቶች ማለትም ግርዘት እውን ከመሆኑ በፊት ነው። አብርሃም የጸደቀው እምነቱ እንጻጸደቀው በሥራ ከመረጋገጡ በፊት ነው (ሮሜ 8÷29-30፤ እንዲሁም ሮሜ 3÷1-5:28 ይመለከቷል)። የሐዲስ ኪዳኑ የውሃ ጥምቀት ልክ እንደ ብሉይ ኪዳኑ የግርዘት ሥርዐት ነው። ይህ እውነት ከሆነ ድነት ያገኘነው የውሃ ጥምቀት ከመውሰዳችን በፊት ነው ማለት ነው። የአብርሃም በእምነት መጽደቅ ከእኛ ጽድቅ ጋር እንድ ለመሆኑ ገላትያ 3÷28-29 ሐዋርያው በሮሜ 3-4 ባለው ከፍል ላይ በሰፋት ተገልጸአል።

ገላትያ 3÷27 ስለ ውሃ ጥምቀት የሚናገር አይደለም፣ ነገር ግን ልክ እንደ 1ቆሮንቶስ 12÷13 እንዲሁም ሮሜ 6÷3-4 በእምነት ለሳገኘነውና ከክርስቶስ ጋር አንድ ስለመሆናችን የሚገልጽ ትእምርት ነው (ዮሐንስ 1÷12-13)። ክፍሉ የውሃ ጥምቀት ለድነት አስፈላጊ ጉዳይ እንደ ሆነ የሚያስተምር አይደለም። ስለ ጥምቀት የሚያስተምር ክፍል ነው እንኳ ብንል ጥምቀት መዳናችንን የሚያሳይ ሜዳዊ/ውጫዊ ሥርዐት ብቻ ነው። ሜዳዊ/ውጫዊ ሥርዐት ለውስጣዊው ለውጥ ተጽእኖ ቢኖረው ኖሮ ቆርኔሌዎስና ባልንጀሮቹ የውሃ ጥምቀት ከወሰዱ በኋላ ነበር መንፈስ ቅዱስ ሊሞላባቸው ይገባ የነበረው (ሐዋርያት ሥራ 10) ወይም አብርሃም ከተገረዘ በኋላ ነበር መጽደቅ የነበረበት (ዘፍጥረት 15)። በአጠ ቃላይ ገላትያ 3÷27 የውሃ ጥምቀት ለዳግም ልደት አስፈላጊ ጉዳይ ነው የሚል ትምህርት የለውም።

ኤፌሶን 5÷25-26

"ባሎች ሆይ ክርስቶስ ደግሞ ቤተ ክርስቲያንን እንደ ወደዳት ሚስቶቻችሁን ውደዱ፤ በውሃ መታጠብና ከቃሉ ጋር እጽንቶ እንዲቀድሳት ስለ እርሷ ራሱን አሳልፎ ሰጠ"

በዚህ ሰፍራ "በውሃ መታጠብና ከቃሉ ጋር እጽንቶ" የሚል ሐረግ እንኳ፣ ስለ ጥምቀት የሚናገር አንዳችም ነገር የለም። እስካሁን ለማየት እንደ ሞከርነው፣ "ውሃ" የሚለው ቃል ሁሉ የውሃ ጥምቀት ተብሎ ይተርጕም የሚለው የድርጅቱ የሥነ አፈታት አካሄድ የተሳሳተ መሆኑን አይተናል። በተለይ መታጠብን ወይም ዳግም ልደትን በሚያመለክቱ

ምንባባት/ዐውዶች ውስጥ:: ከቅዱሳት መጻሕፍት የአፈታት ጥበብ የምንማረውም ትምህርት፣ አንድ ቃል መፈታት ያለበት (የቃሉ አማራጭ ትርጉም መወሰን ያለበት)፣ ቃሉ የሚገኝበት ዐረፍተ ነገር ወይም ዐውድ የሚያስተላልፈውን መልእክት ታሳቢ ባደረገ መልኩ ብቻ ነው::

ክፍሉ በስ ውሃ ጥምቀት የሚናገር ነው ካልን፣ ወደሚከተሉት ሁለት አበገራሚ ድምዳሜዎች መድረሳችን አይቀሬ ይሆናል:— 1) ኢየሱስ ግለሰቦችን በተናጠል ሳይሆን፣ ቤተ ክርስቲያንን በጀማው አጥምቋል:: 2) ኢየሱስ ቤተ ክርስቲያንን በውሃ እንዳጠመቃት ባሉችም ሚስቶቻቸውን ማጥመቅ እንዳለባቸው የሚያሳስብ ነው ማለት ነው:: ይህ ደግሞ ትርጉም የለሽ ነው::

ክፍሉ "በውሃ መታጠብ" የሚለው ተምሳሌታዊ ገለጻ፣ ልክ እንደ ዮሐንስ 8÷31-32፣ "በቃሉ ማንጻትን" የሚያመለክት ነው::

> "ኢየሱስም ያመኑትን አይሁድ፣ እናንተ በቃሌ ብትኖሩ በእውነት ደቀ መዛሙርቴ ናችሁ:: እውነትንም ታውቃላችሁ፣ እውነትም ዐርነት ያወጣችኋል አላቸው"

የቃሉ ሁነኛ ተግባር ይኸው ነው:: ኢየሱስ ቤተ ክርስቲያንን "የሚያጥባት" ወደ ቃሉ በመምራት ነው:: በመዝሙር 119÷9 ላይ በግልጥ እንደምንመለከተው አጠባውም ሆነ ማንጻቱ የሚካሄደው በቃሉ አማካይነት በሰዎች ልብ ውስጥ ነው:—

> "ጕልማሳ መንገዱን በምን ያነጻል? ቃልህን በመጠበቅ ነው"

በዚህም ክፍል "ውሃ" የሚለው ቃል የውሃ ጥምቀትን የሚያመለክት አይደለም:: የውሃ ጥምቀትም ኀጢአትን ያነጻል የሚለው ሐሳብም ከዐውደ ምንባቡ አንጻችም ድጋፍ የለውም:: "በውሃ መታጠብና ከቃሉ ጋር አጽንቶ" የሚለው ሐረግ፣ ውስጣዊ መንጻትን የሚያመለክት ነው:: ከዕብራውያን 9÷13-14 እንደምንመለከተው ሜጻዊ/ውጫዊ ሥርዐቶች

ልብን ከኀጢአት እንደማያነጹት ያስረዳል:: በአጠቃላይ አፈሶን 5÷25-27 የውሃ ጥምቀት ለጻግም ልደት ወሳኝ ነገር ነው አይልም::

ዕብራውያን 10÷22

"ከክፉ ኅሊና ለመንጻት ልባችንን ተረጭተን፣ ሰውነታችንንም በንጹሕ ውሃ ታጥበን፣ በእውነተኛ ልብና በሙሉ እምነት ወደ እግዚአብሔር እንቅረብ"

እንደሌሎቹ ሁሉ ይህም ክፍል የድርጅቱ አሓፍያን በተሳሳተ መንገድ የሚያብራሩት ምንባብ ነው:: የውሃ ጥምቀት ለጻግም ልደት አስፈላጊ ነው የሚለውን አስተምህሮ ለማስደገፍ ቁስ ተክለ ማርያም ገዛኸኝ አዝወትረው የሚጠቅሱት ክፍል ነው:: ክፍሉ የምንረጨው ልባችንን እንደ ሆነ እንዲሁም የምንነጻው ከክፉ ኅሊና እንደ ሆነ ያስተምራል:: ይህ እውን ሊሆን የሚችለው ደግሞ፣ በኢየሱስ ክርስቶስ ደም ብቻ ነው (ዕብራውያን 9÷14፤ 1ጴጥሮስ 1÷2)::

ሐዋርያው ጳውሎስ በሥጋ ላይ የሚሆነውን ውጫዊ ቅድስና ማለትም ግርዘትን (ሮሜ 2÷28-29) ከውስጣዊ ቅድስና ማለትም ከልብ የሆነውን በጥንቃቄ ይለየዋል:: እውነተኛ እስራኤላዊ እውነተኛ የአብርሃም ልጅ (ይኸውም እውነተኛ ክርስቲያን) እውነተኛ በሆነ የልብ ግርዘት እንደ ሆነ እንጂ፣ ውጫዊው በሆነ ግርዛት እንዳልሆነ፣ ይህም እውን የሚሆነው "በኢየሱስ ክርስቶስ ደም በመረጨት" (1ጴጥሮስ 1÷2) እንጂ በውሃ ጥምቀት አይደለም (1ጴጥሮስ 3÷21)::

የዕብራውያን መልእክት ጸሓፊ በግልጥ እንደሚያስረዳው ውጫዊ የሆነ አምልኮተ ሥርዐት አንዳችም የልብ ለውጥ አያመጣም (ዕብራውያን 9÷13-28):: ይህ እውነት ከሆነ ደግሞ ዕብራውያን 10÷22 ላይ በንጹሕ ውሃ ስውነትን መታጠብ ውስጣዊ መንጻትን ያመጣል በፍጹም ሊል አይችልም፣ ይህ እርስ በርሱ የሚያቃረን ሐሳብ ነውና::

ይህ የኢየሱስ ክርስቶስን ደም የመርጨት ሐሳብ የተቀዳው ከብሉይ ኪዳን ነው:: የብሉይ ኪዳን አገልጋዮች የሚወክላቸውን እንስሳ ካቀረቡ በኋላ (ዘሌዋውያን 8÷22)፣ የእንስሳውን ደም በሕዝቡ ላይ ይረጩታል

(ዕብራውያን 9÷19፣ ዘፀአት 24÷8)። ይህ ደግሞ የእግዚአብሔር በግ በሆነው (ዘፍጥረት 22÷8) በመሲሑ ደም ታጥቦ ለሚነጻው ልብ ተምሳሌት ነው (ኢሳይያስ 53)። ነገር ግን "በውሃ መታጠብ" ግን ካህኑ ወደ መሠዊያ እገልግሎቱ ከመሄዱ በፊት ጽዱ ሆኖ ለመቅረብ የሚፈጽመው ሥርዐት ነው (ዕብራውያን 8÷6)። የመጀመሪያው (በደሙ መረጨት) ውስጣዊና መንፈሳዊ እንዲሁም "ልባዊ" ነው (ሮሜ 2÷28-29)፣ ሁለተኛው ግን በንጹሕ ውሃ (መታጠብ) ግን ውጫዊና ቀላዊ እንዲሁም ሥጋዊ (ሮሜ 2÷28-29) ነው[66]።

ዕብራውያን 10÷22 በንጹሕ ውሃ ሰውነትን መታጠብ የሚለው ሐረግ የውሃ ጥምቀትን የሚያመለክት ቢሆንም፣ ይህ ጉዳይ የልብን መንጻት ሊያስከትል አይችልም። ስለዚህ የውሃ ጥምቀት የሰዎችን ልብ ኮነጢአት እያነጻም፣ ዳግም ልደትም እያመጣም፣ የድነትም ቅድመ ሁኔታ እይደለም። በእጠቃላይ ዕብራውያን 10÷22 የውሃ ጥምቀት ለዳግም ልደት አስፈላጊ ጉዳይ ነው የሚል ትምህርት የለውም።

ቈላስይስ 2÷12

"በጥምቀትም ከእርሱ ጋር ተቀበራችሁ፣ በጥምቀትም ደግሞ ከሙታን ባስነሣው በእግዚአብሔር አሠራር በማመናችሁ፣ ከእርሱ ጋር ተነሣችሁ"

ይህ ክፍል ሮሜ 6÷3-4፣ 1ቆሮንቶስ 12÷13 እንዲሁም ገላትያ 3÷27 ጋር ተመሳሳይ ሐሳብ ያለው ክፍል ነው። እነዚህ ክፍሎች የውሃ ጥምቀት ለድነት አስፈላጊ ጉዳይ ነው እንደማይሉ ሁሉ፣ ይህም ክፍል እንዲህ

[66]ይህን ምንባብ በተመለከተ በእግራቸውነት የሚቀርቡ ስርካታ ትንታኔዎች አሉ። እነዚህን ትንታኔዎች ለመመልከት የሚከተለውን አንድምታ ይመለከቷል:— Franz Delitzsch, *Commentary on the Epistle to the Hebrews* (T&T Clark, 1882), ቅጽ II, ገጽ 174-179። በርካታ ሊቃውንት፣ "ሰውነትን በንጹሕ ውሃ መታጠብ" የሚለውን ሐረግ የሚያመለክተው የውሃ ጥምቀትን እንደ ሆነ የሚለማመ ቢሆንም እንኳ (አንዳንድ ሊቃውንት ይህ ሐረግ የውሃ ጥምቀትን አያሳይም የሚል አቋም አላቸው)፣ የውሃ ጥምቀት ለዳግም ልደት አስፈላጊ ጉዳይ ነው የሚለውን ሐሳብ አይቀበሉም። የውሃ ጥምቀት ውጫዊ ሥርዐት እንጂ በክርስቶስ ደም ለመረጨት በቅድመ ሁኔታነት የሚቀርብ አይደለም።

ዐይነቱ ትምህርት የለውም። ከቀሎጥር 10 እስከ 17 ያለው ክፍል እንድ ወጥ ሆኖ ሳለ፣ ክፍሉ ከወጡ ተገንጥሎ ሲጠቀስ ይስተዋላል።

"በምትበሉት መብል ወይም በምትጠጡት መጠጥ ወይም በዓላትን በለማክበር ወይም ስለ ወር መባቻ ወይም ስለበንበት እንዳችም ሰው አይፍረድባችሁ" ይላል። ምክንያቱም እነዚህ ነገሮች ሁሉ ለሚመጣው ነገር ጥላ ናቸው፣ አካሉ ደግሞ ክርስቶስ ነው።

ወጡ እንደሚያሳየን የሐዲስ ኪዳኑ የውሃ ጥምቀት የብሉይ ኪዳኑን ግርዘት የሚወክል ነው። በዚህም ቦታ እነዚህ ሁለት ነገሮች እርስ በርሳቸው ተነጻጽረዋል። በክርስቶስ ኢየሱስ የሚያምን ሰው በእጅ ባልተደረገ ግርዘት ተገርዟል።

ጥምቀትና ግርዘት እርስ በርሳቸው መነጻጸራቸው ጥምቀት በሰው፣ "እጅ የሚካሄደውን ጥምቀት" ሳይሆን፣ ልክ እንደ ሮሜ 6÷3-4 ከክርስቶስ ጋር መሞትንና መነሣትን የሚያሳይ ሥዕላዊ ገለጻ ነው።

የአዲስ ኪዳኑ የውሃ ጥምቀት የብሉይ ኪዳኑን ግርዘት የሚተካ ከሆነ፣ ግርዘት በብሉይ ኪዳን ለድነት ወሳኝ ጉዳይ እንዳልሆነ ሁሉ፣ የውሃ ጥምቀትም ወሳኝ ሊሆን እይችልም። አብርሃም ከመገረዙ በፊት እንደ ጻደቀ ከቃለ እግዚአብሔር እንማራለንና (ዘፍጥረት 15÷6)። ሮሜ 2÷28-29 በግልጥ እንደሚነግረን ለድነት አስፈላጊው ጉዳይ በመንፈስ የልብ መገረዝ ነው እንጂ፣ በሥጋ የሚደረገው ግርዘት አይደለም። አንድን ሰው እውነተኛ አይሁዳዊ ወይም የአብርሃም ልጅ የሚያደርገውም መንፈሳዊ ግርዘት ነው።

የብሉይ ኪዳኑ ግርዘት የአዲስ ኪዳኑ የውሃ ጥምቀት ጋር አንድ ከሆነ፣ በብሉይ ኪዳን እውነተኛ አይሁዳዊ የሚያደርገው የሥጋ ግርዘት እንዳይደለ ሁሉ (የሥጋው ግርዘት አስፈላጊ ቢሆንም እንኳ)፣ የውሃም ጥምቀት እንድን ሰው እውነተኛ አማኝ/ክርስቲያን እንደማያደርገው ሮሜ 2÷28-29 ይገልጻል።

> በግልጥ አይሁዳዊ የሆነ አይሁዳዊ አይደለምና፣ ዳሩ ግን በስውር አይሁዳዊ የሆነ አይሁዳዊ ነው፣ መገረዝም በመንፈስ የሚደረግ የልብ

መገረዝ ነው እንጂ፣ በመጽሐፍ አይደለም፣ የእርሱ ምስጋና ከእግዚአብሔር ነው እንጂ ከሰው አይደለም።

ሮሜ 6÷3-4፤ 1ቆሮንቶስ 12÷13 እንዲሁም ገላትያ 3÷27 ላይ በግልጽ ስማየት እንደ ሞክርነው፣ በዚህም ክፍል ሐዋርያው "ጥምቀትን" የማንነት መገለጫ ስርተፍኬት አድርጎ ነው የሚያቀርበው። ግርዘት አንድ ሰው አይሁዳዊ መሆኑን የሚያሳይ ምልክት እንደ ሆነ ሁሉ። በውሃ የምንጠመቀው መጠመቅ ውስጣዊውን ሰውነ የሚያሳይ ሜዳዊ/ውጫዊ ምልክት ነው። ሜዳዊው ሥርዐት የቤተ ክርስቲያን አባል እንደሚያደርገን ሁሉ፣ መንፈሳዊውም ጥምቀት የክርስቶስ አካል ያደርገናል።

ልክ አንደ ሮሜ 6÷3-4፤ 1ቆሮንቶስ 12÷13 እንዲሁም ገላትያ 3÷27 ሁሉ ቈላስይስ 2÷12 "ጥምቀት" የሚለው ቃል፣ በእጅ የማይከናወነውን መንፈሳዊ ጥምቀት የሚያሳይ ተምሳሌታዊ ገለጻ ነው። ይህም አንድን ሰው ከክርስቶስ ሞት፣ መቀበር እንዲሁም ትንሣኤ ጋር አንድ እንዲሆን ያደርገዋል። ይህም በሰው እጅ የሚከናወን ጉዳይ ሳይሆን በመንፈስ ቅዱስ አማካይነት የሚሆን ጉዳይ ነው። በአጠቃላይ ቈላስይስ 2÷12 የውሃ ጥምቀት ስዳግም ልደት አስፈላጊ ጉዳይ ነው የሚል ትምህርት የለውም።

1ቆሮንቶስ 12÷13

"አይሁድ ብንሆን፣ የግሪክ ሰዎች ብንሆን፣ ጨዋዎች ብንሆን እኛ ሁላችን ባንድ መንፈስ አንድ አካል እንድንሆን ተጠምቀናልና። ሁላችንም አንዱን መንፈስ ጠጥተናል"

ቁስ ተክሰ ማርያም ገዛኽኝም ሆኑ የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን መምህራን፣ ይህ ክፍል የውሃ ጥምቀት የክርስቶስ አንዲሁም የቤተ ክርስቲያን አካል ስመሆን መሠረታዊ ጉዳይ እንደ ሆነ ያስተምራል ባዮች ናቸው። ይህን ትምህርት ላለመቀበል በርካታ ምክንያቶች አሉ። ክፍሉ ስለ ውሃ ጥምቀት ያስተምራል ይባል እንጂ፣ ክፍሉ ስለ ውሃ ጥምቀት የሚያስተምር አይደለም። መጽሐፍ ቅዱስ በውሃ መጠመቅ እንዳለ (ሐዋርያት ሥራ 10÷48)፣ በአሳት መጠመቅ እንዳለ (ማቴዎስ 3÷11)፣ በመንፈስ ቅዱስ መጠመቅ እንዳለ (ማቴዎስ 3÷11፤ ሐዋርያት

ሥራ 1÷5)፣ በኢየሱስ መጠመቅ እንዳለ (ሮሜ 6÷3-4) ያስተምራል። ስለዚህ ጥምቀት በተባለበት ቦታ ሁሉ ውሃን ታሳቢ ማድረግ ስሕተት ነው። ይህ ክፍል ስለውሃ ጥምቀት የሚናገር እንዳልሆነ በርካታ ማስረጃዎችን ማቅረብ ይቻላል፦—

"የክርስቶስ አካል" የምንሆነው በመንፈስ ቅዱስ በመጠመቅ እንደ ሆነ አሙን ነው፤ ነገር ግን ይህ አውን ሲሆን የሚችለው የውሃ ጥምቀት ስንወስድ ነው ወይም የውሃን ጥምቀት ከመንፈስ ቅዱስ ጥምቀት ጋር አንድ ላይ ስንወስድ ድነት አናገኛለን የሚል ሐሳብ በዚህ ክፍል ውስጥ የለም።

አንደኛ፣ ሐዋርያው የክርስቶስ አካል ስመሆን በመንፈስ ተጠምቀናል ካለ በኋላ፣ አንዱን መንፈስ ጠጥተናል ይላል። ተጠምቀናል የሚለው ሐረግ የውሃ ጥምቀትን የሚያሳይ ከሆነ፣ በተመሳሳዩ መንገድ ጠጥተናል የሚለውም ውሃን ነው ማለት ነው። ይህ ደግሞ ትርጉም የለሽ አነጋገር ነው። ሁለተኛውን ሐረግ በተምሳሌታዊ ዘይቤ ወስደን መንፈስ ቅዱስ ነው ካልን፣ በተመሳሳይ መንገድ የመጀመሪያውንም ሐረግ መንፈስ ቅዱስ ነው ማለት የግድ ይሆናል።

ሁለተኛ፣ የ1ቆሮንቶስ 12÷13 ዐውደ ምንባብ ተምሳሌታዊ ዘይቤን የተከተለ ነው። "አካል" የሚለው ቃል ራሱ፣ ክርስቶስን ያመኑ አማኒያን ያላቸውን ጎብረት በተምሳሌታዊ ዘይቤ የሚገልጽ ነው። ከቀሞጥር 7-11 ያለው ክፍል ቀሞጣዊ ሳይሆን፣ የመንፈስ ቅዱስን ሥራ የሚገልጽ ነው። ከቀሞጥር 12-31 ያለው ምንባብ ደግሞ ተምሳሌታዊ በሆነ ገለጻ ስለአንድነት የሚያስተምር ነው። ይህ ጉዳይ ቀሞጥር 13 ላይ "ጥምቀት" የሚለው ቃል በተምሳሌታዊ ገለጻ መንፈስ ቅዱስን እንደሚያመለክት የሚያሳይ ነው።

1ቆሮንቶስ 12÷13 ተምሳሌታዊ በሆነ ገለጻ ክርስቲያኖች ከክርስቶስ ጋር ያላቸውን አንድነት የሚያመለክት ሲሆን፣ ይህም አውን የሚሆነው በመንፈስ ቅዱስ አማካይነት መንፈሳዊ በሆነ መልኩ እንጂ ቀሞጣዊ በሆኑ ነገሮች አይደለም። ይህም በመንፈስ ቅዱስ አማካይነት የሚወሰዱትን ክርስቲያኖች ዳግም ልደት "አዲስ ፍጥረት" (2 ቆሮንቶስ 5÷17)

ያደርጋቸዋል። በአጠቃላይ 1ቆሮንቶስ 12÷13 የውሃ ጥምቀት ለዳግም ልደት አስፈላጊ ጉዳይ ነው የሚል ትምህርት የለውም።

3. በማጠናከሪያነት የሚጠቀሱ ሌሎች ክፍሎች

ዮሐንስ 19÷34

"ነገር ግን ከጭፍሮቹ አንዱ ጐኑን በጦር ወጋው፥ ወዲያውም ደምና ውሃ ወጣ"

ይህን ክፍል በተመለከተ ቄስ ተክለ ማርያም ገዛኸኝ እንዲህ ይላሉ፣ "የመድኀኒታችን የእግዚአብሔር ቸርነት ክርስቶስን (ሕይወትን) ሰጠን። ክርስቶስ በመስቀል በመሞቱ ምክንያት ከጐኑ ውሃና ደም ፈሰቀልን ዮሐንስ 19÷34። ክርስቶስ በውሃው፣ በደሙና በመንፈሱ ሊያድነን መጣ 1ዮሐንስ 5÷6-8...በአሪት ዘመን ሙሴ ከበግ ወይም ከፍየል የወጣውን ደም ለእስራኤል ሕዝብ ኀጢአት ከተጠበቀው ውሃ ጋር በሊሶጵ በማደባለቅ በሕዝቡና በመጽሐፉ ላይ ይረጨው ነበር ዕብራውያን 9÷19-20። ሙሴ ሲረጨው የነበረው የኪዳን ውሃና ደም ከክርስቶስ ጐን ለተገኘው ውሃና ደም ጥላ ነበር...ጥምቀት በእምነት በንቀበላት አንደምታድነን ሲመለክር እኛ አንዴት ጥምቀት አታድንም ልንል አንደፍራለን?"[67]።

"ደሙና ውሃው ከጐኑ ሲወጡ በአንድነት እንጂ ተለያይተው ስላልወጡ በማዳን ሥራቸውም አይለያዩም 1ዮሐንስ 5÷6-7"[68]።

"ሙሴ የኩርማዎችንና የፍየሎችን ደም ከውሃ ጋር ቀላቅሎ ሲረጭ አንደ ነበር ሁሉ፣ ክርስቶስም የራሱን ደምና ውሃ በአንድ ላይ ከጐኑ

[67] ተክለ ማርያም ገዛኸኝ፣ *አድን ዘንድ ምን ማድረግ ይገባናል? አዲስ ልደት*፣ አዲስ አበባ ኢትዮጵያ፣ ገጽ 30-31። በቅንፍ ያለውን ይጨምራል።
[68] ዝኒ ከማሁ፣ 76።

በማመንጨት የመዳንን በር ከፍቶአል 1ዮሐንስ 5÷6-7፣ ዮሐንስ 19÷34"[69]።

ተክለ ማርያም ገዛኸኝ ዮሐንስ 19÷34 ከውሃ ጥምቀት ጋር አያይዘው ማቅረባቸው ሲበዛ አግራሞትን የሚፈጥር ነው። ይህ ዐይነቱ አመለካከት ሊከሠት የሚችለው በመጽሐፍ ቅዱስ "ውሃ" የሚለው ቃል በሙሉ፣ የውሃ ጥምቀትን ያሳያል ከሚለው የተሳሳተ ግንዛቤ አንዲሁም አንድ የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል የሚያስተምረው ትምህርት የሚወሰነው፣ ክፍሉ በሚገኝበት ዐውደ ምንባብ ሳይሆን፣ በድርጅቱ መምህራን ውሳኔ ነው ከሚለው መናፍቃዊ አስተሳሰብ የመነጨ ነው። ይህ ከሥነ አፈታት መርሖ አንጻር ሲታይ፣ እጅግ የተሳሳተ አካሄድ ነው (ለምሳሌ በዮሐንስ 7÷37 "ውሃ" በማያጠራጥር መልኩ መንፈስ ቅዱስን አንደሚያመለክተው ሁሉ፣ አንድን ክፍል ከዐውዱ አላቄ/አፋቶ መተርጐምም አደገኛ የሆነ የሥነ አፈታት አካሄድ ነው)። የዮሐንስ 19÷34 ዐውዳዊና ታሪካዊ ዳራ በአሰሳ መልክ እንቃኝ፡—

ሮማውያን በሰቅላት አንዲሞት የፈረዱበት ሰው፣ ሕይወቱ እንዲያልፍ የሚፈለገው በመስቀል ላይ በለሆነ፣ ካልሞተ በስተቀር ከተሰቀለበት ዕንጨት ላይ አንዲወርድ አይደረግም። ይህ ሁኔታ ደግሞ የተሰቀለው ሰው ለቀናት በመስቀል ላይ አንዲቆይ ሊያስገድድ ይችላል፣ እንዲያውም ሮማውያኑ ግለሰቡ በመስቀሉ ላይ አካሉ በስብሶ ሥጋ በል አእዋፍ (ጥንብ አንሳ) ሬሳውን አንዲበላው ያደርጉ አንደ ነበር የታሪክ ድርሳናት ያስረዳሉ[70]። ነገር ግን በተለያዩ ምክንያቶች የተሰቀለውን ሰው ሬሳ በፍጥነት ከመስቀሉ ላይ ማንሣት ካስፈለገ፣ ወታደሮቹ የተሰቀሰውን ሰው አግር (ጭን) በብረት መዶሻ ቀጥቅጠው ይሰብሩታል። ለዚህም ሁለት ዐቢይ ምክንያቶች አሉ፣ አንደኛው ግለሰቡ ድንገት ሳይሞት በሥቃዩ ብዛት ብቻ ራሱን ስቶ ከሆነ፣ አግሩን በብረት መዶሻ በሚቀጠቀጥበት ጊዜ ነፍሱ ካልወጣች ሕይወት አንዳለው ፍንጭ ይሰጣል ከሚል አስተሳሰብ አንዲሁም ድንገት ሳይሞት ቀርቶ ከመሰቀል ላይ አንዲወርድ

[69] ዝኒ ከማሁ፣ 78።
[70] Donald A. Carson. *The Gospel According to John*. (Grand Rapids: Eerdmans; Leicester: Inter-Varsity, 1991), 622.

ከተደረገ፣ እሽምቆ በሮም መንግሥት ላይ አደጋ ሊጥል ይችላል የሚለውን ፍራቻ ለማጥፋት ነው።

ሮማውያን ይህን መንገድ ይከተሉ እንጂ፣ የሙሴ ሕግ የሞት ቅጣት ተቀጥቶ የሞተ ሰው፣ ፀሓይ ከመጥለቋ በፊት ሬሳው ከተሰቀለበት ዕንጨት ላይ ወርዶ እንዲቀበር ያዛል። ይህ እንዲሆን ያስፈለገበትም ምክንያት ሬሳው በዚህ መልኩ ሳይቀበር ካደረ፣ ምድሪቱን ያረክሳል ተብሎ ስለሚታመን ነው (ዘዳግም 21÷22-23)[71]። በተጨማሪም ኢየሱስ የተሰቀለው በዕለተ ዐርብ ቢሆንም፣ ቅዳሜ የአይሁድ ሰንበት ስለሆነና በሰንበት ቀን ሬሳው በመስቀሉ ላይ እንዳይውል እይሁድ በመፈለጋቸው ፀሓይ ከመጥለቋ በፊት የኢየሱስ እስክሬን ከመስቀል ላይ እንዲወርድ ጲላጦስን ለመኑ፣ "እይሁድ የተሰቀሉት ሰዎች ሬሳ ሰንበት ቀን በመሰቀል ላይ እንዳይውል ስለፈለጉና ያም የተለየ ሰንበት ስለነበር፣ የተሰቀሉት ሰዎች ጭናቸው ተሰብሮ በድናቸው እንዲወርድ ጲላጦስን ለመኑት" (ቁጥር 31)።

ኢየሱስ ከለቅላቱ በፊት በደረሰበት ሥቃይ/ሕማም ክፉኛ ተጐድቶና ተዳክሞ ስለነበር፣ ከእርሱ ጋር ከተሰቀሉት ሰዎች በፊት እንደ ሞተ ቃለ እግዚአብሔር ያስረዳል (ዮሐንስ 19÷32-33)። ይህንን ጉዳይ በወል የተገነዘቡት የሮማውያኑ ወታደሮች፣ እግሩን (ጭኑን) በብረት መዶሻ ከመከትከት ይልቅ ጉኑን በጦር መውጋት መረጡ፣ "ከወታደሮቹ እንዱ የኢየሱስን ጉን በጦር ወጋው፣ ወዲያውም ደምና ውሃ ፈሰሰ" (ቁጥር 34)። ይህ ሁኔታም ብሉያት መሲሑ በሚሰቀልበት ጊዜ፣ "ከዐጥንቱ እንድም አይሰበርም" (ቁጥር 36፤ ዘፀአት 12÷46፤ ዘኍልቊ 9÷12፤ መዝሙር 34÷20) የሚለው ትንቢታቸው እንዲፈጸም ምክንያት ሆነ።

የሕክምና ሰዎች ኢየሱስ የትኛው አካሉ ቢወጋ ነው ውሃና ደም ተቀላቅሎ ሊፈስ የቻለው በሚለው ጉዳይ ላይ (ማለትም ኢየሱስ በተወጋበት ቦታ ላይ) የተለያየ አስተያየት ቢኖራቸውም፣ ውሃ በመፍሰሱ ጉዳይ ላይ ግን፣ በዚህ መልክ ተሠቃይቶ ለሞተ በተለይም በመስቀል

[71] ዝኒ ከማሁ።

ላይ ለተሰቀለ ማንኛውም ሰው ሊያጋጥም የሚችል ጉዳይ እንደ ሆነ ይስማማሉ[72]።

[72] ዝኒ ከማሁ፣ 623 በዚህ ሪነድ ሁሰት ዋነኛ የሚባሉትን የሕክምና አስተያየቶች የሚከተለውን ምንጭ በመጥቀስ ጽፎአል። Pierre Barbet, *A Doctor at Calvary: the Passion of our Lord Jesus Christ as Described by a Surgeon* (Doubleday, 1953); W. D. Edwards, W. J. Gabel, F. E. Hosmer, Journal of the American Medical Association 255, 1986, pp. 1455-1463. ሰበሰጠ ማብራሪያ Donald A. Carson. *The Gospel According to John.* (Grand Rapids: Eerdmans; Leicester: Inter-Varsity, 1991), 622-29 ይመለከቷል። የዚህ መጽሐፍ ጸሓፊ በዚህ ጉዳይ ላይ የቤቴል ቲቺንግ ጠቅላላ ሆስፒታል የሕክምና ዳይሬክተርና የቀዶ ጥገና ሐኪም የሆኑትን ዶክተር ምበግና ፍሥሓን አነጋግሮ ነበር፣ ዶክተር ምስግና የስጡት መልስ ዶክተር ባርቤት በጽሑፋቸው ካሰፈሩትና ፕሮፌሰር ካርሰን በመጽሐፋቸው ከጠቀሱት አስተያየት የተለየ አይደለም። የዶክተር ምስግና ፍሥሓ አስተያየት በእጭሩ እንደሚከተለው ነው፡፩ "አንድ ሰው ጉኑ በጦር በሚወጋበት ጊዜ ደምና ውሃ መፍሰሱ፣ በሕክምናው ዓለም የሚታወቀው በግለሰቡ አካል ውስጥ ፈሶ የተጠራቀመ ደም መኖሩን ነው። ይህ ደም ሊጠራቀም የሚችለው ደግሞ ደሙ የሚታቈርበት ቦታ ሲገኝ ነው። ሳንባችን የመተንፈስ ሥርዐቱን ለማከናወን በጉንና በደረታችን ውስጥ በዙሪያው እንደ ቀረጢት ያለ (pleural cavity ወይም pleura) የተባለ ክፍል አለው። ይህ ደግሞ በጉዳት ጊዜ ደም ለማጠራቀም አመቺ ሰፍራ ነው። የግራና የቀኝ pleural cavity አያንዳንዱ ከሁለት ሊትር በላይ ደም የማቈር ብቃት አለው። ብዛት ያለው ደም በዚህ ሰፍራ ሊከማች ስዝቅተኛ ሰፍራ ያለው የመርጋትና ከላይ የዘንጋዳ ውሃ የመሰለ ፈሳሽ (serum) የመትፋት ባሕርይ ይኖረዋል።

ኢየሱስ ክርስቶስ በመሰቀል ላይ በተሰቀሰና በሞተ ጊዜ ወታደሩ ጉኑን በጦር መውጋቱና በተወጋበት ቀዳዳ ደምና ውሃ መፍሰሱ ተገልጸአል። ይህ እንደ አንድ መለኮታዊ ተአምር ባይሆን፣ እንደ ተፈጥሮአዊ ክሥተት (natural phenomena) መታየት ይኖርበታል። ምክንያቱም ኢየሱስ ክርስቶስ ከመሰቀሉ በፊት ክፉኛ እንደ ተንገላታና እንደተደበደበ መጽሐፍ ቅዱስ ያስረዳል። ጀርባው ተገርፎአል፣ ይህ ደግሞ የኋለኛውን የባንባችንን ክፍል ያጠቃልላል። ከባድ መስቀል ተሸክሞ ደፋ ቀና እያሰ ዐተበት እንዲወጣ ተደርጎአል። ብዙ ጊዜ ወድቆ እንደ ተነሣ የሚያመለክቱ አመላካች ነገሮችም አሉ። በደረቱም አካባቢ ጉዳቶቸ እንደደረሱበት መገመት አያዳግትም። በመጨረሻም ሰሰዓታት በመስቀል ላይ ተንጠልጥሎአል። ስለዚህ በኢየሱስ ሞት ጊዜ በደረቱ ውስጥ ደም መድማቱ አስደናቂ ጉዳይ ሊሆን አይችልም። በጦር በሚወጋ ጊዜ ደምና ውሃ መፍሰሱ የተፈጥሮ ሂደት እንጂ ተአምራት ሊሆን አንደማይችል ግንም የሕክምና ባለሙያ ሊገነዘበው የሚችል ጉዳይ ነው። በአጠቃላይ ከኢየሱስ ጉን ውሃ

ዮሐንስ ከኢየሱስ እካል ደምና ውሃ ፈሰሰ የሚለውን ጉዳይ ለምን ዘገበ የሚለው ለተነሣንበት የውይይት ርእስ፣ እጅግ ወሳኝ ጉዳይ ነው። ትምህርተ ዘለቅ ለዚህ ጉዳይ ሁለት ዐበይት ታሪካዊና ነገረ መለኮታዊ መልስ እንዳለ ያስረዳሉ፤ ይኸውም 1) የኢየሱስ ዐጥንት ሳይሰበር የቀረበትን ዋነኛ ምክንያት ለማሳወቅ ነው። አይሁድ የኢየሱስን መሲሕነት ለመቀበል ፈቃደኛ ባይሆኑም እንኳ፣ አሟሟቱ ብሉያት ስለ መሲሑ ከሚናገሩት እውነት ጋር አንድ መሆኑን ለማሳሰብ እንዲሁም፣ 2) ኢየሱስ ፍጹም ሰው መሆኑን ለማስረገጥ ነው። ሐዋርያው ዮሐንስ መልእክቱን በሚጽፍበት ወቅት፣ ዶሲቲዝም በመባል የሚታወቀው ኑፋቄ እይሉ የወጣበት ወቅት ነበር (ለምሳሌ የሚከተሉትን ክፍሎች ይመለከቷል 1ዮሐንስ 2÷22፤ 4÷1-4፤ 5÷6-9)። ዶሲቲስቶች ደግሞ ኢየሱስ ፍጹም ሰው ነው የሚለውን ጉዳይ አይቀበሉም[73]። እንደ ዶሲቲስቶች እስተምህሮ ኢየሱስ፣ "ሰው ይምሰል እንጂ ሰው እልነበረም"። ኢየሱስ ሰው የሚመስል ነገር ግን ሰው ያልነበረ ስለነበር፣ በመስቀል ላይ ሞተ የሚለው ጉዳይ በዶሲቲስቶች እምነት ስሕተት ነው። "በወቅቱ የነበሩት ዕብራውያንም ሆኑ ግሪካውያን ደግሞ የሰው እካል ውሃና ደም ያዘለ ነው የሚል እምነት ነበራቸው"[74]። ይህን የዶሲቲስቶች አቋም ፉርሽ ለማድረግ ከኢየሱስ እካል ውሃና ደም ፈሰሰ የሚለውን ጉዳይ መዘገብ ዋነኛ ጉዳይ ነው። ለዚህም ነበር ዮሐንስ በሞቱ ወቅት ደምና ውሃ ፈሰሰ የሚለውን ጉዳይ የጠቀሰው[75]። በእጠ ቃላይ ክፍሉ ኢየሱስ ፍጹም ሰው እንደ ሆነ፣ ለሰው ልጆች ኀጢአት እንደ ሞተ እንዲሁም እሚሚቱ ቅዱሳት መጻሕፍት ለሰ መሲሑ

መፍሰሱ ኢየሱስ ከፉኛ መሠቃየቱን እንዲሁም መሞቱን የሚያመለክት ነው። በሰውነታችን ውስጥ በተለይም ከላይ በጠቀስኳቸው ቦታዎች ይህ የሚሆንበት አንዳንዴም ግለሰቡ በሕይወት እያለ ይህ ዐይነቱ ችግር ከተፈጠረ፣ ውሃውን ከሰውነቱ የምንቀጻበት ጊዜ አለ"።

[73] ራሱ ዶሲቲዝም የሚለው ስያሜያቸው የተወሰደው፣ "ዶኪዮ" ከሚለው የግሪክ ቃል ሲሆን፣ ትርጕሙም "ይመስላል" ማለት ነው።

[74] ዝኒ ከማሁ፣ 624።

[75] ሊቃውንት፣ እስልምና ስለክርስቶስ አሟሟት መረጃውን የወሰደው፣ ከዶሲቲስቶች ምንጭ ነው የሚሉትም ከዚህ የተነሣ ነው። ቍራዓን ሱራ 4÷156 ላይ አይሁዶች ኢየሱስን፣ "አልገደሉትም፡ አልሰቀሉትምም፡ ነገር ግን የገደሉትና የሰቀሉት መሰላቸው" ይላል።

የሚያስተምሩትን ትምህርት የሚያሟላ እንደ ሆነ የሚያስገነዝብ ነው። በለጭር እነጋገር ኢየሱስ መሞቱን የሚያመለክት እካላዊ ምልክት ነው (ደም በሰው እካል ውስጥ የሚረጋው ግለሰቡ ሲሞት ብቻ ነው። ደም ሕያው በሆነ ሰው ውስጥ ሊረጋ እይችልም። የሚረጋ ከሆነ ግን፣ በእካል ውስጥ የፈሰሰው ደም ከፍተኛ ከሆነ ነው። በኢየሱስ እካል ውስጥ ውሃ መጠራቀሙ ደሙ መርጋቱን የሚያመለክት ነው፤ ይህ ሊሆን የሚችለው ደግሞ ኢየሱስ ሲሞት ብቻ ነው[76])።

ከኢየሱስ ጉን ደምና ውሃ ፈሰሰ የሚለው ዐረፍተ ነገር ታሪካዊና ዐውዳዊ ፋይዳው ይህ ሆኖ ሳለ፣ "ከጌታ ጉን የፈሰሰው ውሃ ጥምቀትን ያሳያል፤ ይህ የኢየሱስ ደም ከኀጢአት እንደሚያነጻው ሁሉ፣ ጥምቀትም ከኀጢአት ያነጻል" የሚለው የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን አስተምህሮ፣ ለክፍሉ ታሪካዊ መቼትም ሆነ ዐውድ እጅግ ባይተዋር ነው። ይህ የቄስ ተክለ ማርያም ጉዳይ እንድ የቆየ ታሪክ ያስታውሰኛል። እንድ የአእምሮ በሽታኛ የሆነ ሰው፣ ሐኪሙን፣

- "ዶክተር እኔ እኮ ሞቻለሁ" ይለዋል ዶክተሩም፣
- "በፍጹም አልሞትህም፣ ምክንያቱም ትበላለህ፣ ትጠጣለህ፣ ትንቀሳቀሳለህ"
- "አይ ዶክተር የእናንተ ሳይንስ ባይደርስበት እንጂ ሙታንም ይበላሉ፣ ይጠጣሉ፣ ይንቀሳቀሳሉ"
- ዶክተሩ በሽተኛው እንዳልሞተ ለማስረዳት የሚያመጣቸውን ማስረጃዎች ሁሉ በሽተኛው፣ "የእናንተ ሳይንስ ስላልደረሰበት እንጂ ሙታንም እንደዚያ ያደርጋሉ" እያለ ይመልሳል።
- በመጨረሻም ዶክተሩ፣ "ለመሆኑ ሙታን፣ ደማቸው በደም ሥራቸው ውስጥ ይዘዋወራል ብለህ ታስባለህ" ሲል በሽተኛውን ይጠይቀዋል።
- በሽተኛውም ምንም ሳያቅማማ፣ "በፍጹም ሙታን ደማቸው የረጋ ስለሆነ በደም ሥራቸው ውስጥ የደም ዝውውር የለም" ሲል በልበ ሙሉነት ይመልሳል።

[76] ከዶክተር ምስግና ፍሥሓ ጋር ከተደረገ ቃለ ምልልስ የተወሰደ።

- ዶከተሩ፣ "በጣም ጥሩ እጅህን አቀብለኝ" በማለት፣ የበሽተኛውን ጣት በመርፌ ይወጋዋል። ከበሽተኛውም ጣት ደም መንጠባጠብ ይጀምራል።
- በሽተኛውም እጅግ በመደነቅ፣ "ወይ ጉድ! ለካስ ሙታንም ደም ይፈሳቸዋል" አለ ይባላል።

ቄስ ተክለ ማርያም ገዛኸኝ፣ በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ "ውሃ" የሚለውን ቃል ሁሉ፣ የውሃ ጥምቀትን ያሳያል የሚል ጽኑ እምነት ስላደረባቸው፣ እንደ አአምሮ በሽተኛው ማስረጃዎችን ሁሉ ከቀድሞ አቋማቸው አንጻር ብቻ የመመልከት፣ መረጃዎቹ ምን ያመላክታሉ የሚለውን ጉዳይ ያለማገናዘብ ችግር አለባቸው። መረጃዎችን መሠረት ባደረገ መንገድ አመለካከትን መቅረጽ ወይም አቋምን ማስተካከል ትምህርትን ከሚፈልግ ሰብአዊ ፍጥር የሚጠበቅ ጉዳይ ነው (ግለሰቡ ካላበደ ወይም በአጋንንት ልቡናው ካልታወረ በስተቀር)። ይህ ባይሆን ኖሮ ይህን ክፍል የአንግዳ ትምህርታቸው ማጠናከሪያ አድርገው ባልተመለከቱት ነበር። እስካሁን የተመለከትነው ትንተና እንኳ ለሕተት ነው ቢባል፣ በዮሐንስ ወንጌል ውሃ የሚለው ቃል የውሃ ጥምቀትን ከማሰየት ይልቅ መንፈስ ቅዱስን የሚያሳይባቸው በርካታ ሁኔታዎች ነበሩ (ለምሳሌ ዮሐንስ 3÷5፤ 7÷37-39)። ነገር ግን ውሃ የሚለው ቃል ጥምቀትን ያሳያል ከሚለው አቋም ይልቅ የተሻሉ አማራጮች እያሉ፣ የውሃ ጥምቀት ብቸኛ አማራጭ ተደርጎ መቅረቡ አስገራሚ ጉዳይ ነው።

ማቴዎስ 28÷19-20

"እንግዲህ ሂዱና አሕዛብን ሁሉ በአብ በወልድና በመንፈስ ቅዱስ ስም እያጠመቃችኋቸው፣ ያዘዝኋችሁንም ሁሉ እንዲጠብቁ እያስተማራችኋቸው ደቀ መዛሙርት አድርጓቸው፤ እነሆም እኔ እስክ ዓለም ፍጻሜ ድረስ ሁል ጊዜ ከአናንተ ጋር ነኝ"

ይህ ኢየሱስ ክርስቶስ አሕዛብን ሁሉ ደቀ መዛሙርት እንዲያደርጉ ለሐዋርያቱ የሰጠው ትእዛዝ ሲሆን፣ በዚህ ሂደት ውስጥ ጥምቀት ሁነኛ ስፍራ ተሰጥቶት ይገኛል። በሌላ አገላለጽ የውሃ ጥምቀት ደቀ መዛሙርት የማድረግ አንዱ ክፍል ነው። ነገር ግን ክፍሉ የውሃ ጥምቀት ለድነት ወሳኝ ጉዳይ ነው አይልም። ደቀ መዛሙርት

በማድረጉ ሂደት ውስጥ፣ "ያዘዝኋችሁንም ሁሉ እንዲጠብቁ አያስተማራችኋቸው" የሚል ትእዛዝ እናገኛለን። የውሃ ጥምቀት ለድነት አስፈላጊ ነው ብለን የምናስብ ከሆነ ግን፣ እንደ ክፍሉ ትምህርት የኢየሱስን ትእዛዝ ሁሉ መጠበቅ ለድነት አስፈላጊ ጉዳይ መሆኑ የግድ ይሆናል፤ የማንጠመቅ ከሆነም ድነት አናገኝም ወደሚለው ድምዳሜ ይወስደናል።

ይህ ዐይነቱ ድምዳሜ ግን ከሐዲስ ኪዳን አስተምህሮ ጋር በእጅጉ ይቃረናል። መጽሐፍ ቅዱስ ከርስቲያኖች ከኀጢአት እንዲርቁ የሚያበረታታ ቢሆንም፣ አንድም ክርስቲያን ኀጢአት የለብኝም ማለት አንደማይችል ግን በግልጥ ይናገራል (ለምሳሌ 1ዮሐንስ 1÷7-2÷2 ይመለከቷል)። እግዚአብሔር ለሰው ልጆች ንስሓን የሰጠው የሰው ልጆችን ድካም ጠንቅቆ ስለሚያውቅ ነው። ክርስቲያኖች የጌታን ትእዛዝ ሁሉ ካልጠበቁ ድነት አያገኙም እንደማንለው ሁሉ፣ ካልተጠመቁ ድነት አያገኙም እንዴት ማለት እንችላለን?

በውጭ የሚገኙ አንዳንድ የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን ጸሓፍትም ሆኑ ቄስ ተክለ ማርያም ገዛኸኝ፣ ከዚህ በተቃረነ መንገድ የውሃ ጥምቀት በኢየሱስ ክርስቶስ "ውስጥ" የምንገባበት ሂደት ነው ይላሉ[77]። ይህ ትንተና ሪቫይዝድ ቨርዥን (Revised Version) የተባለውን የእንግሊዝኛ ቅጅ መሠረት ያደረገ ነው። ይህም "በ-----ስም" ("in the name of" ግሪክ "εἰς τὸ ὄ ὀνομα") ከሚለው ቃል በመነሣት ነው። በአማርኛችን "በ" ብለን የተረጐምነውን የግሪክ መስተዋድድ (ግሪክ "εἰς") ሪቫይዝድ ቨርዥን "ውስጥ" ("in") ብሎ መተርጐሙ የድርጅቱን ጸሓፍት ወደ ተሳሳተ ድምዳሜ እንዲሄዱ አድርጓቸዋል። የሚገርመው ግን ከሪቫይዝድ ቨርዥን በስተቀር አንድም የእንግሊዝኛ ቅጅ፣ ክፍሉን በዚህ መንገድ የተረጐመው የለም[78]። በእንግሊዝኛ ተናጋሪው ዓለም በቀዳማይነት የሚጠቀሱትና ስመ ጥር የሆኑት የግሪክ ቋንቋ ሊቅ ኤ.ቲ. ሮበርትሰን በግሪክ "ሄይስ" (ግሪክ "εἰς") የሚለውን መስተዋድድ ሪቫይዝድ ቨርዥን

---

[77] ተክለ ማርያም ገዛኸኝ፣ *አድን ዘንድ ምን ማድረግ ይገባናል*፣ ገጽ 85።

[78] ለምሳሌ *Authorized Version (King James), Phillips Modern English Translation,* the *New English Bible,* the *Jerusalem Bible,* the *New International Version,* the *Today's English Version.*

"ውስጥ" ("in") ብሎ መተርጉሙ ስሕተት መሆኑን ገልጸዋል[79]። ለምሳሌ በማቴዎስ ወንጌል 10÷41-42 ባለው ክፍል ውስጥ "ሂይስ" (ግሪክ "εἰς") የሚለውን መስተዋድድ በዚህ መልኩ እንተርጉመው ብንል እንጻችም ትርጉም ሊኖረው አይችልም። በአጠቃላይ ይህ ክፍል የውሃ ጥምቀት ለድነት እስፈላጊ ነው የሚለውን ጉዳይ የሚያስተምር አይደለም።

ሐዋርያት ሥራ 8÷35-38

"ፊልጶስ አፉን ከፈተ፤ ከዚህም መጽሐፍ ጀምሮ ስለ ኢየሱስ ወንጌልን ሰበከለት። በመንገድም ሲሄዱ ወደ ውሃ ደረሱ፤ ጃንደረባውም፦— እነሆ ውሃ፣ እንጻልጠመቅ የሚከለክለኝ ምንድን ነው አለው። ፊልጶስም በፍጹም ልብህ ብታምን ተፈቅዶአል አለው። መልሶም ኢየሱስ ክርስቶስ የእግዚአብሔር ልጅ እንደ ሆነ አምናለሁ አለ። ሠረገላውም ይቆም ዘንድ አዘዘ፤ ፊልጶስና ጃንደረባው ሁለቱም ወደ ውሃ ወረዱ፤ አጠመቀውም"

ከፍሉ የውሃ ጥምቀት ለድነት እስፈላጊ ነው የሚል አንጻችም ሐሳብ ባይኖረውም እንኳ፣ የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን መምህራን ጥምቀት ለድነት እስፈላጊ ነው የሚሰውን እስተምህሮአቸውን ለማጽናት አብዝተው የሚጠቅሱት ክፍል ነው። ኢትዮጵያዊው ጃንደረባ የእግዚአብሔርን ቃል በማ፣ ቃሉንም ተማረ፤ ንስሓ ገባ፤ አመነ፤ በመጨረሻም የውሃ ጥምቀት በመውሰድ ሂደቱን ሙሉ አደረገ። ከዚህ ሂደት የምንማረው ነገር፣ ክርስቶስን በምንሰብክበት ጊዜ ሁሉ የውሃ ጥምቀትንም መስበክ እንዳለብን ሲሆን፣ ይህም ለድነት እስፈላጊ ጉዳይ እንደ ሆነ አበክሮ ያስገነዝባል ይላሉ።

ነገር ግን ይህ ትንተና ፊልጶስ ለኢትዮጵያዊው ጃንደረባ ስለጥምቀት ነግሮታል የሚለውን ጉዳይ ታሳቢ ያደረገ ነው። ይህ ደግሞ የክፍሉን ዐውድ ያገናዘበ አይደለም። ክፍሉ ፊልጶስ ስለውሃ ጥምቀት ለጃንደረባው እንደ ነገረው የሚገልጽ እንዳችም ጠቋሚ ነገር የለም። ቁጥር 27 ላይ

[79] AT. Robertson, *Word Pictures in the New Testament* (Broadman Press, 1933), Volume I, p. 245; እንዲሁም የሚከተለውን መጽሐፍ ይመለከቷል AT. Robertson, *A Grammar of the Greek New Testament* (Broadman Press, 1934), p. 593.

ኢትዮጵያዊው ጃንደረባ ወደ ኢየሩሳሌም የመጣው ለአምልኮ ነው። ይህም፣ ይህ ሰው ቢሆን ቢሆን የይሁዲን ሃይማኖት ተቀብሎ የነበረ እልያም ለይሁዲ እምነት ባይተዋር ያልነበረ ሰው መሆኑን የሚያሳየን ጉዳይ ነው። እረማውያን በሙሉ የይሁዲን ሃይማኖት ሲቀበሉ ይጠመቃሉ[80]። ግለሰቡም ይህን ስለተገነዘበ ነው ፊልጶስ ስለ ውሃ ጥምቀት ሳይነግረው ውሃ በሚያይበት ጊዜ ለፊልጶስ፣ "እነሆ እዚህ ውሃ አለ፤ እንጻልጠመቅ የሚከለክለኝ ነገር ምንድን ነው" ያለው (ቁጥር 36፤ 1980 ትርጉም)። ስለዚህ ፊልጶስ የድነትን ወንጌል በሚናገርበት ጊዜ የውሃ ጥምቀትንም አያይዞ ሰብኳል የሚለው ድምዳሜ አሳማኝ አይደለም።

ፊልጶስ ኢትዮጵያዊውን ጃንደረባ ባገኘው ጊዜ ያነብ የነበረው ኢሳይያስ 53÷7-8 ያለውን ክፍል ቢሆንም፣ ከሐዋርያት ሥራ 8÷28 የምንማረው ቀሙም ነገር (ከሰዋሰው እወቃቀሩ)[81] ኢትዮጵያዊው ጃንደረባ ከፊልጶስ ጋር ከመገናኘቱ በፊትም ሆነ ከተገናኘ በኋላ፣ የኢሳይያስን መጽሐፍ ያነብ እንደ ነበረ የሚያስገነዝበን ነው። ከዚህም ጃንደረባው ኢሳይያስ 52÷15 እንዳነበበ መገመት እንችላለን። ይህ ክፍል ደግሞ አይሁዶች አሕዛብ/አረማውያን የይሁዲ እምነትን ተቀብለው የውሃ ጥምቀት በሚወስዱበት ጊዜ አይሁድ እዝወትረው የሚጠቅሱት ክፍል ነው። እነዚህ መረጃዎች የሚያሳዩን ፊልጶስ ለኢትዮጵያዊው ጃንደረባ የውሃን ጥምቀት አስቀድሞ እንጻልነገረው የሚያስገነዝቡን ናቸው።

ፊልጶስ ኢየሱስን በስበከበት ወቅት የውሃ ጥምቀትን ለድነት አስፈላጊ ነው ብሎ እንጻልሰበከ፣ ከሐዋርያው ጳውሎስ ትምህርት መገንዘብ እንችላለን 1ቆሮንቶስ 1÷17። ጳውሎስ የውሃ ጥምቀትን ከወንጌል መልእክት ነጥሎ የሚመለከት ከሆነ ፊልጶስ ግን የውሃ ጥምቀት የድነት ምክንያት አድርጎ ይመለከታል ብሎ ማሰብ ስሕተት ነው፤ ምክንያቱም

[80] Reference: James Hastings, editor, "Baptism," *A Dictionary of the Bible* (Charles Scribner's Sons, 1905); Gerhard Kittel, editor, *Theological Dictionary of the New Testament* (Wm. B. Eerdman's Publishing Company, 1976); Everett F. Harrison, editor, *Baker's Dictionary of Theology* (Baker Book House, 1975).

[81] "ያነብ ነበር"—ግሪክ "ἀνεγίνωσκεν"—የሚለው የግሪክ ቃል—imperfect ነው—"he was reading"። ይህም ከፊልጶስ ጋር ከመገናኘቱም በፊት ያነብ እንደ ነበረና ከተገናኘም በኋላ ማንበቡን እንደ ቀጠለ የሚያሳይ ነው።

ቃለ እግዚአብሔር እርስ በርሱ አይቃረንምና። በእጠቃላይ ፈልጶስ የውሃ ጥምቀትን የወንጌል ትምህርት አድርጎ ሊያስተምረው እንደሚችል እሙን ቢሆንም፣ የድነት ምክንያት አድርጎ እንደማይመለከተው ግን ቅቡል ነው። በዚህ ክፍል እየተመለከትነው ያለነው ፈልጶስ ስለውሃ ጥምቀት ከመናገሩ በፊት ኢትዮጵያዊው ጀንደረባ ራሱ ካለው ተሞክሮ ስለ ውሃ ጥምቀት ሊናገር እንደሚችል፣ ፈልጶስም የውሃ ጥምቀትን የድነት እንዱ ክፍል አድርጎ እንዳላቀረበ የሚያሳየን ጒዳይ ነው።

እነዚህን ሁሉ መረጃዎች መሠረት ካደረግን ሐዋርያት ሥራ 8÷35-38 ያለው ክፍል የውሃ ጥምቀት ለድነት አስፈላጊ ጒዳይ ነው ወደሚለው ድምዳሜ ሊያደርሰን እንደማይችል እሙን ነው። ፈልጶስ የውሃ ጥምቀትን ለድነት አስፈላጊ ጒዳይ አድርጎ አቅርቦታል ለማለት ግልጽ የሆነ መረጃ የለም ብቻ ሳይሆን፣ እንዳችም መረጃ የለም ወደሚለው ድምዳሜ እንደርሳለን። በእጠቃላይ የሐዋርያት ሥራ 8÷35-38 የውሃ ጥምቀት ለድነት አስፈላጊ ጒዳይ ነው የሚል አንዳችም ትምህርት የለውም።

ሐዋርያት ሥራ 10÷48

"በኢየሱስ ክርስቶስ ስምም ይጠመቁ ዘንድ አዘዛቸው"

"προσέταξεν δέ αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστου"

የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን አማንያንም ሆኑ መምህራን፣ የውሃ ጥምቀት ለዳግም ልደት አስፈላጊ ነው ለሚለው ግንዛቤአቸው እንደ ማጠ ናከሪያ/ማስረጃ አድርገው ከሚጠቀሙባቸው ክፍሎች መካከል ይህ አንዱ ነው። ነገር ግን ወደዚህ ድምዳሜ የሚያደርስ አንዳችም ነጥብ በዚህ ክፍል ውስጥ አይገኝም። የወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት የውሃ ጥምቀትን ችላ ማለት ስሕተት/ኀጢአት ነው የሚል ጽኑ እምነት አላቸው። የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን ይህ ጒዳይ ኅጢአትም ዐልፎ የተጠማቂውን የዘላለም ዕጣ ፈንታ ይወስነዋል የሚለው አስተምህሮአቸው ግን አንዳችም የመጽሐፍ ቅዱስ ድጋፍ የለውም። ምክንያቱም ድነት የኢየሱስ ክርስቶስን ቤዛዊ ሥራ በማመን ብቻ በጸጋ እንደሚገኝ ቃለ እግዚአብሔር በግልጥ መንገድ ይናገራልና ነው።

ይህ ክፍል ሰዎችን እንድናጠምቅ ማዘዙ ቅቡል ነው። ነገር ግን የውሃ ጥምቀት ለድነት ወሳኝ ጒዳይ ነው የሚል አንዳችም ትምህርት

የለውም። ኀጢአት እንዳናደርግ ታዘናል፣ ነገር ግን ኀጢአት በማድረጋችን የዘላለም ሕይወት እናገኝም ማለት ግን ስሕተት ነው 1ዮሐንስ 2÷1። ስለዚህ በእንዳንድ ሁኔታዎች ውስጥ የጌታን ትእዛዝ ሳያከብሩ እንኳ ድኅነት እንደሚገኝ መገንዘብ ይቻላል—መጽደቅና መቀደስ እጅግ የተለያዩ ሐሳቦች ናቸውና[82]።

አትስረቅ፣ አትዋሽ ወዘተ ከሚሉት ትእዛዛት ይህን ትእዛዝ የሚለየው ጒዳይ ምንድን ነው? እነዚህን ትእዛዛት መጻረር ሥርየት ካለው፣ የውሃ ጥምቀት ግን ሥርየት የለውም ለማለት የሚያበቃን አጥጋቢ ምክንያት በዚህ ምንባብ ውስጥ ይገኛልን? ከቃለ እግዚአብሔር በግልጥ የምንማረው ቀዳም ነገር ድነት የማናገኝበት ኀጢአት ክርስቶስን እንደ ግል አዳኝ አድርጎ አለመቀበል ብቻ ነው (ዮሐንስ 8÷24፣ ማርቆስ 16÷16ለ፣ ሐዋርያት ሥራ 16÷31)። በኢየሱስ ክርስቶስ ማመን ለኀጢአት ሁሉ ይቅርታን የሚያስገኝ ታዛዥነት ነው (ቈላስይስ 1÷14፣ 1ዮሐንስ 1÷7-2÷2)። በእውነተኛው ክርስቶስ ላይ እውነተኛ እምነት ካለን፣ ከዘላለም ኩነኔ ወደ ዘላለም ሕይወት ተሸጋግረናል—ጸድቀናል (ሮሜ 3÷1-5: 23-28)። መጽደቅ ደግሞ ለድነት ብቸኛውና ዋነኛው ማረጋገጫ ነው (ሮሜ 8÷29-30)። በእጠቃላይ የሐዋርያት ሥራ 10÷48 ክርስቲያኖች እንዲጠመቁ መታዘዛቸውን ያስተምራል። ነገር ግን የውሃ ጥምቀት ለድነት አስፈላጊው ጒዳይ ነው አይልም።
ይህ ክፍል የውሃ ጥምቀት ለድነት አስፈላጊ ነው የሚል ትምህርት የለውም ለማለት የሚያበቁን ሌሎችም ምክንያቶች በዚሁ ክፍል ውስጥ

---

[82] "መጽደቅ" እና "መቀደስ" የሚሉት ቃላት ሁለት የተለያየ ሐሳብ የሚወክሉ የነገረ መለኮት ቃላት ናቸው። እንድ ሰው ኢየሱስ ክርስቶስን እንደ ግል አዳኙ አድርጎ በመቀበሉ ብቻ፣ ከዘላለም ኩነኔ ስላመለጠ "ጸድቋል"፣ "መቀደስ" ግን ሁለት ገጽ አለው፣ እንደኛው እንድ ሰው ኢየሱስ ክርስቶስን እንደ ግል አዳኙ አድርጎ በማመኑ የሚቀደሰውን ቅድስና የሚያመለክት ሲሆን (ይህ በእንግሊዝኛ positional sanctification በመባል ይጠራል፣ 1ቆሮንቶስ 1÷2፣ ሮሜ 1÷7)፣ በሌላ መልኩ ደግሞ በዕለት ተዕለት ኑሮው የሚቀደሰው ቅድስና አለ (ይህ ደግሞ ongoing sanctification ይባላል፣ ዘሌዋውያን 11÷44፣ ያዕቆብ 1÷15-16፣ 1ዮሐንስ 3÷3)። ብዙውን ጊዜ ሰዎች መጽደቅና መቀደስ የሚባሉት ቃላት የወከሏቸውን ትርጉሞች እርስ በርስ ሲያቀላቅሱ ይስተዋላል።

እሉ። ጴጥሮስ ይህን ክፍል የሚናገረው ለቆርኔሌዎስና ከእርሱ ጋር ለነበሩት ሰዎች ነው።

> እነዚህ እንደኛ ደግሞ መንፈስ ቅዱስን የተቀበሉ፣ እንዳይጠመቁ ውሃን ይከለክላቸው ዘንድ የሚችል ማነው? አለ። (ቍጥር 47)

ጴጥሮስ፣ "እነዚህ ሰዎች ልክ እንደኛው መንፈስ ቅዱስን ተቀብለዋል" የሚለው አነጋገሩ "ልክ እንደነጴጥሮስ" እነዚህ ሰዎችም ድነት እንዳገኙ እምነት እንዳደረበት የሚገልጽ ነው። ጴጥሮስና ከእርሱ ጋር ያሉት ሰዎች መንፈስ ቅዱስን እንደ ተቀበሉ ቆርኔሌዎስና ከእርሱ ጋር ያሉት ሰዎች መንፈስ ቅዱስን መቀበላቸው ድኅነት ማግኘታቸውን የሚያረጋግጥ ነው። ቃለ እግዚአብሔር መንፈስ ቅዱስን የሚቀበሉ ሰዎች ድኅነት እንዳላቸው/ይመስከራል ሮሜ 8÷9-16።
የእግዚአብሔርን መንፈስ የተቀበሉ ሰዎች ሁሉ የእግዚአብሔር ልጆች ናቸው። "ከመንፈስ ተወልደዋል"፣ "ዳግም ተዋልደዋል"፣ ለሚጠ ብቃቸው ርስት ዋስትና ተቀብለዋል (ሮሜ 8÷1:11፣ 2ቆሮንቶስ 1÷22: 5÷5፣ ኤፌሶን 1÷14)። ከዚህ የምንማረው ቀሩም ነገር ቆርኔሌዎስና ባልንጀሮቹ፣ ጴጥሮስ የውሃ ጥምቀት እንዲጠመቁ ከማዘዙ በፊት መንፈስ ቅዱስን መቀበላቸው ድነት ማግኘታቸውን የሚያረጋግጥ ነው። በአጠቃላይ የሐዋርያት ሥራ 10÷48 የውሃ ጥምቀት ለድነት አስፈላጊ ጉዳይ ነው የሚል ትምህርት የለውም።

ዕብራውያን 9÷19-20

"ሙሴ እያንዳንዱን የሕግ ትእዛዝ ለሕዝቡ ሁሉ ከተናገረ በኋላ የጥጆችን ደም ከውሃ፣ ከቀይ የበግ ጠጕርና ከሂሶጵ ጋር ወስዶ፣ በመጽሐፉና በሕዝቡ ላይ ረጨው፣ እንዲህም አለ፣ 'እንድትጠብቁት እግዚአብሔር ያዘዛችሁ የኪዳኑ ደም ይህ ነው'"

ቁስ ተክለ ማርያም ገዛኸኝ ይህን ክፍል መሠረት በማድረግ፣ "በአሪት ዘመን ሙሴ ከበግ ወይም ከፍየል የወጣውን ደም ለእስራኤል ሕዝብ ኀጢአት ከተጠበቀው ውሃ ጋር በሂሶጵ በማደባለቅ በሕዝቡና በመጽሐፉ ይረጨው ነበር ዕብራውያን 9÷19-20...ጥምቀት በእምነት ለንቀበላት

እንደምታድነን ሲመሰክር እኛ እንዴት ጥምቀት አታድንም ልንል እንደፍራለን?"[83] ይላሉ።

ይህ ትንተና ብሉያትንና ሐዲሳትን እንዲሁም የክፍሉን ዐውድ በቅጡ ያገናዘበ አይደለም። አንደኛ፣ ኀጢአትን የሚያስተሠርየው ደም ብቻ ነው የተባለበት ዋነኛ ምክንያት የእንስሳ ሁሉ ሕይወት በደም ውስጥ ስለሆነ፣ ደም ፈሰሰ ማለት ደግሞ ሕይወት ተከፈለ ማለት ስለሆነ ነው፣ "የፍጡር ሕይወት በደሙ ውስጥ ነውና፣ በመሠዊያ ላይ ለሕይወታችሁ ማስተሥረያ እንዲሆን ደሙን ስጥቻችኋለሁ፣ ለሰውም ሕይወት ሥርየት የሚያስገኘው ደም ነው" (ዘሌዋውያን 17÷11) ስለሚል እንዲሁም "ደም ሳይፈስ ሥርየት የለም" (ዕብራውያን 9÷22)። በብሉይ ኪዳን የእንስሳ ደም እንዳይበላ የተከለከለበትም ዋነኛ ምክንያት ደም ለኀጢአት ሥርየት ለእግዚአብሔር ብቻ የሚቀርብ በመሆኑ ነው (ዘሌዋውያን 17)። ብሉያትም ሆኑ ሐዲሳት በግልጽ የሚያስተምሩን የኀጢአት ማስተሥረያ ደም ብቻ እንጂ ውሃ እንዳልሆነ ነው። አሮጌው ኪዳን በደም (በእንስሳ ደም) ላይ መሠረት እንዳደረገ ሁሉ አዲሱም ኪዳን ደምን (የኢየሱስ ክርስቶስን ደም) መሠረት ያደረገ ነው።

ሁለተኛ፣ የዕብራውያን ጸሐፊ 9÷19-20 ያለውን ክፍል የወሰደው ከዘፀአት 24÷4-8፣ ዘሌዋውያን 14÷4-5፣ እንዲሁም ዘኍልቍ 19÷18[84] ላይ ነው። በእነዚህ ክፍሎች ደግሞ ደሙ ብቻ እንጂ ከደሙ ጋር የተቀላቀለው ውሃ ስኀጢአት ሥርየት እንዳገለገለ አይናገሩም። እንዲያውም ውሃ ለኀጢአት ሥርየት አገለገለ የሚል እንዳችም የብሉይ ኪዳን ክፍል የለም[85]። ዕብራውያን 9÷19-20 መሠረት በማድረግ ብቻ ውሃው ከደሙ

---

[83] ዝኒ ከማሁ፣ 30-31። በቅንፍ ያለውን ይጨምራል።

[84] በዚህ ክፍል ውሃው በመገናኛው ድንኳን ውስጥ የሚገኙትን ዕቃዎች እንዲሁም ሬሳ/አስከሬን የነካውን ለው ለማጽዳት እንጂ የኀጢአት ሥርየት ለማስገኘት አይደለም። ከፍሉ ሥርዐተ አምልኮ ለማካሄድ በደረግ ያለበትን ጽዱነት የሚያሳይ አካላዊ የመንጻት ሥርዐትን አመላካች እንጂ፣ ኀጢአት ሥርየትን የሚያሳይ አይደለም። የመንጻት ሥርዐት መሠዋዕት ማቅረብንና መታጠብን ያካትታል።

[85] ዘፀአት 30÷20-21፣ ዘኍልቍ 19÷9:13 አካላዊ መንጻትን የሚያሳይ ነው። በሕጉ የተደነገገውን ይህን ሥርዐት ተግባራዊ ያለማድረግ ደግሞ ኀጢአት ነው። ይህ እውነት

ጋር በመቀላቀሉ ብቻ ሥርየት ያስገኛል ከተባለ፣ ከደሙ ጋር የተቀላቀለው ውሃ ብቻ ሳይሆን ቀይ የበግ ጠጕርና ሂሶጵ[86] ጭምር በመሆኑ እነዚህ ነገሮች ሁሉ ለኀጢአት ሥርየት አሰፈላጊ ጉዳዮች ናቸው ሊባል ነውን? ቀይ የበግ ጠጕርና ሂሶጵ ለኀጢአት ሥርየት አስፈላጊ ጉዳዮች አይደሉም ከተባለ ደግሞ፣ አብሯቸው የተጠቀሰው ውሃ ለኀጢአት ሥርየት አሰፈላጊ ነው የተባለበት ምክንያት ምንድን ነው? አንድ የመጽሐፍ ቅዱስ ተማሪ እነዚህ ነገሮች ምን ትርጕም ይወክላሉ የሚለውን ጉዳይ ከብሉያት ጋር አያመሳክረ ያጣናል እንጂ፣ ከደም ጋር በመቀላቀላቸው ብቻ የኀጢአት ሥርየት ያስገኛሉ ማለት ክፍሉ ያልተናገረውን ነገር እንደ መሻታችን ማናገር እንዲሁም ከክፍሉ ትምህርት ጋር መቃረን ነው። ሦስተኛ፣ የዕብራውያን መልእክት በሙሉ እንዲሁም እየተወያየንበት የሚገኘው ክፍል (ምዕራፍ 9) የኀጢአት ሥርየት በደም ብቻ እንሚገኝ እንዲሁም በክርስቶስ ሞት ብቻ ኀጢአት ነጻ መውጣት እንደሚቻል ይገልጻል (በተለይ ቁጥር 11-28 ይመለከቷል)።

አራተኛ፣ በርካታ የብሉይ ሊቃውንት በዚህ ክፍል "ውሃ" የሚለው ቃል ካህኑ ወደ መሠዊያ አገልግሎቱ ሕዝቡም ወደ መቅደሱ ከመምጣቱ በፊት ጽዱ ሆኖ በአምላኩ ፊት ለመቅረብ የሚፈጽመውን የአምልኮ ሥርዐት የሚያሳይ ሊሆን ይችላል የሚል አመለካከት አላቸው (ዕብራውያን 8÷6)። የመጀመሪያው (በደሙ መረጨት) ውስጣዊና መንፈሳዊ እንዲሁም "ልባዊ" ነው (ሮሜ 2÷28-29)፣ ሁለተኛው ግን በንጹሕ ውሃ (መታጠብ) ግን ውጫዊና ቊሳዊ (ሮሜ 2÷28-29) ነው።

አምስተኛ፣ በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ "ውሃ" የሚለው ቃል ሁሉ፣ የውሃ ጥምቀትን የሚያመለክት ነው የሚለው አስተሳሰብ፣ የአንድን ቃል ትርጕም የሚወስነው ቃሉ የሚገኝበት ዐረፍተ ነገር ወይም ዐውድ ነው፤ በዚህ ዐይነቱም ሁኔታ ውስጥ አንድ ቃል ከአንድ በላይ ትርጕም ሊወክል ይችላል የሚለውን ቅዱሳት መጻሕፍት የሚፈቱበትን

ሆኖ ሳለ ውሃ ለኀጢአት ሥርየት ሕዝቡን ወክሎ ይቀርባል ወይም የድነት ቅድመ ሁኔታ ነው የሚል አንጻችም የብሉይ ኪዳን ክፍል የለም።

[86] በብሉይ ኪዳን በሥርዐቱ መሠረት ለሚደረገው መንጻት ሰዎችንም ሆነ የመቅደሱን ዕቃዎች ለመርጨት የሚያገለግል የተክል ዐይነት ነው።

መሠረታዊ ሕግ የሚጸረር ነው[87]። ቄስ ተክለ ማርያም በዚህ ክፍል "ውሃ" የሚለው ቃል የውሃ ጥምቀትን የሚወክል ለመሆኑ ምን ማስረጃ አላቸው? በቃለ እግዚአብሔር "ውሃ" የሚለው ቃል ሁሉ የውሃ ጥምቀትን የሚያመለክት ነው የሚሰው አስተሳሰብ መሠረቱ ምንድን ነው?

1ዮሐንስ 5÷6

"በውሃና በደም የመጣው ይህ፣ ኢየሱስ ክርስቶስ ነው። እርሱ በውሃና በደም እንጂ በውሃ ብቻ አልመጣም። የሚመሰክረውም መንፈስ ነው፤ መንፈስ እውነት ነውና"

ቄስ ተክለ ማርያም ይህን ክፍል በተመለከተ እንዲህ ይላሉ፣ "ክርስቶስ በውሃው፣ በደሙና በመንፈሱ ሊያድነን መጣ 1ዮሐንስ 5÷6-8፤ ሕዝቅኤል 36÷25-27"[88]። "ደሙና ውሃው ከጐኑ ሲወጡ በአንድነት እንጂ ተለያይተው ስላልወጡ በማዳን ሥራቸውም አይለያዩም 1ዮሐንስ 5÷6-7"[89]። "ሙሴ የኰርማዎችንና የፍየሎችን ደም ከውሃ ጋር ቀላቅሎ ሲረጭ እንደ ነበር ሁሉ፣ ክርስቶስም የራሱን ደምና ውሃ በአንድ ላይ

[87] ለምሳሌ በዚሁ መጽሐፍ ዕብራውያን 10÷22 ብንመለከት፣ "ውሃ" የሚለው ቃል ካህኑ በክህነት አገልግሎቱ ወቅት ጽዱ ሆኖ ለመቅረብ አካሉን የሚታጠብበትን ውሃ የሚያመለክት እንጂ፣ የውሃ ጥምቀትን የሚያሳይ አይደለም። ይህ የኢየሱስ ክርስቶስን ደም የመርጨት ሐሳብ የተቀዳው ከብሉይ ኪዳን ነው። የብሉይ ኪዳን አገልጋዮች የሚወክላቸውን እንስሳ ካቀረቡ በኋላ (ዘሌዋውያን 8÷22)፣ የእንስሳውን ደም በሕዝቡ ላይ ይረጩታል (ዕብራውያን 9÷19፤ ዘፀአት 24÷8)። ይህ ደግሞ የእግዚአብሔር በግ በሆነው (ዘፍጥረት 22÷8) በመሲሑ ደም ታጥቦ ለሚነጻው ልብ ተምሳሌት ነው (ኢሳይያስ 53)። ነገር ግን "በውሃ መታጠብ" (ዕብራውያን 10÷22) ካህኑ ወደ መሠዊያ አገልግሎቱ ከመሄዱ በፊት ጽዱ ሆኖ ለመቅረብ የሚፈጽመው ሥርዐት ነው (ዕብራውያን 8÷6)። የመጀመሪያው (በደሙ መረጨት) ውስጣዊና መንፈሳዊ እንዲሁም "ልባዊ" ነው (ሮሜ 2÷28-29)፣ ሁለተኛው ግን በንጹሕ ውሃ (መታጠብ) ግን ውጫዊና ቊሳዊ (ሮሜ 2÷28-29) ነው።

[88] ዝኒ ከማሁ፣ 30-31። በቅንፍ ያለውን ይጨምራል።

[89] ዝኒ ከማሁ፣ 76።

ከጉኑ በማመንጨት የመጻንን በር ከፍቶአል 1ዮሐንስ 5÷6-7፣ ዮሐንስ 19÷34"[90]:: "በዚህ በፍጻሜ ዘመን ያለው ትውልድ ደግሞ የዘላለም ሕይወት በሆነው በኢየሱስ ክርስቶስ ስም በውሃ ተጠምቆ እንጻይድን አሻፈረኝ! የውሃ ጥምቀት አያድንም! በማለት የገዛ ራሱን ፍልስፍና ተከትሉ በመፋነን የእግዚአብሔርን መንገድ እንደ ሳተ የታመነ ነው:: በመስቀል ላይ የፈሰሰውን ውሃና ደም በስሙ አማካይነት በጥልቅ ውሃ ውስጥ በመጠመቅ እንድንቀበለው አዘዘን"[91]::

ቁስ ተከለ ማርያም እንዲህ ይበሉ እንጂ፣ የሐዲስ ኪዳን ትምህርተ ዘለቅ ክፍሉን በተመለከተ የሚሰጡት ዐውዳዊና ታሪካዊ ትንተና ከዚህ ፍጹም የተለየ ነው::

"ውሃና ደም" የሚለው ሐረግ ምን ትርጉም ይወክላል በሚለው ጉዳይ ሦስት ታላላቅ እመለካከቶች ያሉ ሲሆን፣ ስመ ጥር በሚባሉ በርካታ የሐዲስ ኪዳን ሊቃውንት ተቀባይነት ያለው እንዲሁም ከክፍሉ ታሪካዊና ዐውዳዊ ትርጉም ጋር ተጣጥሞ የሚሄደው እመለካከት፣ በመጀመሪያ በትልቁ የቤተ ክርስቲያን እባት በተርቱሊያን የቀረበው ትንተና ነው[92]:: በዚህ ትንተና መሠረት "'ውሃ' የኢየሱስ ክርስቶስን ጥምቀት የሚያመለክት ሲሆን፣ በዚህም ኢየሱስ የእግዚአብሔር ልጅ መሆኑን እንዲሁም ለሥራው እንደ ተሾመና ጎይልን እንደ ተቀበለ ያስረገጠበት ሲሆን፣ 'ደሙ' ደግሞ ጎላፊነቱን/ሥራውን ያጠናቀቀበትን ሞቱን ያመለክታል"[93]:: "ውሃ" እና "ደም" በዚህ ስፍራ መጠቀሳቸው፣ የኢየሱስ ምድራዊ እገልግሉት በጥምቀት ተጀምሮ በሞቱ ስለተፈጸመ ነው:: እንደ ጆን ስቶት ያሉ ስመ ጥር የሐዲስ ኪዳን ሊቃውንት፣ ይህ ትንተና ታሪካዊ ዳራውን በግምት ውስጥ ያስገባ እንደ ሆነ ይገልጻሉ[94]:: ታላቁ የቤተ ክርስቲያን እባት ሔሬኔዎስ በወቅቱ የነበረውን

[90] ዝኒ. ከግሁ፣ 78::
[91] ዝኒ. ከግሁ፣ 32::
[92] John R.W. Stott, *The Letters of John* (Grand Rapids: Eerdmans; Leicester: Inter-Varsity, 1964), 179.
[93] ዝኒ. ከግሁ::
[94] ዝኒ. ከግሁ፣ 180::

የሴሬንቱስንና የተከታዮቹን ኑፋቄ እንደ ገለጸው፣ እነዚህ ሰዎች "ኢየሱስ" እና "ክርስቶስ" የሚሉትን ለያይተዋቸዋል:: በትምህርታቸው መሠረት ኢየሱስ ከዮሴፍና ከማርያም ጋብቻ ተፈጥሮአዊ በሆነ መንገድ የተወለደ ሰው ብቻ ሲሆንም እንኳ፣ በጥምቀቱ ወቅት ክርስቶስነት የወረደበት ሲሆን፣ ስቅላቱ በፊት ክርስቶስነት ተለይቶት ሄዷል ይላሉ:: በዚህ የኑፋቄ ትምህርት መሠረት፣ "ኢየሱስ" እና "ክርስቶስ" ጎብረት የፈጠሩት በጥምቀቱ ወቅት ሲሆን፣ የተለያዩት ደግሞ ከመሰቀሉ በፊት ነው:: ስለዚህ በመስቀል ላይ የሞተው ሰው ብቻ የሆነው ኢየሱስ ነው በማለት እነዚህ መናፍቃን ያስተምሩ ነበር:: በዚህ መልእክት ውስጥ ዮሐንስ፣ ኢየሱስ ክርስቶስ እምላክም ሰውም እንደ ሆነ በእጽንዖት ይናገራል (ለምሳሌ 1÷1-4፣ 4÷2፣ 5÷5 ይመለከቷል):: ፍጹም እምላክና ፍጹም ሰው የሆነው ኢየሱስ ክርስቶስ ወደ ዓለም እንደ መጣ፣ እንደ ተጠመቀና እንደ ሞተም ጽፎአል:: ኢየሱስ የእግዚአብሔር ልጅ የነበረው በጥምቀቱ ጊዜ ብቻ ሳይሆን፣ በሞቱም ጊዜ ነበር (ቊጥር 6):: ኢየሱስ ሰው ብቻ ሆኖ ቢሞት ኖሮ ደግሞ፣ የሰዎችን ጎጢአት ማስተሰረይ አይችልም ነበር (2÷2፣ 4÷10)::

ክፍሉ፣ ኢየሱስ በውሃ ብቻ አልመጣም ይላል እንጂ፣ "ውሃ የሚለው ቃል ጥምቀትን የሚያመለክት ነው፣ ይህም ጥምቀት ለድነት ወሳኝ ጉዳይ ነው" የሚል ሐሳብ የለውም:: ነገር ግን ቁስ ተከለ ማርያም ገዝሽኝ በመጽሐፍ ቅዱስ "ውሃ" የሚለው ቃል ሁሉ፣ የውሃ ጥምቀትን የሚያመለክት ነው በሚል የተሳሳተና መረጃ እልባ በሆነ መቅድመ ልባቄ/ቅድመ ግንዛቤ ቃለ እግዚአብሔርን መተንተን ስለጀመሩ በክፍሉ ውስጥ ያልተጠቀሱትን ሐሳቦች ከቶ በማንበብ ወደ ተሳሳተ ድምዳሜ መሄድ ግድ ሆኖባቸዋል:: የእንደኛ ዮሐንስ መልእክት የተጻፈበትን ዐላማ፣ የተጻፈበትን ታሪካዊ መቼት እንዲሁም የክፍሉን ዐውዳዊ ትርጉም በትክክል የተገነዘበ እንዲሁም እነዚህ ሁኔታዎች ቃሰ እግዚአብሔርን ለመተርጉም መሠረታዊ ጉዳዮች ናቸው የሚል ማንኛውም ሰው፣ ከእንዲህ ዐይነቱ ስሕተት እንደሚጠበቅ እሙን ነው:: በአጠቃላይ ይህ ክፍል የውሃ ጥምቀት ለድነት ቅድመ ሁኔታ ነው የሚል ትምህርት የለውም::

ሉቃስ 7÷30

"ፈሪሳውያንና ሕግ ዐዋቂዎች ግን በእርሱ ስላልተጠመቁ፣
የእግዚአብሔርን ምክር ከራሳቸው ጣሉ"

ክፍሉ ስለመጥምቁ ዮሐንስ ጥምቀት እንጂ ስለ ክርስቲያናዊ ጥምቀት የሚናገር አይደለም (የክፍሉን ዐውድ ይመለከቷል)። ስለዚህ ክፍሉ የውሃ ጥምቀት ለድነት አስፈላጊ ጉዳይ ነው የሚለውን ትምህርት የሚመለክት አይደለም። ከሐዋርያት ሥራ 18÷24-19÷7 የምንማረው የመጥምቁ ዮሐንስ ጥምቀት በአሁኑ ዘመን ተቀባይነት እንደሌለው ነው። በአጠቃላይ የውሃ ጥምቀት ለድነት አስፈላጊ ጉዳይ ነው በሚል ሰው ይህን ክፍል በማሰረጃነት ማቅረቡ ስሕተት ነው።

ማጠቃለያ

ምንም እንኳ ያለመጠመቅ የክርስቶስን ትእዛዝ ያለመፈጸም በመሆኑ ኀጢአት ቢሆንም[95]፣ ያለመጠመቅ ከድነት አያጉድልም (ቆርኔሌዎስና ከእርሱ ጋር የነበሩ ሰዎች የውሃ ጥምቀት ከመውሰዳቸው በፊት ድነት አግኝተዋል—ሐዋርያት ሥራ 10÷47-48—ከጌታ ጋር የተሰቀለውም ሰው የውሃ ጥምቀት ከመውሰዱ በፊት ነው ድነት ያገኘው—ሉቃስ 23÷39-43—ሐዋርያው ጳውሎስ የውሃ ጥምቀት ከመውለዱ በፊት ድነት አግኝቶአል—ሐዋርያት ሥራ 9÷17)።

የውሃን ጥምቀት አስፈላጊ የሚያደርጉት ሦስት መሠረታዊ ጉዳዮች አሉ። እነርሱም 1) የውሃ ጥምቀት ኢየሱስ ክርስቶስ ያዘዘው አስፈላጊ ሥርዐት ነው ማቴዎስ 28÷19 ይህን አምላካዊ ትእዛዝ መጻረር ደግሞ

[95]አትሰረቅ፣ አትዋሽ ወዘተ የሚሉትን ትእዛዛት መጻረር ኀጢአት ነው። እነዚህን ትእዛዛት መተላለፍ ሥርየት ካለው፣ የውሃ ጥምቀት ግን ሥርየት የለውም ለማለት የሚያበቃን አጥጋቢ ምክንያት የለም። ከቃሉ እግዚአብሔር በግልጥ የምንማረው ቀሩም ነገር ድነት የማናገኝበት ኀጢአት ወይም ሥርየት የሌለው ኀጢአት ክርስቶስን እንደ ግል አዳኝ አድርጎ አለመቀበል ብቻ ነው (ዮሐንስ 8÷24፣ ማርቆስ 16÷16ለ፣ ሐዋርያት ሥራ 16÷31)። ታላላቅ የሚባሉት ሁሉቱ የቤተ ክርስቲያን ሥርዐቶች የጌታ ራትና የውሃ ጥምቀት አንደ ሆኑ ልብ ይሏል።

ኀጢአት ነው። 2) የውሃ ጥምቀት ክርስቲያኖች ከእግዚአብሔር ጋር ያላቸውን ኪዳናዊ ግንኙነት የሚያመለክት ማኅተም/ምልክት ስለሆነ እጅግ አስፈላጊ ሥርዐት ነው። 3) አማኙ ከእግዚአብሔር ጋር ያለውን ግንኙነት የሚገልጥበት/የሚያውጅበት ሥርዐት ነው (በጌታ ራት ላይ ተካፋይ እንደ መሆን)።

የውሃ ጥምቀት ይህ ዐይነት ታላቅ ጠቀሜታ ያለው ቢሆንም፣ ቃለ እግዚአብሔር የውሃ ጥምቀት ለድነት ወይም ለዳግም ልደት አስፈላጊ ጉዳይ ነው የሚል አንዳችም ትምህርት የለውም። መጠመቅ ሲቻል ያለመጠመቅ ኀጢአት ቢሆንም፣ የኢየሱስ ክርስቶስ ደም ከኀጢአት አንደሚያነጻ ሁሉ ለዚህም ኀጢአት ይቅርታ አለ (ቈላስይስ 1÷14፣ 1ዮሐንስ 1÷7)። መጽሐፍ ቅዱስ ሥርየት የሌለው ኀጢአት መንፈስ ቅዱስን መሳደብ ብቻ ነው ይላል (ማቴዎስ 12÷31-32 እንደ ክፍሉ ትምህርት መንፈስ ቅዱስን መሳደብ ማለት (ቢያንስ በብዙዎች ዘንድ ተቀባይነት ያለው ትንታኔ)፣ የኢየሱስ ክርስቶስን የድነት አገልግሎት ያለመቀበል ወይም የኢየሱስ ክርስቶስን አንደ ግል አዳኝ አድርጎ ያለመቀበል ማለት ነው)።

የፊልጵስዩስ አስር ቤት ዘበኛ፣ "እድን ዘንድ ምን ላድርግ" ሲል ጳውሎስና ሲላስን በጠየቃቸው ጊዜ፣ የሰጡት አጭርና ቀጥተኛ መልስ፣ "በጌታ በኢየሱስ እመን፣ አንተም ቤተ ሰዎችህም ትድናላችሁ አሉት" (ሐዋርያት ሥራ 16÷31-32)[96]። ድነት ያገኘነው በእግዚአብሔር ሱዓላዊ ጸጋ ብቻ ነው። ይኸውም ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስን አንደ ግል አዳኛችን አድርገን በመቀበላችን። ድነት ለማግኘት ከማመን ውጪ ልናደርገው የምንችለው ወይም የሚገባን አንዳችም ነገር የለም "በእምነት፣ በጸጋ ድናችኋልና፣ ይህም የእግዚአብሔር ስጦታ ነው እንጂ ከእናንተ

[96]ቁጥ ተክለ ማርያም ገዛኸኝ፣ "ጳውሎስና ሲላስ ይህን ሰው በአኩለ ሌሊት አቻኩለው ያጠመቁት አምነት ብቻ አንደማያድን ነገር ግን የውሃ ጥምቀት ለድነት አስፈላጊ መሆኑን ስለተገነዘቡ ነው" ቢሉም፣ ግስበቡ "እድን ዘንድ ምን ላድርግ" ብሎ በጠየቀ ጊዜ የተሰጠው መልስ፣ "አመን" የሚል አንጂ ተጠመቅ የሚል አይደለም። ነገር ግን ያመነ ሰው መጠመቅ ስላለበት አጥምቀውታል። "አቻኩለው" ያጠመቁት የውሃ ጥምቀት ለድነት አስፈላጊ ስለሆነ ነው የሚል ሐሳብ በምንባቡ ላይ አልተጠቀሰም።

አይደለም፣ ማንም እንዳይመካ በሥራ አይደለም" (ኤፌሶን 2÷8-9)። ሰለዚህ፣ "ማንም ሰው ሕግን በመፈጸም ሳይሆን፣ በእምነት እንደሚጸድቅ እናረጋግጣለን" (ሮሜ 3÷28)። እውነተኛ አምነት መልካምን ሥራ ፍሬው ያደረገ ነው (ያዕቆብ 2÷19)፣ ነገር ግን እግዚአብሔር ድነት የሰጠን በማመናችን እንጂ በመልካም ሥራችን አይደለም። ቃለ እግዚአብሔር ሰው በማመን ብቻ ድነት እንደሚያገኝ በስፋት ይናገራል (ለአብነት ያህል የሚከተሉትን ምንባባት ይመልከቱ ዮሐንስ 3÷16፣ ሮሜ 1÷16-17፣ 3÷20-28፣ 4÷1-8:13-16:23:25፣ 5÷1፣ 6÷23፣ 8÷30፣ ገላትያ 2÷16:21፣ 3÷2-3:10-24፣ ኤፌሶን 2÷8-10፣ ቲቶ 3÷5-7፣ 1ጴጥሮስ 1÷2-9)። በአምነት በጸጋ አማካይነት ድነት አግኝተናል፣ የሕግን ሥራ በመፈጸም ሳይሆን በእግዚአብሔር ጸጋ ብቻ ጸድቀናል (ሮሜ 1÷16-17፣ 1ጴጥሮስ 1÷9)።

ከዚህ ጥናት በግልጥ የምንገነዘበው ጉዳይ፣ የውሃ ጥምቀት ለድነት አንዲሁም ለዳግም ልደት አስፈላጊ ነው የሚለው ትምህርት "ልዩ ወንጌል" (ገላትያ 1÷8-9) እንደ ሆነ ነው። የውሃ ጥምቀት ለድነት ያስፈልጋል የሚሉ ሰዎችም ከወንጌሉ ትምህርት በመራቅ በራሳቸው የጽድቅ ሥራ ላይ ታምነዋል፣ ይህ ደግሞ ስሕተት ነው (ቲቶ 3÷5)፣ አስተምህሮአቸው ቃለ እግዚአብሔር ስለድነት ከሚያስተምረው ትምህርት ጋር በቀጥታ ይቃረናልና። ድነት የብሉይ ኪዳን ሥርዐትን በመጠበቅ ወይም በሌላ መንገድ ይገኛል ሲሉ፣ እንደ ነበሩት ሰዎች ሁሉ የውሃ ጥምቀት ለድነት አስፈላጊ ጉዳይ ነው የሚሉም ሰዎች ተመሳሳይ የሆነን ስሕተት እየደገሙ ነው (ሮሜ 8÷1-4፣ ገላትያ 3)። የውሃ ጥምቀት ለድነት አስፈላጊ ነው የሚሉ በዎች ሁሉ "የተረገሙ ናቸው" ማለት ግን እንዳልሆነ ልብ ይሏል (ገላትያ 1÷8-9)። ከስሕተታቸው ተመልሰው አንድ ሰው በአምነት በጸጋ አማካይነት ይድናል ለሚሉ ሁሉ (ዮሐንስ 10÷27-29፣ 1ጴጥሮስ 1÷4-9) እግዚአብሔር ምሕረት አለው።

4. የውሃ ጥምቀት ውጤታማ የሚሆነው በጥልቅ ውሃ ሲካሄድ ብቻ ነውን?

በኢትዮጵያ፣ ከሉተራን/ከመካነ ኢየሱስ ቤተ ክርስቲያን በስተቀር፣ ሁሉም የወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት (በኢትዮጵያ የወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ጎብረት ከታቀፉ አብያተ ክርስቲያናት) የሚያጠምቁት በጥልቅ ውሃ ውስጥ በማስመጥ ነው። የውሃ ጥምቀት፣ ለዳግም መወለድም ሆነ ኀጢአትን ለማጠብ አስፈላጊ ጉዳይ እስካልሆነ ድረስ፣ ድነትን ታሳቢ ባደረገ መልኩ አንዴት እናጥምቅ የሚለው ጉዳይ አስፈላጊ አይደለም። ልክ እንደ ሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን ሁሉ፣ አነዚህም የወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት የውሃ ጥምቀትን በጥልቅ ውሃ ውስጥ ተጠማቂውን በማስመጥ ማካሄድ አለበት ይበሉ እንጂ፣ የውሃ ጥምቀት ለድነትም ሆነ ኀጢአትን ለማጠብ አስፈላጊ ጉዳይ ነው የሚል አንዳችም ትምህርት ስለሌላቸው እንዴት እናጥምቅ የሚለው ጉዳይ አወዛጋቢ አይደለም።

ይህ አንዳስ ሆኖ "ጥምቀት" (በግሪኩ "βαπτιζω") በሚለው ቃል ላይ የተካሄዱ በርካታ ታሪካዊና ነባሬ መለኮታዊ ጥናቶች፣ የውሃ ጥምቀት ተጠማቂውን በጥልቅ ውሃ ውስጥ በማስመጥ ብቻ መካሄድ አለበት የሚለውን ጉዳይ አይደግፉም[97]።

ከቤተ ክርስቲያን ታሪክ አንዲሁም የቤተ ክርስቲያን አባቶች ከጻፉአቸው ጽሑፎች የምንማረውም ይህንኑ እውነት ነው። ለምሳሌ ዲዳኬ (ትምህርተ ሐዋርያት) በመባል የሚታወቀው የጥንቷ ቤተ ክርስቲያን ሥርዐተ አምልኮና የአስተምህሮ መጽሐፍ፣ "ጥምቀትን በተመለከተ ማጥመቅ የሚገባን እንደሚከተለው ነው፣ የሚከተሉትን ነጥቦች ሁሉ በአደባባይ አስተምር ከዚያም በሚፈስ ውሃ በአብ፣ በወልድና በመንፈስ

---

[97] ለምሳሌ "ጥምቀት" በሚለው ቃል ላይ ብቻ የሚያጠነጥነውንና ከ1,300 ገጽ በላይ ያለውን የጀምበ ጻልን አራት ቅጽ መጻሕፍት በናሙናነት መመልከት ይቻላል። James W. Dale, *Christic and Patristic Baptism: An Inquiry into the Meaning of the Word as Determined by the Usage of the Holy Scriptures and Patristic Writers.* 1874. Reprint. Phillipsburg, (N.J.: Presbyterian & Reformed; Wauconda, Ill.: Bolchazy-Carducci; and Toney, Ala.: Loewe Belfort Projects, 1995).

ቅዱስ ስም አጥምቅ፣ ፈሳሽ ውሃ ከሌለ፣ በሌላ መንገድ አጥምቅ፣ ቀዝቃዛ ውሃ ከሌለ በሞቀ ውሃ አጥምቅ፣ ይህ ሁሉ ከሌለም በተጠማቂው ራስ ላይ በአብ በወልድ በመንፈስ ቅዱስ ስም ሦስት ጊዜ ውሃ አፍስስ"[98]። በሦስተኛው መቶ ክፍለ ዘመን የኖረው ካርታጎ/ቅርጣግና (Carthage) ቤተ ክርስቲያን ርእሰ ሊቃነ ጳጳሳት ቆጵርያኖስ (Cyprian) የውሃ ጥምቀት በማስመጥ ወይስ በተወሰነ የሰውነት ክፍል ላይ በመርጨት መካሄድ አለበት የሚለውን ጉዳይ ሲጠየቅ እንዲህ ሲል ነበር የመለሰው፣ "የውሃ ጥምቀትን በተመለከተ አንዴት ላጥምቅ የሚለው ጥያቄ መሠረታዊ ጥያቄ አይደለም...በመርጨትም ማጥመቅ ይቻላል...ይህን ማድረጋቸው አጥማቂውም ሆነ ተጠማቂው አልተሳሳቱም"[99]።

በምን መልክ አናጥምቅ የሚለው ጉዳይ የወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናትን ሊያከራክር ይችላል፣ ነገር ግን የውሃ ጥምቀት ለድነት ወሳኝ ጉዳይ እስካልሆነ ደረስ፣ እንዴት እናጥምቅ የሚለውም ጉዳይ ወሳኝ ርእስ ጉዳይ ሊሆን በፍጹም አይችልም[100]።

5. የውሃ ጥምቀት በኢየሱስ ክርስቶስ ስም ብቻ መካሄድ አለበትን?

ከላይ ስማየት እንደ ሞከርነው፣ እንደ ሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን አስተምህሮ ትክክለኛው የጥምቀት ቀመር "በአብ፣ በወልድና በመንፈስ ቅዱስ ስም" (ማቴዎስ 28÷19) ሳይሆን፣ በሐዋርያት ሥራ ላይ እንደምንመለከተው በኢየሱስ ክርስቶስ ስም ነው። እንደ ድርጅቱ አስተምህሮ ሰዚህ አራት ዐበይት ምክንያቶች አሉ። አንደኛው፣ ከመንፈስ ቅዱስ መውረድ በኋላ ደቀ መዛሙርቱ፣ "አብ፣ ወልድና መንፈስ ቅዱስ" የሚለው ስም የኢየሱስ ስም መሆኑን በማወቃቸው፣

[98] *Didache*, 7:1-3; Lightfoot and Harmer, *Apostolic Fathers*, 232.

[99] Cyprian, Epistle LXXV.12, in *ANF*, 5:401.

[100] የዚህ መጽሐፍ ጸሓፊ የውሃ ጥምቀት በጥልቅ ውሃ ውስጥ ተጠማቂውን በማስመጥ ቢካሄድ የሚመርጥ ቢሆንም፣ የውሃ ጥምቀት በተወሰነ የሰውነት ክፍል ላይ በመርጨትም ሆነ በማፍሰስ ቢካሄድ ትክክል አይደለም የሚል አቋም የለውም።

ከበዓለ ኀምሳ ቀን በኋላ ደቀ መዛሙርት ያጠመቁት በኢየሱስ ስም ነው[101]። ሁለተኛ፣ በማቴዎስ 28÷19 ላይ፣ "በአብ፣ በወልድና በመንፈስ ቅዱስ ስም" የሚለው የጥምቀት ቀመር በተጸውዖ (በመጠሪያ ስም) ሳይሆን በማዕረግ ስም ስለቀረበ በጥምቀት ቀመርነት ሊያገለግል አይችልም። እንዲሁም በክፍሉ ላይ "ስም" የሚለው ቃል፣ የነጠላ ቁጥርን እንጂ የብዙ ቁጥርን አለማሳየቱ "አብ፣ ወልድና መንፈስ ቅዱስ" የሚለው "የማዕረግ ስም" የኢየሱስን ስም እንደሚያሳይ የሚያስገነዝብ ነው። ሦስተኛ፣ አብ በሥጋ ከመገለጡ ወይም ከድንግል ማርያም ከመወለዱ በፊት ስዎችን ሊያድንበት ዐቅዶ በስማያት ስውሮ ያስቀመጠው የመለኮት (የአብ) ስም ኢየሱስ ስለሆነ፣ ስዎች በኢየሱስ ክርስቶስ ስም ብቻ መጠመቅ አለባቸው። አራተኛ፣ ሰዎች "በአብ፣ በወልድና በመንፈስ ቅዱስ ስም" (ማቴዎስ 28÷19) ሊጠመቁ የምናይበት አንዳችም ስፍራ የለም።

ስዎች "በኢየሱስ ክርስቶስ ስም" ብቻ መጠመቅ አለባቸው ይህም ለድነት ወሳኝ ጉዳይ ነው የሚለው የድርጅቱ ትምህርት ስሕተት ነው። ለዚህም በርካታ ምክንያቶች አሉ። *አንደኛ፣* ከላይ ስማየት እንደ ሞከርነው የውሃ ጥምቀት ለድነት ወሳኝ ጉዳይ ካልሆነ፣ በማን ስም

[101] ለዚህ መጽሐፍ ዝግጅት፣ የዚህ መጽሐፍ ጸሓፊ "የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን" የበላይ ጠባቂ ከሆኑት ከቄስ ተክለ ማርያም ገዛሽኝና ከቤተ ክርስቲያኒቱ የኮሌጅ ፕሬዝደንት ከቄስ አየለ ላቀው ጋር ታኅሣሥ 24 ቀን 1999 ዓ.ም በቄስ ተክለ ማርያም ቢሮ ባካሄደው ውይይት፣ ተክለ ማርያም ገዛሽኝ "ማቴዎስ 28÷19 ካቶሊኮች በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ የጨመሩት ክፍል ነው፣ ትክክለኛው የጥምቀት ቀመር ሐዋርያት ሥራ 2÷38 ነው" የሚል አስተያየት በጥተዋል። ቤተ ክርስቲያን ምሥራቅና ምዕራብ (ካቶሊክና አርቶዶክስ) ተብላ ለሁለት የተከፈለችው 1054 ዓ.ም ላይ ሆኖ ባስ፣ "የካቶሊክ ቤተ ክርስቲያን ነች በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ የጨመረችው" የሚለው ሐሳብ፣ ታሪክን መሠረት ያደረገ አይደለም። እጅግ ጥንታዊና ተአማኒነት አላቸው የሚባሉትን የግሪክ ቅጆች (1054 ዓ.ም ሰፊት የተጻፉ) እንዲሁም ጥንታዊ ድርሳናት *በሙሉ* ማቴዎስ 28÷19 ማካተታቸው ብቻ ሳይሆን፣ በቤተ ክርስቲያን ታሪክ ሁሉ ይህ ክፍል የማቴዎስ ወንጌል ክፍል አይደለም ያለ ወይም መሆኑን ስማስተባበል የሞከረ ለንዳችም ሰው የለም። ክፍሉን በተመለከተ አንዳችም ምንባባዊ አማራጭ (textual variants) ያስመቅረቡንም ከግሪክ ቅጆች ላይ በመመልከት የሐያስያኑን ባዶ ትችት መገንዘብ ይቻላል።

እናጥምቅ የሚለው ጕዳይ ለድነት ወሳኝ ጕዳይ ሊሆን አይችልም። ሁለተኛ፣ ትክክለኛው የጥምቀት ቀመር "በአብ፣ በወልድና በመንፈስ ቅዱስ ስም" ካልሆነ፣ በማንስ ስም ሊሆን ይችላል? ምክንያቱም በሐዋርያት ሥራ መጽሐፍ ውስጥ ወጥነት ያለውና አንደ ቀመር ልንጠ ቀምበት የምንችለው ለንዳቻም የጥምቀት ቀመር የለም። በሐዋርያት ሥራ 2÷38 ላይ፣ "በኢየሱስ ክርስቶስ ስም [ἐπί τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστου]" ሲል፣ በሐዋርያት ሥራ 8÷16 እና 19÷5፣ "በጌታ በኢየሱስ ስም [εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ]"፣ በሐዋርያት ሥራ 10÷48፣ "በኢየሱስ ክርስቶስ ስም ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστου" ይላል። በሐዋርያት ሥራ 10÷48፣ ደግሞ፣ "ስሙን እየጠራሀ [ἐπικαλεσάμενος τὸ ὀνομα αὐτοῦ"] ይላል። በእነዚህ ምንባባት ውስጥ የመስተዋድድ ልዩነት ብቻ ሳይሆን፣ መሠረታዊ የሆኑ ቃላት ልዩነትም አለ፣ አንግዲያው ቀመሩ የሚያድን ከሆነ፣ በየትኛው ቀመር እናጥምቅ? "በኢየሱስ ስም" እና "በኢየሱስ ክርስቶስ ስም" የሚለው ጕዳይ በተለይ በሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን አስተምህሮ ዕይታ ሊታይ፣ ከፍተኛ ለውጥ አለው። "ኢየሱስ" ማለት የአብ (የአምላክ) ሰብአዊ አካል ሲሆን፣ "ጌታ" ደግሞ መለኮት ነው። "ጌታ ኢየሱስ" የሚለው ስያሜ አብና ወልድን የሚያሳይ ሲሆን (በአንድ ስብዕና)፣ "ኢየሱስ" የሚለው ግን ሰባዊ ተፈጥሮን ብቻ ያሳያል። ይህ እንዲህ በሆነበት ሁኔታ ትክክለኛው ቀመር የቱ ነው?[102]

ሦስተኛ፣ ከታሪክ መጻሕፍት ቀኖናዊ ሕግጋትን/አስተምህሮዎችን ለማውጣት መሞከር ከቅዱሳት መጻሕፍት የአፈታት ጥበብ ጋር በጽኑ የሚቃረን ነው። የታሪክ መጻሕፍት ምን እንደ ተካሄደ የሚነግሩን ምንባባት እንጂ ምን መሆን እንዳለበት የሚያስተምሩን መጻሕፍት አይደሉምና። የሐዋርያት ሥራ፣ ሉቃስ ለቴዎፍሎስ የጻፈለት ታሪካዊ ዘገባ ነው (ሐዋርያት ሥራ 1÷1)። ይህም ሉቃስ፣ ለቴዎፍሎስ የሐዋርያቱን ገድልና የመጀመሪያዎቹን ቤተ ክርስቲያን ታሪክ እንዲያውቅ የጻፈለት ጽሑፍ እንጂ፣ ነገረ መለኮት ሊያስተምረው ያዘጋጀለት ድርሳን አይደለም። ከቅዱሳት መጻሕፍት የአፈታት ጥበብ

[102] ትክክለኛውን የጥምቀት ቀመር የቱ ነው በሚለው ጕዳይ ላይ በውጪው ዓለም የሚገኙ የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን አባላትን ክፉኛ የሚያወዛግብ ጕዳይ ነው።

ከምንማራቸው ሕግጋት መካል አንዱ ሕግ፣ የታሪክ መጻሕፍት (መስተጋብአዊ ምንባባት)[103] መብራራት ያለባቸው ምንጪታዊ ምንባባት (አስተምህሮአዊ ምንባባት)[104] ከሚያስተምሩት ትምህርት አንጻር ብቻ ነው የሚለው ሕግ ነው። ለምሳሌ "ጻድቅ ሲጣል ዘሩም አህል ሲለምን አላየሁም" የሚለውን የዳዊት አነጋገር ዘመን የማይሽረው አውነታ ነው (በየትኛውም ዘመን የሚኖሩ ጻድቃን ሊያውቁትና ሊከተሉት የሚገባ መርሖ ነው) ካልን፣ ክርስቲያን አይርበውም፣ አይጠማውም፣ ችግር አይደርስበትም ወዘተ ወደሚለው ድምዳሜ ("የብልጽግና ወንጌል" "prosperity gospel") ልንሄድ የግድ ይሆናል። "አላየሁም" ያለው ዳዊት ነው፤ እኛ ግን አይተናል፤ አያየንም ነው። ይህ ማለት አግዚአብሔር አንዳንድ ክርስቲያኖችን የተትረፈረፈ ምድራዊ ንዋይ አይሰጣቸውም ማለት አይደለም፣ ነገር ግን ይህን ክፍል ለሕዝበ ክርስቲያኑ ሁሉ የሚያገለግል የምጣኔ ሀብት መርሖ ነው ብሎ ማሰብ ስሕተት ነው (ክዳዊት የንግሥና ዘመን በኋላ አንኳ እጅግ አሠቃቂ የሆነ ራብ በምድረ አስራኤል በተደጋጋሚነት ተከሥቶ እንደ ነበር የሚዘነጋ አይደለም— ለምሳሌ የሰማርያን ራብ ልብ ይሏል። የእምነት ምዕራፍ በመባል የሚታወቀው ዕብራውያን 11 በዚህ ረገድ ጥሩ ትምህርት አለውና ይነበብ)። የሐዋርያት ሥራ መጽሐፍን መሠረት በማድረግ (ለምሳሌ ምዕራፍ 2 እና 4) መንፈስ ቅዱስ በሚወርድበት ጊዜ ሁሉ ስፍራው ይናወጣል፣ እንደሚነጥቅ ዐውሎ ንፋስ ከሰማይ ድምፅ ይመጣል፣ እንደ እሳት የተከፋፈሉ ልሳኖች ይታያሉ ወዘተ ብሎ ማስተማር ስሕተት ነው። በዚያ ታሪካዊ ወቅት እንዲያ ሆኗል ማለት፣ መንፈስ ቅዱስ ሰዎችን በሚሞላ ጊዜና ቦታ ሁሉ ይህ ዐይነቱ ታሪክ ይከሠታል ማለት አይደለም።

በሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን መምህራንና ጸሓፍት ዘንድ የቅዱሳት መጻሕፍት የአፈታት ጥበብን በተመለከተ ያለው ችግር እጅግ የጠለቀ ነው። ይህም ጕዳይ ነው ድርጅቱ በበርካታ አስተምህሮዎቹ ወደ ተሳሳተ የአስተምህሮ ድምዳሜ ሲዳርጋቸው የሚታየው። ይህን መሠረታዊ የቅዱሳት መጻሕፍት የአፈታት ጥበብ ሕግ በተመለከተ ክራምተን

[103] inductive
[104] deductive

የተባሉ የነገረ መለኮት ምሁር የቅዱሳት መጻሕፍት የአፈታት ጥበብን በተመለከተ በጻፉት መጽሐፍ ላይ እንዲህ ብለዋል፡—

> ምንጪታዊ ምንባባት ነገረ መለኮታዊ እውነታዎችን የሚያስተምሩ ናቸው። ለምሳሌ ወንጌላት ስለክርስቶስ ሕይወት የሚያስተምሩን ሲሆን፣ የሐዲስ ኪዳን መልእክቶች ደግሞ ኢየሱስ ያስተማረው ትምህርትና የሠራው ሥራ ለእኛ ያለው ፋይዳ ምን እንደ ሆነ የሚያብራሩልን መጻሕፍት ናቸው። ስባሕርያቸውም ምንጪታዊ ናቸው። በሌላ መልኩ ደግሞ፣ የሐዋርያት ሥራ መጽሐፍ የሐዲስ ኪዳን ቤተ ክርስቲያንን ታሪክ የሚናገር መጽሐፍ ነው። የሐዋርያት ሥራ መጽሐፍ ዐቢይ ዐላማ፣ አስተምህሮአዊ እውነታዎችን ማስተማር ሳይሆን፣ የሐዋርያቱን ገድልና በመጀመሪው መቶ ክፍለ ዘመን የነበረችውን ቤተ ክርስቲያን ታሪክ መዘከር ነው።
>
> ይህ ግለት ከሐዋርያት ሥራ መጽሐፍ የምንማረው ትምህርት የለም ማለት አይደለም። ነገር ግን የዚህን መጽሐፍ ትምህርት መመልከት ያለብን ከአስተምህሮአዊ መጻሕፍት ከሚያስተምሩት ትምህርት አንጻር ነው። የታሪክ መጻሕፍትን ዋቢ በማድረግ አስተምህሮ መመሥረት በፍጹም የለብንም/አይቻልም[105]።

የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን መምህራን የደርጅቱን አስተምህሮ ያዋቀሩት ይህን መሠረታዊ የቅዱሳት መጻሕፍት የአፈታት ጥበብ በመጻረር ነው። መሠረታዊ የሚባለው የድነት አስተምህሮቸው ሰሙሉ (ቢያንስ በአብዛኛው) የተዋቀረው ከሐዋርያት ሥራ መጽሐፍ ነው። በማቴዎስ 28÷19 ላይ የሚገኘው የጥምቀት ቀመር የተሰጠው፣ ሐዋርያት ወንጌልን ይዘው ወደ አሕዛብ አንዲሄዱ ትእዛዝ በተሰጠበት ጊዜ ነው። ይህ ደግሞ የማቴዎስ 28÷19 ክፍል መመሪያ አንደ ሆነ የሚያመለክት ነው።

አራተኛ፡ በማቴዎስ 28÷19 ላይ የሚገኘውን ክፍል ማብራራት ያለብን ከሐዋርያት ሥራ መጽሐፍ አንጻር ነው፡ ይኸውም "በአብ፣ በወልድና በመንፈስ ቅዱስ ስም" የሚለው የጥምቀት ቀመር በሐዋርያት ሥራ መጽሐፍ፣ "በኢየሱስ ስም" ተብሎ መቅረቡ "አብ፣ ወልድና መንፈስ ቅዱስ" በመባል የሚጠራው ራሱ ኢየሱስ ክርስቶስ መሆኑን የሚያመለክት ነው የሚለው የድርጅቱ ትንተና ከላይ ያየነውን የቅዱሳት መጻሕፍት የአፈታት ጥበብ የሚጻረር ብቻ ሳይሆን፣ ምንጪታዊ ምንባባት መብራራት ያለባቸው ከመስተጋብአዊ ምንባባት አንጻር ነው የሚለውን ሕግ ገልብጦ የሚያነብ ኢመጽሐፍ ቅዱሳዊ/ኢሐቲታዊ አካሄድ ነው። የማቴዎስ ወንጌል ሐዋርያት ሥራን ማብራራት ሲኖርበት የሐዋርያት ሥራ ማቴዎስን አብራርቶታልና። ይህ የሥነ አፈታት አካሄድ ስሕተት ለመሆኑ ስዋስዋዊ ማስረጃ አናቅርብ፡ አንዲሁም ቄስ ተክለ ማርያም ገዛኸኝ ያቀረቡት የስዋስው ማስረጃ ስሕተት መሆኑን አንመልከት። በማቴዎስ 28÷19 ላይ የምንመለከተው የስዋስው አወቃቀር "አብ፣ ወልድና መንፈስ ቅዱስ" የተለያዩ (distinct) አካላት (persons) መሆናቸውን ፍንትው አድርጎ የሚያሳይ ነው። አብ፣ ወልድና መንፈስ ቅዱስ ከሚለው ስም ፊት የሚገኙት ውስን መስተአምሮች (definite articles) አብ፣ ወልድና መንፈስ ቅዱስ የተለያዩ አካላት መሆናቸውን የሚያሳይ ነው። አንደ አንግሊዝኛው ስዋስው ሁሉ የግሪኩ ሰዋስው በስሞች ፊት የተወሰነ መስተአምር ኖሮ፣ ስሞቹ አንድ ዐይነት ሙያ (case) ካላቸው፣ ስሞቹ የተለያዩን አካል ይወክላሉ። ነገሩን ግልጽ ለማድረግ አንድ የአንግሊዝኛ ዐረፍተ ነገር በዋቢነት አናቅርብ፡ The black and the white dogs ስንል ጥቁርና ነጭ ቀለም ያላቸው ሁለት የተለያዩ ውሾች ማለታችን ሲሆን፣ The black and white dog ካልን ግን ጥቁርና ነጭ ቀለም ያለው አንድ ውሻ ማለታችን ነው። ልዩነቱን ያመጣው በመጀመሪያው ዐረፍተ ነገር ላይ ነጭ በሚለው ቅጽል ፊት የነበረው የተወሰነ መስተአምር በሁለተኛው ዐረፍተ ነገር ውስጥ ያለመገኘቱ ነው። ልክ እንደዚሁ ሁሉ በግሪኩም አብ (ግሪክ "ፓትሮስ" "πατρὸς")፣ ወልድ (ግሪክ "ሁዮ" "υἱου") እና መንፈስ ቅዱስ (ግሪክ "ሐግዮ ኑግቶስ" "ἁγίου πνεύματος") ከሚሉት ስሞች ፊት የተወሰነ መስተአምር አለ (ዘርፍ ሙያ የተወሰነ መስተአምር)። ይህም አብ፣ ወልድና መንፈስ ቅዱስ የተለያዩ አካላት መሆናቸውን በግልጥ የሚያሳይ ነው ("in the name of the Father and of the Son and of the Holy Spirit"— "βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος")።

[105] W. Gary Crampton, *Biblical Hermeneutics* (Lakeland: Whitefield Press, 1986), 27.

ቁበ ተክለ ማርያም ገዛሽኝም ሆኑ በውጭ የሚኖሩ የድርጅቱ ጸሓፍት፣ "አብ፣ ወልድ፣ መንፈስ ቅዱስ አነዚህ ሦስቱ የአግዚአብሔር ስሞች የመጠሪያ ስሞቹ ቢሆኑ ኖሮ፣ ስም ተብሎ በነጠላ ቁጥር ከመጻፍ ይልቅ፣ ስሞች ተብለው ሊጻፉ ይገባ ነበር" ይላሉ። ነገር ግን "ስም" (name) ሳይሆን "ስሞች" (names) መባል አለበት የሚለው የየትኛው ቋንቋ ሰዋሰው ነው? በአማርኛ፣ በእንግሊዝኛም ሆነ በግሪክ ቋንቋ ሰዋሰው "ስም" (name) የሚለው ነጠላ ቃል የብዙ ሰዎችን ስም ወክሎ ሊገባ ይችላል። "ይህን ስጦታ በእኔና በባለቤቴ ስም አሰጣለሁ" ይባላል እንጂ "በእኔና በባለቤቴ ስሞች አሰጣለሁ" አይባልም፣ ይህ አማርኛ ነው የግሪኩም ሰዋሰው ይህንኑ የሰዋሰው አካሄድ የተከተለ ነው። አንዳንድ አበረጆችን ከመጽሐፍ ቅዱስ እንመልከት፣ "ወንድና ሴት አድርጎ ፈጠራቸው፣ ባረካቸውም። ስማቸውንም (name) በፈጠረበት ቀን አዳም ብሎ ጠራቸው" (ዘፍጥረት 5÷2)። ወንድና ሴት ሆነው የተፈጠሩት አዳምና ሔዋን ሁለት የተለያዩ አካላት ሆነው ሳለ "ስም" (name) የሚለው ነጠላ ቃል ወክሎአቸው አናገኛለን። "በምድር ላይ ሳንበተንም ስማችንን (name) እናበጠራው አሉ" (ዘፍጥረት 11÷4)። የባቢሎንን ግንብ የሠሩት ሰዎች ብዙ ሆነው ሳለ፣ "ስማችንን" እንጂ "ስሞቻችንን" የሚለውን ቃል አልተጠቀሙም። "ከአነርሱም በኋላ የምትወልዳቸው ልጆች ለአንተ ይሁኑ፣ በርስታቸውም በወንድሞቻቸው ስም (name) ይጠሩ" (ዘፍጥረት 48÷6) ይላል እንጂ በወንድሞቻቸው "ስሞች" አይልም። "ከክፉ ነገር ሁሉ ያዳነኝ መልአክ አርሱ አነዚህን ብላቴኖች ይባርክ፣ ስሜም (name) የአባቶቼ የአብርሃምና የይስሐቅም ስም (name) በአነርሱ ይጠራ" (ዘፍጥረት 48÷16)። አብርሃምና ይስሐቅ አባትና ልጅ ሆነው ባለ፣ "ስሞች" የሚለው የብዙ ቁጥር ሳይሆን፣ "ስም" የሚለው ነጠላ ቃል ተክቷቸው ሲገባ አንመለከታለን። በአጠቃላይ ከግሪኩም ሆነ ከአማርኛው ሰዋሰው የምንማረው አውነት "ስም" የሚለው ቃል የበርካታ ሰዎችን ስም ወክሎ ሊገባ ስለሚችል፣ "በአብ፣ ስወልድና በመንፈስ ቅዱስ ስም (name)" መባሉ አብ፣ ወልድና መንፈስ ቅዱስ የኢየሱስ የማዕረግ ስም ነው የሚለው ትንተና ከግሪኩ የሰዋሰው ሕግጋት ጋር ከፉኛ የሚጋጭ ነው።

አምስተኛ፣ በሐዋርያት ሥራ መጽሐፍ በኢየሱስ ስም የተጠመቁት ሁሉ፣ በሥጋ ከአይሁድ ወገን የሆኑ ወይም የይሁዲን ሃይማኖት የተቀበሉ ሰዎች ናቸው። 1) አይሁዶች (ሐዋርያት ሥራ 2÷5፣ 22÷16፣ 18÷1-8)። 2) ሳምራውያን (ሐዋርያት ሥራ 8÷5:12:16 ሳምራውያን ቅልቅል አይሁድ መሆናቸውን ልብ ይሏል)። 3) በትውልድ አሕዛብ የነበሩ ነገር ግን የይሁዲን እምነት የተቀበሉ (ሐዋርያት ሥራ 10÷12:22:48)። 4) የመጥምቁ ዮሐንስ ደቀ መዛሙርት (ሐዋርያት ሥራ 19÷1-5 የመጥምቁ ዮሐንስ ደቀ መዛሙርት አይሁድ እንደ ሆኑ ልብ ይሏል። የመጥምቁ ዮሐንስ ተልእኮ "አብርሃም አባታችን" ለሚሉ ለአይሁድ እንጂ አሕዛብ አልነበረም፣ ለምሳሌ ማቴዎስ 3÷5:7:8:9)። በአዲስ ኪዳን ምንባባት በአብዛኛው "አሕዛብ" (nations) የሚለው ቃል ተያይዞ የቀረበው ከአስራኤል/ከአይሁድ ነገድ ውጪ ያሉትን ሕዝቦች ለማመልከት ነው (ለምሳሌ ከሐዋርያት ሥራ የሚከተሉትን ክፍሎች ይመለከቷል ሐዋርያት ሥራ 4÷25፣ 7÷45፣ 13÷19፣ 14÷16፣ 18÷1-8) ። "አሕዛብ" (nations) የሚለው ቃል ቤተ አስራኤልን ለማመልከት ጥቅም ላይ የዋለበት ስፍራ የለም። ከዚህ መረጃዎች የምንመለከተው እውነት በኢየሱስ ክርስቶስ ስም የተጠመቁት ከቤተ እስራኤል ወገን የሆኑ ብቻ ናቸው። ኢየሱስ ክርስቶስ የማቴዎስ 28÷19 ትእዛዝ የሰጠው ደግሞ፣ "ለአሕዛብ" ነው። ስለዚህ የማቴዎስ 28÷19 ትአዛዝ በዋነኝነት የተሰጠው ለቤተ አስራኤል ሳይሆን "ለአሕዛብ" ነው። በብሉይ ኪዳን ቤተ አስራኤሎች የጥምቀትን ሥርዐት ይወስዱ ነበር። በዘመነ ሥጋዌ/በመሲሑ ዘመን ግን እስራኤላውያን መሲሑን አንፈልግም አሉ። አንግዲያው መሲሑን ሲቀበሉ በመሲሑ ስም መጠመቃቸው የግድ ይሆናል።

ሰድስተኛ፣ አንዳንድ የወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ሊቃውንት በተራ ቁጥር አምስት ላይ የቀረበውን ትንተና አይቀበሉም። ለዚህም ዋነኛ ምክንያታቸው በምንም መልኩ የታሪክ (የሐዋርያት ሥራን) መጽሐፍ መሠረት በማድረግ ነገረ መለኮት መመሥረት አንችልም የሚለው ነጥብ ነው። እነዚህ ምሁራን "በኢየሱስ ክርስቶስ ስም ተጠመቁ" ለሚለው የሐዋርያት ሥራ መጽሐፍ ዘገባ የሚሰጡት ትንታኔ አንደሚከተለው ነው። "በ. . .ስም" የሚለው ሐረግ በቃለ አግዚአብሔር የተለመደ ነው። ኢየሱስም ሆነ ሐዋርያት ቃሉን በተለያየ ትርጉም

ተጠቅመውበት ይገኛል። የዚህን ሐረግ ትርጉም የሚወስነው ሐረጉ የሚገኝበት ዐውድ፣ የዐረፍተ ነገር አወቃቀር፣ የስዋስው አገባብ፣ የጸሓፊው ቀዳማይ ዐላማ ወዘተ እንደ ሆነ ግን ልብ ይሏል። በአብዛኛው፣ "በ. . .ስም" የሚለው ሐረግ "በ. . .ሥልጣን" የሚለውን ትርጉም ይወክላል። ስምሳሌ ዳዊት ጎልያድን ለመግጠም ሲወጣ፣ "በተገዳደርከው በእግዚአብሔር ስም እመጣብሃለሁ" 1ሳሙኤል 17÷45 ሲሰው እንመለከታለን። ይህ ማለት ደግሞ የእግዚአብሔርን ሥልጣን ተተግኜ አገጥምሃለሁ ማለት ነው። ኢየሱስ ክርስቶስ፣ "በአባቴ ስም" መጣሁ ሲል (ዮሐንስ 5÷43)፣ "በአባቴ ሥልጣን" መጣሁ ማለቱ ነው። በማቴዎስ 18÷20 ላይ ኢየሱስ፣ "ሁለት ወይም ሦስት በስሜ በሚሰበሰቡበት በዚያ በመካከላቸው አሆናለሁና" ሲል፣ "ጥንታዊ በሚባሉት በፓፒረስ ጽሑፎች 'በስሜ' ማለት 'እኔን የበላይ ባደረገ መልኩ' ወይም 'በእኔ ንብረትነት'"[106] ማለት እንደ ሆነ ምሁራን ያስገነዝባሉ። በማቴዎስ 28÷19 ላይም "ስም" የሚለው ቃል በሐዋርያት ሥራ መጽሐፍ "በኢየሱስ ስም" የሚለው ሐረግ በኢየሱስ ሥልጣን ማለት ሲሆን፣ በዚህ ሥልጣን መጠመቅ ማለት ደግሞ ኢየሱስ ባስተማረው የጥምቀት ቀመር መጠመቅ ማለት ነው። የጥምቀቱ ቀመር መጠሪያ፣ "በኢየሱስ ክርስቶስ ስም ጥምቀት" ይባል እንጂ፣ በውስጡ አብን፣ ወልድንና መንፈስ ቅዱስን የሚያካትት ነው። ጳውሎስ በኤፌሶን ያገኛቸውን ደቀ መዛሙርት ስለ መንፈስ ቅዱስ ሲነግራቸው "መንፈስ ቅዱስ አንዳለ እንኳ አልሰማንም" ሲሉት፣ ያለመስማታቸው ነገር ቢያስደንቀው አንግዲያው በማን ስም ተጠመቃችሁ አላቸው፤ እነርሱም በዮሐንስ ጥምቀት አሉት (ሐዋርያት ሥራ 19÷1-7)። ጳውሎስ መንፈስ ቅዱስን አልሰማንም ላሉት ሰዎች፣ እንዴት አልሰማችሁም አንግዲያው "በማን ስም ተጠመቃችሁ" የሚለው አነጋገሩ፣ የጌታ የኢየሱስ ስም ጥምቀት መንፈስ ቅዱስን የሚያካትት እንደ ሆነ የሚያስገነዝብ ነው። "የዮሐንስ ጥምቀት" ሲባል አንድ ሰው በዮሐንስ ስም ተጠመቀ ማለት እንዳልሆነ ሁሉ፣ "በጌታ በኢየሱስ ስም" ማለትም፣ በኢየሱስ ስም ብቻ ተጠመቀ ማለት አይደለም።

[106] H. L. Ellison, "Mathew," in *The International bible Commentary, with the New International Version*, ed. F. F. Bruce (Grand Rapids: Zondervan, 1986), 1140.

ስባተኛ፣ ከመጀመሪያው ሙቶ ክፍለ ዘመን እንሥቶ እስከ ሃያኛው መቶ ክፍለ ዘመን መጀመሪያ ድረስ (የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን ቄርቋሪዎች እስከ ተነሡበት ዘመን ድረስ) በታሪክ የሚታወቅ አንድም ሰው ወይም እንቅስቃሴ የውሃ ጥምቀት በኢየሱስ ስም ብቻ ነው የሚል ትምህርት አስተምሮም ሆነ፣ በዚህ የጥምቀት ቀመር ሰዎችን አጥምቆ የሚያውቅ ሰው ነበር የሚል ትምህርት ታሪክ አያስተምረንም። ከጉባኤ ኒቂያ በፊት ያነበሩትን የታሪክ መዛግብትን እንኳ ብንመለከት የጥንቷ ቤተ ክርስቲያን ታጠምቅ የነበረው፣ በአብ፣ በወልድና በመንፈስ ቅዱስ ስም እንደ ሆነ ማየት እንችላለን።

በዚህ ረገድ አንዳንድ የታሪክ ማስረጃዎችን እንመልከት። ትምህርተ ሐዋርያት (ዲዳኬ)[107] በመባል የሚታወቀውና 90 ዓ.ም እስከ 120 ዓ.ም ባሉት ጊዜያት እንደ ተጻፈ የሚገመተው የጥንቷ ቤተ ክርስቲያን የአስተምህሮና ሥርዐተ አምልኮ መጽሐፍ፣ የጥምቀት ቀመርን በተመለከተ እንዲህ ይላል፣ "ጥምቀትን በተመለከተ ማጥመቅ የሚገባን እንደሚከተለው ነው፤ የሚከተሉትን ነጥቦች ሁሉ በአደባባይ አስተምር ከዚያም በሚፈስ ውሃ በአብ፣ በወልድና በመንፈስ ቅዱስ ስም አጥምቅ፤ ፈሳሽ ውሃ ከሌለ፣ በሌላ መንገድ አጥምቅ፤ ቀዝቃዛ ውሃ ከሌለ በሞቀ ውሃ አጥምቅ፤ ይህ ሁሉ ከሌለም በተጠማቂው ራስ ላይ በአብ በወልድ በመንፈስ ቅዱስ ስም ሦስት ጊዜ ውሃ አፍስስ"[108]።

[107] "ዲዳኬ" በግሪክ ቋንቋ ትምህርት ማለት ሲሆን፣ በዚህ ስያሜ የሚታወቀው ጥንታዊ ሰነድ፣ "ትምህርተ ሐዋርያት" በመባልም ይጠራል። ዲዳኬ የጥንቷ ቤተ ክርስቲያን መሠረተ እምነቷን የምታስተምርበት የአስተምህሮ መጽሐፍ ሲሆን፣ የጥንቷ ቤተ ክርስቲያን ሥርዐተ አምልኮ በምታካሂድበት ጊዜ ሁሉ ይነበብ የነበረ መጽሐፍ ነው። ቀለሜንጦስ ዘአለክንድርያም ሆነ አርጌንስ ዲዳኬ የቅዱሳት መጻሕፍት አካል ነው ይበሉ እንጂ፣ ቀኖናዊ መጽሐፍ ነው የሚለው ጉዳይ ዓለም ዐቀፋዊ ሰውቅና ስላላገኘ በቅዱሳት መጻሕፍት ውስጥ ሊካተት አልቻለም። ነገር ግን እንደ እትናቴዎስ ያሉ ስመ ጥር የቤተ ክርስቲያን አባቶች፣ ዲዳኬ በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ቢነበብ ስዎችን ያንጻል የሚል አቋም ነበራቸው። በዚህ ስፍራ መገንዘብ ያለብን መሠረታዊው ነጥብ፣ የጥንቷ (90 ዓ.ም አስከ 120 ዓ.ም) ቤተ ክርስቲያን ምን ዐይነት መሠረተ እምነት ነበራት የሚለውን ጉዳይ ጥርት ባለመልክ የሚነግረን ዲዳኬ መሆኑን ነው።

[108] Didache, 7.1-4, ed. Cyril C. Richardson, *Early Christian Fathers* (New York: Macmillan, 1975), 174.

በ100 ዓ.ም ተወልዶ 165 ዓ.ም እንደ ሞተ የሚገመተውና የሰማዕትነትን ክብር የተቀዳጀው ዮስጦስ ሰማዕት (Justin Martyr)፣ በማን ስም እናጥምቅ የሚለውን ጉዳይ በተመለከተ እንዲህ ይላል፣ "በውሃ የምናጠምቀው የሁሉ አባትና ጌታ በሆነው በእግዚአብሔር አብ ስም፣ በመድኀኒታችን በኢየሱስ ክርስቶስና በመንፈስ ቅዱስ ስም ነው"[109]::

በ115 ዓ.ም ተወልዶ 190 ዓ.ም የሞተው እንዲሁም የሐዋርያው ዮሐንስ ደቀ መዝሙር ከነበረው ከፖሊቃርጳስ ቃለ እግዚአብሔርን የተማረውና የልዮን ቤተ ክርስቲያን ጳጳሳት የነበረው ሔሬኔዎስ (Irenaeus)፣ በማን ስም እናጥምቅ የሚለውን ጉዳይ አስመልክቶ እንዲህ ይላል፣ "ስኀጢአት ሥርየት ጥምቀታችንን የምንቀበለው በእግዚአብሔር አብ ስም፣ የእግዚአብሔር ልጅ በሆነው፣ ትስብእት በሆነው፣ በሞተው፣ ዳግም በተነሣው በኢየሱስ ክርስቶስ ስም እንዲሁም በእግዚአብሔር መንፈስ ቅዱስ ነው"[110]::

በ160 ዓ.ም ተወልዶ በ215 ዓ.ም የሞተው ቀቃቤ እምነት ጠርጡሊያኖስ (Tertullian)፣ በአብ በወልድና በመንፈስ ቅዱስ ስም እንድናጠምቅ በኢየሱስ ክርስቶስ ትእዛዝ እንደ ተሰጠን ይገልጣል፣ "ከትንሣኤው በኋላ ለደቀ መዛሙርቱ ከእባቱ ዘንድ የተሰጠውን ተስፋ እንደሚልክላቸው ቃል ገብቶላቸዋል፤ በመጨረሻም በአብ፣ በወልድና በመንፈስ ቅዱስ ስም እንዲያጠምቁ እንጂ አካል በሌለው አምላክ እንዲያጠምቁ አላዘዛቸውም፤ ወደ ውሃውም መጥለቅ ያለብን አንድ ጊዜ ብቻ ሳይሆን፣ ሦስት ጊዜ ነው፤ ይኸውም በሦስቱ አካላት ነው፣ በእያንዳንዱም ጊዜ የሦስቱን ስም መጥራት ይኖርብናል"[111]::

[109] Justin Martyr, *The First Apology*, 61, ed. Alexander Roberts and James Donaldson, *The Ante-Nicene Fathers*, vol. 1 (New York: Charles Scribner's Sons, 1899).

[110] J. N. D. Kelly, *Early Christian Doctrines* (San Francisco: Harper Collins, 1978), 90.

[111] Tertullian, *Against Praxeas*, 26, ed. Alexander Roberts and James Donaldson, *The Ante-Nicene Fathers*, vol. 3 (New York: Charles Scribner's Sons, 1899).

በሦስተኛው መቶ ክፍለ ዘመን የኖረው የካርታጎ/የቀርጣግና (Carthage) ቤተ ክርስቲያን ርእሰ ሊቃነ ጳጳሳት ቆጵርያኖስ (Cyprian)፣ የውሃ ጥምቀትን በተመለከተ እንዲህ ብሏል፣ "'እንግዲህ ሂዱና አሕዛብን በአብ፣ በወልድና በመንፈስ ቅዱስ ስም እንዲጠመቁ አስተምሯቸው' የሚለው እነጋገሩ፣ ሥላሴን አመላካች ነው፤ አሕዛብ መጠመቅ ያለባቸው ሥርዐተ ጥምቀት ምን እንደ ሆነ የሚያስተምር[112] . . .ክርስቶስ ራሱ አረማውያን ሙሉዕና ኅቡር በሆነው በሥላሴ እንዲጠመቁ አዟል[113]":: በአብ፣ በወልድና በመንፈስ ቅዱስ መጠመቅ እንዳስብን የሚያስተምሩ አጅግ በረካታ የታሪክ መዛግብትን ማጣቀስ የሚቻል ቢሆንም፣ ይህን በናሙናነት ካቀረብን በቂ ነው::

ታላቁ የነገረ መለኮት ሊቅ አውግስጢኖስ (Augustine)፣ በአምስተኛው መቶ ክፍለ ዘመን መጀመሪያ ላይ፣ "መናፍቃን አያጠምቁም፤ ካጠመቁም በሥላሴ ስም አያጠምቁም"[114] ሲል ጽፎአል::

ይህ እንዳለ ሆኖ አንዳንድ የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን ጸሓፍት፣ የታሪክ መዛግብትን በማሳከር የጥንቷ ቤተ ክርስቲያን "በኢየሱስ ስም" ታጠምቅ ነበር እንዲሁም በአብ፣ በወልድና በመንፈስ ቅዱስ ስም ማጥመቅ ስሕተት ነው የሚል ሙግት ለማቅረብ ሞክረዋል[115]:: "እነዚህ ጸሓፍት በዋቢነት ከጠቀሷቸው 47 ማጣቀሻዎች ውስጥ 10ሩ በግልጥ 3ቱ በአብዛኛው አንዳችም ቀመር አልተጠቀሙም:: ከእነዚህም [47 ማጣቀሻዎች] ውስጥ 13ቱ በግልጥ 4ቱ በአብዛኛው ሥላሴያዊ ቀመር ተጠቅመዋል:: በተጨማሪም [ከ47 ማጣቀሻዎች ውስጥ] 11ዱ በግልጥ 4ቱ በአብዛኛው አንዳችም ቀመር አልተጠቀሙም፤ ከዚህ ውስጥ [ከ47 ማጣቀሻዎች ውስጥ] 4ቱ በግልጥ 3ቱ በአብዛኛው በኢየሱስ ክርስቶስ

[112] ዝኒ. ከማሁ፣ ቅጽ 5::

[113] ዝኒ. ከማሁ::

[114] Besiner, 72 ከ Augustine, *On Baptism, Against the Donatists*, vi.25, compare iii. 14-15; in *NPNF*, 1, 4:442, 491. ጠቅሶ እንደ ጻፈው::

[115] E. Calvin Beisner, *"Jesus Only" Churches*, ገጽ 61 ከBernard, *Oneness and Trinity*, ch 8, እንዲሁም Weisser, *Baptism, passim*. ጠቅሶ እንደ ጻፈው::

ስም ማጥመቅ እንደሚገባ ገልጸዋል። ነገር ግን መገንዘብ የሚገባን መሠረታዊው ነጥብ በኢየሱስ ስም አጥምቁ የሚሉት ሰነዶች እግዚአብሔር አብ ሐሰተኛ እምላክ ነው የሚሉ በሁለተኛው መቶ ክፍለ ዘመን የነበሩት የኖስቲክ ማርሴዮናይት ሰነዶች ሲሆኑ፣ ከዚህም ውስጥ ሁለቱ በአራተኛው መቶ ክፍለ ዘመን የነበሩ አሪዮሳውያንና በዐሥራ ስድስተኛው መቶ ክፍለ ዘመን ተነሥተው የነበሩ የፖላንድ ወንድማማች በመባል የሚታወቁ ክፍሎች ናቸው፤ ታዲያ ሁለቱም ምንጮች የኢየሱስን አምላክነት የማይቀበሉ ሰዎች ያዘጋጇቸው ሰነዶች ናቸው። 3ቱ በአብዛኛው የተባሉት ደግሞ በዐሥራ ሰባተኛው መቶ ክፍለ ዘመን የተነሡና ምናልባት የኢየሱስ ክርስቶስን አምላክነት የሚክዱ እንዲሁም በዐሥራ ዘጠነኛው መቶ ክፍለ ዘመን የተነሡ፣ ትምህርተ ሥላሴን የማይቀበሉ ምናልባትም የራሳቸው የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን ጸሐፍት ናቸው"[116]።

"እነዚህ ጸሐፍት [በርናርድና ዊሰር] በመጀመሪያው መቶ ክፍለ ዘመን ከተጻፉ መዛግብት ከጠቀሷቸው 23 ጥቅሶች መካከል ሦስቱ ብቻ በኢየሱስ ስም ጥምቀትን የሚደግፉ ሲሆን፣ እነዚህም አንዱ የማርሰዮናይት ሁለቱ ደግሞ የአርዮሳውያን ሰነዶች ናቸው። ከዚህ ውስጥ 2ቱ በግልጥ 6ቱ ደግሞ በአብዛኛው ከሁለት እንዱን ቀመር የሚደግፉ ናቸው። 6ቱ በግልጥ 4ቱ ደግሞ በአብዛኛው ሥላሴያዊውን ቀመር የሚደግፉ ሲሆን፣ 6ቱ በግልጥ 2ቱ ደግሞ በአብዛኛው አንዳቸውንም ቀመር ትክክል ነው የሚል አቋም የላቸውም"[117]።

ከዚህ መረጃ በግልጥ መመልከት የሚቻለው፣ ለታሪክ ማስረጃነት ይጠ ቅሙናል ብለው የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን ጸሐፍት ከጠቀሷቸው ጥንታዊ የታሪክ ሰነዶች መካከል፣ ሦስቱ ብቻ በኢየሱስ ስም እንድናጠ ምቅ የሚያዙ ናቸው። እነዚህ ደግሞ የኢየሱስ ክርስቶስን አምላክነት የሚክዱ መናፍቃን ያዘጋጇቸው ጽሑፎች እንጂ የጥንቷ ቤተ ክርስቲያን

[116] ድምሩ ከ47 በላይ ነው። ይህ የሆነበት ምክንያት "በአብዛኛው" የሚለው ከአንድ በላይ አቋም ሊወከል ይችላልና ነው። E. Calvin Beisner, *"Jesus Only" Churches*, 61 በትንፍ ያለውን አይጨምርም።

[117] ዝኒ ከማሁ።

መሠረተ እምነትን የሚገልጡ ወይም ስመ ጥር በሆኑ የቤተ ክርስቲያን አባቶች የተጻፉ አይደሉም።

6. ልሳን መናገር የድነት ምልክት ነውን?

መጽሐፍ ቅዱስ ልሳን መናገር የድነት ምልክት ነው የሚል እንዳች ትምህርት የለውም። በመንፈስ ቅዱስ የተጠመቁ ክርስቲያኖች በመንፈስ ቅዱስ ስመጠመቃቸው ምልክቱ ልሳን መናገር ነው የሚለው የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን እስተምህሮ፣ በመጽሐፍ ቅዱስ የተደገፈ አይደለም።

ቀድሞ የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን መጋቢ የነበረ ሰው፣ የድርጅቱን አስተምህሮ ተቀብለው፣ ትክክለኛ እንዲሁም ለድነት ወሳኝ ነው በሚባለው የጥምቀት ቀመር ተጠምቀው ልሳን የማይናገሩ በርካታ ሰዎች እንዳሉ ይገልጻል። ስዚህ ዐይነቱ ጉዳይ የድርጅቱ መምህራን የሚሰጡት መልስ፣ "ያልተናዘዛችሁት ኀጢአት ስላለ ነው" ወይም "እምነት ስለሌላቸሁ ነው" ወዘተ ሲሆን፣ እንዲህ ዐይነቱ ሁኔታ ውስጥ የገቡ ሰዎች ስረጅም ጊዜ ተከታታይ ጸምና ጸሎት በመያዝ፣ ኀጢአታቸውን በመናዘዝ እንዲሁም ድነት እንዲያገኙ (በልሳን እንዲናገሩ) እግዚአብሔርን እንደሚለምኑ ይገልጻል። እንዲያም ሆኖ በርካታ ሰዎች ያስቡት ሲሞላላቸው እንደማይታይ በዚህም ምክንያት ከፍተኛ ተስፋ መቁረጥ ውስጥ እንደሚወድቁ ይገልጻል—እግዚአብሔር ድነት ስለክለክላቸው የድነት ምልክት የሆነው ልሳን እውን ሊሆን አልቻለምና ከፍተኛ ተስፋ መቁረጥ እንዲሁም ሐዘን ውስጥ መውደቅ እንዴት ይነስ[118]። በድርጅቱ የእግዚአብሔር ጸጋ የሚስጠው ስፍራ ከክንፈር ያለፈ አይደለማ!

ታዋቂ የድርጅቱ ጸሐፊ ይህን ጉዳይ በተመለከተ፣ "መንፈስ ቅዱስን ስመቀበል በቂ ጊዜ በመስጠት ንስሓ መግባትና ራስን ሙሉ ስሙሉ ስእግዚአብሔር መስጠት ያስፈልጋል"[119] ባይ ነው። እንዲያውም ይህ

[118] Gregory A. Boyd, *Oneness Pentecostals and the Trinity* (Grand Rapids, MI.: Baker, 1992), 221.

[119] David Bernard, *The New Birth* (Hazelwood, Mo.: Word Aflame Press, 1984), 216.

ለው፣ "ይህ እውን እንዲሆን ስሬጅም ጊዜ ጥረት ማድረግ ወይም ተደጋጋሚ ሙከራ ማካሄድ ዋጋ የለውም:: መንፈስ ቅዱስን የማይቀበሉ ሰዎች አንድም እምነት ስለሌላቸው አልያም ጎጢአታቸውን ሙሉ ለሙሉ ስላልተናዘዙ ወይም ደግሞ የሕይወታቸውን አያንዳንዱ ክፍል ለእግዚአብሔር ስላላስገዙ ነው"[120] የሚል ትምህርትም አለው:: እንዴት አሳዛኝ ጉዳይ ነው እግዚአብሔር እድነኝ ተብሎ በጸም በጸሎት ቢጠየቅ አላድንም የሚልበት ሁኔታ!

ሉቃስ 11÷13 እንዲሁም ሐዋርያት ሥራ 2÷39 በልሳን መናገር የድነት ምልክት ነው የሚል ትምህርት የላቸውም:: በማርቆስ 16÷17 ላይ ስለመንፈስ ቅዱስ ጥምቀት ወይም ሙላት የሚናገር አንዳችም ሐረግ ወይም ቃል የለም:: ስለዚህ በልሳናት መናገር የድነት ምልክት ነው የሚለው የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን አስተምህሮ በዚህ ክፍል አንዳችም ድጋፍ የለውም:: ማርቆስ 16÷17 ደቀ መዛሙርት ሁሉ በልሳናት ይናገራሉ የሚል ትምህርት አለው የምንል ከሆነ፣ መርዛማ እባብን መያዝ፣ የሚገድል መርዝ ጠጥቶ ያለመሞት፣ በበሽተኞች ሁሉ ላይ እጅ ጭኖ መፈወስ የደቀ መዛሙርትነት ምልክት ነው ማለት የግድ ይሆናል:: ይህ ደግሞ እንደ ዴቭድ ቦርናርድ ያሉ ታዋቂ የድርጅቱ ጸሓፍያን ራሳቸው የሚለማመጡበት ጉዳይ አይደለም (ማርቆስ 16÷9-20 ያለው ክፍል ነገረ መለኮትን ለማዋቀር እንዳችም ዕገዛ እንደሌለው ከላይ ያየነውን ሐሳብ ልብ ይሏል)::

የሐዋርያት ሥራ መጽሐፍ ምንባባት በተናጠልም ሆነ በጎብረት ስመንፈስ ቅዱስ መጠመቅ ምልክቱ ልሳን መናገር ነው የሚል ትምህርት የላቸውም:: ስምሳሌ በሐዋርያት ሥራ 2÷1-4 ባለው ክፍል ደቀ መዛሙርት በልሳን ከመናገራቸው በፊት በዮሐንስ 20÷22-23 ባለው ክፍል ደቀ መዛሙርት መንፈስ ቅዱስን ተቀብለው ነበር (ከሰባት ሳምንት በፊት)፣ ነገር ግን ልሳን ሲናገሩ አንመለከትም:: ምንም እንኳ በሚከተሉት አምስት ክፍሎች ሰዎች በልሳን ስለ መናገራቸው ቢዘገብም (በሐዋርያት ሥራ 2÷1-4፣ 8÷8:12-18፣ 10÷44-48፣ 19÷1-7፣ 19÷17) በልሳን መናገር የድነት ምልክት ነው ወደሚለው ድምዳሜ መድረስ አይቻልም:: ምክንያቱም 1) መጽሐፍ ቅዱስ ልሳን መናገር የድነት

[120] ዝኒ ከማሁ::

ምልክት ነው ስለማይል:: 2) እንደ ሐዋርያት ሥራ ያሉ የታሪክ መጻሕፍት የታሪክ ዘገባ የሚያቀርቡ መጻሕፍት እንጂ (የሆነውን ነገር የሚገልጹ እንጂ) መሆን ያለበትን ነገር የሚያስተምሩን የአስተምህሮ መጻሕፍት አይደሉም (ከላይ ስለመስተጋብአዊ ምንባባትና ስለምንጨታዊ ምንባባት የቀረበውን ትምህርት ልብ ይሏል)::

በሐዋርያት ሥራ መጽሐፍ ሰዎች ክርስቶስ ኢየሱስን እንደ ግል አዳኛቸው አድርገው በተቀበሉበትም ጊዜ ሆነ ወይም በመንፈስ ቅዱስ በሚሞሉበት ወቅት በልሳናት ስለመናገራቸው አልተዘገበም (በሐዋርያት ሥራ 2÷37-41፣ 4÷31፣ 6÷3-6፣ 7÷55፣ 11÷24፣ 13÷52):: በሦስት ክፍሎች ሰዎች መንፈስ ቅዱስ በተሞሉበት ወይም በተጠመቁበት ጊዜ በልሳን መናገራቸው በግልጽ የተጠቀሰ ሲሆን (በሐዋርያት ሥራ 2÷1-4፣ 10÷44-48፣ 19÷1-7)፣ ሐዋርያት ሥራ 8÷8:12-18 እንዲሁም 19÷17 ላይ ሰዎች መንፈስ ቅዱስን በተቀበሉበት ወቅት በልሳን ስለመናገራቸው ግልጽ የሆነ ማስረጃ አንመለከትም::

በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ በመንፈስ ቅዱስ እንደ ተሞሉ ወይም እንደ ተጠመቁ የተነገረላቸው የእግዚአብሔር ሰዎች የመንፈስ ቅዱስን ሙላት ወይም ጥምቀት በተቀበሉበት ወቅት በልሳናት ስለመናገራቸው የተነገረ አንዳችም ነገር የለም:: ለምሳሌ የኢየሱስ እናት ማርያም (ሉቃስ 1÷35)፣ ኤልሳቤጥ (ሉቃስ 1÷41)፣ ዘካርያስ (ሉቃስ 1÷67)፣ መጥምቁ ዮሐንስ (ሉቃስ 1÷15)፣ ስምዖን (ሉቃስ 2÷25-27)፣ ኢየሱስ (ማቴዎስ 3÷16 እንዲሁም ማርቆስ 1÷10፣ ሉቃስ 3÷22-23 እንዲሁም ዮሐንስ 1÷32፣ ሉቃስ 4÷1:14:18፣ ሐዋርያት ሥራ 10÷38፣ ከኢሳይያስ 11÷1-2፣ 42÷1-4፣ 61÷1-3 ጋር ያነጻጽሩ)::

በርካታ የብሉይ ኪዳን ቅዱሳን፣ መንፈስ ቅዱስን በተሞሉበት ጊዜ በልሳን እንደ ተናገሩ የሚገልጽ አንዳችም ክፍል ያለመኖሩ በልሳናት መናገር የመንፈስ ቅዱስ ሙላት ወይም ጥምቀት ምልክት ነው የሚለው የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን አስተምህሮ ስሕተት እንደ ሆነ የሚያሳይ ነው (ዘፀአት 31÷3-5፣ ዘኍልቁ 11÷17:25:26፣ 24÷2-3፣ መሳፍንት 3÷10፣ 6÷34፣ 11÷29፣ 13÷25፣ 14÷6:19፣ 15÷14፣ 1ሳሙኤል 11÷6፣

10÷5-6፤ 16÷14፤ 19÷23-24፤ 19÷20፤ 16÷13፤ 2ሳሙኤል 23÷1-2፤ 1ዜና 12÷18፤ 2ዜና 20÷14-15፤ 24÷20፤ ሚክያስ 3÷8)[121]::

በእጠቃላይ በመጽሐፍ ቅዱስ ከ40 በሚበልጡ ምንባባት ሰዎች በመንፈስ ቅዱስ እንደ ተጠመቁ ወይም እንደ ተሞሉ የሚናገር ሲሆን፣ ከዚህ ውስጥ ከላይ በተመለከትናቸው በሦስት ምንባባት ብቻ ነው ሰዎች መንፈስ ቅዱስ በተሞሉበት ወይም በተጠመቁበት ጊዜ በልሳናት እንደ ተናገሩ የሚገልጹት:: ከዚህ የምንማረው ነገር በመንፈስ ቅዱስ ለመሞላት ወይም ለመጠመቅ እንዲሁም ድነት ለማግኘት ምልክቱ በልሳኖች መናገር ነው የሚለው የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን እስተምህሮ ስሕተት መሆኑን የሚገልጽ ነው::

በልሳን መናገር ሰዎች በመንፈስ ቅዱስ ለመሞላታቸው ወይም ለመጠመቃቸው ምልክት ሆኖ የታየበት ሁኔታ እለ (ሐዋርያት ሥራ 10÷46) ነገር ግን በመንፈስ ቅዱስ የሚጠመቁ ወይም የሚሞሉ ሰዎች ሁሉ በልሳን ይናገራሉ ማለት ስሕተት ነው (ተመሳሳይ ሥነ እመከንዮ በመጠቀም "ሰዎች አጥቢ እንሰሳት ናቸው፤ አጥቢ እንስሳት ሁሉ ደግሞ ሰዎች ናቸው" ማለት ስሕተት ነው)::

[121] በዘመነ ብሉይ መንፈስ ቅዱስ በተወሰኑ ሰዎች ማለትም በነገሥታት፣ በነቢያትና በካህናት ውስጥ ብቻ ሲያድር፣ በዘመነ ሐዲስ ደግሞ በሕዝበ ክርስቲያኑ ውስጥ ሁሉ ያድራል፤ ይህም ነው በሁለቱ ኪዳኖች መካከል ያለው የመንፈስ ቅዱስ አሠራር ልዩነት::

III. ቃለ እግዚአብሔር ስለ ድነት ምን ያስተምራል?

ከአዳም ኀጢአት የተነሣ የሰው ልጅ ሁሉ በኀጢአት ወድቋል፤ ኀጢአት ባስከተሰውም መዘዝ መንፈሳዊ ሞት ሞቶአል:: የሰው ልጅ የእግዚአብሔርን የድነት መስፈርት እሚልቶ ራሱን ለማዳንም ሆነ ራሱን ስድነት ማዘጋጀት ፈጽሞ አይችልም (ሮሜ 5÷12-19፤ መዝሙር 49-7-9):: ጽድቅ በእግዚአብሔር ጸጋ ለሰው ልጆች ኀጢአት የትኪ ሞት በሞተው በኢየሱስ ክርስቶስ በማመን ብቻ የሚገኝ የአምላክ ነጻ ስጦታ ነው (ሮሜ 3÷28፤ 4÷4-5):: ስለዚህም ድነትን ስማግኘት ዳግም መወለድ እጅግ ወሳኝ ጉዳይ ይሆናል (ዮሐንስ 3÷3:5-7)::

ኀጢአተኛ ከሆነው የሰው ልጅ ችሎታና ሥራ ውጪ፣ ድነት በእግዚአብሔር ሉዓላዊ ጸጋ ብቻ የሚገኝ ስጦታ ነው (ሮሜ 9÷15-21):: ይህ እውን ሊሆን የሚችሰውም፣ "ከሚጠፋ ዘር ሳይሆን፣ ሕያው በሆነና ጸንቶ በሚኖር በእግዚአብሔር ቃል እማካይነት ከማይጠፋ ዘር ዳግመኛ ስለተወሰድን" (1ጴጥሮስ 1÷23 ጸሓፊው እንደ ተረጐመው፤ እንዲሁም ያዕቆብ 1÷18፤ ይመስከቷል) እንዲሁም "እኛ ሁላችን በአንድ ወቅት የሥጋችንን ምኞች እያረካን፣ መንገዱንም እየተከተልን በመካከላቸው እንኖር ነበር፤ እንደ ሌሎቹም የቊጣ ልጆች ነበርን:: ነገር ግን በምሕረቱ ባሰ ጸጋ የሆነ እግዚአብሔር ሰእኛ ካሰው ከታላቅ ፍቅሩ የተነሣ፣ በበደላችን ሙታን ሆነን ሳለ፣ በክርስቶስ ሕያዋን እደረገን፤ የዳናችሁት በጸጋ ነው" (ኤፌሶን 2÷3-5 እንዲሁም ዮሐንስ 3÷8:3-8፤ 1ጴጥሮስ 1÷3፤ ዮሐንስ 5÷21፤ 6÷44-45:65 ይመስከቷል)::

ደግም ልደት የእግዚአብሔርን ጥሪ እውን ያደርገዋል:: "ይህም ከተጠራንበት እምነት የሚቀድም ጉዳይ ሰሰሆነ (ዮሐንስ 1÷12-13[122]፤ 3÷3:5፤ 5÷24፤ 1ዮሐንስ 5÷1)፣ በእምነት ላይ መሠረት ያደረገ አይደለም:: "በዚህም እምላካዊ ሥራ ኀጢአተኛው ሰው ለአዲስ ሕይወት ዳግም

[122] "ሥልጣን" የሚለው የሕግ ቃል የማደጎ ልጅነታችንን የሚገልጽ ሲሆን፤ ከእግዚአብሔር ተወለዱ የሚለው ሐረግ ደግሞ፣ ዳግም ልደትን የሚያሳይ ነው:: E. Calvin Beisner, ገጽ 65::

ተወልዷል፣ የልቡም እርኩሰት ተወግዷል ወይም ነጽቶአል (ሕዝቅኤል 36÷25-26፣ ዮሐንስ 3÷5፣ ቲቶ 3÷5)፣ ከዚህም የተነሣ የእግዚአብሔርን መንግሥት በእምነት "ማየትና" "መግባት" ችሏል (ዮሐንስ 3÷3:5)። ኢየሱስ መሲሕ (1ዮሐንስ 5÷1) መሆኑን ማመን ችሏል (ዮሐንስ 1÷12-13)፣ ሌሎችን በተስይም ሌሎች ክርስቲያኖችን መውደድ ችሏል (1ዮሐንስ 4÷7፣ 5÷1)፣ ጎጢአተኛ ሕይወትን በመተው ጽድቅን ማድረግ ችሏል (1ዮሐንስ 3÷9፣ 5÷18)"[123]።

እምነትና ንስሓ እዲስ ልደትን የሚከተል ጉዳይ ነው። "'እውነት እላችኋለሁ፣ ቃሌን የሚሰማ (ግሪክ "እክዎውን" "ἀκούων" የአሁን ጊዜን ያመለክታል)፣ በላከኝም የሚያምን (ግሪክ "ፒስትዎን" "πιστεύων" የአሁን ጊዜን ያመለክታል)፣ የዘላለም ሕይወት አለው፣ ከሞት ወደ ሕይወት ተሻገረ (ግሪክ "ሜታቤቢኬን" "μεταβέβηκεν" የተከናወነ ድርጊትን ያመለክታል)፣ እንጂ ወደ ፍርድ አይመጣም (ግሪክ "ኤርኬታይ" "ἔρχεται" የአሁን ጊዜን ያመለክታል)'" (ዮሐንስ 5÷24)። ከዚህ የምንማረው ዳግም ልደት ("ከሞት ወደ ሕይወት ተሻገረ")፣ ቃሉን ከመስማትና ከማመን እንደሚቀድም ነው[124]። የሐዋርያው ጴጥሮስ አድማጮች፣ "ልባቸው ከተነካ" በኋላ ነው፣ "'ወንድሞች ሆይ፣ ታዲያ ምን እናድርግ?'" ያሏቸው (ሐዋርያት ሥራ 2÷37-38)፣ ይህ የሚያመለክተው ንስሓ ከመግባታቸው በፊት እግዚአብሔር በልባቸው ይሠራ እንደ ነበረ ነው[125]። በአጠቃላይ እምነትና ንስሓ የእግዚአብሔር ስጦታዎች ናቸው (መዝሙር 80÷3:7:19፣ ኤርምያስ 31÷18፣ ሰቆቃው ኤርምያስ 5÷21፣ ሐዋርያት ሥራ 5÷31፣ 11÷18፣ 13÷46-48፣ 18÷27፣ ፊልጵስዩስ 1÷29፣ 2ጢሞቴዎስ 2÷25)[126]።

እምነት ጽድቅን ያስከትላል ይህ ደግሞ ቅድስናን/ለእግዚአብሔር መለየትን፣ የማደጎ ልጅነትን፣ በዕለት ተዕለት ኑሮ መቀደስን/በቅድስና

[123] ዝኒ. ከማሁ።
[124] ዝኒ. ከማሁ።
[125] ዝኒ. ከማሁ።
[126] ዝኒ. ከማሁ።

ማደግን፣ እስከ መጨረሻው በቅድስና መጽናትን እንዲሁም መክበርን ያስገኛል (ሮሜ 8÷28-39 በተለይ ቊጥር 29-30 ያለውን ክፍል ይመለከቷል)። ጽድቅ በእምነት እንጂ በሥራ የሚገኝ ጉዳይ አይደለም (ሮሜ 3÷21-30፣ 4÷3-5)። የሰዎችን የኀጢአት ዕዳ የከፈለው እግዚአብሔር ራሱ ነው (ሮሜ 4÷4-8)። የእማኞች ሕጋዊ ኀጢአት የተከፈለው ኢየሱስ ክርስቶስ በመስቀል ላይ ባከናወነው የትኪ ሞት እማካይነት ነው (ማቴዎስ 20÷28፣ 1ጢሞቴዎስ 2÷6፣ ቲቶ 2÷14፣ 1ጴጥሮስ 1÷18-19)። ክርስቶስ ለኀጢአት የከፈለው ዋጋ እማኞች ከፍርድ እንዲያመልጡ ምክንያት ሆነ (ሮሜ 5÷12-19)። በዚህም ምክንያት እማኞች በእግዚአብሔር ፊት ኢንዳችም የኀጢአት ዕዳ የለባቸውም (ሮሜ 6÷23፣ 8÷1-4)። ስለዚህ እማኞች ከክርስቶስ ጋር ኀብረት በመፍጠራቸው በእግዚአብሔር ፍርድ ፊት ተቀባይነትን እግኝተዋል (ኤፌሶን 1÷3-8፣ 2÷1-10:13:18)።

እማኞች የእግዚአብሔር ከመሆናቸው የተነሣ፣ ከሚጠፋው ዓለም ለእግዚአብሔር ተለይተዋል (ሐዋርያት ሥራ 26÷18፣ ፊልጵስዩስ 1÷1፣ ቈላስይስ 1÷2)፣ ከዚህም የተነሣ "ቅዱሳን" ይባላሉ። እማኞች የእግዚአብሔር የማደጎ ልጆች ስለሆኑ ከእግዚአብሔር ጋር ወራሾች ናቸው (ዮሐንስ 1÷12-13፣ ሮሜ 8÷14-17፣ ገላትያ 4÷4-5፣ ኤፌሶን 1÷4-5:13-14)። እማኞች በዕለታዊ ኑሮአቸው የሚቀደሱት በራሳቸው ጥረት/ዐቅም ሳይሆን፣ እግዚአብሔር በቃሉ እማካይነት በሕይወታቸው ውስጥ ከሚሠራው ሥራ የተነሣ ነው (ዮሐንስ 17÷17፣ ሮሜ 6-7፣ 8÷13፣ 12÷2፣ 2ቆሮንቶስ 3÷18፣ 7÷1፣ ኤፌሶን 4÷11-16፣ ፊልጵስዩስ 2÷12-13፣ ቈላስይስ 3÷5፣ 1ተሰሎንቄ 5÷23፣ 1ጴጥሮስ 2÷2)።

እማኞች ወደ ጌታ እስከሚሄዱ ወይም ጌታ ዳግም እስከሚመጣ ድረስ በቅድስና ጸንተው የሚቆሙት ባላቸው የእምነት ጽናትና በዕለት ተዕለት ኑሮአቸው ለመቀደስ/ለእግዚአብሔር ለመለየት ባላቸው ፍላጎት የተነሣ ነው፣ ይህም እውን ሊሆን የሚችለው ከእግዚአብሔር የጥበቃ ታላቅነት የተነሣ ነው (መዝሙር 37÷23-24፣ 73-1-2:23፣ ዮሐንስ 6÷37-40፣ 10÷28-29፣ ሮሜ 5÷8-10፣ 8÷30-39፣ 1ቆሮንቶስ 1÷8-9፣ 3÷15፣ ፊልጵስዩስ 1÷6፣ ዕብራውያን 7÷25፣ 1ጴጥሮስ 1÷5)።

አንዳንድ የመጽሐፍ ቅዱስ ምንባባት እስከ መጨረሻው የሚጸና ብቻ እንደሚድን ይገልጻሉ (ማቴዎስ 24÷13፤ ዮሐንስ 8÷31፤ 15÷6፤ 1ቆሮንቶስ 15÷1-2፤ ቈላይስይ 1÷22-23፤ ዕብራውያን 3÷6:14፤ 10÷36:39)። እነዚህ ምንባባት እምነት እንዳላቸው የሚያውጁ ነገር ግን ዳግም ያልተወለዱ ከዚህም የተነሣ ከርስቶስን በትክክል የማያውቁትን ሰዎች የሚያመለክቱ ናቸው። ከእግዚአብሔር ዳግም የተወለዱ እምነትም የተለገሳቸውን ሰዎች እስከ መጨረሻው የመጽናታቸው ጉዳይ ግን በእግዚአብሔር ታማኝነት ላይ የተመሠረተ ነው (ሮሜ 8÷23-39)።

አንዳንድ የመጽሐፍ ቅዱስ ምንባባት ከእምነታቸው የሚያፈገፍጉ ሰዎች ጥፋት እንደሚጠብቃቸው ይገልጻሉ (ሮሜ 14÷15፤ 1ቆሮንቶስ 8÷11፤ ዕብራውያን 3÷6:14)። ከእምነታቸው የሚያፈገፍጉ እንደሚጠፉ እሙን ቢሆንም፣ እግዚአብሔር እያሰጠነቀቀ ያለው፣ እርሱ የጠራቸውን፣ ዳግም የተወለዱትን እንዲሁም የጸደቁ አማኞች ከእምነታቸው ያፈገፍጋሉ እያለ አይደለም (ሮሜ 8÷29-30)።

አንዳንድ የመጽሐፍ ቅዱስ ምንባባት በእምነት ያሉ ሰዎች ሊወድቁ እንደሚችሉ ይገልጻል (ማቴዎስ 24÷10:12፤ 1ጢሞቴዎስ 1÷19፤ 4÷1፤ 2ጢሞቴዎስ 4÷10፤ ዕብራውያን 6÷4-6፤ 2ጴጥሮስ 2÷20-22)። ይህ የሆነበት መሠረታዊ ምክንያት ጊዜያዊ የሆነ እምነት በመኖሩ ነው። ኢየሱስ ክርስቶስ ስለዘሪው የተናገረው ምሳሌ ይህንኑ ጉዳይ የሚያጸና ነው፣ "አንዳንዱ ዘር ዐፈሩ ስስ በሆነ፣ ድንጋያማ መሬት ላይ ወደቀ፣ ዐፈሩ ስስ ስለሆነም ፈጥኖ በቀለ። ነገር ግን ፀሓይ ሲመታው ጠወለገ፣ ሥር ባለመስደዱም ደረቀ...በድንጋያማ መሬት ላይ የተዘራው፣ ቃሉን ሰምቶ ወዲያውኑ በደስታ የሚቀበለውን ሰው ይመስላል። ነገር ግን ሥር መስደድ ባለመቻሉ ብዙ አይቈይም፣ በቃሉ ምክንያት መከራ ወይም ስደት ሲመጣ ወዲያውኑ ይሰናከላል" (ማቴዎስ 13÷5-6:20-21፤ ማርቆስ 4÷5-6:16-17)። መጽሐፍ ቅዱስ እንዲህ ዐይነቶቹ ሰዎች ፍርድ እንደሚጠብቃቸው ይገልጻል፣ "ከእኛ መካከል ወጡ፣ ይሁን እንጂ ከእኛ ወገን አልነበሩም፣ ከእኛ ወገን ቢሆኑማ ኖሮ ከእኛ ጋር ጸንተው በኖሩ ነበር። ነበር ግን ሁሉም ከእኛ ወገን እንዳልነበሩ ይታወቅ ዘንድ ከእኛ ተለዩ" (1ዮሐንስ 2÷19)። እነዚህ የማበጠንቀቂያ ምንባባት፣ "እናንተም በመጨረሻው ዘመን ሊገለጥ የተዘጋጀው ድነት እስኪመጣ ድረስ በእምነት አማካይነት በእግዚአብሔር ኀይል ተጠብቃችኋል" (1ጴጥሮስ

1÷5፤ እንዲሁም የሚከተሉትን ክፍሎች ይመለከቷል ሮሜ 8÷38-39፤ 2ጢሞቴዎስ 1÷12፤ 1ዮሐንስ 2÷3፤ 3÷14፤ 4÷13፤ 5÷13) የሚለውን አማኞች በእግዚአብሔር ላይ ያላቸውን ትምክህት የሚሸረሽር አይደለም። ዳግም የተወለዱ፣ ንስሓ የገቡ፣ በክርስቶስ ያመኑ ሰዎች ሁሉ በመጨረሻ ታላቅ ክብር ይጠብቃቸዋል (ሮሜ 8÷17-23:29-30፤ 9÷22-23፤ 1ቆሮንቶስ 15÷51-57፤ 2ቆሮንቶስ 4÷17፤ 5÷8፤ ኤፌሶን 5÷25-27 ፊልጵስዩስ 1÷21-23፤ 3÷21፤ 2ተሰሎንቄ 2÷14፤ ዕብራውያን 12÷23፤ ራእይ 14÷13)።

ሮሜ 8÷28-30 "የድነት ወርቃማው ሰንሰለት" በመባል የሚታወቅ ሲሆን፣ አማኞች በመጨረሻ የሚጠብቃቸው ክብር እውን የሚሆነው በእግዚአብሔር ጸጋና ኀይል ነው፣ "እግዚአብሔርን፣ ለሚወዱትና እንደ ሐሳቡ ለተጠሩት፣ ነገር ሁሉ ተያይዞ ለበጎ እንዲሠራ እንደሚያደርግላቸው እናውቃለን። እግዚአብሔር አስቀድሞ ያወቃቸውን የልጁን መልክ እንዲመስሉ አስቀድሞ ወሰናቸው፣ ይኸውም ከብዙ ወንድሞች መካከል እርሱ በኵር እንዲሆን ነው። አስቀድሞ የወሰናቸውን ጠራቸው፣ የጠራቸውን አጸደቃቸው፣ ያጸደቃቸውን አከበራቸው"። ምንም እንኳ አማኞች "የራሳቸውን መዳን ፈጽሙ" (ፊልጵስዩስ 2÷12) ቢባሉም፣ ቃለ እግዚአብሔር፣ "እንደ በጎ ፈቃዱ መፈለግንና ማድረግን በእናንተ ውስጥ የሚሠራ እግዚአብሔር ነውና" (ፊልጵስዩስ 2÷13 እንዲሁም ሮሜ 8÷28 ይመለከቷል) ይላል። በእኛ ውስጥ ከሚሠራው ሥራው የተነሣም ለክብሩ ምስጋና እንሆናለን (ኤፌሶን 1÷12)። እግዚአብሔር አማኞችን የጠራበት ዐላማ እማኞች የልጁን መልክ እስኪመስሉ ድረስ (ሮሜ 8÷29) ቅዱሳን እንዲሆኑ (ኤፌሶን 1÷4) ነው። የእግዚአብሔር ጥሪም የእግዚአብሔርን ቅድመ ምርጫ/ምዳቤ መሠረት ያደረገ ነው (ሮሜ 8÷30)። የእግዚአብሔር ቅድመ ምዳቤ፣ ቅድመ እይታውን መሠረት ያደረገ ነው። የእግዚአብሔር ቅድመ እይታው ደግሞ በግለሰቡ ማንነት ላይ የተመሠረተ ሳይሆን፣ በራሱ በግለሰቡ በራሱ ላይ መሠረት ያደረገ ነው (እነርሱን ዐወቃቸው እንጂ ስለእነርሱ አይደለም)። ዕውቀቱም እእምሮአዊ ሳይሆን ኪዳናዊ ነው፣ ከርስቶስ የራሱ የሆኑትን እንደሚያውቀው በአንዳሩ ደግሞ የእርሱ ያልሆኑትን እንደማያውቃቸው ማለት ነው (ማቴዎስ 7÷23)። ስለዚህ "እስቀድሞ የወደዳቸውን" የሚለው ቃል ኪዳናዊና የፍቅር ግንኙነትን የሚያሳይ

ነው። አስቀድሞ ያወቃቸውን (የወደዳቸውን) የክርስቶስን መልክ እንዲመስሉ አስቀድሞ ወስኖአል፤ ስለዚህ ከወሰናቸው መካከል አንድም ከድነት የሚጐድል የለም (ሮሜ 8÷29)። አስቀድሞ የወሰናቸውን (ይኸውም አስቀድሞ ያወቃቸውን) ጠራቸው፤ ስለዚህ ከወሰናቸው መካከል አንድም ከድነት የሚጐድል የለም (ሮሜ 8÷30)። ከዚህ ዕውቀት የተነሣም አማኞች የተባረከ ተስፋ አላቸው፤ ከዚህም ተስፋ አንዳችም ነገር አያጐድላቸውም፣

> ታዲያ ለዚህ ምን እንመልስለን? እግዚአብሔር ከእኛ ጋር ከሆነ፣ ማን ሊቃወመን ይችላል? ሰገዛ ልጁ ያልሳሳለት፣ ነገር ግን ለሁላችንም አሳልፎ የሰጠው እርሱ፣ ሁሉንስ ነገር ከእርሱ ጋር እንደ ምን በልግስና አይሰጠን? እግዚአብሔር የመረጣቸውን የሚከስ ማን ነው? የሚያጸድቅ እግዚአብሔር ነው፤ ታዲያ የሚኰንን ማን ነው? የሞተው፣ እንዲሁም ከሞት የተነሣው፣ በእግዚአብሔር ቀኝ የተቀመጠው ክርስቶስ ኢየሱስ፣ ስለ እኛ ይማልዳል። ከክርስቶስ ፍቅር የሚለየን ማን ነው? ችግር ነው ወይስ ሥቃይ ወይስ ስደት ወይስ ረሀብ ወይስ ራቁትነት ወይስ አደጋ ወይስ ሰይፍ? ይህም 'ስለ እንተ ቀኑን ሙሉ ከሞት ጋር እንጋፈጣለን፤ እንደሚታረዱ በጎች ተቈጠርን' ተብሎ እንደ ተጻፈ ነው። ምንም አይለየንም፤ በዚህ ሁሉ በወደደን በእርሱ ከእሸናፊዎች እንበልጣለን። ይህን ተረድቻለሁ፤ ሞትም ይሁን ሕይወት፣ መላእክትም ይሁኑ አጋንንት፣ ያለውም ይሁን የሚመጣው ወይም ማንኛውም ኀይል፣ ከፍታም ይሁን ጥልቀት ወይም የትኛውም ፍጥረት፣ በጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ካለው ከእግዚአብሔር ፍቅር ሊለየን አይችልም (ሮሜ 8÷31-39)።

በዚህ የድነት ሂደት ውስጥ የውሃ ጥምቀት የድነት ምልክትና ማኅተም ነው፤ ይኸውም የእግዚአብሔር ንብረት መሆናችንን የሚያረጋግጥ ውጫዊ ትእምርት ነው። የእግዚአብሔር ንብረት መሆናችን እውን ሊሆን የሚችለው ደግሞ፣ አማኞች በእምነት ከክርስቶስ ጋር ኅብረት ሲኖራቸውና እርሱም ኀጢአታቸው ሲያነጻቸው ብቻ ነው። መጠመቅ እየቻሉ አለመጠመቅ ስሕተት ቢሆንም፣ ጥምቀት ከዘላለም ኑኃሌ እያስመልጥም። እንዴት አድርገን እናጥምቅ የሚለው ጕዳይ ግን እንደ ሁኔታው የሚታይ ሲሆን ቀመሩ ግን ሥላሴ ነው።

የውሃ ጥምቀት አማኞች ከአብ፣ ከወልድና ከመንፈስ ቅዱስ ጋር ያላቸውን አንድነት የሚያመለክት ምልክትና ማኅተም ነው። የጥምቀት ቀመር በአብ፣ በወልድና በመንፈስ ቅዱስ ስም ነው ሲባል (ማቴዎስ

28÷19)፣ አማኞች ከሥላሴ አካላት ጋር ኪዳናዊ ትስስር አላቸው ማለት ነው። ቃለ እግዚአብሔር፣ "እነርሱ ሁሉ ከሙሴ ጋር ስመተባበር በደመናና በባሕር ተጠመቁ" (1ቆሮንቶስ 10÷2) ወይም "በጳውሎስ ስም ተጠምቃችኋልን?" (1ቆሮንቶስ 1÷13) ሲል፣ ተጠማቂው ከሚጠመቅበት ስም ጋር ያለውን ኪዳናዊ ግንኙነት አመላካች ነው[127]። ልክ እንደዚሁ ሁሉ፣ በሚከተሉት ክፍሎች በግልጥ የምንማረው ነገር፣ የውሃ ጥምቀት ተጠማቂው ከክርስቶስ ሞት፣ ቀብርና ትንሣኤ ጋር ኅብረት ማድረጉን የሚያሳይ ነው (ሮሜ 6÷3-6፣ 1ቆሮንቶስ 12÷13፣ ገላትያ 3÷27:28፣ 5÷8፣ ቈላስይስ 2÷11:12)[128]። አጠቃላይ የውሃ ጥምቀት ክርስቲያኖች ከክርስቶስ ጋር ያላቸውን ኪዳናዊ ትስስር የሚያመለክት ምልክት ነው። ሰዎች በኢየሱስ ስም ብቻ መጠመቅ አለባቸው የሚለው አስተምህሮ ስሕተት ከሚሆንባቸው ምክንያቶች ውስጥ አንዱ ይህ የጥምቀት ቀመር ትምህርተ ሥላሴን መቃወሙ ነው። በአብ፣ በወልድና በመንፈስ ቅዱስ ስም መጠመቃችን ግን፣ ለሦስቱም አካላት መስጠታችንን እንዲሁም ከሦስቱም አካላት ጋር ኪዳናዊ ኅብረት ማድረጋችንን የሚያሳይ ነው።

የውሃ ጥምቀት አማኞች ከኀጢአት መንጻታቸውን የሚያመለክት ምልክት እንዲሁም ማኅተም ነው። ቃለ እግዚአብሔር አንድም ቦታ የውሃ ጥምቀት ከኀጢአት ያነጻል ወይም ለዳግም ልደት መሰኘ ጕዳይ ነው አይልም። ነገር ግን የውሃ ጥምቀት ከኀጢአት ለመንጻታችን እንዲሁም ዳግም ለመወለዳችን ምልክት ወይም ማኅተም ነው የሚሉትን የመጽሐፍ ቅዱስ ምንባባት የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን ጸሐፍያን ጥምቀት ራሱ ከኀጢአት ያነጻል፣ ለዳግም ልደትም ወሳኝ ጕዳይ ነው ብለው ያብራሯቸዋል (ዮሐንስ 3÷5፣ ቲቶ 3÷5፣ 1ቆሮንቶስ 6÷11)፣ ይህ ስሕተት ነው። ምልክቱን፣ ምልክቱ ከሚወክለው ቍም ነገር ጋር አቀላቅለዋልና።

---

[127] John Murray, *Christian Baptism* (Phillipsburg, N.J.: Presbyterian and Reformed, 1980), 3.

[128] ዝኒ ከማሁ።

የአዲስ ኪዳን የውሃ ጥምቀት የብሉይ ኪዳኑን ግርዘት የሚተካ ነው (ቈላስይስ 2÷11-12)[129]:: የግርዘት ሥርዐት የአሮጌው ኪዳን (የብሉይ ኪዳኑ የእግዚአብሔር ሕዝብ ለመጽደቁ፣ ይቅር ለመባሉ፣ ዳግም ለመወለዱ በአጠቃላይ ለድነቱ) ምልክት ነው (ሮሜ 4÷8-12):: አካላዊ ግርዘት አንድን ሰው ከእግዚአብሔር ጋር ጎብረት እንዲኖረው አያግዘውም (ሮሜ 2÷28-29):: ነገር ግን ከእግዚአብሔር ጋር ጎብረት እንዲያደርግ የተጠራ ሰው፣ ከእግዚአብሔር ጋር የኪዳን ግንኙነት እንዳደረገ በግርዘት ሥርዐት ምልክት ወይም ማኅተም ያደርጋል (ሮሜ 4÷11)[130]:: ልክ እንደዚሁ ሁሉ፣ የውሃ ጥምቀትም የአዲሱ ኪዳን (የሐዲስ ኪዳኑ የእግዚአብሔር ሕዝብ ስመጽደቁ፣ ይቅር ለመባሉ፣ ዳግም ለመወለዱ በአጠቃላይ ለድነቱ) ምልክት ነው (ሮሜ 6÷1-5፣ ገላትያ 3÷27፣ 1ጴጥሮስ 3÷21):: ክርስቲያኖች ክርስቶስ ለኀጢአት ከሞተው ሞት ጋር አንድ መሆናቸውን/መተባበራቸውን (ሮሜ 6÷10-11)፣ ከሞቱ ጋር መሞታቸውን (ሮሜ 6÷3-4)፣ በድል አድራጊና በአዲስ ሕይወት በትንሣኤው መነሣታቸውን የሚያሳዩበት ሥርዐት/ምልክት ነው (ሮሜ 6÷4-5):: የውሃ ጥምቀት ከእግዚአብሔር ጋር ጎብረት እንዲፈጠር የሚረዳ ሳይሆን፣ ጎብረት የፈጠረ ሰው ጎብረት ማድረጉን የሚያሳይበት ሥርዐት/ምልክት ነው (ሮሜ 2÷28-29 ጠንቋዩ ሲሞን የውሃ ጥምቀትን ቢወስድም የውሃ ጥምቀት መውሰዱ ከእግዚአብሔር ጋር ጎብረት እንዲያደርግ አልረዳውም —ሐዋርያት ሥራ 8÷10-24—ሮሜ 9 ከቍጥር 13 ጀምሮ በግልጥ እንደምንመለከተው ሚዳዊ/ውጫዊ ሥርዐት ለዎች ከእግዚአብሔር ጋር ጎብረት እንዲያደርጉ ዕገዛ ሊያደርግላቸው እንደማይችል በግልጽ ይናገራል):: አንድ ሰው እምነት ከሌለው የውሃ ጥምቀት ከእግዚአብሔር ጋር ግንኙነት እንዲያደርግ እንደማይረዳው ሁሉ፣ የጸደቀ፣ የኀጢአት ይቅርታ ያገኘ፣ ዳግም የተወለደ ሰው ግን እንዲጠመቅ ታዞአል (ሐዋርያት ሥራ 10÷48):: ጥምቀቱ

[129] አሮጌው ኪዳን ወንዶችንም ሆነ ሴቶችን የቀፈ ቢሆንም እንኳ፣ ግርዘቱ የሚመለከታቸው ግን ወንዶቹን ብቻ ነው:: ምልክቱ በእካላቸው ላይ በሰሌለ የኪዳኑ አባላት አይደሉም ማለት ግን በፍጹም አይቻልም::

[130] ግርዘት ከድነት እንደማያጐድለው ሁሉ (ሮሜ 4÷10)፣ የውሃ ጥምቀትም ከድነት ሴያጐድል ወይም ለድነት ሊያበቃ አይችልም::

ከእግዚአብሔር ጋር ያለውን የኪዳን ግንኙነት የሚያመለክት ለንደቅ ነውና (ሮሜ 4÷11፤ 6÷3-11፤ ገላትያ 3÷27)::

የዮሐንስ ጥምቀት ለዎች ንስሓ ለመግባታቸውና የኀጢአት ይቅርታ ለማግኘታቸው ምልክት እንደ ሆነ ሁሉ (ማቴዎስ 3÷6፤ ማርቆስ 1÷4፤ ሉቃስ 3÷3)፣ ክርስቲያናዊውም ጥምቀት ሰዎች ከኀጢአት ለመንጻታቸው ምልክት ነው (ሐዋርያት ሥራ 2÷38፤ 22÷16):: በአጠ ቃላይ የውሃ ጥምቀት በክርስቶስ ደም ተረጭተን ከኀጢአት መንጻታችንን የሚያመለክት ምልክት ነው::

የውሃ ጥምቀት ከአብ፣ ከወልድና ከመንፈስ ቅዱስ ጋር በእምነት አንድ መሆናችንን እንዲሁም ከኀጢአት መንጻታችንን የምናሳይበት ሥርዐት/ምልክት ነው (ዮሐንስ 3÷18፤ ዕብራውያን 11÷6):: ስለዚህ አንድ አማኝ የውሃ ጥምቀት ያለመውሰዱ ኩነኔ እይሆንበትም፣ "በእርሱ የሚያምን ሁሉ አይፈረድበትም፣ በእርሱ የማያምን ግን በእንዱ በእግዚአብሔር ልጅ ስም ስላላመነ፣ አሁኑኑ ተፈርዶበታል" (ዮሐንስ 3÷18):: "በእርሱ የሚያምን ሁሉ የዘላለም ሕይወት እንዲኖረው እንጂ እንዳይጠፋ እግዚአብሔር እንድያ ልጁን ሰክ መስጠት ድረስ ዓለምን እንዲሁ ወዶአልና" (ዮሐንስ 3÷16)::

የውሃ ጥምቀት በመርጨት፣ በማፍሰስ ወይስ በማስመጥ ይካሄድ የሚለው ጉዳይ መሠረታዊ ርእስ ጉዳይ አይደለም:: "ጥምቀት" (ግሪክ "ባፕቲዞ" "βαπτιζω" ወይም "ባፕቲዝማ" "βαπτισμα") የሚለው ቃል ሦስቱንም (የተወሰነ የሰውነት ክፍል ላይ ውሃ ማፍሰስ ወይም መርጨት ወይም ደግሞ በውሃ ውስጥ ሙሉ ለሙሉ ማስመጥ) መንገዶች ሊያመለክት ይችላል:: የውሃ ጥምቀት በተወሰነ የሰውነት ክፍል ላይ (በአብዛኛው እጅን መታጠብ) ውሃን ማፍሰስ ሊያመለክት ይችላል (ማቴዎስ 15÷21፤ ማርቆስ 7÷2-5፤ ሉቃስ 11÷38):: ጥንታዊ የሚባሉ የዕብራውያን ምንጮች እንደሚያስረዱት የብሉይ ኪዳኑ ጥምቀት በእጅ ላይ ውሃን ማፍሰስ እንጂ፣ እጅን ውሃ በያዘው ሳሕን ውስጥ መንከርን

አያመለክትም[131]:: በርካታ የብሉይ ኪዳን ሥርዐቶች መርጨትን (ለምሳሌ የሚከተሉትን ክፍሎች ይመለከቷል ዕብራውያን 9÷13:19:21) ማጥመቅ ብለው ይጠሩታል (ዕብራውያን 9÷10 እንደ NIV ሁሉ አዲሱ መደበኛ ትርጉም ግሪኩ ጥምቀት "ባፕቲዞ" "βαπτιζω" የሚለውን መንጻት ብሎ ተርጉሞታል)። ጥምቀት የሚለው ቃል በተወሰነ የሰውነት ክፍል ላይ ማፍሰስንና መርጨትን እንደሚያመለክተው ሁሉ፣ ማስመጥንም ያመለክታል (ለምሳሌ የሚከተለውን ክፍል ይመለከታል 2ነገሥት 5÷14)። የጥንቷ ቤተ ክርስቲያን በመርጨት፣ በማፍሰስም ሆነ በማስመጥ ታጠምቅ እንደ ነበር በርካታ የታሪክ ድርሳናት ያስረዳሉ[132]:: ትክክለኛውም የጥምቀት ቀመር "በአብ፣ በወልድና በመንፈስ ቅዱስ ስም" (ማቴዎስ 28÷19) ማጥመቅ ነው:: ለዚህም በርካታ ምክንያቶች አሉ፤ ከእነዚህ ምክንያቶች ውስጥ 1) የኢየሱስ ክርስቶስን ሕይወትና አስተምህሮ ከያዘው የማቴዎስ ወንጌል ላይ ስለሚገኝ፣ 2) ኢየሱስ ክርስቶስ ሞቶ ከተነሣ በኋላ ለደቀ መዛሙርቱ የሰጠው የመጨረሻ ትእዛዝ ስለሆነ፣ 3) ለጥምቀት ቀመርነት አንዲሁም ለማስታወስ እንዲያገለግል ሲባል በግጥም/በዜማ መልክ መቅረቡ[133]:: 4) የጥንቷ ቤተ ክርስቲያን ታጠምቅ የነበረው በአብ፣ በወልድና በመንፈስ ቅዱስ ስም ነበር[134]:: 5) ስመ ጥር የቤተ ክርስቲያን አባቶች በአብ በወልድና በመንፈስ ቅዱስ ስም ማጥመቅ እንዳለብን አስተምረዋል (ለምሳሌ ዮስጦስ ሰማዕት፣ ሔራኔዎስ፣ ጠርጡ ሊያኖስ፣ ቆጵርያኖስ፣ አጉስጢ

[131] ዝኒ. ከማሁ፣ 12-14 ከAlfred Edersheim, *The Life and Times of Jesus The Messiah*, 3d ed. (Grand Rapids: Eerdmans, 1971), 2:10-12 ጠቅሶ እንደ ጻፈው::

[132] *Didache*, 7:1-3; Lightfoot and Harmer, *Apostolic Fathers*, 232. በዚህ ሪነድ ከላይ የቤተ ክርስቲያን ታሪክንና ዲዳኬ/ትምህርተ ሐዋርያትን በመጥቀስ የቀረቡትን ክፍሎች ይመለከቷል::

[133] E. Calvin Beisner, *God in Three Persons: The Doctrine of the Trinity in the New Testament and the Nicene Creed* (Bachelor's thesis, University of Southern California, 1978), 34 n. 7.

[134] ከላይ የቤተ ክርስቲያን ታሪክንና ዲዳኬ/ትምህርተ ሐዋርያትን በመጥቀስ የቀረቡትን ክፍሎች ይመለከቷል::

ኖስ)[135]:: 6) በርካታ የቤተ ክርስቲያን ታሪክ ጸሓፍያን፣ ትክክለኛው የጥምቀት ቀመር በአብ፣ በወልድና በመንፈስ ቅዱስ ስም እንደ ሆነ መስክረዋል፣ (ለምሳሌ ሶዞመን (Sozomen) የተባለው የቤተ ክርስቲያን ታሪክ ጸሓፊ፣ "ሐዋርያዊው ትውፊት እስከ ዛሬዋ ቀን ድረስ በጥንቃቄ ሲተላለፍ መጥቶአል እንደ አዲስ ግኝት በኢየሱስ ክርስቶስ ስም ብቻ አጥምቁ የሚሉት በአራተኛው መቶ ክፍለ ዘመን የተነሡት አሪዮሳውያን ናቸው"[136] ሲል ጽፎአል:: በአምስተኛው መቶ ክፍለ ዘመን መጀመሪያ ላይ ሶቅራጥስ የተባለው ሌላው የታሪክ ጸሓፊ ሶዞመን ከሚለው ሐሳብ ጋር አንደሚስማማ ጽፎአል[137])::

IV. ጥያቄ ለሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን አማንያን

አንድ ግለሰብ አባል የሆኑበት የሃይማኖት ድርጅት እጅግ አደገኛ የሆነ አስተምህሮ ቢያራምድ፣ የዚህ አደገኛ ትምህርት ቀዳማይ ሰለባ ደግሞ ግለሰቡና እንደ ግለሰቡ ያሉ የድርጅቱ ምዕመናን ቢሆኑ እንዲያውም አንደ ግለሰቡ ያሉ የድርጅቱ የዋህ አባላት የድርጅቱን ትምህርት ለማስፋፋት ጊዜያቸውን፣ ገንዘባቸውን ከዚህም ዐልፎ ተርፎ ሕይወታቸውን ለዚህ አስተምህሮ ለመስጠት ከፍተኛ ጥረት ቢያደርጉ፣ እርስም ደግሞ እነዚህ ሰዎች አባል የሆኑበት የሃይማኖት ድርጅት የተሳሳተ ትምህርት እንደሚያስተምር ጠንቅቀው ቢያውቁ፣ ለእንደዚህ ዐይነቶቹ የዋህ የድርጅቱ አባላት መሳሳታቸውን በይፋ አይነግሩምን?

በትልቅ ደስታ ያለውን እውነት አፍረጥርጠው እንደሚነግሯቸው እሙን ነው::

በታላቅ አክብሮት የምንልጽልዎት ጉዳይ፣ የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን ምዕመናን፣ ድርጅታቸው የተሳሳተ ትምህርት እንደሚያስተምር፣ ይህም

[135] ከላይ የቤተ ክርስቲያን ታሪክንና ዲዳኬ/ትምህርተ ሐዋርያትን በመጥቀስ የቀረቡትን ክፍሎች ይመለከቷል::

[136] Beisner, 72 ከ Sozomen, *Ecclesiastical History*, vi.26; in *NPNF*, 2, 2:363 ጠቅሶ እንደ ጻፈው::

[137] ዝኒ. ከማሁ ከ Socrates, *Ecclesiastical History*, vi.25; in *NPNF*, 2, 2:135 ጠቅሶ እንደ ጻፈው::

ትምህርት ስለ እግዚአብሔርም ሆነ ስለ ድነት ቃለ እግዚአብሔር ከሚያስተምረው ትምህርት ጋር ክፉኛ የሚቃረን እንደ ሆነ በርካታ ማስረጃዎችን ማቅረብ እችላለሁ። እነዚህ ማስረጃዎች ሁሉ ደግሞ ቃለ እግዚአብሔርንና ቃለ እግዚአብሔርን ብቻ መሠረት ያደረጉ ናቸው የሚል እምነት አለኝ። እኔ የማቀርባቸው ማስረጃዎች ትክክለኛ አይደሉም የሚሉ ከሆነ ግን፣ እርስዎ ማስረጃዎን ቃለ እግዚአብሔርን መሠረት ባደረገ ሁኔታ የሚያቀርቡ ከሆነ፣ ልቀበላቸው ሙሉ ፈቃደኛ ነኝ። በዚህ የውይይት ዐላማም ሆነ ቅድመ ሁኔታ የምንስማማ ከሆነ፣ ቀጥዬ የማቀርባቸውን ጥያቄዎች በጥንቃቄ እንዲመረምሯቸው በታላቅ አክብሮት እጠይቅዎታለሁ። ጥያቄዎቹ የተውጣጡት ይህ መጽሐፍ ካቀረበው የሙግት ነጥቦች ላይ ስለሆነ፣ ጥያቄውን በተመለከተ ሰፊ ማብራሪያ የሚፈልጉ ከሆነ መጽሐፉን በጥሞና ያንብቡት።

1. እጅግ በርካታ መረጃዎች የማርቆስ ወንጌል የመጨረሻዎቹ ዐሥራ ሁለት ቍጥሮች (ማርቆስ 16÷9-20) የማርቆስ ወንጌል ክፍል እንዳልሆኑ ያስረዳሉ፤ በተጨማሪም የምዕራቢም ሆነች የምሥራቋ ቤተ ክርስቲያን እንዲሁም የወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናትና ስዘብተኛ አቋም ያላቸው የነገረ መለኮት ሊቃውንት ይህ ክፍል የማርቆስ ወንጌል ክፍል ነው የሚል እምነት የላቸውም። በተጨማሪም በኢትዮጵያ የሚገኙት የኢንተርናሽናል የመጽሐፍ ቅዱስ ማኅበር እንዲሁም የኢትዮጵያ የመጽሐፍ ቅዱስ ማኅበር ባሳተሟቸው የመጽሐፍ ቅዱስ ቅጆች (አዲሱ መደበኛ ትርጉም እንዲሁም 1980 ዓ.ም ትርጉም) ይህንኑ ሐቅ በግርጌ ማስታወሻዎቻቸው ላይ አስፍረዋል። ታዲያ በዚህ መልኩ በዓለም አብያተ ክርስቲያናትና በሊቃውንት ዘንድ ተቀባይነት የሌለውን ክፍል በመጥቀስ የውሃ ጥምቀት ለድነት አስፈላጊ ነው ብሎ ማስተማር ተገቢ ነውን? እንዲያውም የክፍሉ ሁለተኛ እጋማሽ ፍርድ የሚጠብቀው የማያምነውን እንጂ ያልተጠመቀውን ነው አይልም። እርስዎ ይህንን ጉዳይ እንዴት ይመለከቱታል (በተጨማሪ በማርቆስ ወንጌል 16÷16 የቀረበውን ማብራሪያ ይመለከቷል)።

2. የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን መሥራችና የበላይ ጠባቂ ቄስ ተክለ ማርያም ገዛኸኝ፣ የውሃ ጥምቀት ለድነት እንዲሁም ለዳግም ልደት ወሳኝ ነው በሚል ከቃለ እግዚአብሔር የሚጠቅሷቸው ክፍሎች ዐውዳዊ ትርጉማቸውም ሆነ ሰዋሰዋዊ መልእክታቸው ወደዚህ

ድምዳሜ የሚያደርሱ አይደሉም (ከዚህ በላይ በዝርዝር የቀረቡትን ክፍሎች በጥሞና ይመልከቷቸው)። ቃለ እግዚአብሔርን ማብራራት ያለብን ዐውዳዊና ሰዋሰዋዊ ትርጉሙን በተከተለ መንገድ ከሆነ፣ የድርጅቱ መምህራን ይህን መሠረታዊ የቅዱሳት መጻሕፍት ጥበብ ለምን ያፋልሳሉ?

3. በመጽሐፍ ቅዱስ ሳይጠመቁ ወይም ከመጠመቃቸው በፊት ድነት ያገኙ (በመንፈስ ቅዱስ የተጠመቁ/የተሞሉ) ሰዎች እንዳሉ በግልጽ ይነግረናል (ሉቃስ 23÷39-43፤ ሐዋርያት ሥራ 10÷44-48፤ 9÷17-18)። ድነት ሳያገኙ ደግሞ በመንፈስ ቅዱስ መጠመቅም ሆነ በመንፈስ ቅዱስ መሞላት አይቻልም (ሮሜ 8÷9፤ ኤፌሶን 1÷13፤ 1ዮሐንስ 3÷24)። ይህ መረጃ እውነት ከሆነ የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን መምህራን፣ የውሃ ጥምቀት ለድነት እንዲሁም ለዳግም ልደት ወሳኝ ጉዳይ ነው እንዴት ይላሉ?

4. ቄስ ተክለ ማርያም ገዛኸኝ ከኢየሱስ ጋር የተሰቀለው ወንበዴ (ሉቃስ 23÷39-43) የጸደቀው የውሃ ጥምቀት ለድነት በማያስፈልግበት በአሮጌው ኪዳን ነው ብሰው ሲሞግቱ ይታያል። ነገር ግን መጽሐፍ ቅዱስ አዲሱ ኪዳን የሚጀምረው ከኢየሱስ ሞት በኋላ እንደ ሆነ (ለምሳሌ ዕብራውያን 9÷17 ይመለከቷል) በተጨማሪም ኢየሱስ የሞተው ደግሞ አብረውት ከተሰቀሉት ወንበዴዎች በፊት መሆኑን መጽሐፍ ቅዱስ በግልጽ ይናገራል (ዮሐንስ 19÷32-33)። ታዲያ ቄስ ተክለ ማርያም ገዛኸኝ ከኢየሱስ ሞት በኋላ ድነት የሚገኘው በአሮጌው ኪዳን ነው ብሎ ማስተማራቸው ስሕተት አይሆንምን?

5. አንዳንድ ጊዜ ደግሞ ቄስ ተክለ ማርያም ገዛኸኝ ይህ ሰው (ሉቃስ 23÷39-43) ኢየሱስ በጦር በሚወጋበት ጊዜ ከጐኑ በፈሰሰው ውሃ ተጠምቋል የሚል ትምህርት አላቸው። ነገር ግን መጽሐፍ ቅዱስ ይህ ሰው ከኢየሱስ ጐን በፈሰሰው ውሃ ተጠመቀ የሚል ትምህርት አያስተምርም (ዮሐንስ 19÷34)። እንዲያውም ከጐኑ የፈሰሰው ውሃ ኢየሱስ መሞቱን የሚያመለክት እንጂ ጥምቀትን የሚወክል እንዳልሆነ የሕክምና ሰዎች እንዲሁም የክፍሉ ዐውድ ያስረዳል (ለተጨማሪ በዮሐንስ 19÷34 የቀረበውን ማብራሪያ ይመለከቷል)።

መጽሐፍ ቅዱስ "ከኢየሱስ ጐን የፈሰሰው ውሃ ይህን ወንጀለኛ ሰው ለማጥመቅ ነው" የሚል እንዳችም ትምህርት በማያስተምርበት ሁኔታ እንዲሁም የክፍሉ ትምህርት ስለኢየሱስ ሞት የሚተርክ እንጂ ስለውሃ ጥምቀት የሚናገር እንዳልሆነ በግልጽ እየታየ፣ ይህን ክፍል በዚህ መልኩ በማብራራት ከጌታ ጐን የፈሰሰው ውሃ ጥምቀትን የሚያሳይ ነው ይህም ለድነት ወሳኝ ጒዳይ ነው ማለታቸው መጽሐፍ ቅዱስ ያላስተማረውን ነገር ማስተማር እይሆንምን?

6. ሐዋርያው ጳውሎስ የሚያድነውን የክርስቶስ ወንጌል ለመስበክ እንደ ተጠራ ሲገልጽ፣ ባለማጥመቁ ግን እግዚአብሔርን ያመስግናል 1ቆሮንቶስ 1÷14-17:: እንዲያውም ሐዋርያው፣ "ለማጥመቅ ክርስቶስ አላከኝምና ወንጌልን ልሰብክ እንጂ" ይላል:: ጥምቀት የሚያድን ቢሆን ኖሮ ወንጌልን እንዲሰብክ በእግዚአብሔር እንደ ተላከው ሁሉ እንዲያጠምቅም ይላክ ነበር:: ወንጌልን መስበክ ለድነት ቅድመ ሁኔታ ሆኖ የመቅረቡን ያህል፣ የውሃ ጥምቀት የድነት ቅድመ ሁኔታ ሆኖ ያለመቅረቡን ያሳያል:: ይህን መጽሐፍ ቅዱሳዊ ትምህርት በተጻረረ መልኩ፣ ቁስ ተከለ ማርያም ገዛኸኝም ሆኑ የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን መምህራን የውሃ ጥምቀት ለድነት ውሳኝ ጒዳይ ነው እንዴት ይላሉ?

7. "ለኀጢአት ሥርየት" የሚለው ሐረግ የመጥምቁ ዮሐንስን ጥምቀት ለመግለጽ ጥቅም ላይ ውሏል (ሉቃስ 3÷3፤ ማርቆስ 1÷4)፣ ነገር ግን ማንም ሰው እራን ሞልቶ የዮሐንስ ጥምቀት የሰዎችን ኀጢአት ያጥባል/ያስተሠርያል እይልም (የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን መምህራን ራሳቸው እንዲህ ዐይነቱ እምነት እንደሌላቸው ግልጽ ነው)፣ ምክንያቱም በመጥምቁ ዮሐንስ ጥምቀት የሚጠመቁ ሰዎች፣ ለንስሓቸው ምልክት ይሆን ዘንድ፣ በውሃ እንደሚጠመቁ ስለሚገነዘቡ ነው:: ከልብ ንስሓ በመግባታቸው እንጂ በመጠመቃቸው አይደለም የኀጢአት ሥርየት ያገኙት፣ የኀጢአት ሥርየት ለማግኘታቸው ምልክት ይሆን ዘንድ በመጥምቁ ዮሐንስ እጅ ተጠምቀዋል:: ይህ እውነት ከሆነ ከክርስቲያናዊው የውሃ ጥመቀት ጋር በተያያዘ መልኩ፣ "ለኀጢአት ሥርየት" የሚለው ሐረግ (ሐዋርያት ሥራ 2÷38፤ 22÷16)፣ የውሃ ጥምቀት ኀጢአትን ያጥባል ወይም

ለድነት አስፈላጊ ነው ወደሚለው ድምዳሜ እንዴት ሊያደርስ ይችላል?

8. በርካታ የብሉይና የሐዲስ ኪዳን ምንባባት ለኀጢአት ሥርየት በኢየሱስ ክርስቶስ ማመን ብቻ በቂ እንደ ሆነ በግልጽ ያስተምራሉ (እባክዎን የሚከተሉትን ክፍሎች በጥሞና ይመልከቷቸው ዮሐንስ 1÷12-13፤ 3÷15:16:18:36፤ 5÷24፤ 6÷35:40:47፤ 7÷38-39፤ 11÷25-26፤ 20÷31፤ ሐዋርያት ሥራ 2÷21፤ 10÷43፤ 11÷17፤ 13÷38-39፤ 15÷11፤ 16÷31፤ 20÷21፤ ሮሜ 1÷16፤ 3÷22:26:28:30፤ 5÷1፤ 10÷9:11:13፤ 1ቆሮንቶስ 15÷1-2፤ ገላትያ 2÷16፤ 3÷2-9:14:24:26፤ ኤፌሶን 2÷8-9፤ 2ተሰሎንቄ 2÷10:12፤ 1ጢሞቴዎስ 4÷10፤ 2ጢ ሞቴዎስ 3÷15፤ ቲቶ 3÷8፤ 1ዮሐንስ 5÷1:11-13)። በእነዚህ ክፍሎች ውስጥ የውሃ ጥምቀት ለድነት ወይም ለጻግም ልደት ቅደመ ሁኔታ ተደርጎ አልቀረበም:: ይህ እውነት ከሆነ፣ የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን መምህራን፣ ስዎች ካልተጠመቁ ድነት እያገኙም ወይም ጻግም ሊወለዱ አይችሉም ለምን ይላሉ?

9. ቅዱሳት መጻሕፍት ትእምርቶች/ምልክቶች ይጠቀማሉ:: እነዚህ ትእምርቶችም አንድ የተወሰነን ነገር ይወክላሉ፤ ለምሳሌ በጌታ ራት ወቅት የሚበላው ኅብስት የክርስቶስን ሞት ይወክላል (ዮሐንስ 6÷51:56፤ ሉቃስ 22÷19፤ 1ቆሮንቶስ 10÷16)፤ ነገር ድነት የሚያስገኘው ግን የሚቈረሰው ኅብስት ሳይሆን፣ የጌታ ሞት ነው:: የሚቈረሰው ኅብስት ግን ለኀጢ አታችን ለተቈረሰው የጌታ ሥጋ ትእምርት ነው:: ስለዚህ ትእምርት ከሚወክለው መሠረታዊ ሐሳብ ጋር መደባለቅ የለበትም:: የውሃ ጥምቀት ከኀጢአት ለመታጠባችን (ሐዋርያት ሥራ 22÷16) እንዲሁም ከክርስቶስ ጋር ኅብረት ለመፍጠራችን፣ ከክርስቶስ ጋር አብረን ለመቀበራችን እንዲሁም በትንሣኤ ቀን ከሙታን ለመነሣታችን ትእምርት ነው (ሮሜ 6÷1-7)። ይህ በሆነበት ሁኔታ የውሃ ጥምቀት ለድነት አስፈላጊ ጒዳይ ነው ብሎ ማስተማር ስሕተት አይደለምን?

10. የሐዲስ ኪዳኑ የውሃ ጥምቀት የብሉይ ኪዳኑን ግርዘት የሚተካ እንደ ሆነም ቃለ እግዚአብሔ በግልጽ ያስተምራል (ቈላስይስ 2÷11-12)። ግርዘት በብሉይ ኪዳን ለድነት ወሳኝ ጒዳይ እንዳልሆነ ሁሉ፣

የውሃ ጥምቀትም ወሳኝ ሊሆን አይችልም። አብርሃም ከመገረዙ በፊት እንደ ጸደቀ ከቃለ እግዚአብሔር እንማራለንና (ዘፍጥረት 15÷6)። ሮሜ 2÷28-29 በግልጥ እንደሚነግረን ለድነት አስፈላጊው ጉዳይ በመንፈስ የልብ መገረዝ ነው እንጂ፣ በሥጋ የሚደረገው ግርዘት አይደለም። አንድን ሰው እውነተኛ አይሁዳዊ ወይም የአብርሃም ልጅ የሚያደርገውም መንፈሳዊ ግርዘት ነው። ነገር ግን የክርስቶስ ደም እንጂ ውሃ ከኀጢ አት አያነጻንም (ዕብራውያን 9÷13-14:12፤ 1ዮሐንስ 1÷7፤ ራእይ 1÷5፤ 7÷14)። በጋብቻ የሚተሳሰሩ ጥንዶች በጋብቻ ኪዳን ውስጥ ወደውና ፈቅደው ለመግባታቸው ማረጋገጫ ይሆን ዘንድ የጣት ቀለበት አንደኛው ወገን በሌላው ሰው ጣት ላይ ያኖራል። ቀለበቱ የጋብቻ ምልክት እንጂ ጋብቻ አይደለም። ልክ እንደዚሁ ሁሉ የውሃ ጥምቀት አንድ ሰው በአዲሱ ኪዳን ውስጥ መግባቱን፣ የኀጢአት ሥርየት ማግኘቱን ወዘተ የሚያውጅበት ትእምርት/ምልክት እንጂ ትእምርቱ ራሱ በአዲሱ ኪዳን ውስጥ ያስገባል የኀጢአት ሥርየት ያስገኛል ብሎ ማስተማር ፍጹም ስሕተት ነው።

11. የውሃ ጥምቀት ለኀጢአት ሥርየት ብቸኛ ጉዳይ (sufficient cause) አይደለም ምክንያቱም ጥምቀት ያለእምነት ዋጋ የለውምና (ማርቆስ 16÷16፤ ዕብራውያን 11÷6)። የውሃ ጥምቀት ለኀጢአት ሥርየት አንገብጋቢ ጉዳይ አይደለም (necessary cause) ምክንያቱም የኀጢአት ሥርየት ከውሃ ጥምቀት በፊት ሊገኝ እንደሚችል ቃለ እግዚአብሔር ያስተምራልና (ሐዋርያት ሥራ 2÷41፤ 8÷12፤ 9÷18፤ 10÷47-48፤ 16÷14-15:30-33፤ 18÷8፤ ሉቃስ 23÷39-43፤ ሮሜ 4÷9-12፤ ቈላስይስ 2÷11-14)። ከእነዚህ ሁለት መሠረታዊ ነጥቦች በመነሣት የውሃ ጥምቀት ለድነት ብቸኛ እንዲሁም አንገብጋቢ ጉዳይ አይደለም ብንል ስሕተቱ እምኑ ላይ ነው?

12. የሐዲስ ኪዳን የውሃ ጥምቀት የብሉይ ኪዳኑን ግርዘት የሚተካ ነው (ቈላስይስ 2÷11-12)። የግርዘት ሥርዐት የአሮጌው ኪዳን (የብሉይ ኪዳኑ የእግዚአብሔር ሕዝብ ለመጽደቁ፣ ይቅር ለመባሉ፣ ዳግም ለመወለዱ በአጠቃላይ ለድነቱ) ምልክት ነው (ሮሜ 4÷8-12)። አካላዊ ግርዘት አንድን ሰው ከእግዚአብሔር ጋር ኅብረት

እንዲኖረው አያግዘውም (ሮሜ 2÷28-29)። ነገር ግን ከእግዚአብሔር ጋር ኅብረት እንዲያደርግ የተጠራ ሰው፣ ከእግዚአብሔር ጋር የኪዳን ግንኙነት እንዳደረገ በግርዘት ሥርዐት ምልክት ወይም ማኅተም ያደርጋል (ሮሜ 4÷11)። ግርዘት በብሉይ ኪዳን ለድነት ወሳኝ ጉዳይ እንዳልሆነ ሁሉ፣ የውሃ ጥምቀትም ወሳኝ ሊሆን አይችልም። አብርሃም ከመገረዙ በፊት እንደ ጸደቀ ከቃለ እግዚአብሔር እንማራለንና (ዘፍጥረት 15÷6)። ሮሜ 2÷28-29 በግልጥ እንደሚነግረን ለድነት አስፈላጊው ጉዳይ በመንፈስ የልብ መገረዝ ነው እንጂ፣ በሥጋ የሚደረገው ግርዘት አይደለም። አንድን ሰው እውነተኛ አይሁዳዊ ወይም የአብርሃም ልጅ የሚያደርገውም መንፈሳዊ ግርዘት ነው። በዚህ ሁኔታ ውስጥ ጥምቀት ያድናል ማለት ግርዘት ያድናል እንደ ማለት አይደለምን? ይህ ደግሞ በጳውሎስ መልእክቶች በተለይ በሮሜ መጽሐፍ ክፉኛ የተወገዘ ሐሳብ አይደለምን?

13. የፊልጵስዩስ እስር ቤት ዘበኛ፣ "እድን ዘንድ ምን ላድርግ" ሲል ጳውሎስና ሲላስን በጠየቃቸው ጊዜ፣ የሰጡት እጭርና ቀጥተኛ መልስ፣ "በጌታ በኢየሱስ እመን፣ አንተም ቤተ ሰዎችህም ትድናላችሁ" የሚል ነበር (ሐዋርያት ሥራ 16÷31-32)። ቁሰ ተከለ ማርያም ገዛኸኝ ጳውሎስና ሲላስ ይህን ሰው በእኩለ ሌሊት እቅኩለው ያጠመቁት እምነት ብቻ እንደማያድን ነገር ግን የውሃ ጥምቀት ለድነት አስፈላጊ መሆኑን ስለተገነዘቡ ነው ቢሉም፣ ግለሰቡ "እድን ዘንድ ምን ላድርግ" ብሎ በጠየቀ ጊዜ የተሰጠው መልስ፣ "እመን" የሚል እንጂ ተጠመቅ የሚል አይደለም። ነገር ግን ያመነ ሰው መጠመቅ ስላለበት አጥምቀውታል። "እቅኩለው" ያጠመቁት የውሃ ጥምቀት ለድነት አስፈላጊ ስለሆነ ነው የሚል ሐሳብ በምንባቡ ላይ አልተጠቀሰም። "እንዳቅኩሉትም" የሚገልጽ ሐሳብ በክፍሉ ላይ አልተጠቀሰም። የውሃ ጥምቀት ለድነት አስፈላጊ ጉዳይ ቢሆን ኖሮ፣ "እድን ዘንድ ምን ላድርግ" ላለው ሰው እነጳውሎስ "እመን" ብቻ ሳይሆን ተጠመቅም ይሉት ነበር። ይህ እውነት ከሆነ የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን ሰዎች ሰው ካልተጠመቀ ድነት እያገኘም ለምን ይላሉ?

14. ቁስ ተከለ ማርያም ገዛኸኝ ማቴዎስ 28+19 ላይ "ስም" የሚለው ነጠላ ቃል አብ፣ ወልድና መንፈስ ቅዱስ የኢየሱስ ስሞች መሆናቸውን ያመለክታል ይላሉ። እንዲያውም ከመንፈስ ቅዱስ መውረድ በኋላ ሐዋርያቱ በኢየሱስ ስም ማጥመቃቸው አብ፣ ወልድና መንፈስ ቅዱስ ራሱ ኢየሱስ መሆኑን ያሳያል ይላሉ። ከግሪክ ቋንቋ ሰዋስው እንጻር ሲታይ ግን ይህ ትንተና ስሕተት ነው (በማቴዎስ ወንጌል 28+19 ላይ የቀረበውን ማብራሪያ ይመለከቷል)። የቁስ ተከለ ማርያም የመጽሐፍ ቅዱስ ትንተና የበኩረ ጽሑፉን ሰዋስው የሚጻረር መሆን አለበት? መጻረር ከሌለበት ቁስ ተከለ ማርያም ትክክለኛው የጥምቀት ቀመር በኢየሱስ ስም ነው ማለታቸው ትክክል ነውን?

15. የውሃ ጥምቀት በመርጨት፣ በማፍሰስ ወይስ በማበመጥ ይካሄድ የሚለው ጉዳይ መሠረታዊ ርእሰ ጉዳይ አይደለም። "ጥምቀት" (ግሪክ "ባፕቲዞ" "βαπτιζω" ወይም "ባፕቲዝማ" "βαπτισμα") የሚለው ቃል ሦስቱንም (የተወሰነ የሰውነት ክፍል ላይ ውሃ ማፍሰስ ወይም መርጨት ወይም ደግሞ በውሃ ውስጥ ሙሉ ለሙሉ ማስመጥ) መንገዶች ሊያመለክት ይችላል። የውሃ ጥምቀት በተወሰነ የሰውነት ክፍል ላይ (በአብዛኛው እጅን መታጠብ) ውሃን ማፍሰስ ሲያመለክት ይችላል (ማቴዎስ 15+2፣ ማርቆስ 7+2-5፣ ሉቃስ 11+38)። ጥንታዊ የሚባሉ የዕብራውያን ምንጮች እንደሚያስረዱት የብሉይ ኪዳኑ ጥምቀት በእጅ ላይ ውሃን ማፍሰስ እንጂ፣ እጅን ውሃ በያዘው ሳሕን ውስጥ መንከርን እያመለክትም። በርካታ የብሉይ ኪዳን ሥርዐቶች መርጨትን (ለምሳሌ የሚከተሉትን ክፍሎች ይመለከቷል ዕብራውያን 9+13:19:21) ማጥመቅ ብለው ይጠሩታል (ዕብራውያን 9+10 እንደ NIV ሁሉ አዲሱ መደበኛ ትርጉም ግሪኩ ጥምቀት "ባፕቲዞ" "βαπτιζω" የሚለውን መንጻት ብሎ ተርጉሞታል)። ጥምቀት የሚለው ቃል በተወሰነ የሰውነት ክፍል ላይ ማፍሰስንና መርጨትን እንደሚያመለክተው ሁሉ፣ ማበመጥንም ያመለክታል (ለምሳሌ የሚከተለውን ክፍል ይመለከቷል 2ነገሥት 5+14)። "ጥምቀት" (በግሪኩ "βαπτιζω") በሚለው ቃል ላይ የተካሄዱ በርካታ ታሪካዊ፣ ቋንቋዊና ነገረ መለኮታዊ ጥናቶች፣ የውሃ ጥምቀት ተጠማቂውን በጥልቅ ውሃ ውስጥ በማስመጥ ብቻ

መካሄድ አለበት የሚለውን ጉዳይ አይደግፉም[138]። ከቤተ ክርስቲያን ታሪክ እንዲሁም ከቤተ ክርስቲያን አባቶች ከጻፉአቸው ጹሑፎች የምንማረውም ይህንኑ እውነት ነው። ይህ እውነት ከሆነ ቁስ ተከለ ማርያም እንድ ሰው በጥልቅ ውሃ ውስጥ በማስመጥ ካልተጠመቀ በቀር ድነት አያገኝም ለምን ይላሉ? መጠመቅ ለድነት አስፈላጊ ጉዳይ ካልሆነ፣ በማስመጥ ወይስ በማፍሰስ ወይስ ደግሞ በመርጨት የሚለው ጉዳይ እንዴት አንገብጋቢ ጉዳይ ሊሆን ይችላል?

16. ትክክለኛው የጥምቀት ቀመር "በአብ፣ በወልድና በመንፈስ ቅዱስ ስም" ካልሆነ፣ በማንስ ስም ሊሆን ይችላል? ምክንያቱም በሐዋርያት ሥራ መጽሐፍ ውስጥ ወጥነት ያለውና እንደ ቀመር ልንጠቀምበት የምንችለው አንዳችም የጥምቀት ቀመር የለም። ለምሳሌ በሐዋርያት ሥራ 2+38 ላይ፣ "በኢየሱስ ክርስቶስ ስም [ἐπί τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστου]" ሲል፣ በሐዋርያት ሥራ 8+16 እና 19+5፣ "በጌታ በኢየሱስ ስም [εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ]"፣ በሐዋርያት ሥራ 10+48፣ "በኢየሱስ ክርስቶስ ስም ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστου" ይላል። በሐዋርያት ሥራ 10+48፣ ደግሞ፣ "ስሙን እየጠራሁ [ἐπικαλεσάμενος τὸ ὀνομα αὐτοῦ"] ይላል። በእነዚህ ምንባባት ውስጥ የመስተዋድድ ልዩነት ብቻ ሳይሆን፣ መሠረታዊ የሆኑ ቃላት ልዩነትም አለ፣ እንግዲያው ቀመሩ የሚያድን ከሆነ በየትኛው ቀመር እናጥምቅ/እንጠመቅ? "በኢየሱስ ስም" እና "በኢየሱስ ክርስቶስ ስም" የሚለው ጉዳይ በተለይ በሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን አስተምህሮ ዕይታ ሲታይ፣ ከፍተኛ ለውጥ አለው። "ኢየሱስ" ማለት የአብ (የእምላክ) ስብእዊ አካል ሲሆን፣ "ጌታ" ደግሞ መለኮት ነው። "ጌታ ኢየሱስ" የሚለው ስያሜ አብና ወልድን የሚያሳይ ሲሆን (በእንድ ስብዕና)፣ "ኢየሱስ" የሚለው ግን

---

138 ለምሳሌ "ጥምቀት" በሚለው ቃል ላይ ብቻ የሚያጠነጥነውንና ከ1,300 ገጽ በላይ ያለውን የጀምስ ዳልን አራት ቅጽ መላሕፍት በናሙናነት መመልከት ይቻላል። James W. Dale, *Christic and Patristic Baptism: An Inquiry into the Meaning of the Word as Determined by the Usage of the Holy Scriptures and Patristic Writers.* 1874. Reprint. Phillipsburg, (N.J.: Presbyterian & Reformed; Wauconda, Ill.: Bolchazy-Carducci; and Toney, Ala.: Loewe Belfort Projects, 1995).

ሰባዊ ተፈጥሮን ብቻ ያሳያል። ይህ እንዲህ በሆነበት ሁኔታ ትክክለኛው ቀመር የቱ ነው?

17. ከታሪክ መጻሕፍት ቀኖናዊ ሕግጋትን/እስተምህሮዎችን ለማውጣት መሞከር ከቅዱሳት መጻሕፍት የእፈታት ጥበብ ጋር በጽኑ የሚቃረን ነው። የታሪክ መጻሕፍት ምን እንደ ተካሄደ የሚነግሩን ምንባባት እንጂ ምን መሆን እንዳለበት የሚያስተምሩን መጻሕፍት አይደሉምና። የሐዋርያት ሥራ ሉቃስ ለቴዎፍሎስ የጻፈለት ታሪካዊ ዘገባ ነው (ሐዋርያት ሥራ 1÷1)። ይህም ሉቃስ፣ ለቴዎፍሎስ የሐዋርያቱን ገድልና የመጀመሪያዪቱን ቤተ ክርስቲያን ታሪክ እንዲያውቅ የጻፈለት ጽሑፍ እንጂ፣ ነገረ መለኮት ሊያስተምረው ያዘጋጀለት ድርሳን አይደለም። ከቅዱሳት መጻሕፍት የእፈታት ጥበብ ከምንባራቸው ሕግጋት መኻል አንዱ ሕግ፣ የታሪክ መጻሕፍት (መስተጋብለዊ ምንባባት) መብራራት ያለባቸው ምንጪታዊ ምንባባት (እስተምህሮለዊ ምንባባት) ከሚያስተምሩት ትምህርት አንጻር ብቻ ነው የሚሰው ሕግ ነው። ይህ እውነት ከሆነ የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን መምህራንና ቄስ ተክለ ማርያም ገዛኸኝ የቅዱሳት መጻሕፍት የእፈታት መንገድን በትክክል ሳይረዱ ለማስተማርና ለመጻፍ መነሣታቸው የተሳሳቱ ትምህርቶችን እንዲያስተምሩ የሚያደርጓቸው አይመስሉትም?

18. በሐዋርያት ሥራ መጽሐፍ በኢየሱስ ስም የተጠመቁት ሁሉ፣ በሥጋ ከአይሁድ ወገን የሆኑ ወይም የይሁዲን ሃይማኖት የተቀበሉ ሰዎች ብቻ ከሆኑ እንዲሁም ኢየሱስ ክርስቶስ በአብ፣ በወልድና በመንፈስ ቅዱስ ስም አጥምቁ ያለው ለአሕዛብ ማለትም ከአይሁድ ነገድ ውጪ ላሉ ሰዎች ከሆነ፣ በሥጋም ሆነ በሃይማኖት አይሁዳዊ ያልሆኑ ሰዎችን በኢየሱስ ስም ማጥመቅ ትክክል ነው? እንዲያውም በዚህ ስም ካልተጠመቃችሁ ድነት አታገኙም ማለት ስሕተት አይደለምን?

19. ከመጀመሪያው መቶ ክፍለ ዘመን እንሥቶ እስከ ሃያኛው መቶ ክፍለ ዘመን መጀመሪያ ድረስ (የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን ቄርቄሪዎች እስከ ተነሡበት ዘመን ድረስ) በታሪክ የሚታወቅ እንድም ሰው ወይም እንቅስቃሴ የውሃ ጥምቀት በኢየሱስ ስም ብቻ

ነው የሚል ትምህርት አስተምሮም ሆነ፣ በዚህ የጥምቀት ቀመር ሰዎችን አጥምቆ እንደማያውቅ የቤተ ክርስቲያን ታሪክ ያስተምረናል። ከጉባኤ ኒቂያ በፊት የነበሩትን የታሪክ መዛግብትን እንኳ ብንመለከት የጥንቷ ቤተ ክርስቲያን ታጠምቅ የነበረው፣ በአብ፣ በወልድና በመንፈስ ቅዱስ ስም እንደ ሆነ ማየት እንችላለን። በታሪክ በማይታወቅ እንዲሁም በሃያኛው መቶ ክፍለ ዘመን በተጀመረ የጥምቀት ቀመር ተጠመቁ ይህም የጥምቀት ቀመር ለድነት ወሳኝ ጉዳይ ነው ብሎ ማስተማር ኑፋቄ አይደለምን? በእነዚህ ዘመናትስ ሰዎች ድነት ሳያገኙ ቀርተው ነበር ማለት ነው? በእነዚህ ዘመናት እግዚአብሔር ራሱን ያለ ምስክር ትቶ ነበር ማለት ነው?

20. ቄስ ተክለ ማርያም ገዛኸኝ፣ "ትምህርተ መለኮት" በሚል ርእስ በ1996 ዓ.ም ባዘጋጁት መጽሐፍ፣ በጥልቅ ውሃ በኢየሱስ ስም ከመጠመቃቸው በፊት፣ ክርስቶስን ከአምስት ጊዜ ባላይ በአካለ ሥጋ አንዳዩት እንዲሁም በመንፈስ ቅዱስ ተሞልተው በልሳን ይናገሩ እንደ ነበር በስፋት ያስረዳሉ[139]። በተመሳሳይ መንገድ በጥልቅ ውሃ በኢየሱስ ስም ከመጠመቃቸው በፊት "መለኮታዊ ጎይል" የተባለውን መጽሐፋቸውን፣ ራሱ እግዚአብሔር እጃቸውን ይዞ በአንድ ጀንበር እንዳጻፋቸው እንዲሁም በጽሑፉ ተጀምሮ እስከሚጠናቀቅ ድረስ (በዚያች ሌሊት) ራሳቸውን እንኳ ያውቁ እንዳልነበረ ይመስክራሉ[140]። እንደ ሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን አስተምህሮ፣ በኢየሱስ ክርስቶስ ስም በጥልቅ ውሃ መጠመቅ ለድነት ወሳኝ ጉዳይ ከሆነ፣ ቄስ ተክለ ማርያም ይህ ሁሉ ታሪክ በሕይወታቸው የተከናወነው ድነት ከማግኘታቸው በፊት ነው ማለት ነው። ያልዳነ ሰው እንዴት በመንፈስ ቅዱስ ሊሞላ ይችላል? (በመንፈስ ቅዱስ መጠመቅም ሆነ በመንፈስ ቅዱስ መሞላት የዘላለምን ሕይወት የማግኘት ምልክት እንደ ሆነ ግን ልብ ይሏል ሮሜ 8÷9፣ ኤፌሶን 1÷13፣ 1ዮሐንስ 3÷24) ድነት ያላገኘ ሰው በልሳናት የመናገር ስጦታ

---

[139] ተክለ ማርያም ገዛኸኝ፣ *ትምህርተ መለኮት*፣ አርትስቲክ ማተሚያ ድርጅት 1996፣ ገጽ 31-34።

[140] ለዚህ መጽሐፍ ጸሓፊ ለዚህ መጽሐፍ ዝግጅት ቃለ መጠይቅ አድርጉላቸው በነበረ ጊዜ የተናገሩት ንግግር ነው፣ ንግግሩ በካሴት ተቀርጾአል።

አንዴት ሊስጠው ይችላል? (እንዲያውም አንደ ሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን አስተምህሮ በልሳን መናገር የድነት ምልክት ነው)[141] የከርስቶስ አካል አንዴት መሆን ይችላል? እንዴትስ እግዚአብሔር ገንዘቡ ያላደረገውን በው (ዳግም ያልተወለደውን) አጁን ይዞ ስለራሱ ማንነት የሚገልጽ መጽሐፍ ሊያጽፈው ይችላል?[142]

[141] በሐዲስ ኪዳን ትምህርት ስልሳናት መናገር የድነት ምልክት ሳይሆንም አንኳ፣ ድነት ሳያገኙ በልሳን መናገር ይቻላል ማለት ግን በፍጹም ስሕተት ነው (የ x አባላት ሁሉ Y ውስጥ አሉ ማለት፣ የ Y አባላት ሁሉ x ውስጥ አሉ ማለት አይደለም። ውሻ ሁሉ እንስሳ ነው ነገር ግን እንስሳ ሁሉ ውሻ አይደለም)።

[142] የእግዚአብሔር አስትንፋሳዊ ቃል ናቸው የሚባሉት የብሉይና የሐዲስ ኪዳን መጻሕፍት ራሳቸው በዚህ መንገድ አንዳልተጻፉ ልብ ይሏል (ነገረ መለኮት ስለ ቀኖና እንዲሁም አስትንፋስ መለኮት የሚያበተምረውን ትምህርት ይመለከቷል)።

ዐሥራ ሰባት ዓመት

"የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን"

ባሪያ ነበርሁ

የመጋቢ ንጉሤ ጎይሌ የሕይወት ምስክርነት[1]

ወደ እንቅስቃሴው መግባት

በዚያን ጊዜ እንቅስቃሴው፣ "የተባበሩት ጵንጤቈስጣውያን" በመባል ነበር የሚጠራው። "የኢትዮጵያ ሐዋርያዊት ቤተ ክርስቲያን" የሚለው ስያሜ የመጣው ኋላ ነው። ከዚህ ድርጅት ጋር የነበረኝ ግንኙነት የጀመረው ድንገት ነው ማለት ይቻላል። ወደ ጌታ የመጣሁት 1963 ዓ.ም ላይ ነው። አንድ ቀን ከጓደኛዬ ወደ አንድ ስፍራ ይዞኝ ሄደ። ይህ ሰው ከእኔ ቀደም ብሎ ጌታን የሚያቅ ሰው ስለነበር፣ እንደ መንፈሳዊ አባት እንዲሁም እንደ ታላቅ ወንድም የምመለከተው ሰው ነበር። ከቄስ ተክሌ ጋር ረዘም ያለ ውይይት አደረጉ (በዚያን ጊዜ ቄስ ተክሌ፣ ቄስ ሳይሆን ወንጌላዊ ነበር)። ውይይታቸው ረዥም ለዓት የፈጀ ነበር። እኔ ግን በሚወያዩበት ርእስ ጒዳይ ላይ ምንም ዐይነት ዕውቀት አልነበረኝም። ከዚያ በፊትም ከቄስ ተክሌ ጋር ተገናኝተን አናውቅም። ከውይይታቸው ዐልፎ ዐልፎ የተረዳሁት ግን፣ ውይይታቸው በትምህርተ ሥላሴ ዙሪያ የሚያጠነጥን እንደ ነበር ነው። ይህ፣ እኔ ጌታን አግኝቼ ወይም ደግሞ ጌታ አኔን አግኝቶኝ ሕይወቴ በእግዚአብሔር ፍቅር እየተቀጣጠለ ያለበት ወቅት ነበር ነው። በወቅቱ በነበርሁበት አካባቢ

[1] ይህ ጥር 30 ቀን 1996 ዓ.ም ከመጋቢ ንጉሤ ጎይሌ ጋር፣ በመጋቢነት ከሚያገለግለበት ንፋስ ስልክ ሙሉ ወንጌል አማኞች ቤተ ክርስቲያን ቅጥር ጊቢ ከሚገኘው ቢሮአቸው ውስጥ የተደረገ ቃለ መጠይቅ ነው።

በክርስትናዬ ምክንያት ስደት አጋጥሞኝ ከሥራም ሁሉ የተባረርሁበት ሁኔታ ነበር። ቢሆንም በእግዚአብሔር ታላቅ ፍቅር ውስጥ የነበርሁበት ወቅት ስለነበር ችግሩ በዙም አልተሰማኝም፣ አላሳሰበኝምም። በመጨረሻ ባልንጀራዬ የነበረው ሰውና ወንጌላዊ ተክሌ በአንድ ሐሳብ ተስማሙ። ሊያጠምቀውም ወደ አንድ ወንዝ ይዞት ሄደ፣ አጠመቀውም።

ባልንጀራዬ በኢየሱስ ስም ተጠምቆ ሲመለስ፣ አንተስ ለምን አትጠመቅም የሚል ጥያቄ ቀረበልኝ። እኔ ስለጥምቀት የማቀው አንዳች ነገር የለም። ጥምቀት ራሱ ይኑር አይኑር እንዲሁም መጠመቅ አስፈላጊ ጉዳይ ይሁን የማያስፈልግ ጉዳይ አንዳች የማውቀው ነገር አልነበረም። በአንጻሩ ግን ለጓደኛዬ ትልቅ ከበሬታ ስለነበረኝ፣ የእግዚብሔርም ቃል ዕውቀት በሙላት አለው ብዬ የምገምተው ሰው ስለነበር፣ እርሱ ያደረገው ነገር ሁሉ ጥሩ ነው በሚል አስተሳሰብ፣ ተጠመቅ የሚለውን ግብዣ ተቀበልሁ፣ ቁስ ተክሌም አጠመቀኝ።

ችግር ውስጥ እንደ ገባሁ የተረዳሁት ግን በነጋታው ነበር። አንዳንድ ሰዎች የጓደኛዬንና የእኔን ስም በመጥራት፣ "አንሊ ጂሰስ (Only Jesus) ሆነዋል፣ ሥላሴን ክደዋል"፣ የሚል ወሬ በስፋት ይወራ ጀመር። ቢሆንም ግን በቀጥታ መጥቶ ያነጋገረኝ ሰው አልነበረም። ይህ ሁሉ ታሪክ የተፈጸመው ታዲያ በነጌሌ ቦረና ነው። በዚህ ሁኔታ ውስጥ እያለሁ፣ ለሥራ ከሄድሁበት ከነጌሌ ቦረና ወደ አዲስ አባባ መጣሁኝ። አዲስ አባባ ስመጣ የት አካባቢ ላይ እንርሱ የአምልኮ ስፍራ እንዳላቸው ተነግሮኝ ስለነበርና የአዲስ አባባም ልጅ ስለነበርሁ፣ የሚያመልኩበትን አካባቢ አፈላልጎ ለመድረስ አላስቸገረኝም። ፈረንሳይ ለጋሲዮን አካባቢ አገኘኋቸሁ። ከጥምቀቱ በኋላም እንኳ በትምህርቱ ላይ የጠለቀ ዕውቀት አልነበረኝም። በድርጅቱም ውስጥ ፍላጎት ኖሮኝ "እኔ አንሊ ጂሰስ ነኝ" በሚል ዐይነት መልክ የተመላለስሁበት ሁኔታ አልነበረም። የአምልኮ ፕሮግራማቸውንም እካፈል ጀመር። በተጨማሪ በወቅቱ የሙሉ ወንጌል ቤተ ክርስቲያን፣ በአዲስ አባባ ናዝሬት ትምህት ቤት አካባቢ ስለነበር፣ እዚያም አዘውትሬ እሄድ ነበር። አብዝቼ የምሄደው፣ ሙሉ ወንጌል ቤተ ክርስቲያን ነው ማለት ይቻላል። በተለይ ደግሞ የሙሉ ወንጌል ቤተ ክርስቲያን የጸሎት ከፍል ስለነበራት፣ እኔ ደግሞ ቤቴ ውስጥ መጸለይ ስለማይመቸኝ፣ በየቀኑ ከሙሉ ወንጌል ቤተ ክርስቲያን አልለይም ነበር። በአብዛኛውን ጊዜ፣ በቀን ውስጥ የተወሰነ ሰዓት በጸሎት አሳልፋለሁ። እዚም እዚያም ማለትም ሙሉ ወንጌልም ሆነ ሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን አያጣቀስሁ ለተወሰነ ጊዜ ቆየሁ።

ተክሌ ከሙሉ ወንጌል ቤተ ክርስቲያን የወጣበት ዘመን ስለነበር፣ የእርሱ ጉዳይ በአብዛኞቹ የሙሉ ወንጌል ሰዎች ዘንድ የመነጋገሪያ ርእስ ሆኖ ነበር። "እንዲ እከ ነው የሚለው"፣ "አይደለም እንደዚያ ነው የሚለው" ይባል ነበር። ነገር ግን የልዩነቱ ነጥብ ለእኔ ብዙም ግልጽ አልነበረም። ምክንያቱም ስለ ትምህርተ መለኮት የማውቀው አንዳች ነገር አልነበረም። እንዲያው ጌታ አዳኝ መሆኑን ተረድቼ የመጣሁ ሰው ብቻ ነኝ። ስለዚህ ሰዎች የሚሉት የትምህርተ መለኮት ጣጣ የማይገባኝ ርእሰ ጉዳይ ብቻ ሳይሆን፣ ብዙ ስሜት የሚሰጠኝም ጉዳይ አልነበረም። ነገር ግን ትምህርቱ የመነጋገሪያ ርእስ የመሆኑ ጉዳይ፣ ቀስ በቀስ ነገሩ ምንድን ነው ብዬ እንድጠይቅ፣ ጉዳዩንም እንድመረምር ፍላጎት እያሳደረብኝ መጣ።

በጊዜው ሚስተር ዊንድል የሚባሉ "የተባበሩት ጵንጤቈስጣውያን"[2] ሚስዮናዊ ከነቤተሰቦቻቸው አዲስ አባባ ሲኾራ ፋብሪካ አካባቢ ይኖሩ ነበር። አንዳንድ ጽሑፎችን እንዲሰጡኝ ጠየቅኋቸው፣ በነበረችኝ ትንሽ የእንግሊዝኛ ችሎታ ዕየታገዝሁ የሰጡኝን መጽሐፍ እያነበብሁ፣ ከመጽሐፍ ቅዱስ ላይ ያስቀመጧቸውን ጥቅሶች እያመሳከርሁ፣ ጉዳዩን ማጥናት ጀመርሁ። በተቃራኒው ግን የሥላሴ አስተምህሮ ምን ይመስላል የሚለውን ጥናት እንዳካሂድ የሚገፋፋኝም ሆነ፣ በርእሰ ጉዳዩ ላይ ጽሑፎችን የሚያቀብለኝ ሰው አልነበረም። ስለዚህ በአንድ አቅጣጫ ብቻ ያለአንዳች ከልካይ የእነርሱን ትምህርት ብቻ ማስገባት ጀመርሁ። ቀስ በቀስም ከእነርሱ ጋር ያለኝ ጎብረት እየጠነከረ መጣ። በጥቂት ጊዜ ውስጥ በወንጌል አገልግሎት እንዳገለግል ተጋበዝሁ። እኔም ደግሞ በልቤ ወንጌልን የማገልገል ትልቅ ሸክም ስለነበር፣ ያንን ጥሪ በደስታ በመቀበል ለመጀመሪያ ጊዜ ከአንድ ወንድም ጋር በመሆን ሰላሌ በሚገኝ አንድ ገጠር ውስጥ የድርጅቱን አስተምህሮ መስበክ ጀመርሁ። አንግዲህ በዚህ መልክ ነው ከድርጅቱ ጋር በመቀላቀል የድርጅቱ የሙሉ ጊዜ ሠራተኛ የሆንሁት።

---

[2] በአሜሪካን እገር የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያንን መሠረተ እምነት የሚከተሉ በርካታ ቤተ እምነቶች ቢኖሩም እንኳ፣ በኢትዮጵያ ለመጀመሪያ ጊዜ ሚስዮናዊ የሳከው የተባበሩት ጴንጤ ቈስጣውያን (United Pentecostal Church International) የተባለው ቤተ እምነት ነው። እስከ ቅርብ ጊዜ ድረስም (UPCI) በኢትዮጵያ ከሚገኘው የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን ጋር እብሮ ይሠራ ነበር። ለበለጠ ማብራሪያ፣ የዚህን መጽሐፍ የመጀመሪያ ቅጽ "የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን ታሪካዊ ዳራ" የሚለውን ከፍል ይመለከቷል።

የአንቅስቃሴው አገልጋይ መሆን

አገልጋይ ከሆንሁ በኋላ ትምህርቱን ለሌሎች በስፋት ለማበረዳት አንዲሁም ለመስበክ አስተምህሮአቸውን በትጋት ማጥናት ነበረብኝ። በዚህ ሂደት ውስጥ ቀስ በቀስ ትምህርቱን በወል አየተገነዘብሁ መጣሁ። በዚህ ጊዜ መተሐራና ወላይታ አካባቢ ለማገልገል የሄድሁባቸው ሁኔታዎች ነበሩ። በ1964 ዓ.ም ወላይታ አካባቢ ለአንድ ሳምንት ታስሬ ኋላ በዋስ ተለቅቄአለሁ። የመታሰሬ ዋነኛ ምክንያት የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን ሰባኪ በመሆኔ ብቻ ሳይሆን፣ ሙሉ ወንጌሎችን ጨምሮ የጵንጤቆስጤ አማንያን በሙሉ በወቅቱ ከፍተኛ ስደት በለነበረባቸው እንዲሁም ሰባክያኑ እየታደኑ ይታሰሩ ስለነበር ነው። የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን ደግሞ በወቅቱ ትታወቅ የነበረው፣ "የተባበሩት ጴንጤ ቄስጣውያን" በሚለው ስም በለነበር፣ የመሰደዱ ምክንያት ይኸው ነው። በዋስ ከተለቀቅሁ በኋላ፣ ፍርድ ቤት ሦስት ወር ፈረደብኝ፣ ነገር ግን እስራቱ በገንዘብ ስለተቀየረልኝ ገንዘብ ከፍዬ ልለቀቅ ቻልሁ።

በአንቅስቃሴው ውስጥ የተፈጠረ አስጣገባ

በ1964/65 ዓ.ም ላይ ተከለ ማርያም ሌላ አዲስ ትምህርት ጀምሮ ነበር። ትምህርቱ የአባት ጥምቀት የሚባል ሲሆን፣ ትምህርቱ ከምን ምንጭ እንደ መጣ ማንም አያውቅም። ኋላ ኋላ ግን ፍራንክሊን ሆል ከሚባለው ሐሰተኛ አስተማሪ የተገኘ ትምህርት መሆኑን ተረዳሁ። ከዚህ የተነሣ በጊዜው ከነበሩት ሚስዮናውያን ጋር ችግር ተፈጠረ። እነርሱም ይህ የቤተ ክርስቲያናችን ትምህርት አይደለም ስለዚህ ተው አሉት። አርሱ ግን አሻፈረኝ በማለቱ ምክንያት ከሚስዮናውያኑ ጋር ተጋጨ። ቄስ ተክሌ በወቅቱ ያገለግል የነበረው በአዋሳ ነበር። በወቅቱ ያገለግሉ የነበሩት የድርጅቱ ሚስዮናውያን በመንግሥት ታውቀውና ተመዝግበው የገቡ በለነበር፣ የድርጅቱ ጸሎት ቤቶች ሁሉ ዕውቅና ነበራቸው። ነገር ግን ቄስ ተክሌ በአዲሱ ትምህርት ምክንያት ከድርጅቱ ተወግዞ ሳለ፣ ሚስዮናውያኑ በድርጅቱ ጸሎት ቤቶች ሁሉ ቄስ ተክሌ አንዳይሰብክ ወገዱ። ቄስ ተክሌ ዕገዳውን አሻፈረኝ በማለቱ ምክንያት ሚስዮናውያኑ ጉዳዩን በወቅቱ ለነበሩት የአዋሳ ፖሊስ አዛዥ (ጀነራል ቀልቤሳ ይመስሉኛል) አመለከቱ። በዚህ ምክንያት ቄስ ተክሌና ከአርሱ ጋር የነበሩ ሰዎች ብዙ ተደበደቡ፣ ይሰብኩ የነበሩበት ቤተ ክርስቲያንም እንዲዘጋ ተደረገ።

ቄስ ተክሌ አልመለሰም በማለቱ ምክንያት ተወገዘ፣ ከቤተ ክርስቲያኒቱ ጎብረት ተወግዞ ተለየ። ነገሮች በዚህ መልኩ በመሄድ ላይ እንዳሉ፣ በ1966 ዓ.ም ደርግ መጣ። ደርግ የሚሰዮናውያኑን ፈቃድ በመሰረዝ ሚስዮናውያኑ በፍጥነት አገር ለቀው እንዲሄዱ አሰቸኳይ ትእዛዝ አወጣ። በዚህ ሁኔታ ውስጥ ሚሰዮናውያኑ በጊዜው ለነበርነው ሰዎች ጎላፊነቱን ሰጥተው ሄዱ። ቄስ ተክሌ በዚህ ሁኔታ ወስጥ ለሦስት ዓመት ታግዶ ቢቆይም፣ በወቅቱ ከነበርነው ሰዎች ሁሉ በፊት በእምነቱ አንጋፋ ስለሆነ፣ ከእኛ ለምን ይለያል በሚል ትምህርቱን በማስተካከል ከእኛ ጋር ጎብረት እንዲያደርግ ግብኖ አቀረብንለት። ነገሩን እንዲሸመግሉም ሽማግሌዎችን ላክን። ከድርዱሩም በኋላ ቄስ ተክሌ (ያን ጊዜ ወንጌላዊ ነበር) ዳግም ከድርጅቱ ጋር ጎብረት ማድረግ ጀመረ።

በወቅቱ ሚሰዮናውያኑ ጎላፊነቱን ሙሉ ለሙሉ የሰጡት፣ ለቄስ አማረ ዋቅቶላ ነበር። እኔ ደግሞ የቄስ አማረ ሁለተኛ ሰው ሆኜ እሠራ ነበር። ነገር ግን ቄስ ተክሌ በዕድሜም ሆነ በድርጅቱ አንጋፋ ስለነበር፣ የቤተ እምነቱ የበላይ ተጠሪ እንዲሆን ስለተሰማማን ቦታው እንዲሰጠው ተደረገ። ቄስ አማረ (በዚያን ጊዜ ወንጌላዊ ነበር) የቄስ ተክሌ ምክትል ሆኖ የአዲስ አበባ ዋና ተጠሪ በሚሆን ጊዜ፣ እኔ ደግሞ የቄስ አማረ ምክትል ሆኜ እንድሠራ ተወሰነ። በዚያን ዘመን የነገረው የቤተ ክርስቲያኒቱ አንቅስቃሴ፣ በአዲስ አበባ፣ በወላይታ፣ በከንባታና በናዝሬት የተወሰነ ነበር። በወቅቱ ድርጅቱ ከእነዚህ ቦታዎች ውጪ አልተሰፋፋም ነበር።

ውሉ ሳያድር ቄስ ተክሌ ሌላ አዲስ ትምህርት ጀመረ፣ ይኸውም "እድን ዘንድ ምን ማደርግ ይገባኛል?" በሚለው መጽሐፉ ውስጥ በተወሰነ ደረጃ የጠቀሳት ትምህርት ነች፣ ይኸውም "አዳም ሲፈጠር መንፈስ ቅዱስ ነበረው" የሚል ትምህርት ነው። ይህን ትምህርት ከቀድሞ ከተወገዘበት ከፍራንክሊን ሆል ትምህርት ጋር በማቀናጀት ማስተማር ጀመረ። እኛም ማለትም ቄስ አማረ ዋቅቶላ፣ ቄስ ወርቁ ግ/ማርያም፣ ቄስ አሸናፊ፣ ቄስ ወልደ ጊዮርጊስ ሲሳይ፣ አቶ ሰሎሞን ሎዳሞና[3] እኔ (አቶ ሰሎሞን ሎዳሞ በስተቀር በዚያን ጊዜ እነዚህ ሁሉ

[3] በአሁኑ ወቅት ከመጋቢ ንጉሤ ጎይሌ በስተቀር እነዚህ ሰዎች በሙሉ በከፍተኛ የጎላፊነት ቦታ በድርጅቱ ውስጥ በመሥራት ላይ የሚገኙ ናቸው። ሰሎሞን ሎዳሞ ከቄስ ተክሌ ጎበረት ውጪ ከዓለም ዐቀፉ ቢሮ ጋር የሚሠራ ቢሆንም እንኳ፣ በማያዊ

ወንጌላውያን ነበሩ) አዳም ሊፈጠር መንፈስ ቅዱስ ነበረው የሚል ትምህርት በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ተጠቅሶ ስለማይገኝ፣ ትምህርቱ ለመጽሐፍ ቅዱስ ባዕድ ነው በሚል፣ ዳግም ከቄስ ተክሌ ጋር የነገረ መለኮት አንጃ ግራንጃ ተፈጠረ። ቄስ ተክሌ ደግሞ ይህን ትምህርት ደጋግሞ ከማስተማርም በላይ በበራሪ ጽሑፍ አወጣ። ቀድሞ ትቼዋለሁ ያሰውን የፍራንክሊን ሆልን ትምህርት ውስጥ ለውስጥ ማስተማርም ቀጠለ። ኋላ ግን የተሰጠውን ድርጅቱን የመምራት ኀላፊነት በመጠቀም፣ በኬንያ የሚገኘው የድርጅቱ ዋና ኀላፊና የሚስዮናውያን ተወካይ ሰሆኑት ለሚስተር ሔሪስ፣ "አገልግሎቴን እየተቃወሙ ናቸው" በማለት የተለያየ ደብዳቤ ይጽፍብን ጀመር።

በዚህ ምክንያት በኬንያ የነበረው የሚሰዮናውያን ተወካይ ሚስተር ሔሪስ ከኬንያ ወደ አዲስ እበባ መልእከተኛ በመላክ በጉዳዩ ላይ ስብሰባ እንዲካሄድ ተደረገ። በመጀመሪያው ቀን ስብሰባ ላይ ሁኔታዎች ጥሩ ስላልነበሩ፣ ለጊዜው ስብሰባው ከጸሎት ቤቱ ውጪ ቄስ ተከስ ማርያም ቤት እንዲካሄድ ተደረገ። እርሱ ይህ በሚሆንበት ጊዜ በደንብ ተዘጋጅቶ ነበር። በተለይ ከወላይታና ከከንባታ አካባቢ እርሱ ወንጌላውያን ያላቸውን ሰዎች ሰድጋፍ በብዛት አሰባስቦ ነበር። ከላይ እንደ ጠቀስሁት እኛ ግን ስድስት ብቻ ነበርን። እኛም ቀድሞ ያስተምረው የነበረውንና ሚሰዮናውያኑም ሆኑ እኛ ያወገዝነውን ትምህርት እንዳልተወ ገለጽን። በመጨረሻም ሚሰዮናዊው ቄስ ተክሌ ደብዳቤውን በሚጽፍበት ውቅት፣ ደብዳቤውን እነርሱ ዘንድ ከመላክ በፊት ለእኛ ማሳየት እንደ ነበረበት እንዲሁም የተወገዘበትን የቀድሞ ትምህርት ማስተማሩ በሕተት እንደ ሆነ ይፋ አደረገ። ቄስ ተክሌ በዚህ መልኩ በመወገዙ ምክንያት ደጋፊዎቹና እርሱ በበብስባው ቦታ ከፍተኛ የሆነ ሁከት ፈጠሩ፣ በልሳን እየተናገሩ "እናንተ ሰይጣኖች በኢየሱስ ክርስቶስ ስም ውጡ" ብለው አዋከቡን፣ ቤቱም በከፍተኛ ሁከት ተሞላ። እኛም ቤቱን ጥለን ወጣን።

ችግሩ አርሱ ዘንድ እንጂ እኛ ዘንድ እንዳልሆነ ታውቋል። ነገር ግን ምንም እንኳ እኛ እውነተኞች ሆነን ብንገኝም እኛ ከወጣን በኋላ፣ ከዩናይትድ ፔንቲኮስታል (United Pentecostal Church) ጎብረት እንድንለይ በድምፅ ብልጫ ተበየነብን። የሚሰዮን ድርጅቱን ስናነጋግር

ሥጋ ከሚባለው ከቄስ ተክሌ ትምህርት በበተቀር የድርጅቱን አስተምህሮ ሙሉ በሙሉ ይቀበላል።

ቄስ ተክሌ የመንግሥት ባለሥልጣናትን ስለሚያውቅ ለእኛ እርሱ ያስፈልገናል ነገር ግን አናንተ ትከከል መሆናችሁን ደርስንበታል ወደሚል ድምዳሜ ተደረሰ። እኛም "የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን" በሚል ስያሜ መንቀሳቀስ ጀመርን። በዚህ ምክንያት ቄስ ተክሌ "የኢትዮጵያ ሐዋርያዊት ቤተ ክርስቲያን" በሚል ስያሜ፣ እኛ (ማለትም ቄስ ወርቁ ገብረ ማርያም፣ ቄስ አሸናፊ፣ ቄስ ወልደ ጊዮርጊስ ሊሳይ፣ ቄስ አማረ ዋቅቶላ፣ አቶ ሰሎሞን ሉዳሞ[4] እንዲሁም እኔ) ደግሞ፣ "የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን" በሚል ስያሜ ለሁለት ተከፈልን።

የእግዚአብሔር ምሪት

በዚህ መልኩ ጥቂት ዓመታት አብረን ከተጓዝን በኋላ፣ የቄስ ተክሌ ወገን ቄስ አሸናፊን ያዘ። እርሱ ደግሞ ከእኛ ጋር የነበሩ ጥቂት አማንያንን በመያዝ፣ ከእኛ በመገንጠል ከቄስ ተክሌ ጎብረት ጋር ተቀላቀለ። በዚህ መልኩ የእኛ ጎብረት እየተመናመነ መጣ። ከጥቂት ጊዜ በኋላ ደግሞ የቄስ ተክሌ ወገን፣ ቄስ ወርቁንና ቄስ ወልደ ጊዮርጊስን ያዘ። እነዚህም ሰዎች የተወሰኑ ሰዎችን ይዘው ከቄስ ተክሌ ጎበረት ጋር ተቀላቀሉ። በዚህ ሁኔታ እኔና ቄስ አማረ እንዲሁም ጥቂት ሰዎች ብቻ ቀረን። ሁኔታው ከዐቅማችን በላይ ስለሆነብን፣ ቄስ አማረ ሌላ ሥራ ፈልጎ ተቀጠረ፣ እኔም ሥራ ፈልጌ ገባሁ።

በእግዚአብሔር አመራር በዚህ ሂደት ውስጥ ነው እንግዲህ እኔ አሁን ወዳስሁበት ደረጃ ልመጣ የቻልሁት። ለጥቂት ጊዜ አፍሪካ አንድነት ድርጅት ውስጥ የካፍቴሪያ አስተዳዳሪ ሆኜ እሠራ ስለነበር፣ ወርልድ ቪዥን ደግሞ በወቅቱ የፋስሊቲ አስተዳደር ይፈልጉ ስለነበር፣ ከአፍሪካ አንድነት ድርጅት ያገኘሁትን ስርተፍኬት በመጠቀም ወርልድ ቪዥን ተቀጠርሁ።

ከዩናይትድ ፔንቲኮስታል ወይም ከሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን አስተምሮ ጋር መለያየት የጀመርሁት በዚህ ታሪካዊ ቦታና በዚህ ታሪካዊ ወቅት

[4] ሰሎሞን ሉዳሞ የቄስ ተክሌን ስማያዊ ሥጋ የሚለውን ትምህርት በመቃወም በርካታ "የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያናትን" ከጉኑ በማስከፍ ከዩናይትድ ፔንቲኮስታል ጋር የማሠራ ሰው ነው።

ነው። እኔ ወርልድ ቪዥን የተቀጠርሁት በቀድሞው የትምህርተ መለኮት አቋሜ ነው። የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን ትምህርት ትክክልኛ ነው የሚል ጽኑ እምነትም ነበረኝ። በለዚህ ነገሮች እስከሚስተካከሉ ጊዜ ደረስ እዚህ እሠራለሁ ነገሮች ሲመቻቹ ግን ተመልሼ ወደ አገልግሎቴ አገባለሁ የሚል አቋም ነበረኝ። በአጠቃላይ እሠራ የነበረው ለመኖር የሚያስፈልገኝን ነገር ለማግኘት ብቻ ነበር።

ወርልድ ቪዥን ክርስቲያናዊ ድርጅት ስለሆነ፣ በነበርሁበት ፕሮጀክት በየቀኑ የሚት አምልኮ ፕሮግራም እንዲሁም በየሳምንቱ የመጽሐፍ ቅዱስ ጥናት፣ የሰንበት አምልኮ እንዲሁም የማለዳ የጸሎት አለ። በዚያ ሰፍራ የነበሩ ክርስቲያኖች የነበራቸው ሕይወት እጅግ በጣም የሚማርክ፣ ፈሪሓ እግዚአብሔር ያላቸው፣ እግዚአብሔርን ከልብ የሚወዱ፣ በአጠቃላይ የእኔን ሕይወት በአያሌው የሚማርክ ነበር። የእነዚህ ሰዎች አስደናቂ ሕይወት ከፍተኛ ጥያቄ እየፈጠረብኝ መጣ። አሁን እነዚህ ሰዎች ድነት የላቸውም ማለት ነው? ካልዳኑ መንፈስ ቅዱስ እንዴት ሊሞሉ ቻሉ? ይህ ዐይነቱን ማራኪ ሕይወትስ እንዴት ሊኖራቸው ይችላል? ይህ ዐይነቱ ሕይወት የመንፈስ ቅዱስ ፍሬ ከሆነ ደግሞ ድነት ሳያገኙ ይህ እውን ሊሆን እንዴት ይችላል? በውኑ እነዚህን ሰዎች በኢየሱስ ስም ታልተጠመቃችሁ ድነት አላገኛችሁም ማለት ተገቢ ነው? የሚለው ጉዳይ ልቤንና አእምሮዬን ወጥሮ ያዘው። እነዚህ ሰዎች ከነበሯቸው ጽሑፎች ያላቸውን ያህል፣ እኔም ማንበብ የምችለውን ያህል ስጥተውኖል፤ ነገር ግን መሥሪያ ቤቱ በወቅቱ የጸበረ ቤተ መጻሕፍት አልነበረውም። በወቅቱ የነበሩት አብዛኞቹ ጽሑፎች በራሪ ወረቀቶች እንዲሁም መለስተኛ ጥራዝ ያላቸው መጻሕፍት ብቻ ነበሩ። በወቅቱ ያላቸውን፣ እኔም የምፈልገውን ያህል መረጃ ስጥተውኖል።

በሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን በነበርሁበት ጊዜ፣ "የሥላሴ ስም ጥምቀት የተጀመረው ከአንድ መቶ ዓመተ ምሕረት ማለትም ሐዋርያው ዮሐንስ ከሞተ በኋላ ነው፤ በጥንቷ ቤተ ክርስቲያን ጥምቀት በኢየሱስ ስም እንጂ በሥላሴ ስም አልነበረም፤ የሥላሴ ስም ጥምቀት የተጀመረው ከዚያ በኋላ ነው" የሚል ትምህርት ነበር። ለዚህ አስተሳሰብ በማስረጃነት የሚያቀርበውም የሐዋርያት ሥራ መጽሐፍ ነው። በሐዋርያት ሥራ ምዕራፍ 2፣ 8፣ 10፣ 19፣ 21፣ ላይ የምናገኘው የጥምቀት ቀመር በኢየሱስ ስም ነው። በሐዋርያቱ እግር ሥር ከተማሩት ከቀደምት የቤተ ክርስቲያን አበው ራሳቸው፣ ሥርዐተ

ጥምቀት ያካሂዱ የነበረው በኢየሱስ ስም ጥምቀት ነበር ባቦች ናቸው። ከዚህ በኋላ ግን የሥላሴ ስም ጥምቀት ቦታውን ያዘ ይባላል። በ1905 ዓ.ም አካባቢ በአሜሪካን አገር በአዙሳ በተጀመረው የመንፈስ ቅዱስ እንቅስቃሴ ወቅት፣ "እግዚአብሔር ለአንድ ሰው በኢየሱስ ስም ጥምቀት ትክክለኛው የጥምቀት ቀመር እንደ ሆነ ገለጸለት፤ ከዚያን ጊዜ ጀምሮ ዳግም በኢየሱስ ስም ማጥመቅ ተጀመረ" የሚል ትምህርት አላቸው። ይህ ጉዳይ ጥያቄ ፈጠረብኝ፣ ይኸውም ከሁለተኛው መቶ ክፍለ ዘመን ጀምሮ እስከ ሃያኛው መቶ ክፍለ ዘመን ድረስ፣ ቢያንስ ለአንድ ሺህ ሰምንት መቶ ዓመት፣ ሰዎች በኢየሱስ ስም ካልተጠመቁ በዚህ ጊዜ ሰዎች ድነት አያገኙም ነበር ማለት ነው? በአነዚህ አንድ ሺህ ሰምንት መቶ ዓመታት ክርስቶስ አልተሰበከም ነበር ማለት ነው? በዚህ ወቅት እግዚአብሔር ራሱን ያለምስክር ተቶ ነበር ማለት ነው? በአጠቃላይ በእነዚህ ዘመናት ምን እየተካሄደ ነበር? እኔ እንኳ እስከ ማውቀው ድረስ በእነዚህ አንድ ሺህ ሰምንት መቶ ዓመታት ከፍተኛ የቤተ ክርስቲያን ስደቶች በተለያዩ ቦታዎች ተከሥተው እንደ ነበር፣ በርካታ ሰማዕታት ለእምነታቸውም ሆነ ለወንጌል የሕይወት መሥዋዕት እንደ ከፈሉ፣ ቤተ ክርስቲያንም የተስፋፋችበት ዘመን እንደ ነበር ዐውቃለሁ። በምንም ሚዛን ቢታይ ወንጌል አልተሰበከም፣ ሰዎች ድነት አላገኙም ማለት በፍጹም አይቻልም። ታዲያ በእነዚህ ዘመናት የነበሩ ሰዎች እግዚአብሔር አያውቃቸውም ነበር ማለት ነው? ለክርስቶስ ሰማዕት የሆኑ ሰዎች ሁሉ ደማቸው የፈሰሰው በከንቱ ነበር ማለት ነው? የሚለው ጉዳይ ትልቅ ጥያቄ በውስጤ ፈጠረ። ምክንያቱም ይህ ዐይነቱ እካሄድ የክርስቶስን ተልእኮ መና የሚያስቀር ነውና። ጌታ ወደ ዓለም ሁሉ ሂዳችሁ ወንጌልን ለፍጥረት ሁሉ ስበኩ ሲል፣ በእነዚህ ዓመታት ይህ እውን አልሆነም ነበር ማለት አይቻልም። እግዚአብሔር በእነዚህ ዘመናት የነበሩ ሰዎች እንዲጠፉ በይኖባቸው ነበር ማለት የሚቻል አይደለም።

በዚህ ዐይነቱ ሁኔታ ውስጥ አንድ ነገር ፍንትው ብሎ ታየኝ፣ ይኸውም በሰሕተት ውስጥ መሆኔ። ይህ ጉዳይ ሲገለጥልኝ ያማረርሁት እግዚአብሔርን ነው። ምክንያቱም ቀደም ብዬ እንዳልሁት ወደዚህ እንቅስቃሴ የገባሁት ሃይማኖቶችን በማወዳደር በራሴ ውሳኔ አይደለም። ዝም ብዬ ያለ ሰውቀት ነው የገባሁት። ስለዚህ እግዚአብሔር እንዲህ ዐይነቱ ውሸት ውስጥ እንድገባ ለምን ፈቀደ? በተጨማሪም ከሳይ እንደ

ገለጽሁት በሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን ውስጥ በተፈጠረው እሰጣ ገባ ስድስታችን[5] በአንድ ወገን ሌሎቹ ደግሞ በሌላ ወገን በነበርንበት ሂደት ውስጥ፣ ያጋጠሙኝ ሁኔታዎች ቀላል አልነበሩም። ባለትዳር ነኝ፣ ልጆች አሉኝ፣ የነበረው ቤተ ክርስቲያን በጣም ደካማ ስለነበር ኑሮአችን ከእጅ ወደ አፍ የሚባል ብቻ ሳይሆን ምንም ሊባልለት እስከማይችል ድረስ፣ በከፍተኛ ችግር ውስጥ ነው ያሳለፍነው። እኔ፣ ልጆቼና ባለቤቴ የምንበሳው ምግብ የምንለብሰው ልብስ፣ የምንጫማው ጫማ አስከምናጣ ድረስ ከፍተኛ በሆነ ጭንቀትና ውስጥ ነው የገባነው። በአኛ መረዳት ይህን ሁሉ ዋጋ የከፈልነው ስለወንጌልና ስለክርስቶስ ብለን ነው። ነገር ግን ይህ ሁሉ ነገር በሕይወታችን ውስጥ ዐልፎ ነገሮቹ ሁሉ ባዶ ሆነው መገኘታቸው እጅግ በጣም አሳዘነኝ። ከዚህ በተጨማሪ ደግሞ እኔ ወደ እንቅስቃሴው የገባሁት የሃያዎቹ የዕድሜዬ ክልል ውስጥ ነው። በእነዚህ ረጅም ዓመታት "ህ" ብዬ ፊደል በመቀጥጠር ትምህርት ብጀምር እንኳ፣ በከፍተኛ የትምህርት ተቋማት ገብቼ ትምህርቴን የማጠናቅቅበት ጊዜ ነው። እነዚህ 17 ዓመታት በከንቱ መቃጠላቸው እጅግ በጣም አሳዘነኝ። ምክንያቱም ወደዚያ እንቅስቃሴ ያስገባኝ ተክለ ማርያም አይደለም፣ ጓደኞዬም አይደለም። ስለዚህ የችግሩ ተወቃሽ ማንም አይደለም። በዚህ ምክንያት በእግዚአብሔር ላይ ክፉኛ ተማረርሁ። ነገር ግን አነዚህን ሁኔታዎች በመመልከት በግትርነት በቀድሞው አቋሜ መቀጠል አለብኝ የሚለውን ጭዳይ ውስጤ በፍጹም ሊቀበለው አልቻለም። ልቤ ተይዞአል፣ ተማርኳል።

ከእውነት ጋር መገናኘት

ስለሥላሴ ባላውቅም እንኳ በዘመኔ ሁሉ የሥላሴን ትምህርት ስቃወም፣ ሰዎችን ከዚህ አስተምህሮ ላፈናቅል ነው የቆየሁት። በወቅቱ ብቸኛ አማራጭ ነው ብዬ ያሰብሁት፣ በእግዚአብሔር ፊት በጸሎት በመቅረብ እግዚአብሔር ራሱ እውነቱን እንዲገልጽልኝ መጠየቅ ነበር። ይህን አቋም ወስጄ ያሳንዳች የሥላሴም ሆነ የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያናት አስተምህሮ መጽሐፍ ቅዱሴን ለማንበብ ወሰንሁ። በሥላሴአውያንም ሆነ "በሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን" አተያይ ሳይሆን፣ ቃሉን ሌጣውን በማጥናት እኔ የማገኘውን መረዳት ለመውሰድ ራሴን አሳመንሁ።

[5] እንቅስቃሴውን የምንመራው ስድስታችን እንሁን እንጂ፣ የእኛን አካሄድ/አስተምህሮ የሚደግፉ በርካታ ሰዎች ከእኛ ጋር አብረው ነበሩ።

ጥናቴን የጀመርሁት የዮሐንስን ወንጌልና የዮሐንስን መልእክቶች በማጥናት ነበር። የማታ ማታ አንድ ነገር ለውስጤ ሰላም ሰጠው። ይኸውም ሥላሴ የሚለው ጭዳይ መጽሐፍ ቅዱሳዊ መሆኑ።

ምናልባት ያን ጊዜ ስለሥለሴ አብራራ ቢሉኝ ሳሳብራራ አችላለሁ። ነገረ ግን ይህ የሥላሴ አስተምህሮ እንደኛ ለልቤ ሰላም ሰጥቶታል፣ ሁለተኛ "በሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን" ውስጥ በነበርሁበት ጊዜ የድርጅቱን አስተምህሮ ጥንቅቄ ዐውቀዋለሁ የሚል የራሴ የሆነ መረዳት ቢኖረኝም፣ የሚፈታተኑኝ ልረዳቸው የሚያስቸግሩኝ፣ የሚያውኩኝ ክፍሎች ነበሩ። በተለይ ሦስት ክፍሎች፣ አንደኛው ዮሐንስ ወንጌል 14 ላይ ያለው ክፍል፣ "ስፈራ አዘጋጅላችሁ ዘንድ ወደ አባቴ እሄዳለሁ"፣ የሚሰው ሐሳብ ላይ፣ ተናጋሪው የሚናገረው አባቴ እያሰ ነው፣ እኔ ደግሞ አብም ወልድም እርሱ ራሱ ነው ስል ነው የከረምሁት፣ አብ ነው ያልሁት ኢየሱስ አባቴ ብሎ ሲናገር እርሱ ራሱ ተመልሶ እንዴት አብ ሊሆን ይችላል? ይህ ጭዳይ ወልድ ከአብ የተሰየ ማንነት ያሰው ነው ወደሚለው ድምዳሜ እንዳልደርስ፣ በወቅቱ የነበርሁበት ትምህርት ሥላሴን አንድቀበል ዐይኔን ሸብቦ አስሮት ስለነበር፣ ነገሩን አናንቄ ማለፍ ነው የምመርጠው። 21ኛው ቁጥር ላይ ደግሞ፣ "የሚወደኝንም አባቴ ይወደዋል፣ እኔም እወደዋለሁ፣ ራሴንም እገልጥለታለሁ...ወደ እርሱ እንመጣለን፣ በእርሱም ዘንድ መኖሪያ እናደርጋለን" የሚለው ክፍል፣ ኢየሱስ በብዙ ቁጥር ነው ስለእርሱና ስለአባቱ የሚናገረው። ምዕራፍ 17 ላይ ስለእርሱና ስለአባቱ "አኛ" እያለ የሚናገረው ንግግር ምንም ዐይነት ማስረጃ ላገኝላቸው የማልችላቸው ክፍሎች ነበሩ። የሚገርመው ይህ ጥያቄ የእኔ ብቻ ሳይሆን፣ የባለቤቴ ጥያቄም መሆኑ ነው። ብዙ ጊዜ ይህን ጥያቄ ስትጠይቀኝ፣ እኔም ራሴ ጥያቄ የፈጠረብኝ ክፍል ነው ከማለት ይልቅ፣ ብዙ ጊዜ የምሰጠው መልስ፣ "ዝም ብለሽ መጽሐፍ ቅዱስሽን አጥኚ" የሚል ነበር። በእነዚህ ክፍሎች ላይ እኔ ራሴ ጥያቄ አንዳለኝ ገልጬላት አላውቅም። ይህ የሆነበት ምክንያት "ከሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን" ጋር የነበረን ጎብረት በብዙ አሸንፎን ስለነበር ይህ ዐይነቱ ሁኔታ ከመንገዳችን እንድንመለስ አላደረገንም ነበር። ይህም ለረጅም ጊዜ ጥያቄ ሆኖ የኖረ ጭዳይ ስለነበር አብ፣ ወልድ፣ መንፈስ ቅዱስ አንድ አምላክ ብሎ ማመኑ መጽሐፍ ቅዱሳዊ መሆኑን በግልጥ መረዳት ቻልሁ። አንሊ ጂስስ በነበርሁበት ጊዜ እንደምለው አብም ወልድም መንፈስ ቅዱስም ኢየሱስ

ነው ብዬ ቀጣጥዬ እንደማወራው ትምህርተ ሥላሴን ማብራራት ባልችልም እብ፣ ወልድና መንፈስ ቅዱስ የተለያየ ማንነት እንደ ነበራቸው ግን መረዳት ቻልሁ።

የዮሐንስ ወንጌልንና የዮሐንስን መልእክቶች እንብቤ እንደጨረስሁ፣ ለመጀመሪያ ጊዜ በእብ፣ በወልድ፣ በመንፈስ ቅዱስ ስም ተንበርክኬ ጸለይሁ። በመጀመሪያ ውስጤ ስላልለመደው ፈርቶታል፣ በጸሎቴም ፈራ ተባ ብያለሁ። ነገር ግን ደጋግሜ በጸልይ ባውስጤ ትልቅ ደስታና ሐሴት ነው የፈስሰው። ብዙ ጊዜ ለሰዎች ተናግሬአለሁ። በዚህ ጉዳይ ላይ እንዳንድ ሰዎች ምስክርነት ስጥ ሲሉኝ፣ ስለሥላሴ ለመረዳት ለእኔና ለእናንተ እንድ እይደለም፣ እኔ የሥላሴን እውነት በተቀበልሁበት ዕለት፣ እግዚአብሔር ባውስጤ በመንፈሱ ያስቀመጠው ትልቅ ደስታና ሐሴት እናንተ እንደኔ ስላልነበራችሁ ልትረዱኝ እትችሉም፣ ስለዚህ ይህ እውነት ባቃሌ ከማስረዳው ይልቅ ባውስጤ እውነት ነው የሚለውን ነገር እነግራቸዋለሁ። በዚያን ቀን መንፈስ ቅዱስ ባውስጤ ያደረገው ነገር ትልቅ ማረጋገጫ ሆኖልኛል ብዬ የተናገርሁባቸው ሁኔታዎች አሉ። ይህ ሁኔታ ደግሞ ምን ጊዜም ከልቤ የማይደመሰስ ትልቅ ደስታና ሐሴት ነው በልቤ አስቀምጠ ያለፈው።

መሠረተ እምነታችንን እንወቅ

ባዚህ ሁኔታ ውስጥ ሀልፌ ከዓመታት በኋላ፣ እንዳንድ ሰዎች ከእንሊ ጂሰስ ወደ ቤተ ክርስቲያን ሲመጡ፣ የምናግራቸው የራሴን የግል ምስክርነት ነው። ባምን ሁኔታ ውስጥ ሀልፌ ወደዚህ ደረጃ እንደ ደረስሁ አተርክላቸዋለሁ። ያለፍሁባቸውን ጉዳናዎች ሁሉ አስቃኛቸዋለሁ። ከትምህርተ መለኮት ውይይቱ ይልቅ ይህ የብዙዎችን ሕይወት ሲነካ እይቻለሁ። ምክንያቱም ሰዎች የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን ትምህርት የሚቀበሉበት ምክንያት፣ ሰዎች ትምህርተ ሥላሴን መረዳት ስለሚቸግራቸው፣ ርእስ ጉዳዩንም ጊዜ ስጥቶ ለማጥናት ፍላጎት ስለሌላቸው ነው። በርካታ የሥላሴ አማንያንም በእስተምህሮው ላይ የጠለቀ መረዳት ስለሌላቸው፣ ከእንሊ ጂሰስ የሚመጡትን ሰዎች ማነጋገር እይችሉም[6]።

[6] ስለ ትምህርተ ሥላሴ ሰፊ ማብራሪያ ከፈለጉ የዚህን መጽሐፍ የመጀመሪያ ቅጽ አንዲሁም የዚህ መጽሐፍ ጸሓፊ፣ "የአስተምህሮተ ሥላሴ መጽሐፍ ቅዱሳዊ መሠረት" በሚል ርእስ ያዘጋጀውን መለስተኛ መጽሐፍ ይመለከቷል።

አንድ የማስታውሰው ታሪክ አለ። በአሁኑ ጊዜ ጥሩ ወዳጄ የሆነ የመሠረተ ክርስቶስ ቤተ ክርስቲያን ወንጌላዊ ነው። አንዲት የመሠረተ ክርስቶስ ቤተ ክርስቲያን ልጅ ጉረቤቷ የነበሩ አንዲት እናት፣ በኢየሱስ ክርስቶስ ስም እንድትጠመቅ ነግረዋት ከእኔ ጋር ያገናኟታል። እኔም ጥምቀት በኢየሱስ ስም ብቻ መካሄድ እንዳለበት፣ በኢየሱስ ስም ያልተጠመቀም ሰው ድነት እንደማያገኝ ነገርኋት። ነገሩን ብትቀበለውም እንኳ፣ ቀድሞ የነበረውን የሥላሴ እምነቷን ጥላ ወደዚህ እምነት ለመምጣት ተቸገረች። ከዚህ የተነሣ ወደሚከተለው እቋም ላይ ደረሰች፣ "የእኔን ቤተ ክርስቲያን ስመ ጥር ወንጌላዊ እጠራለሁ፣ አንተና እርሱ በርእስ ጉዳዩ ላይ ትነጋገራላችሁ፣ ከሁለታችሁ ያሸነፈው ወገን ይወስደኛል" አለች። እኔም ጉዳዩን በደስታ ተቀበልሁት። ያም ወንድም ተጠርቶ መጣ፣ በጊዜው የታወቀ ወንጌላዊ ነው፣ እኔም በርቀት የማውቀው ሰው ነበር። እኔ በጉዳዩ ላይ ተዘጋጅቼ፣ እንዳያመልጥ እድርጌ ለመያዝ እንዲመቸኝ በጣም ትሑት ሆኜ ተቀበልሁት። ጸሎት እንዲጸልይም ቅድሚያውን ለእርሱ ሰጠሁት። እርሱም ወይይቱን በጸሎት ጀመረ። እሁን ወግ ባለው መንገድ ውይይታችንን ለማካሄድ እኔ ንግግሬን ስጨርስ እርሱ ይናገራል፣ እርሱ ሲጨርስ ደግሞ እኔ እናገራለሁ፣ ይህ ሁኔታ ትርምስ እንዳይኖር እንዲሁም ሰዎች ጉዳዩን በትክክል እንዲረዱ ያደርጋቸዋል ወደሚለው መግባባት ላይ ደረስን። ብዙ እየተነጋገርን መጣን፣ ነገር ግን ግስስቡ የሥላሴ እማኝ ይሁን እንጂ፣ በሥላሴ ትምህርት ላይ ጥልቀት ያለው ዕውቀት ስላልነበረው፣ እኔ ደግሞ አለኝ በምለው በቀድሞ ትምህርት ላይ ጥሩ መረዳት ስለነበረኝ፣ ቀስ እያልሁ እያደበላለቅሁበት መጣሁና በመጨረሻም ይህ ሰመ ጥር ወንጌላዊ ትምህርቱ ጠፋበት። እርሱ መልስ እያጠረው ሲመጣ፣ እኔ ደግሞ የልብ ልብ እየተሰማኝ፣ "ዐዋቂ ነህ" የሚል ብርታት እያገኘው መጣሁ። በእሽናፈነት ስሜት ተሞላሁኝ። ከዚህ የተነሣ ከበፊቱ ይልቅ እጅግ ትሑት ሆንሁኝ። በመጨረሻ እርሱ መልስ እያጠረውና ዐውቀዋለሁ የሚለው ትምህርት እየተደበላለቀበት ሲመጣ ቀሣጣ ቀሣጣ ይለው ጀመር፣ ተናደደ፣ ተነሥቼ እሄዳለሁ አለ። እኔ ድግሞ በፍጹም ይህ መሆን የለበትም ውይይታችንን በጸሎት ስለጀመርን በጸሎት መጨረስ ይኖርብናል እልሁት። ነገር ግን ለመቆየት ፍጹም ፈቃደኛ ስላልሆነ ተነሥቶ ሄደ። ልጅቷን ትቷቶ መሄዱን ግን እልተገነዘበውም ነበር።

በሥላሴ ትምህርት ላይ እብዛኞቹ የሥላሴ አማንያን ራሳቸው እጥጋቢ የሆነ መረዳት እላቸው ማለት እያስደፍርም። በርካታ እገልጋዮች፣

ከሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን የሚመጡትን ሰዎች ራሳቸው ከማነጋገር ይልቅ ወደ እኔ የሚልኩበት ዐቢይ ምክንያቱም የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያንን አስተምህሮ ያለማወቃቸው ብቻ ሳይሆን፣ ምናልባት በሥላሴ አስተምህሮ ላይ ጠንካራ ዕውቀት ስለሌላቸው ሊሆን ይችላል::

"ከሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን" እኔ ዘንድ የሚመጡትን ሰዎች በቅድሚያ የምነግራቸው ከድርጅቱ ጋር የነበረኝ የራሴን የሕይወት ታሪክ ነው:: የእኔን ተሞክሮ ከሳዩኋቸው በኋላ የዮሐንስ ወንጌልን እንዲያነቡ፣ እንዲጸልዩ፣ የእግዚአብሔርን ርዳታ እንዲሹ አመክራቸዋለሁ:: ከዚያ በኋላ ነው ወደ ነገረ መለኮቱ ትንታኔ በሰፋት የምገባው:: በዚህ ዐይነቱ አካሄድ ብዙ ሰዎች ተመልሰዋል:: በዚህ መንገድ እግዚአብሔር ረድቷቸው በኋላ አገልጋይ የሆኑ ብዙ ሰዎችን ዐውቃለሁ:: ሙስሊሞችንና እነርሱን መርታት የሚችለው ጸሎት፣ ፍቅርና መጽሐፍ ቅዱስ ብቻ ነው::

"በሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን" አካባቢ ያስሄደኛል፣ መሠረተ አምነቴን ያጸናልኛል በሚሏቸው ጥቅሶች ላይ ክርክር ስለሚያስተምሯቸው፣ ብዙዎቹ ""የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን አማንያን ክርክር ይወዳሉ:: ሌላው ወገን ደግሞ ለክርክሩ መልስ የለውም:: ይህ የሚሆነው ግን የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን አማንያንና የሙሉ ጊዜ ሠራተኞች በቃለ እግዚአብሔር ላይ ጠንካራ ዕውቀት ስላላቸው ሳይሆን፣ በጣት የሚቆጠሩ ጥቅሶችን በቃል በማስጠናትና ክፍሎቹን በድርጅቱ አስተምህሮ መሠረት በመተንተን ተከታዮቻቸውን ስለሚያሠለጥኑ ነው:: ስለዚህ የድርጅቱ ሰዎች መከራከር ይወዳሉ:: የሥላሴ አማንያኑ ግን ለአስተምህሮው ከፍተኛ ትኩረት ስለማይሰጡ እንዲሁም በሌላ ድርጅት ውስጥ ያሉ ሰዎችን ከአካሄዳቸው እንዲመለሱ በሌላ ወገን ያለውን ትምህርት ስለማያጠኑ እንዲሁም ቀዳሚ ላልሆኑ ነገሮች ከፍተኛ ትኩረት ስለሚሰጡ እነርሱ የሚያቀርቡላቸውን ጥያቄና ትንተና መልስ ለመስጠት ይቸግራቸዋል::

የእኔና የቤተ ሰቤ ቀጣይ ታሪክ

እንግዲህ በዚህ ሀይነት መንገድ ነው እግዚአብሔር እኔን ያሸነፈኝ:: ከነበርሁበት አስተምህሮ የአቋም ለውጥ ሳደርግ፣ ከአሁን በኋላ ምን ማድረግ አለብኝ? የሚለው ጥያቄ ቀዳሚው ጥያቄዬ ሆነ:: አቋሜን

መግለጥ ይፋ ማድረግ አለብኝ በሚለው ጉዳይ ላይ ውሳኔ አደረግሁ:: እኔና አምስት ሰዎች ከነቄስ ተክሌ በተለየን ጊዜ የእኛ ጎብረት ቄስ አማረ ዋቅቶላን የበላይ ጎላፊ አድርጎ አኔን ደግሞ የአዲስ አበባ መጋቢ አድርጎኝ ነበር:: ስለዚህ የእኔ አለቃ ቄስ አማረ ዋቅቶላ ስለነበር፣ ቄስ አማረንና አቶ ሰሎሞን ሎዳሞን በመጥራት አቋሜን አስታወቅኋቸው:: አስካሁን ድረስ በአብ፣ በወልድ፣ በመንፈስ ቅዱስ ስም የሚጠመቁትን ሰዎች አልዳኖችሁም ማለቴ በእግዚአብሔር ፊት ንስሓ ገብቻለሁ:: ሰዎች በአብ፣ በወልድ፣ በመንፈስ ቅዱስ ስም ተጠምቀው ይድናሉ:: ስለዚህ እኔ በዚህ መንገድ የተናገርሁት የሰበክሁትም ትምህርት ሁሉ ትክክል አይደለም:: በዚህ መልክ ያሰናከልኋቸውና ከእምነታቸው ስላወጣኋቸው ሰዎች ንስሓ ገብቻለሁ፣ እግዚአብሔርን ይቅርታ ጠይቄአለሁ:: እኔ እንግዲህ ከአሁን በኋላ ከእናንተ ጋር አይደለሁም፣ ልሆንም አልችልም አልኋቸው::

እነዚህ ሰዎች ግን ለዚህ ጉዳይ ብዙም ትኩረት የሰጡት አልመሰለኝም:: ይህ የሆነበት ምክንያት፣ ቀድሞ በነበረው አሰጣጣባ እንዲሁም በደረሰበት የኢኮኖሚ ችግር አለምሮው ተነክቶ ሊሆን ይችላል በማለታቸው ነው:: ምክንያቱም ንጉሤ ከማንም "የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን" ሰዎች ይልቅ አስተምህሮውን ይተነትናል የምባልና ለብዙዎች እንደ ተምሳሌት የምታይ ሰው ነበርሁ:: እነርሱ ራሳቸው በጣም ጎይለኛ ተከራካሪዎች ሲመጡባቸው የሚልኳቸው እኔ ዘንድ ነበር:: ወደ እኔ የመጡትን ደግሞ ቢሆን ቢሆን፣ የሥላሴ አምነታቸውን አስጥላቸዋለሁ ወይም ደግሞ ክፉኛ አደናግራቸዋለሁ:: ከሁለት አንዱ መሆኑ ሳይታለም የተፈታ ነው:: በደርግ ዘመን ወደ አንዳንድ አብያተ ክርስቲያናት ነፍሳትን ለመስረቅ እሄድም ነበር:: በአጠቃላይ በወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ዘንድ እንኳ በተለይ ከላጋር መለስ ባሉት የአዲስ አበባ የሚገኙ የወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ሰዎች ዘንድ እንኳ የታወቅሁ ነበርሁ:: በዚህ ዐይነት ሁኔታ ውስጥ ያለ ሰው፣ የድርጅቱን አስተምህሮ ለቆ ይሄዳል ብሎ ማሰብ በፍጹም የሚከብድ ነበር::

በ1979/80 ዓ.ም ላይ የቄስ ተክለ ማርያም ሚስት ወይዘሮ እርቅነሽ እናንተ ወደ እኛ እንድትመለሱ እግዚአብሔር ልኮናል ብላ በመምጣት ከእነርሱ ጋር የእርቅ ድርድር ለማድረግ ስምምነት ላይ ተደረሰ:: ምንም እንኳ እኔ አቋሜን ባሳውቃቸውም ከላይ በጠቀስሁት ምክንያት በድርድሩ ወቅት አብሬአቸው እንድሆን እነቄስ አማረ ስለጠየቁኝ በድርድሩ ወቅት አብሬአቸው ነበርሁ:: በድርድሩም ወቅት ከተነሡት

የትምህርተ መለኮት ውይይቶች መነሻል አንዱ "ስማያዊ ሥጋ" የሚለው የቄስ ተክሌ ትምህርት ነበር[7]። ምክንያቱም ከቀድሞ ጊዜ ጀምሮ ብዙ ሰዎች ይህን ትምህርት ተቃውመው ነበርና ነው። ከቄስ ተክሌ ከተለየን በኋላ እንኳ ከቄስ ተክሌ ጋር ጎብረት አንፈጥርም ካልንባቸው ምክንያቶች መነሻል አንዱ፣ ቄስ ተክሌ "ስማያዊ ሥጋ" የሚባል የኑፋቄ ትምህርት ያስተምራል የሚለው ጉዳይ የመከራከሪያ ነጥባችን ነበር። በዚህ ጉዳይ ላይ ሰፊ ክርክር አደረጉ። እኔ ግን በክርክሩ ውስጥ አልነበርሁም። ምክንያቱም እኔ ከእነርሱ ጋር ስለማልቀጥል፣ ነውም አይደለምም የሚለው ጉዳይ ለእኔ መሠረታዊ ጉዳይ አልነበረም። ቄስ ተክለ ማርያም ግን፣ "ይህን ትምህርት የገለጠልኝ እግዚአብሔር ራሱ ነው፣ ለእናንተም አንድ ቀን ሊገልጥላችሁ ይችላል። ነገር ግን መሠረታዊው በሆነው ትምህርት ላይ ተመሳሳይ አቋም ስላለን ይህ ትምህርት ሊለያየን የሚችል ጉዳይ አይደለም" በማለቱ ስምምነቱ እንዲካሄድ ተደረገ[8]።

[7] "ስማያዊ ሥጋ" በመባል የሚታወቀው የቄስ ተክሌ አስተምህሮ፣ በቄስ ተክሌ የበላይ ጠባቂነት ሥር ባለችው ቤተ ክርስቲያንና በዓለም ዐቀፉ ቢሮ ዘንድ ትልቅ ልዩነት የፈጠረ አንዲሁም ቄስ ተክሌ በዓለም ዐቀፉ ቢሮ "መናፈቅ" ተብለው እንዲሠዝሙ ያደረገ፣ የቄስ ተክሌ መጽሐፍ፡ ድርጅቱ በሚገኝባቸው በሌሎች አገሮች አንዳይሸጥ በዓለም ዐቀፉ ቢሮ የበላይ ጠባቂ አንዲታገድ ያስደረገ ትምህርት ነው። ስለዚህ ትምህርት ሰፊ ማብራሪያ ከፈለጉ የዚህን መጽሐፍ የመጀመሪያ ቅጽ ይመልከቱ።

[8] "ቄስ ተክሌ ይህን ትምህርት ማስተማር የጀመረው በ1970 ዓ.ም ላይ ነው። ነገሩን በንስማ ትምህርቱ ትክክለኛ አይደለም ብለን ተቃውመናል። ሲጀመር ግን ጥቃቅን መገለጥ አንጂ መሠረታዊ የነገረ መለኮት ትምህርት አልተመበደም። የቄስ ተክሌን ስብዘት ወይም ትምህርት የሚከታተል ሰው በግልጽ የሚረዳው ጉዳይ ትምህርቶቹ ሁሉ ከአግዚአብሔር በቀጥታ አንደ ተቀበለው አድርጎ ማቅረብ የተለመደ ነው። አዳዲስ መገለጠችን የመሻት ናፍቆት ያለው ሰው ነው። በመጀመሪያ ትምህርቱን የገለጸው አግዚአብሔር ይህን ጉዳይ ገለጠልኝ በሚል መልኩ ነው"። ይህን የቄስ ተክሌን ትምህርት ለዓለም ዐቀፉ ቢሮ ይፋ ያደረገው ሰው አሁን የዓለም ዐቀፉ ቢሮ ተወካይ ሆኖ እንዲሁም ከዓለም ዐቀፉ ቢሮ ጋር ተመሳሳይ አስተምህሮ በመያዝ በኢትዮጵያ ውስጥ የሚሠራውና ከቄስ ተክሌ ጎብረት የተለየው ሰለሞን ሎዳሞ ነው። ይህ የሆነውም ባለቤቱን ዐይኗን ለማላከም አሜሪካን አገር በተንከበት ጊዜ ነው። ይህ ሰው በዚያን ጊዜ ቄስ ተክሌ ሲያመጣዘን አብሮን የነበረ በሙ ነው። ምናልባት ይህን ትምህርት በጥልቀት የሚያውቀው ሰለሞን ነው ማለት ይቻላል። ይህ ትምህርት በሕተት አንደ ሆነም በርካታ ጊዜ አስተምሮአል።

አንግዲህ በዚህ መልክ እኔ ከእነርሱ ጋር የነበረኝን ግንኙነት ሙሉ ለሙሉ አቋረጥሁ። ከዚህ በኋላ የእኔ ትልቁ ጥያቄ፣ የእኔ ውሳኔ በእኔና በቤተሰቤ ቀጣይ ሕይወት ላይ ትልቅ ለውጥ ስለሚያመጣ ምን ማድረግ አለብኝ በሚለው ነጥብ ላይ ያተኰረ ነበር። ልጆቼ ጉፋ ሰፈር ወደሚገኘው "የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን" ይሄዱ ስለነበር፣ አነርሱንስ ምን ማድረግ አለብኝ? ይህ ሁሉ ሲሆን ባለቤቴ በቀድሞው እምነት ውስጥ ስላለች አርሷንስ በተመለከተ ማድረግ ያለብኝ ነገር ምንድን ነው? ጉዳዩን አንዴት ነው ላስረዳት የምችለው? ልጆቼ በቀድሞው ትምህርት እንቄያለን ቢሉ፣ ባለቤቴ የድርጅቱን ትምህርት ስሕተት መሆኑን ባትገነዘብ የማደርገው ነገር ምንድን? ነው የሚለው ጉዳይ በብዙ የሚያሳስበኝ ነበር። የሚያስደንቀው ግን እግዚአብሔር ነገሮችን ሁሉ አስቀድሞ ሠርቶአቸው ስለነበር ጉዳዩ እንዳሰብሁት አበቸጋሪ አልሆነብኝም። አንድ ቀን ለባለቤቴ ያለኝን አቋም ነገርኋት። አርሷም፣ "አብና ወልድ የተለያዩ መሆናቸውን በተደጋጋሚ ነግራሀ ነበር። እኔ ራሴ በድርጅቱ ትምህርት ላይ ብዙ ጥያቄ አለኝ አለችኝ"። እንግዲያውስ ይህ የእኔ አቋም መሆኑ ብቻ ሳይሆን፣ ከቀድሞው ድርጅትና አምነት ለመልቀቅ ወስኖስሁ አልኋት። እርሷም በአቋሙ ተስማማች። በአጠገባችን ቂርቆስ መካነ ኢየሱስ ቤተ ክርስቲያን ስለነበር፣ ወደዚያ ሄደው ቃለ እግዚአብሔርን እንዲማሩ ለልጆቻችን በንገልጽላቸው ያላንዳች ቅሬታ ጉዳዩን ተቀብለው፣ ቂርቆስ መካነ ኢየሱስ በመሄድ ቃለ እግዚአብሔርን መማር ጀመሩ። በዚህ ዐይነት መልክ ለቤተ ሰቤ የነበረኝ ጭንቀት በአስደናቂ ሁኔታ ዕልባት አገኘ።

በቅዱሳን ጎብረት መታቀፍ

የእኔና የቤተሰቤ ቀጣዩ ጉዳይ የትኛው ቤተ ክርስቲያን እንሂድ የሚለው ሆነ። የእኔ ምርጫ እምብዛም የማትታወቅ አንዲት ትንሽ ቤተ ክርስቲያን በአባልነት መታቀፍ ነበር። ነገር ግን ያቺ ቤተ ክርስቲያን የት አንዳለች፣ እንዴትስ እንደምትገኝ፣ እንዴትስ አባል ሊሆኗት እንደሚቻል የማውቀው ነገር አልነበረም። በማንታወቅበት ቦታ ተጠ ልለን እግዚአብሔርን እያመለክን እንደማንኖውም ክርስቲያን ሥራችንን አየሠራን እኖራለን አልን። እግዚአብሔር በዚህ መልኩ እንዲመራን ጸሎታችንን አናደርስ ነበር። ይህ መሻታችን እውን እንዲሆን እኔና ቤተ ሰቤ አጥብቀን በጸሎት በእግዚአብሔር ፊት እንቀርብ ነበር።

አንድ ቀን ሁለት እናቶች ቤታችን መጡ። አንደኛዋ እናት ከእኔ ጋር ይተዋወቃሉ። እኔ የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን ሰባኪ እንደሆንሁ ያውቃሉ። አርሳቸው ሰፈር አንዲት ታዋቂ የሆኑ የሙሉ ወንጌል ቤተ ክርስቲያን አባል፣ የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን መሠረተ እምነት ውስጥ ሳለሁ አጥምቁእቸዋለሁ። እርሳቸው ደግሞ ይህንን ያውቃሉ። በተጨማሪም የእርሳቸው ሰፈር ሴት የሆኑና "የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን" እማኒ የነበሩ ታዋቂ ሴት ዘንድ በመሄድ እንደማገለግላቸው ያውቃሉ። ነገር ግን እኝህ ሴት የፍቅር ሰው ስለነበሩ፣ መንገድ ላይ ሲያገኙኝ ላይስሙኝ ዐልፈው አያውቁም። ልክ እንደ ራሳቸው ቤተ ክርስቲያን አገልጋይ አድርገው ጤናዬን እንዲሁም ቤተ ሰቤን ጠ ይቀውኝ ነው የሚያልፉት። እንግዲህ እርሳቸውና አንድ ሌላ እናት ናቸው እኔ ቤት ድንገት የመጡት። በጣም ገረመን። የት ቤተ ክርስቲያን ነው የምትሄዱት ሲሉ ጠየቁን። ነገሩ አስደነቀን፣ ምከንያቱም አሁን ስላለን አቋም ከሰው ይረዱ ወይስ እግዚአብሔር ራሱ ይንገራቸው አልጠየቅናቸውም። ነገር ግን የትም ቤተ ክርስቲያን እንደማንሄድ፣ ሐዋርያት ቤተ ክርስቲያንን እንደ ተውን ሌላ ቤተ ክርስቲያንም እንደማንሄድ ገለጽንላቸው። እነርሱም "ሙሉ ወንጌል ኑ" ብለውን ተነሥተው ከቤት ወጡ። እነዚህን ሰዎች የላካቸው እግዚአብሔር ይሆንን? የሚለው ጥያቄ እንዳለ ሆኖ፣ እኔና ባለቤቴ በአባልነት ጉዳይ ላይ መጸለይ ጀመርን። አገልግሎት የሚለው ነገር ግን ብዙ ዋጋ ስላስከፈለን አገልጋይ የመሆኑን ጉዳይ ሙሉ ለሙሉ ሰርዘናል፣ የት ቤተ ክርስቲያን አባል እንሁን በሚለው ጉዳይ በቻ ጸሎታችንን በእግዚብሔር ፊት ማቅረብ ጀመርን። በነገራችን ላይ አባል ልሆንበት ከማልፈልጋቸው ቤተ ክርስቲያናት መካከል አንዱ የሙሉ ወንጌል ቤተ ክርስቲያን ነበር። ለምን እንደዚያ እንዳሰብሁ ግን አላውቅም። ኋላ ግን ወደ ሙሉ ወንጌል ቤተ ክርስቲያን እንድንሄድ የእግዚአብሔር ሐሳብ ነው የሚል እምነት በልባችን እየተፈጠረ መጣ። እቤታችን ከመጡት እናቶች በስተቀር ከሙሉ ወንጌል ቤተ ክርስቲያን ሰዎች ጋር ትውውቅ የለንም። አካባቢያችን የሙሉ ወንጌል ቤተ ክርስቲያን አባል የሆነ እንዲሁም በደንብ የሚያቀን ሰው አለ። እርሱ ዘንድ በመሄድ የሙሉ ወንጌል ቤተ ክርስቲያን አባል መሆን እንደምፈልግ ነገርሁት። እርሱ ግን ደነገጠ። ይህ ሰው መስሎ ገብቶ ቤተ ክርስቲያን ሲበጠብጥ ነው የሚል እምነት እንዳደረበት ኋላ አጫውቶኛል። እሺ ብሎ እንዳችም እርምጃ ላይወስድ ተወን። ከዚያ በኋላ እቤታችን ከመጡት ከአንደኛዋ እናት ጋር ግንኙነት ማድረግ

ጀመርን። እኔ እርሳቸው ቤት መሄድ ጀመርሁ፣ ቤተሰብ ሆንን። እብረን ቃለ እግዚአብሔርን እየተማማርን፣ በጎብረት እየጸለይን ቆየን፣ ምናልባትም የእርሳቸው አገልጋይ ሆንሁ ማለት ይቻላል። ጉዳዩን ለእከሌ ነገርሁት አልኋቸው። እኚ እናት ከቀድሞዎቹ የሙሉ ወንጌል ቤተ ክርሰቲያን እባላት መካከል አንዷ ስለነበሩ፣ መጋቢ መርድን በእካል ያውቁታል፣ ስለዚህ እኔ ራሴ ለመርድ እነግረዋለሁ አሉ። ደውለውም ስለጉዳዩ አጫወቱት። እርሱ ደግሞ ደውሎ አካባቢዬ ለሚገኘው ለዚያ ወንድም እንዲቀበለኝ ነገረው። ከዚያ በኋላ አንድ ወንጌላዊ እኔ ዘንድ ይልካሉ። ይህ ወንጌላዊም በእኚህ እናት ቤት ውስጥ ስለጉዳዩ ያነጋግረኛል። ጉዳዩን በግልጽ ባሳውቀውም እንኳ ሊያምነኝ ግን ይቸገራል። በሴላ ቀን እኛ እናት ጉዳዩ ምን ላይ ደረሰ ሲሉ ጠየቁኝ፣ እኔም እስካሁን ምንም አዲስ ነገር እንደሌለ ገለጽሁላቸው። ቆይ እኔ አሁንም ለመርድ ነግረዋለሁ አሉ። ለመጋቢ መርድ ሊነግሩት በቤት ጎብረት ውስጥ ይግባ ይላል። በዚያ ወንድም ቤት ውስጥ የቤት ለቤት መጽሐፍ ቅዱስ ጥናት ይካሄድ ስለነበር ግለሰቡ ብዙ ፈቃደኛ ባይሆንም እንኳ፣ ጉዳዩ ከፓስተር መርድ ስለመጣ ብቻ ሊቀበለኝ ግድ ይሆንበታል። በዚህ መንገድ በጎብረቱ ውስጥ በመቀላቀል የቤተ ክርስቲያኒቱ አባል ሆንሁ።

አሁን ወደ ደረስሁበት የአገልግሎት ደረጃ የመጣሁት ቀስ በቀስ ነው። የሙሉ ወንጌል ቤተ ክርስቲያን አባል እንዲሁም በቤተ ክርስቲያኒቱ ውስጥ በድቁና እያገለገልሁ ወርልድ ቪዥን እሠራ ነበር። ጐተራ በሚገኘው ጸሎተ ቤት ደግሞ የጻቆናት ሰብሳቢ ሆኜ ማገልገል ጀመርሁ። ቀድሞም በአገልግሎት ረጅም ጊዜ ስለቆየሁ በተጨማሪም ለማገልገል ትልቅ ሸክም ስለነበረኝ ንቁ እገልጋይ ሆኜ ነው የቀጠ ልሁት። በእግዚአብሔር ርዳታም የሰፋ የአገልግሎት በር ነገረኝ።

"የወንጌሉ አገልጋይ ሆንሁለት"

በዚህ ሁኔታ አያለሁ እግዚአብሔር እገልግሎት መጀመር እንዳለብኝ ተናገረኝ። ቀድሞ ሕይወቴን ሰጥቼው የነበረው ትምህርት ኋላ ስሕተት ሆኖ ባገኘሁት ጊዜ እንዳዘንሁ ሁሉ፣ አሁንም የሙሉ ጊዜ አገልጋይ እንድሆን ጌታ ሲናገረኝ ቅሬታ ተሰማኝ። ምከንያቱም ከአገልግሎት እምልጩ እንደማንኛውም ሰው ንቁ የቤተ ክርስቲያን አባል ሆኜ እኖራለሁ የሚል አቋም ባለኝ ጊዜ ይህ ጉዳይ ወደ እኔ መምጣቱ

አሳዘነኝ። ወርልድ ቪዥን ውስጥ ሰባት ዓመት ካገለገልሁ በኋላ በ1989 ዓ.ም ላይ ሰሙሉ ጊዜ አገልግሎት ወጣሁ። ለአገልግሎት መጠራቴን ለቤተ ክርስቲያኒቱ ሽማግሌዎች አሳወቅሁ። እነርሱም በጉዳዩ ላይ ችግር አልነበረባቸውም፣ ምክንያቱም ከሚያዩት ነገር የተነሣ አግዚአብሔር ከእኔ ጋር ጉዳይ እንዳለው፣ ለወንጌል ሥራ የተጠራሁ ሰው መሆኔን ሁሉም የቤተ ክርስቲያን አገልጋይና ምዕመናን ያውቀው ስለነበር ነው። በአንዳንድ አገልጋዮች ላይ ደረሰ የሚባለው "መታሸት" በእኔ ላይ አልደረሰም። ቤተ ክርስቲያኒቱ ለጊዜው የትራንስፖርት ገንዘብ ሰጥታ፣ በሙሉ ጊዜ አገልጋይነት ተቀብላ አሠማራችኝ። መጀመሪያ በወንጌላዊነት ቀጥሎም በመጋቢነት አገልግሎት ተሹሜ ሳገለግል ከቆየሁ በኋላ፣ ተቀዳሚ መጋቢው ሲለቁ አሁን በዋና መጋቢነት በማገልገል ላይ እገኛለሁ።

የታሪካችን ባለቤት አግዚአብሔር ነው። ባለፍንባቸው ጉዳናዎች ሁሉ ያልተሰየን በድካማችን የተሸከመን አግዚአብሔር የተመሰገነ ይሁን። ክብር ሁሉ ለአግዚአብሔ ይሁን።

ዋቢ መጻሕፍት

ለቅጽ 1 እና ለቅጽ 2 መጻሕፍት ዝግጅት በርካታ መጻሕፍትን የተጠቀምን ቢሆንም፣ ይህ የዋቢ መጻሕፍት ዝርዝር በግርጌ ማስታወሻነት የጠቀስናቸውን መጻሕፍት ብቻ ያካተተ ነው።

I. በ"ሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን" ጸሓፍት የተዘጋጁ መጻሕፍት

ገዛኸኝ ተከስ ማርያም፣ *መለኮታዊ ጎይል*፣ አዲስ አበባ ኢትዮጵያ፣ ቦሌ ማተሚያ ድርጅት፣ 1961።

_____፣ *ቃሉ ይናገር*፣ አዲስ አበባ ኢትዮጵያ፣ አርቲስቲክ ማተሚያ ድርጅት፣ 1996።

_____፣ *ኢየሱስን ማን ይሉታል*፣ አዲስ አበባ ኢትዮጵያ፣ አርቲስቲክ ማተሚያ ቤት፣ 1978።

_____፣ *በእግዚአብሔር መጽሐፍ ፈልጉ*፣ አዲስ አበባ ኢትዮጵያ፣ አርቲስቲክ ማተሚያ ድርጅት፣ 1974።

_____፣ *እድን ዘንድ ምን ማድረግ ይገባኛል? አዲስ ልደት*፣ አዲስ አበባ ኢትዮጵያ፣ አርቲስቲክ ማተሚያ ድርጅት፣ 1987።

_____፣ *ጥያቄዎቻችሁና መልሶቻቸው ከመጽሐፍ ቅዱስ*፣ አዲስ አበባ ኢትዮጵያ፣ አርቲስቲክ ማተሚያ ድርጅት፣ 1974።

_____፣ *ለንድ መንጋ*፣ አዲስ አበባ ኢትዮጵያ፣ ቦሌ ማተሚያ ድርጅት።

_____፣ *የመልእክቶች አጠቃላይ ትምህርት*፣ አዲስ አበባ ኢትዮጵያ፣ አርቲስቲክ ማተሚያ ድርጅት፣ 1992።

ቄስ አማሪ ዋቅቶላ (አዘጋጅ) ዴቪድ በርናርድ፣ *ሐዋርያትና ዛሬያት ምን ለስተማሩ?*፣ አዲስ አበባ ኢትዮጵያ፣ አርቲስቲክ ማተሚያ ድርጅት፣ 1989።

የኢትዮጵያ ሐዋርያዊት ቤተ ክርስቲያን የእምነት ለንቀጸች፣ አዲስ አበባ ኢትዮጵያ፣ አርቲስቲክ ማተሚያ ድርጅት።

Bernard, David K. *Essentials of the New Birth*. Hazelwood, Mo.: Word Aflame Press, 1987.

_____. *In the Name of Jesus.* Hazelwood, Mo.: Word Aflame Press, 1992.

_____. Oneness *and Trinity A.D. 100-300: The Doctrine of God in Ancient Christian Writings.* Hazelwood, Mo.: Word Aflame Press, 1991.

_____. *The Oneness of God.* Hazelwood, Mo.: Word Aflame Press, 1983.

Bernard, David, C. A. Brewer, and P. D. Buford. *Meet the United Pentecostal Church International.* Hazelwood, Mo.: Word Aflame Press, 1989.

Chalfant, William B. *Ancient Champions of Oneness: A History of the true Church of Jesus Christ.* Junction City, Kans., 1979.

Clanton, Charles, Crawford Coon, and Paul Dugas Bible Doctrines: Foundation of the Church. Hazelwood, Mo.: Word Aflame Press, 1984.

Clanton, Charles, Dennis Croucher, and Paul Dugas. *Salvation: Key to Eternal Life,* Hazelwood, Mo.: Word Aflame Press, 1985.

Fauss, Oliver F. *Baptism in God's Plan.* Hazelwood, Mo.: Word Aflame Press, 1990.

Freeman, Nona. *Unseen Hands: The Story of Revival in Ethiopia.* Hazelwood, Mo.: Word Aflame Press, 1987.

Gezahgne, Teklemariam. *The Identity of Jesus Christ.* Hazelwood, Mo.: Word Aflame Press, 1989.

_____. *Bible Wriers' Theology.* USA: Ozark Mountain Press, 1999.

_____. *Bible Writers' Theology.* Hazelwood, Mo.: Apostolic Experience Publishing, 1989.

Hall, J. L. The United Pentecostal Church and the Evangelical Movement. Hazelwood, Mo.: Word Aflame Press, 1990.

Magee, Gordon. *Is Jesus in the Godhead or Is the Godhead in Jesus?* Hazelwood, Mo.: Word Aflame Press, 1988.

Paterson, John. *God in Christ Jesus.* Hazelwood, Mo.: Word Aflame Press, 1966.

Reynolds, Ralph V. *Truth Shall Triumph: A Study of Pentecostal Doctrines.* Hazelwood, Mo.: Word Aflame Press, 1965.

Rugger, Gary C. *Oneness, Trinity, Arian: Which One Does Scripture Teach?* Bakersfield, Calif.: Sarah's Christian Books, 1988.

Visker, Jack. *The Baptism of the Holy Spirit.* Hazelwood, Mo.: Word Aflame Press, 1990.

Welch, D. L. *Contending for the Faith.* Hazelwood, Mo.: Word Aflame Press, 1988.

Williams, Carl E. *The Bible Plan of Salvation.* Hazelwood, Mo.: Word Aflame Press, 1989.

II. በ"ሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን" የተዘጋጁ በራሪ ጽሑፎች

- o አንድ አምላክና ሰው አማኑኤል
- o ልትድን ትወዳለህን?
- o የማንን አንስማ?
- o ጥምቀት ያድናል!
- o የሐስትና የእውነት ሃይማኖት
- o መርምረኝ አትጣለኝ
- o አንድ አምላክ አንድ አካል ብቻ
- o መዳን በሐዋርያት ትምህርት ብቻ

III. በሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን አስተምህሮ ላይ የተጻፉ መጻሕፍት

ተስፋዬ ሮበሌ፣ *ዐበይት መናፍቃን፣* አዲስ አበባ ኢትዮጵያ፣ ኢትዮጵያ ቃለ ሕይወት ቤተ ክርስቲያን፣ 1993።

_____፣ *የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያንና ትምህርተ ሥላሴ፣* አዲስ አበባ ኢትዮጵያ፣ ኢትዮጵያ ቃለ ሕይወት ቤተ ክርስቲያን፣ 1993።

_____፣ *የአስተምህሮተ ሥላሴ መጽሐፍ ቅዱሳዊ መሠረት፣* አዲስ አበባ ኢትዮጵያ፣ ተስፋ ዐቃብያነ ክርስትና ማኅበር፣ 1996።

Boyd, Gregory A. *Oneness Pentecostals and The Trinity.* Grand Rapids: Baker, 1992.

Beisner, E. Calvin. *"Jesus Only" Churches.* Grand Rapids: Zondervan, 1998.

Dalcour, Edward L. *A Definitive Look at Oneness Theology: Defending the Tri-Unity of God*. Lanham Maryland: University Press of America, 2005.

Langon, Steve and Thomas D. Sheehey. *Oneness Pentecostalism: New Truth or Old Heresy?* 2000.

Fudge, Thomas A. *Christianity Without the Cross: A History of Salvation in Oneness Pentecostalism*. Parkland Florida: Universal Publishers, 2003.

IV. አንድምታዎች/የትርጓሜ መጻሕፍት

Calvin, John. *Commentary on the Epistles of Paul the Apostle to the Corinthians*. Translated by John Pringle. Vol. 20 of Calvin's Commentaries. 1848. Reprint. grand Rapids: Baker, 1984.

Metzger, Bruce. *A Textual Commentary on the Greek New Testament*. 2nd ed. New York: United Bible Societies, 1994.

Lightfoot, J. B. *St. Paul's Epistles to the Colossians and to Philemon*. 1879. Reprint. Grand Rapids: Zondervan, 1974.

Lenski, R. C. H. *The Interpretation of John's Gospel*. Minneapolis: Augsburg, 1943.

Robertson, A. T. *Word Pictures in the New Testament*. 6 vols. Nashville: Broadman, 1932.

The International Bible Commentary, with the New International Version. Edited by F.F. Bruce. Grand Rapids: Zondervan, 1986.

Westcott, B. F. *The Gospel According to St. John*. 1881. Reprint. Grand Rapids: Eerdmans, 1991.

V. የቋንቋና የሰዋስው መጻሕፍት

Bauer, Walter. *A Greek-English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature*. Translated by William F. Arndt and F. Wilbur Gingrich. Revised by F. Wilbur Gingrich and Frederick W. danker. 2d ed. Chicago: University of Chicago Press, 1979.

Brown, Colin, ed. *The New International Dictionary of New Testament Theology*. 4 vols. Grand Rapids: Zondervan, 1975-1985.

Dana, H. E., and Julius R. Mantey. *A Manual Grammar of the Greek New Testament*. 1927. Reprint. New York: Macmillan, 1955.

Liddell, Henry G., and Robert Scott, comps. *A Greek-English Lexicon*. Revised by Henry S. Jones and Roderick McKenzie et al. 9th ed. Oxford: Oxford University Press, 1940.

Metzger, Bruce M. *The Text of the New Testament*. 2d ed. Oxford: Oxford University Press, 1968.

_____. *A Textual commentary on the Greek New Testament*. New York: United Bible Societies, 1971.

Moulton, James H., and George Milligan. *The Vocabulary of the Greek New Testament*. 1930. Reprint. Grand Rapids: Eerdmans, 1976.

Robertson, A. T. *A Grammar of the Greek New Testament in the Light of Historical Research*. Nashville: Broadman, 1934.

Smith, J. B. *Greek-English Concordance to the New Testament*. Scottdale, Pa.: Herald Press, 1955.

Turner Nigel. *Syntax*. Vol. 3 of James H. Moulton, *A Grammar of New Testament Greek*. 4 vols. Edinburgh: T. & T. Clark, 1963.

Winer, George B. *A Grammar of the Idiom of the New Testament*. 7th ed. Andover: Warren F. Draper, 1881.

VI. መዝገበ ቃላትና የዕውቀት ምድቦች

Burgess, Stanley M., Gary B. McGee, and Patrick H. Alexander, eds. *Dictionary of Pentecostal and Charismatic Movements*. Grand Rapids: Zondervan, 1988.

Dictionary of Paul and His Letters. Edited by Gerald F. Hawthorne and Ralph P. Martin. Downers Grove: InterVarsity Press, 1993.

Smith, William, and Samuel Cheetham, eds. *A Dictionary of Christian Antiquities*. 2 vols. London: John Murray, 1875.

VII. የታሪክ መጻሕፍት

Bethune-baker, J. F. *An Introduction to the Early History of Chrristian Doctrine to the Time of the Council of Chalcedon*. London: Methuen and Company, 1903.

Lightfoot, J. B., ed, and trans. *The Apostolic Fathers: Clement, Ignatius, and Polycarp, revised Texts with Introductions*, Notes, Dissertations, and Translations. 5 vols. Reprint. Peabody, Mass.: Hendrickson, 1989.

Lightfoot, J. B., and J. R. Harmer, trans. *The Apostolic Fathers: Revised Greek Texts with Introductions and English Translations*. Reprint. Grand Rapids: Baker, 1984.

Roberts, Alexander, and James Donaldson, eds. *The Ante-Nicene Fathers: Translations of the Writings of the Father down to A.D. 325*. 10 vols. Reprint. Grand Rapids: Eerdmans, 1975

Schaff, Philip, ed. *Nicene and Post-Nicene Fathers of the Christian Church*. 28 vols. Second Series. Reprint. Grand Rapids: Eerdmans, 1978.

Schaff, Philip, *The Creeds of Christendom*. 3 vols. Grand Rapids: Baker, 1977.

VIII. የነገረ መለኮት መጻሕፍት/ሥነ አፈታት

Berkhof, Louis. *Introduction to Systematic Theology*. Reprint edition: Grand Rapids: baker, 1979. First published by Eerdmans, 1932.

_____. *Systematic Theology*. fourth edition, grand Rapids: Eerdmans, 1939.

Boice, James Montgomery. *Foundations of the Christian Faith*. Revised one-volume edition. Downers Grove, Ill.: InterVarsity Press, 1986.

Bowman, Robert M., Jr. Why You Should Believe in the Trinity: An Answer to Jehovah's Witnesses. Grand Rapids: Baker Book House, 1989.

Calvin, John. *Institutes of the Christian Religion*. 2 vols. Ed. by John T. McNeill. Trans. and indexed by Ford Lewis battles. The Library of Christian Classics, Vols.20-21. Philadelphia: Westminster, 1960.

Crampton, W. Gary. *Biblical Hermeneutics*. Lakeland: Whitefield Press, 1986.

Erickson, Millard. *Christian Theology*. Grand Rapids: Baker, 1985.

Geisler, Norman L. and William E. Nix. *A General Introduction to the Bible*. Rev. ed. Chicago: Moody Press, 1986.

Grudem, Wayne. *Systematic Theology: An Introduction to Biblical Doctrine*. Ill.: InterVasity Press, 1994.

Harris, Murray J. *Jesus as God: The New Testament Usage of Theos in Reference to Jesus*. Grand Rapids, Baker, 1992.

Henry, Carl F. H. God, Revelation, and Authority. 6 vols. Waco, Tex.: Word, 1976-83.

Hodge, Charles. *Systematic Theology*. 3 vols. Grand Rapids: Eerdmans, 1973.

Ryrie, Charles. *Basic Theology*. Wheaton, Ill.: Victor, 1986.

White, James R. *The Forgotten Trinity: Recovering the Heart of Christian Belief*. Minneapolis: Bethany House, 1998.

ጸሓፊው

ተስፋዬ ሮበሌ፣ "ተስፋ ወቃብያነ ክርስትና ማኅበር" በመባል የሚታወቀው አገር በቀል ድርጅት መሥራችና ዳይሬክተር ሲሆን፣ ማኅበሩ የወንጌላውያን አብያቱ ክርስቲያናት አባል ነው።

ተስፋዬ ሮበሌ በኢንተርናሽናል የመጽሐፍ ቅዱስ ማኅበር የመጽሐፍ ቅዱስ ተርጓሚና አርታኢ (Reviewer) ሆኖ የሠራ ሲሆን (አዲሱ መደበኛ የመጽሐፍ ቅዱስ ትርጉም ከማጥኛ ጽሑፉ ጋር)፣ በኢትዮጵያ ቃለ ሕይወት ቤተ ክርስቲያን የሥነ ጽሑፍ ክፍል ኀላፊና የቃለ ሕይወት መጽሔት ዋና አዘጋጅ በመሆንም አገልግሎአል።

ተስፋዬ ሮበሌ በዐቃቤ አምነት፣ በሥነ ምግባር እንዲሁም በነገረ መለኮት ሳይ ከዐሥራ ሦስት በላይ መጻሕፍትን ጽፎአል። ከእነዚህም መጻሕፍት ውስጥ አብዛኞቹ በነገረ መለኮት ትምህርት ቤቶች ውስጥ እንዲሁም በነገረ መለኮት ማስፋፋት (ትመማ) አገር ዐቀፍ ፕሮግራም ውስጥ የመማሪያ መጻሕፍት ናቸው።

ወንድም ተስፋዬ ሮበሌን በሚከተለው አድራሻ ማግኘት ይቻላል

ተስፋ ወቃብያነ ክርስትና ማኅበር
የመልእክት ሣጥን ቁጥር 23045 ኮድ 1000
አዲስ አበባ፣ ኢትዮጵያ

The Evangelical Society For Apologetics (TESFA)
Post Office Box 23045, Code 1000
Addis Ababa, Ethiopia

E-MAIL: <apologetics@ethionet.et>
<tesfa_apologetics@yahoo.com>

የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያንን አስተምህሮ አስመልክቶ የተጻፈው ይህ መጽሐፍ ስሕተትን አጉልቶ ከማሳየት ባሻገር፣ ለአንባቢያን መሠረታዊ የመጽሐፍ ቅዱስ ጥቅስ አፈታትን ጥበብ ያስጨብጣል። አግዚአብሔር በቃሉ ያሰውን በትክክል ለመረዳት በቂ ጥናት የማድረግን ባህል ያዳብራል። ስለሆነም የዋህ አማንያን በስሕተት ትምህርት እንዳያወሰዱ፣ በሐሰት ትምህርት የተወሰዱ ቃሉን በትክክል ተረድተው እንዲመለሱ፣ ሲጠቀሙበት ይገባል። በተጨማሪም በአገራችን ቋንቋ የተጻፉ መሰል ድርሰቶች እድግ አናሳ በሆኑበት ጊዜ የዚህ ጽሑፍ መገኘት ለመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት ቤት፣ ለሰነበት ትምህርት ቤት ተማሪዎች፣ ለአስተማሪዎችና ለመጽሐፍ ቅዱስ ምሁራን እንዲሁም ለሁሉም አማኝ ጥሩ የምሥራች ነው። እነዚህም ሁሉ የዚህ መግለጫ ተጠቃሚዎች እንዲሆኑ ምኞቴና ጸሎቴ ነው።

ማሞ ገብረ መስቀል
የወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ጎብረት
እንዲሁም የኢትዮጵያ ቃለ ሕይወት ቤተ ክርስቲያን ሊቀ መንበር

ተስፋዬ ሮበሌም ሰዎች አንድም ከቀጣ ይተርፉ ዘንድ፣ አንድም የሐሰት ትምህርትን በአግዚአብሔር አውነት ለመተካት ሲል ይህንን መጽሐፍ ጽፎአል። ሐዋርያት ሳይሆኑ በሐዋርያነት ስም ስለተጠሩት ጉባኤያት፣ "የሚናገር እንደ አግዚአብሔር ቃል ይናገር" (ሮሚ 12÷6) በማለት ዕዳውን አቅልሎአል። የተቀረው፣ "የሚመለከተው ሁሉ" እያነበበው ይገረምበት፣ ይመከርበት፣ ይታረምበት ዘንድ በመጽሐፉ መጠቀም ነው። ተስፋዬን አግዚአብሔር ለዐቃቤ አምነት ጠርቶታልና ይበረታበት ዘንድ ምክሬ ነው።

ስሜ ታደሰ (መጋቢ)
ቤዛ ባፕቲስት ቤተ ክርስቲያን

ይህ የተስፋዬ ሮበሌ መጽሐፍ፣ "የሐዋርያትን ቤተ ክርስቲያን" ትምህረት በግራም ሁኔታ የሚፈትሽና መልስ የሚሰጥ ነው። ስለትምህርታቸውም፣ የስማ በለው ሳይሆን የቤተ ክርስቲያኒቷ መሪ የጻፉትን ትምህርቶች ቀጥታ በመጥቀስ ተገቢ መልስ ተሰጥቶበታል። የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን መሪዎችና ጽሑፎች የአብዮተ ክርስቲያናትን ለስተምህሮ በመቃወም ብዙ የዘበዘቡ ቢሆንም፣ ዝምታ ፍርሓት የመሰሰበትን ሁኔታ የሚሰብር ሆኖ አግኝቼዋለሁ—ይህን መጽሐፍ። የእነርሱን በአንዳንድ የአገሪቱ ክፍሎች እውነተኛ አምነት መስሰው የተደባደሱትን መደባደል የሚንጥና የሚንድ መጽሐፍ ነው፣ ስሕተቱን ለማየት በሩ አነሆ ተከፍቶአል!

መጽሐፉ ሲያውቁ ለተሳሳቱ መመለሻ፣ ለተደነጋገረባቸው መጽናኛ፣ ለአሳችችም ጥሩ የሚያነቃ በትር ሆኖ አግኝቼዋለሁ። ያንብቡት፣ ያስነብቡት።

አፈወርቅ ጎይሉ
በኢቫንጀሊካል ቲዎሎጂካል ኮሌጅ የነገረ መለኮት መምህር

ሰው እንዴት ከጎጢአቱ ይድናል? እንዴት የዘላለም ሕይወት ያገኛል? የሚለው ጥያቄ በጣም መሠረታዊ ጥያቄ ነው። ይህን ጥያቄ በማያወላዳ መንገድ መመለስ መቻል፣ የክርስቲያን ሁሉ ጎላፊነት ነው። ተስፋዬ ሮበሌ በነገረ ድነት ላይ የተምታቱ፣ የተውገረገሩ፣ መስመር የሳቱ አመለካከቶችን ከመጽሐፍ ቅዱሳዊው አስተምህሮ አንጻር የተቸበት ይህ መጽሐፍ፣ ጉዳዩን አጣርተን አንድንሰደና ግልጽ አቋም አንዲኖረን የሚረዳ ሁነኛ አስተዋጽኦ ነው።

ንጉሤ ቡልቻ
ቃለ እግዚአብሔር አንባብያን ማኅበር

ወንድማችን ተስፋዬ ሮበሌ "የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን" መሪዎች ጥምቀት ለድነት አስፈላጊ ነው በማለት ባነሷቸው የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍሎች ላይ፣ እድግ በሚያረካ መንገድ ትክክለኛውን የቅዱሳት መጻሕፍት የአፈታት መንገድ በመከተል "ለሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን" ተከታዮችም ሆነ ለሌላው ሰው በሚጠቅም መንገድ አቅርቦአል። አኔ ሳልሆን መጽሐፍ ቅዱስ ራሱ ይናገር ማለት ትልቅ ዐዋቂነት ነው። ለዚህ ይህችን እድግ ጠቃሚ የሆነች መጽሐፍ አውነትን ለማወቅ የሚጓጉ ሁሉ በእጃቸው አስገብተው እንዲያነቧት አበረታታለሁ።

ፍሬው ታምራት የኢቫንጀሊካል የነገረ መለኮት ትምህርት ቤት (ETC)
አካዳሚክ ዲንና የነገረ መለኮት መምህር